

Eiuse reuerendissimi p̄is: dñi Hugonis Cardinalis: prologi sancti Hieronymi in librum Ecclesiasten: **Expositio**

Amini me hoc ferme quinquennio rē. Hieronymus huic libro preponit prologium: qui de hebreo in latinum trāstulit librum istum: in quo p̄mio ostendit cui rogatu hoc opus incepit: et rogatu cui cō-

sūmaverit: **W**ā roga-
tu blefille incepit: cui
rogatu etiam cōmen-
tum facere incepit: ut
sine p̄sentia hierony-
mi posset intelligere to-
tum librum istum: sed an-
teq̄ hieronymus p̄sum-
masset: mortua ē ble-
filla: propter qd̄ hie-
ronymus per quinquen-
nium opus reliquit impe-
ctū: postea p̄o rogatu
paulus et eustochius opus
suum p̄sumauit in beth-
leem qd̄ romę incepit.
In fine prologi ostē-
dit qd̄ in trāslatiōe hu-
ius libri nullus interp̄-
tis auctoritē secutus est:
tū in his que nō mul-
tum discrepāt ab he-
braica veritate: trans-
lationi septuaginta in-
terpretū se coaptauit:
interdū aquilam quicq̄
symmachus aliquid the-
odorionē secutus est.
Et hoc fecit ne noui-
tate nimia lectoris stu-
diū detereretur. Et ite-
rum ne p̄tra p̄scientiā
suam ageret: si omisso fonte hebraice veritatis / opinionum
riuulos sectaretur. Dicit ergo Hieronymus. **A**mini me
hoc ferme: id est fere. **B** Quinquennio cum ad-
huc romę essem et ecclesiasten sanctę blefille datū
casus. **L**egerē: ut eam ad cōtemptū huius mundi
prouocaret: et omne qd̄ in mūdo cerneret / oculis cor-
poris: **P**utaret esse pro nihilo. i. vanū et vacuum.
Omnis enī creatura vanitati subiecta ē: Roma. viij. d. Irē
Bēti. j. a. Terra erat inanis et vacua. **R**ogatu ab ea
memini me inq̄: **E**t in morē cōmetarioli. i. cōmentū
plani et facili: **O**bscura queq̄ huius libri: **D**isse-
rerē explanado. **E**t absq̄ me. i. me absente: **P**os-
set intelligere que legebat in huius libro. **I**taq̄ qm̄
in procinctu nostri opis. i. ante p̄sumationē. in su-
bita morte. i. inopinata et nimis festina p̄uenta est. i. blefilla.
Et non meruimus. i. nō fuim⁹ digni ego et vos:
Paula et eustochius talem vite n̄re habere cō-
sortē. i. in bethleem. **H**ec paula fuit quedam matrona: duas
habēs filias: Sanctis autē episcopis quodā tempe pueniēti-
bus romę: epiphanius trāsmarinus hospitat⁹ est in domo eius:
q̄ religionē et puilegiā fr̄e sanctę multū cōmēdauit: et quō ibi
christus morat⁹ est et p̄dicauit: et quō apli ibi fuerūt: et multa
talia dixit corā paula et filiabus eius: vnde et paula alterā filiarū
suarū tradidit nuptui: reliquā autē. i. eustochiū secum duxit
hierusalē: et de p̄prio sumptu paula in bethleem cōstruxit ec-
clesiā monialiū: vbi ipsa cū filiā sua eustochio sub regula vi-
xit. Ad quā ū rogatu hieronymus bethleemites multa scrip-
sit: et hoc opus qd̄ romę ad petitionē blefille inceperat: ad
earū p̄ces in bethleem p̄sumauit. **P**er tantoq̄ vulnere. i.
morte blefille: **Q**uā p̄cuss⁹ obmutui. i. ab ope illo cessa-

Incipit plog⁹ sc̄i Hiero-
nymus in librum Ecclesiasten.

Amini me hoc fer-
me quinquennio cum
adhuc romę essem et
ecclesiasten sanctę blefille le-
gerem: ut eam ad cōtemptū
huius mundi prouocarem:
et omne qd̄ in mūdo cerne-
ret putaret esse pro nihilo: rō-
gatū ab ea: ut in morē cō-
metarioli obscura queq̄ dis-
sererē: ut absq̄ me posset in-
telligere que legebat. Itaq̄
qm̄ in procinctu nostri ope-
ris subita morte subtracta ē:
et non meruimus o paula
et eustochiū talem vite no-
stre habere cōsortē: tantoq̄
q̄ vulnere tunc percussus ob-
mutui: et nūc in bethleem po-
situs: angustiore videlicet ci-
uitate et illius memorię et vo-
bis reddo quod debeo: hoc

ui. **E**t nūc i bethleem posit⁹ angustiore videlicet ci-
uitate: q̄ roma. **E**t illi. i. blefille: **R**emorie et
vobis reddo qd̄ deb eo. i. operis incepit p̄sumationem.
Hoc breuiter admonens. i. admonēdo insinuans.
Nūc illi. i. interpretis: **A**uctoritatē secutus sum: i.
hoc ope faciendo. **S**ed de hebreo trāstulit in lati-
nū immediate. **A** Maxime septuaginta interpretū
cōsuetudini. i. trāslationi vsitate et publicatē: **B**le co-

breuiter admonens qd̄ nulli-
us auctoritatē secutus sum:
sed de hebreo trāstulit in
maxime septuaginta interp̄-
tū p̄suetudini me coaptauit:
in his dūtaxat que nō mul-
tum ab hebraicis discrepa-
bāt. Interdū aquile quoq̄
et symmachi et theodorionis
recondatus suz: ut nec noui-
tate nimia lectoris studiū de-
terrerem: nec rursus contra
p̄scientiā meam fonte verita-
tis omisso: opinionum riuulos
consecraret.

ExPLICIT prologus sancti
Hieronymi. **I**ncipit liber
Ecclesiastes: **C**api. I

Uerba ec-
clesiastes: si-
lij dauid rē-
gis hierusa-
lem. Vanitas

Reuerendissimi in christo p̄is et dñi: dñi Hugo-
nis de sancto charo sacrosanctę ecclesię romane
Tituli sanctę Sabine Cardinalis primi de ordi-
ne diui dñici: **P**ostilla sup̄ librum Ecclesiasten
incipit. **E**xpositio Capituli I

Uerba ecclesiastes: id est p̄conatoris.
m. **S**ilij dauid: In h̄notat p̄na dig-
nitas. **R**egis hierusalē: que erat
caput regni. Et in hoc notat p̄ria aucto-
ritas: hęc sūt q̄ sequunt. **D**ystice. Sa-
lomon ecclesiastes: id est: christ⁹ est: q̄ re-
cte salomon. i. pacific⁹ dicit⁹: qz pacē fecit
inter deū et hoīem: Unde dicit⁹ est mediator dei et hominū. j.
Timoth. ij. b. Et inter hoīem et angelū: et inde p̄rie dicit⁹ est
pacific⁹: et int̄ hoīem et hoīez: et inde dicit⁹ ē lapis angularis.
Uñ Eph. ij. c. Ipse ē pax n̄ra q̄ fecit vtrāq̄ vnū: dicens: Pa-
cē meā do vob: pacē meā relinq̄ vob: Joh. xij. d. De q̄ di-
xit p̄r: **H**ic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹: in q̄ mihi bñ cōplacui / ipsuz au-
dite: **M**atth. ij. d. et. xvij. a. **H**ic ad l̄ram fili⁹ dauid fuit s̄m
carnē. Uñ pueri clamauerūt: **O**sanna filio dauid: **M**at. xxi.
b. **L**uc. xix. f. **V**anitas vanitatu rē. Scdm̄ vnā ex-
positionē philosophat generalit̄ salomon de oib⁹ q̄ sub sole
fiūt: q̄ qd̄ammodo sole regi vident⁹: qz cursū et mortū ei⁹ sequēt⁹:
vsq̄ ad locū illū: **E**go ecclesiastes rē. Scdm̄ aliā exposi-
tionē oia ista s̄ba sūt cōconis. i. in p̄cone loquētū: qd̄ inuif
p̄ hoc qd̄ dicit ecclesiastes. i. salomon p̄ modū p̄conatoris:
nō p̄ modū p̄phetarū aut philosopharū: **U**troq̄ autē mō vey
est qd̄ hic dicit. Ad cui⁹ noticiā p̄renorādū est quid ē vanitas: et
q̄t modis dicat⁹ vanū. Vanitas ē qd̄ nec plenitudinē p̄fert cō-
tinenti nec fulcimentū

Bl. magis

A

J. 12. c.
De p̄c. dñi.
2. c. fi.

Dystice

inenti: nec fulcimentū innitenti: nec fructū laboranti. **D**istobus autem modis dicitur creatura vana: scilicet essendo et transendo. In essendo: quia ex nihilo est. In transendo: quia in nihilum vadit: quoniam est in se: sicut dicit Aug⁹. Item in essendo: quia non habet esse a se. In transendo: quia non potest stare per se. Unde vana dicitur quasi ex nihilo veniens vel ad nihilum vadens. Et hec duplex vanitas creaturę innuit. **B**en. j. a.

Vbi dicitur: Terra autem erat inanis et vacua. Sed opponit **M**icro⁹: Si cuncta que fecit deus valde bona sunt: quomodo omnia vanitas: imo etiam vanitas vanitatum: id est valde vana: Et respondet dicens: quoniam omnia per se considerata bona sunt: sed deo comparata quasi nihil sunt: sicut lucerna in se lucet: sed comparatione solis non apparet lumen eius. **E**sa. xl. d. Omnes gentes quasi non sint sic sunt coram eo: et quasi nihilum et inane reputatę sunt ei. **H**oc viso accedam⁹ ad ista: quę multipliciter exponitur et a magistris et a sanctis. **A** Vanitas vanitatum: id est vanitas preceptiva vanitatum: supple est mundus. **V**el vanitas vanitatum: id est vanitas ex vanitatibus collecta: sicut vniuersalis propositio ex singularibus. **B** Dixit ecclesiastes: id est concionator qui omnia diligenter considerauit. Et loquitur salomon in tertia persona quasi de alio: causa humilitatis: Sic balas de se quasi de alio dicit: **M**uier. xliij. a. **H**oc mo cuius obrutus est oculus dixit auditor sermonum dei: quod visiones omnipotentis intuitus est. Similiter **J**ohannes. xxi. g. dixit: **H**ic est discipulus ille quem diligebat iesus: qui testimonium perhibuit de his et scripsit hec: et scimus quia verum est testimonium eius. **V**el sic lege. **O**ia sunt vanitas. i. vana/empty/phantice. Et non solum vanitas: sed vanitas vanitatum. i. vanus/sima: quoniam in se vana et vacua sunt: quia non habent esse a se sed aliunde et in comparatione creatoris: cuius est esse a se et incommutabile. **D**ixit ecclesiastes: non phrasa/empty/phetas: sed concionator: qui causis et rationibus singulorum diligenter inscriptis/empty/ram tamen de omnibus sententiam tulit. **C** Vanitas vanitatum. Repetitio confirmatio est: Sicut dicit ioseph pharaoni **B**en. xli. d. **Q**uod autem vidisti sedo/empty/ad eandem rem pertinet somnium/empty/firmitatis est indicium: eo quod fiat sermo dei. **V**el duplex vanitas innuitur in repetitione. i. vanitas quas habent creaturę in se qua euanescent: et vanitas quam habent in comparatione creatoris. **T**ertio exponitur de homine: qui triplici vanitati subiectus est. **N**am vanus est in cogitatione. **V**bi **P**s. **D**is scit cogitationes hominum quoniam vanae sunt. **V**anus est in locutione. **U**nde **P**s. **V**ana locuti sunt vniuersi super proximum suum. **V**anus est in opere: quia in texendo telas aranearum se totum euiscerat. **E**sa. lix. a. **C**onfidunt in nihilo et loquuntur vanitates: conceperunt laborem et pepererunt iniquitatem: oua aspidum ruperunt et telas aranę texuerunt. **H**uic triplici vanitati intuens pheta hominem subiectum ait: **V**eruntamen vniuersa vanitas omnis homo viuens. **F**uit autem triplex status hominis: qui tangitur hic: scilicet status innocentie/status culpe/status pene. **I**n primo statu fuit homo vanitas. **I**n secundo vanitas vanitatum. **I**n tertio fuit omnia vanitas. **E**t pro illo statu dicitur **R**o. viij. d. **V**anitati subiecta est creatura non volens. i. homo qui participat cum omni creatura: ut dicit **B**reg⁹. **E**sset cum lapidibus: viuere cum arboribus: sentire cum animalibus: intelligere cum angelicis spiritibus. **A**liqui sic exponunt. **A** Vanitas vanitatum: id est creaturarum vanarum est homo per curiositatem nimie inquisitionis: quo ad vim rationabilem. **I**tem homo est vanitas vanitatum. i. vanarum creaturarum per cupiditatem amoris earum: quod ad vim concupiscibilem. **E**t omnia vanitas per superbiam vanae laudis: quo ad vim irascibilem: ad quam specialiter pertinet vanitas superbie. **U**nde **J**ob. xj. c. **V**ir vanus in superbia erigit. **A**ug⁹ in lib. de moribus ecclesię ponit altam litteram: quam dicit esse emendatiorē et grecos codices illam habere. **E**st autem littera talis. **V**anitantium dixit ecclesiastes: vanitas vanitatum et omnia vanitas. **E**t tangit hic triplex labor: hominis vanus et vacuus. **P**rimus est

labor curiosę inquisitionis de creaturis ad cognoscendum. **H**ic labor vanus est. **U**nde **E**ccj. iij. c. **I**n pluribus operibus dei non eris curiosus: plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi: **M**ultos enim supplantauit suspicio eorum: et in vanitate detinuit sensus illorum. **S**ecundus est labor acquisitionis ad habendum: et hic vanus est. **V**bi

Nitas. **Q**uid hęc amplius homo de vniuerso labore suo quo

Ps. **F**ilius hominis vixit et graui corde: ut quod diligitis vanitatem. **T**ertius est labor emulacionis: et

hic est omnia. i. omnia vanitas. **P**rimus est circa scientias que aliquid sunt. **U**nde **E**ccj. j. a. **O**is sapientia a domino deo est. **S**ecundus est circa diuitias et delicias: que similes aliquid sunt: ad minus finem opinionem multorum vel bene venturum eis. **T**ertius labor est circa honores et laudes hominum: que omnino nihil sunt: et ideo quod ad illud dicitur: **E**t omnia vanitas. **S**ecundum hunc triplex vanitas non rebus sed hominibus male venturibus eis attribuitur: quibus omnia vana sunt: iustis homo rebus bene venturibus nulla vana sunt: quoniam vtuntur rebus ad id ad quod sunt. i. inquantum via sunt ad deum cognoscendum et amandum et honorandum: et sic in eis optime delectantur. **U**nde **P**s. **D**electasti me domine in factura tua. **S**tolte homo rebus creatis vtuntur in se: non inquantum via sunt ad deum: quod est creatura frui. **U**nde **S**ap. ij. b. **V**enite et fruamur bonis que sunt. **D**e his dicit **A**ug⁹. **E**t illis qui diligunt nuntius tuos pro te. **S**ic ergo vanitas non in rebus est: sed in male venturibus eis. **U**n **A**ug⁹ in li. de vera religione. **T**olle vanitates et nulla erit vana: quippe pleni sunt celi et terra gloria dei. **D**e hac triplici vanitate premissit ecclesiastes: ut reuocaret homines ab amore temporalium et prouocaret ad preceptum eorum: **H**ec est enim intentio eius. q. d. **O** vos homines propter quos facta sunt omnia et subiecta sub pedibus vestris: nolite laborare ut impleamini ex eis que non prestant plenitudinem continentis: quoniam auarus non implebitur pecunia. j. v. b. **I**te nolite fidere in his vel ininitis que caduca sunt et fulcimentum non prestant ininiti: **M**axime cum illis cadentibus necessario cadit ininitus. **P**rouer. xj. d. **Q**ui pfidit in diuitiis suis corruet. **I**te nolite querere fructum in transitoriis: quoniam omnino nullum fructum cogerunt diligenti. **U**nde. j. v. b. **Q**ui amat diuitias fructum non capiet ex eis. **E**t hęc quod dicit: **V**anitas vanitatum et omnia vanitas: quoniam cito deficiunt et euanescent ut fumus. **U**n **S**ymmachus et theodotus dixerunt pro vanitas vanitatum: **V**apor fumus et aura tenuis que cito soluitur. **S**ed quod **Q**uid habet amplius homo de vniuerso labore suo quo laborat sub sole: id est pro terrenis que sub sole sunt: supple nisi vanitatem. **E**t concordat hec littera litterę **A**ug⁹. quam posuimus. q. d. vere triplex labor hominis vanitas est: quoniam quod habet amplius homo de vniuerso labore suo quod laborat sub sole: nisi vanitatem triplicem. i. curiositatis/cupiditatis/ambitionis et vanae laudis. **I**n hoc enim quod dicitur de vniuerso labore triplicem laborem predictum ostendit. **V**niuersitas enim in paucioribus que in tribus non potest persistere: et vniuersitas humanorum laborum circa tria tantum que diximus versat: propter tres vires animę: quarum finis necessario labore aliquid humano querit. **Q**ui autem dicit sub sole: iuxta litteram innuit quod labores et motus humani quodammodo regulantur et mesurantur a sole: non ut ducantur ut luce. **V**el potest iste sensus secundus esse verbum in actione: non iudicis vel sententię dantis: sed vox est impfectoꝝ sic dicitur in actione: non spectans ad priorem: sub sensu. **Q**uid hęc amplius homo de vniuerso labore suo quod laborat sub sole: supple quod laborat: vel ultra laborat: q. d. nihil. **E**t est vox stultorum vel maxime impfectoꝝ: quoniam persona assumit in se salomon ut talem sententiam ferat. **D**oralis. **Q**uid habet amplius homo de vniuerso labore suo: primo: non coram deo et primo: **Q**uo laborat sub sole: iusticie vel materiali. i. circa terram. i. pro terra. q. d. nihil. **E**t ideo vanitas est omnis huius labor quod gratia scia inflatua: quo congregat diuitie perescentes: quod ambuit honores caduci: **Q**uib⁹ subito dicitur **L**uc. xij. c. **S**tolte hac nocte animam tuam repetet a te quod autem congregasti cum eris: **J**ob. xxvij. d. **D**ives cum dormierit nihil secum auferet. j. **T**imoth. vj. b. **N**ihil inuolam⁹ in hunc mundum haud dubium quod nec

Triplex vanitas hominis

Ps. 93.

Ps. 11.

Ps. 38.

Triplex status hominis

Triplex labor hominis

Doralis

haud dubiū q: nec auferre qd possum. Boni supra solē la-
borant. s. p. eternis: q supra solem sūt implētes illud mādatū
vni. Matth. vj. d. Nolite thesaurizare vob thesauros i tra
vbi erugo et tinea demolit: et vbi fures effodiūt et furant: the-
saurigate aut vob thesauros i celo rē. Ecclia sō nō tm sup
solē sed etiā in sole laborat: q: in vera luce
cognitiōis et ardore sacre dilectiōis opaf

ps. 118. et patit. Propē qd d: In sole posuit ta-
bernaculū suū: in q militat. Un et Apoc.

Et tunc xij. a. d. mulier. i. ecclia: amicta sole. Seq.

a Generatio pterit et generatio ad-

uenit: fra vō i etnū stat. Uox ē pōio-

nāl. i. sententiā. Ad frāz respicit qd dicitur

tū ē: Et oia vanitas. Euāescit q ois gene-

ratio sua pteritōe: nō solū hoim/ s. et aialū et plāz et herbaz

et totū ornat folioz/ floz et fructuū. c. Et generatio ad-

uenit/ vt ad modicū pareat: et trāitu fugacissimo sūt euane-

scat. Et d hōz Jaco. iij. d. Que ē vita viar vapor ē ad mo-

dicum parēs et deinceps exterminabit. Job. xij. a. dō nar-

de muliere breui viuēs tpe rē. qui quasi flos egredit et pterit

et fugit velut vmbra. c. Terra vō in etnū stat. Cō-

tra. Eccl. xvj. c. Ecce celi et celi cglor: abyssus et vniuersa ter-

ra: et q in eis sunt in ppectu eius cōmouebunt. Irē Matth.

xlij. c. Celi et tra trāsbūt. Sol. Celi et terra trāsbūt q ad

figurā: et manebūt quo ad essentia. Un trāsitus eoz nō ē nisi

inuatō eoz. Apoc. xxi. b. Ecce noua facio oia. Esa. lxxv. c.

Ecce ego creō cglor nouos et trā nouā. Mystice. a. Be-

neratio iudeoz/ b. pterit/ velut vmbra. c. Et gene-

ratio gentiū: d. Aduenit. i. ad fidē venit. c. Terra vō

id ē ecclia: f. In etnū stat: q: militās ad triūphan-

tem trāsbūt. Un Matth. vj. b. Adueniat regnū tuū. i. regnū

veniat ad regnū. Et de hōz i ps. Firmabit orbē terrē q nō

cōmouebit. Moralit. a. Generatio veteris hominis:

b. pterit: q: tota ē in declinatiōe et defectu. c. Et ge-

neratio noui hois: d. Aduenit: q: tota ē ortus et inoua-

tiō. Un. ij. Cor. iij. d. Licet is q deforis ē nō hō corruptat:

nō is q int ē renouat de die in diē. c. Terra vō/ liberi ar-

bitri. i. aia: f. In etnū stat: q: veteris hois generatio/

nō abentē sustinet: et noui generationē adueniētē i se excipit.

Vel a. Generatio operū/ labor/ temptationū/ fatigatio-

nū: b. pterit/ cū mūdo pterente. pterit enim figura

hui' mūdi. j. Cor. vj. f. c. Et generatio gloriē et etno-

rum gaudiōz: d. Aduenit: q: generatiō bonoz operū

succedet generatiō gloriē. Et de his generatiōib' dicit sapia

Eccl. xlij. c. Trāsite ad me oēs q cupiscit me et a genera-

tiōib' meis adimpleri. g. Oris sol rē. Hic applaudūt sibi

physici et phi naturales/ volētes salomonē hīe auctore de eo

q sol motu suo recto diurno et nocturno q pene ad eundē locū

reverti nitit vnde in pcedēti diē fuerat ort' labor humanoz

dux et rector sit: motū hō obliquū q dō gyrate p meridiē et fle-

cti ad aqlonē/ dicit esse ducē et auctore generatiōis et corrū-

ptiōis: q mot' ānuus ē/ q eo ann' mēsurat. S. h si dicit salo-

monē sensisse: q: tacuit de ceteris stellis errantib' siue fixis: q

fm eos nec minora nec min' mirabilia opant: Nā si sol' sol

ista efficeret: cū mot' ei' singul' ānis oino sit fm eundē modū/

necessario vicissitudines tēporū idifferētes essēt/ et estates et hye-

mes sp essēt qles et vni' modū: et generatio et corruptiō i reb'

huius mundi inferioris fieret semp fm vni' modū: cui' con-

trariū manifeste videm'. Sed qz ista pbia pter intentionez

cidit: qn post equinoctium autumnale ad inferiōra descendit.

Mystice g. Oris sol. i. chris' de ygene. Mieri. xlij. c.

Oris stella ex iacob et p surget yga d isrl. Esa. xj. a. Egredie-

tur yga d radice iesse et flos d radice ei' ascēdet. b. Et oc-

cidit i cruce. Un ps. Sol coquit occa-

sum suū: i. Et ad locum suū. i. in

celum empyreum vel ad sinum patris:

k. Reuertitur/ in ascensione. De hac

reuerfione dicitur Luc. xij. e. Et vos si/

miles hominibus expectantib' dominū

suum quando reuertatur a nuptijs. Itēz

eadē. xij. b. dō qdā nobil' abijt in regio-

nē lōginquā accipe sibi regnū et reuert.

* Ibiqz renascēs. i. de celo

Vel alit mystice g. Sol/ iusticiē. i. chris' g. Oris/

generatiōi q aduenit. i. bonis p gram: b. Et occidit/ ge-

neratiōi q pterit. i. mal'. c. Et ad locū suū reuertit: q

intelligit ecclia pdestinatōz. Un Eccl. xlij. b. Loc' solū

mei et loc' vestigiōz pedū meoz vbi habito in medio filioz

isrl' in etnū. Quibuscūqz g chris' ortat p grāz vel occidat in

hac vita/ ad pdestinatōz reuertit vt eol finalit illustrat p grāz:

et exētes d domo excipiat i glia. Vel g. Oris sol/ iusti-

ciē inferi et occidit supis: qn descendit ad inferos q erāt i limbo.

Et tūc iplēta ē pphetia Esa. ix. a. Habitabit' in regiōe vni-

brē mort' lux orta ē eis. c. Et ad locū suū reuertit. i. ad

pīs solū siue sinū erepta pda suoz. Vel g. Oris sol/ iu-

sticiē iudeis vtroqz mō/ et spūalit et fm carnē. b. Et occi-

dit/ similiter vtroqz modo eis. c. Et ad locum suum re-

uertitur/ in fine mundi: id est ad iudeos. Esa. x. c. Si fuerit

populus tuus israel quasi arena mar' reliqz puerient ex eo.

* Ibiqz renascēs. i. iterū

Moralit g. Oris sol/ in baptismo. b. Et occidit/ p

peccatū. c. Et ad locū suū reuertitur: per penitentia.

* Gyrate. i. gyrate

Itē alit g. Oris sol/ p sent' pspitat. b. Et occidit. i. Alit moraliter

statim ad occasū rēdit. Et h vt nemo d ortu hui' sol' gaudeat:

cui tā ineuitabil' tāqz velox succedit occasus. Insensat' ē igit

q solē sp i ortu suo nitit detinere et ab eo prohibere occasum.

Hic ē q pspitatē sp nitit retinere et aduersitatē oimodā de-

clinare. Hic vult facere miraculū: sic Josue. x. c. Sol inqt p

gabaon ne mouear: et luna p vallē hallō. Gabaon interpret'

vallis mysticiē vel pcliū inqtatū: hoc est cor auari. Hui'

lon interpret' vbi erat vni vel vbi sūt vni: hoc ē vent' gulosi.

Hic sol oris cōmunit bonis et mal'. Un Dat. v. g. Oate p

psequētib' et calūniatib' vos vt sit filij pīs vī q in celis est

q solē suū orti fac sup bonos et malos. Sequit: c. Et ad

locū suū reuertit. Quis sit loc' diuitiarū: ipsemet ostēdit

suo pōdere: dū toto ipetu ima petūt nob nudis d mūdo ex-

eūt' i mūdo remanēt. In q patet q mūdi sūt diuitiē nō nre.

Un. j. v. c. Sic nud' egressus ē d vtero mris sue: sic reuertē

et nihil auferet secū d labore suo. Irē exponit d sole aduersi-

tar'. De q ps. In sole posuit tabnaculū suū. Hic g. Sol

oris iust' et iust' s. iust' tristes illū excipiūt: iust' hō pstat' li-

bē/ letat. Un paul'. ij. Cor. xj. g. Si glari oportet q iirmi-

tar' meē sūt gliaz. Hic sol oris: s. statim occidit: qz bre-

uis ē ois aduersitas pīs q p dno sustinet respectu pīm qd

Ad litterā **S** a **I**biq̄ renascēs / die altero / **b** **S**yrat p̄ meridiē / in hyeme .i. ad meridionalē plagā magl̄ q̄ in estate. **d** **E**t flectitur ad aquilonem / in estate. **e** **L**ustrans vniuersa / signa zodiaci: vel vniuersa climata mundi. **f** **I**n circuitu: id est in circulari pagratione / qua zodiacū semel in anno peragrat. **g** **C**irculari dico: id est spiritali: nō enim circulum sed speram siue spirā facit sol in quibet die. **h** **E**t **L**ustrans vniuersa / in circuitu radios suos vbiq̄ spargendo: et sic totum legitur de cursu solis diurno. **g** **P**ergit spiritus: id est sol quem vocat salomon spiritum: quia animat et viuificat et inspirat omnia / vt dicit Hiero. **h** **E**t in circulos suos: id est per circulos .i. spiras suas / **i** **R**euertit: ad ortū suū.

Scom Glo. **a** **S**yrat per meridiem: quādo plus morat̄ in signis hyemalibus. **d** **E**t flectitur ad aquilonē: quādo plus moratur in signis estivalibus quē viciniora sūt boreali polo. **e** **L**ustrans vniuersa in circuitu: quia omnes ptes mūdī p signa sua currēs attingit. **f** **I**n cancro enī oriens et occidens tangit aquilonem: in capricorno / meridiem: in libra et ariete / orientem et occidentem attingit. **g** **E**t sic punctatio fiat. **h** **L**ustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus: id est sol. **p**ro quo symmachus posuit: pambulās vadit vent? nomine venti solem accipiens pro velocitate et rapiditate motus. Quia vero sol hic spiritus nominat: applaudunt sibi quidam qui dicūt solem et cēlos et omēs stellas spiritus esse: nō dico habere spiritū. **L**umē sō qd ex eis procedit / dicūt figuram corporālē in eis ostendere / quā tñ omnino non habet. **h** **I**bi sō de hoc modestius sentientes / nomine spiritus non ipsum solem / sed spiritum p̄sidentem ipsi soli intelligunt: qd notat quedam Glo. Hiero. quē incipit: **V**adit ad austrū et gyrat ad aquilonem. **H**ūc spiritum aliq̄ philosophi animam mundi: aliq̄ animam angelicam noiauerūt. **M**agister hugo de sancto victore: nomine solis ignem: nomine venti aerem dicit posse itelligi: qui orbicularit̄ motus / lustrat vniuersa: qz sores vbiq̄ asperfas sua mobilitate purgat et dissipat: et sua subtilitate cuncta penetrat. **Q**uā autē dicitur pluralit̄: **h** **E**t in circulos suos reuertit̄ / demonstrat qd motus aeris nō semper vbiq̄ idem est: sed alibi vehementi⁹ alibi moderatius agitur: cuius fluctuatio versayice in se ipsum refunditur / ideoq̄ dissimiliter mouetur: nec vniiformiter conuiescit. **P**ossumus etiaq̄ accipere non incongrue per spiritum quandam viū igneam quē a sole procedit: et per cuncta se diffundit. **U**nde veteres dixerunt naturam esse ignem artificem in res sensibiles procreandas. **V**el noīe spiritus accipitur s̄m veritatem quedam occulta vis nature: quē omnia inuisibiliter nutrit ac vegetat: et vniūquodq̄ ad certū finem legitimūq̄ pducit: s̄m qd dī natura esse vis reb⁹ infusa ex similibus procreans similia. **H**ic **g** **S**pirit⁹ pergit in nascentibus / egrediens i crescentib⁹ / vsq̄ ad certam mensuram procedēs. **i** **R**euertitur / in senescentib⁹: quibus pfectum naturę retro labentibus vsq̄ ad originis sui principium reuocatur. **I**diusmodi progressionē singularum rerum accipiuntur per circulos: et ideo dicitur pluraliter circulos: quia vniūquodq̄ s̄m propriam mensuram maiorem vel minorem excursū habere probatur. **Q**uod igitur ignis in corpore solis localiter agit / oriendo / occidendo / et reuertendo: hoc in singulis temporalit̄ nascētib⁹ agit naturalit̄. **H**ierō dicit: **D**uc se sol. **A**qla / aspirat sol. **S**ymmach⁹ et **T**heodoci⁹ / reuertit sol. **R**euertit̄ enī ad locū suū et vnde p̄t̄ egredis fuit / rat aspirat. **I**n q̄ mystice demonstrat mūdī interitus. **Q**uotidianus enī ortus et occasus solis quid aliud q̄ mundi interitus est: **Q**uā autē per occultas vias oritur et occidit: quid aliud demonstrat nisi qd humana vita labitur dum nescit. **U**nde **p̄s. 72.** de **p̄s.** **E**go ad nihilū redact⁹ sū et nesciui.

Dyllice **a** **I**biq̄ renascens: id est de cēlo ad iudiciū rediens. **b** **S**yrat per meridiem: id est considerat bonos et opera eorum: qui noīe meridiē intelligunt / propter splendorem

et calorem futurum quibus calent et splendent. **C**ant. .j. b. **I**n dica mihi / vbi cubes / vbi pascas in meridiē: id est in bonis. **d** **E**t flectitur ad aquilonem .i. cōsiderat malos et opera eorum: qui per aquilonem intelligunt / propt̄ frigus malicię quo curuant inferi⁹ ad terrena. **p̄s.** **D**omin⁹ cōsiderat

f circuitū p̄rgit spiritus: et in circulos suos reuertit̄. **g** **O**mnia flumina intrant in mare:

iustum et impiū: ecce meridiem et aquilonē respicit. **e** **L**ustrans vniuersa in circuitu pergit spirit⁹. **S**piritus in die pen-

tecōtes repleuit di-

scipulos / mittens eos in vniuersum orbem. **J**ob. .x. g. **E**t fundam de spiritu meo super omnē carnem. **V**el lustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus / dei: quia nihil est ei incognitum: sed omnia pericurat. **P**rouerb. .xv. a. **I**n omni loco oculi dñi cōtēplāt bonos et malos. **E**ccl. .xii. c. **O**culi dñi multo lucidiores sūt super solē circūspicientes oēs vias hominū et profundum abyssi et hominū corda intrantes in absconditas partes. **h** **E**t in circulos suos reuertitur: id est in sanctos: ad quos reuertēs per gratiam facit eos circulariter moueri a se in se. **i** a deo i deum: ipse est enim alpha et ω. **D**icuntur igitur sancti circuli: quia mouentur circulariter a deo in deum: quoz centrum est christus: a quo procedunt linee ad circūferentiam ecclesię.

a **I**biq̄ renascēs .i. iterū nascēs spūalit̄. **b** **S**yrat per meridiem .i. iudeos / eos illustrans pariter et inflans: et p eos alios. **U**nde **E**ccl. .xii. a. **S**ol in meridiano exiit terrā: **d** **E**t flectitur ad aquilonē .i. ad gentes frigidās frigore infidelitatis. **E**t qz non erat missus christ⁹ nisi ad oues quē perierant dom⁹ israel: vt dicitur **M**att. .xv. c. merito flecti dicitur ad aquilonem. **E**t hoc est qd dicitur **H**iere. .xlii. b. **Q**uare quasi colonus futurus es i terrā: et qñ viator declinans ad manendum? **I**deo ponit lumen in missa in sinistra parte. **e** **L**ustrans vniuersa in circuitu pergit spiritus / christi in suis. **f** quia in omnē terram exiit sonus eorum. **h** **E**t in circulos suos reuertitur: id est ad iudeos a quibus exierat. **E**t hoc significat translatio libri in missa: qui de dextera fertur in sinistram: **E**t iterum in fine missę refertur ad dexteram.

b **S**yrat: id est gyrate facit: **c** **P**er meridiē: id est p bona opa / vel p futurorū gaudiorū cōsiderationē. **d** **F**lectit ad aquilonē: p aduersorū tolerantia: vel etnorū suppliorū cōsiderationē. **e** **L**ustrans vniuersa i circuitu pergit spūs: qz vtrūq̄ christ⁹ illuminat et p̄gere facit de p̄tē i virtutem. **h** **E**t in circulos suos reuertitur: id est reuertit facit sanctos suos de se ad se: de se iusto / ad se misericordem: de se principio / ad se finem.

k **O**mnia flumina etc. **I**ux̄ ifram sup̄ osidit salomon mutabilitatē ignis et aeris: h̄ osidit mutabilitatē aq̄: qñ qñ circuitū mouet. **E**t p̄firmat h̄ snia aristotelis i li. d. cēlo et mūdo: vbi dicit qd abyssus sedes magna ē et loc⁹ p̄p̄ aq̄: et inde p multas excolatiōes oriunt̄ oēs fōtes et flumina. **E**t dicit p̄t aq̄s dulces q̄ mari influūt vel ardore solis psumi vel saluginis maris pabula eē. **S**z ecclesiastes n̄ dicit eas p occultas terreḡ venas ad capita fontium regredi et de mīrice abyssō in sua sp̄ ebullire p̄ncipia et i venis terreḡ deponere amaritudinem. **E**t autē h̄ aq̄s circulari mūtatio nō a celestib⁹ corpib⁹ s̄ a natura maris magni: licet flux⁹ et reflux⁹ tpalis sit: vel attribuat nationi vt dicit **L**ucan⁹. **E**t h̄ est qd dicit: **k** **O**mnia flumina intrant in mare / quasi in matricem omnium aquarum.

l **E**t mare non redūdat: **k** **O**mnia flumina etc. **a** **A**byssice / p flumina significat genus hūanū qd in mortēs velut in mare fluit. **U**ñ. .j. **R**eg. .xii. c. dixit mulier thecūtes: **O**mnes morimur et qñ aq̄ delabimur i terrā quē nō reuertit̄. **J**ob. .xii. b. **Q**uod si redat aq̄ de mari et flui⁹ vacuet⁹ arefcat: sic hō cū dormierit. **H**ec **k** **F**lumina intrāt i mare .i. mortis amaritudinē.

k **O**mnia flumina intrāt i mare. **P**er mare itelligit sacra scriptura siue scia: i q̄ flumina oim doctrinarū vel sciap̄ intrant abso-

benē sic luce solis absorbeat

Sa **Et mare nō redūdāt. i. non crescit inde: qz qstū ex pte vna deorsū fluit i mare: tātū ex altera pte p ocllos meat⁹ re/ uocat ad ortū. b. Ad locū vñ exēūt flumīa reuertūt i. ad mare/ vñ ad capita fontū: d. Et iterz fluāt i mare.**

Aliter **Et mare nō redūdāt. i. nō sariat mors quāqz oēs mor/ tui fuerint: z tunc ipsa mors moriet. j. Corl. xv. d. Oportet illum regnare donec ponat oēs inimicos sub pedibus suis: nouissime aut inimica destruet mors. Osee. xiiij. d. Ero mors tua o mors/ morsus tu⁹ ero in/ ferne. b. Ad locū vñ exēūt. i. ad trā: c. Reuertūt i morte. Gen. iij. d. In sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo: do/ nec reuertar i trā de q sumpt⁹ es: qz puluis es z in puluerē reuerteris. d. Et iterz fluāt de morte ad vitā iterz redeāt in generali resurrectione.**

Aliter **denf: sic luce sol absorbet lumīa ceteraz stellaz. Un Pē. Ab sopri st iūcti petre iudices eoz. Oz aut noie mar sacra scptu ra siue scia itelligat/ d: expse Esa. xj. c. Repleta ē trā scia dñi**

Aliter **sic aq mar⁹ opient. Alio mō itelligit p mare sgo maria: Un z maria amarū mare interpretat: i q oia flumīa qzaz z donoz spūaliū intrauerūt cū ipso fonte. Luc. j. d. Spūscū inqt ei angelus supueniet i te: et vire altissimi obūbrabit tibi. Et tñ nō redūdauit maria. i. nō itumuit p supbiā: neqz reuonu/ it p tactantā: sed infra aluēū humilitat⁹ suę oia receperunt et seruauit: Ecce inqt ancilla dñi zc. Ipsa est aqz duct⁹ p quē fons irrigās paradisu i fluit ciuitati bethulę: Judith. vij. b. i. totī ecclesie. Et hē qd ipfamer dicit Eccl. xxiij. d. Ego qua/ si flui⁹ doir z sicut aqz duct⁹ exiui de paradiso: dixi: riga/ bo horū plantationū. Itē p mare itelligit cet⁹ impiorū.**

Aliter **Un Esa. lviij. d. Impij qñ mare feruēs qd qescere non pōt. In mare intrāt oia flumīa diuitiaz tpaliū/ delitiaz carnaliū z vanitatū honoz: z tñ nō redūdāt sed ampli⁹ sūt: sicut crescit ardor ignis crescēt lignis. Un Prouerb. xxvij. c. Infern⁹ z pditio nūqz replent: sicut z oculi hoim i satiabiles. Eodē. xxx. c. Tria sūt insatiabilia z quartū qd nunqz dīc suf/ ficit. Tale mare nō fuit iob. Un dicit. vij. c. Nunqz mare sū ego aut cet⁹: qz circūdedisti me carcere: Item mare/ mūd⁹ est: q tumescit i supbiis: spumat in luxuriōis: oēs aqz recipit nec redūdāt i auarū. Flumīa sūt doctores z p dīcatōres: q to/ tū mūdū influūt z irrigāt pluuiā sanctę p dīcatōis. De qbus**

Aliter **ego aut cet⁹: qz circūdedisti me carcere: Item mare/ mūd⁹ est: q tumescit i supbiis: spumat in luxuriōis: oēs aqz recipit nec redūdāt i auarū. Flumīa sūt doctores z p dīcatōres: q to/ tū mūdū influūt z irrigāt pluuiā sanctę p dīcatōis. De qbus**

Pē. 92. Pē dicit: Eleuauerūt flumīa dñe eleuauerūt flumīa vocem suā. Nec flumīa intrāt in mare. i. mūdū ad irrigandū et fecūdandū. Un Abacuk. iij. d. Un fecisti i mari eqs tuis: id ē p dīcatōrib⁹. a. Et mare nō redūdāt. i. mūd⁹ nō pfi/ cit ex doctria: s flumīa ipsa i marī amaritudinē puerūt: ma/ xime p auariciā. Miere. vij. c. A minore vsqz ad maiorē oēs auaricie student: z a ppha vsqz ad sacerdotē oēs faciūt doli.

b. Ad locū vñ exēūt flumīa reuertunt. i. ad scīm oclūm pteplariōis vbi implent: vbi hauriūt qd postea p dīcādo effūdūt/ redeūt p dīcatōres impleto officio p dīcatōis: alioqn cito sicant: sicut aluē sine fonte. Unde Bar. j. a. Dixit dñs discipulis suis: Accipietz sctutes ex alto in vos z critis mihi testes i hierusalē. Vel/ Ad locū vñ exēūt flumīa reuer/ tunt. i. ad sacra scpturā: q ē abyssus aqz: vñ vim fluēdi et re/ stitūtia accipiūt vt credat eis. Sic dīc Miere⁹: Mō credat aliqz meis lris nisi qd dītero p ver⁹ aut nouū testamētū p/ bauero. De h d: Job. xxvij. a. Habet argētū venarū suarū pncipia. Vel locus vñ exēūt flumīa doctrīnaz z gzarum/ deus ē. Eccl. j. a. Dis sapia a dño deo ē. Ad hūc locū reuer/ tunt flumīa: d. Et iterz fluāt/ cum p dīcatōres z docto/ res de pfectu doctrīne vel p dīcatōis suę gfas deo agūt: z ei totū attribūt/ sibi nihil dicētes: serui tūiles sum⁹ qd debuī mus facere fecim⁹: Luc. xvij. c. Hoc ē qd dicit dñs ad Job xxxvij. d. Mūdū mittes fulgura z ibūt z reuertētia dīcēt ti/ bi/ assum⁹: Hoc impletū est Luc. x. c. Reuersi sunt septua/ gintadu cū gaudio dicētes: Hic etiaz demonia subiiciunt nobis in nomine tuo. Omnes iste mutatiōes rerum visibiliū

q dīctē sunt litteralit⁹ z spūaliter/ expse notant Eccl. xxiij. c. vbi d: Alia generant et alia deiciūt: sic generatio carnis et sanguinis/ alia finit z alia nascit. Ecce qd hic d: Generatio pterit z generatio aduenit. Et postea qñ ponens mysterium subdit Eccl. xxiij. c. O mē op⁹ corruptibile i fine deficiet: z q illud op⁹ ibit cū illo: z oē op⁹ electū iustifi/ cabitur: et q illud opa tur honorabitur in il/ lo. Item Eccl. xl. b. Oia q de trā sūt i ter/ ram reuertē: et aque

clēs: nōn pōt hō eas expli/ care smone. Nōn sariatur ocul⁹ visu: nec auris implet

oēs i mare puerent. Et hē qd h d: Oia flumīa intrāt i mare zc. e. Lūctē res zc. Mutabilitatē oium in trib⁹ rex pnci/ pñs. i. igne siue sole/ aq z aere/ sm motū mouēt sup explicuit Eccl. xxiij. c. nūc aut qz iexplicabil sit eadē mutabilitas sm mo/ tū q mouet p singula queqz oriētia z occidētia i vniuersitate

oñdit/ dicēs: Lūctē res. i. rerū causę z naturę f. Diffici/ les/ ad itelligēdū/ ad explicādū: qz nec nūerari multitudinē: nec cōprehēdi quātitate: nec inuestigari possūt pfunditate.

g. Nō pōt hō eas explicare sermone/ alijs plene. f. qz sent⁹ human⁹ ita inuolūt⁹ tenebz/ qz vix pauca etiā sm sup ficie attingere pōt: q etiā si oia. i. singula sm exteriorēz spēm cerneret/ vim latētē z naturā inuisibilē rerū nullaten⁹ penetra ret. Item enī quēdā ad sensum hoīs veniūt sm spēm exteri/ orem tñ: alię penit⁹ abscondunt: vel qz loco remotę sunt: vel qz pntes subtilitate sua sensū humanū excedūt: Vniuersi/ tas aut rex oino hōi incōprehensibilis ē/ z sm exteriorē spēm et sm interiorē qualitatē. In hac aut mutabilitatē pfusione magl difficile z qñ ineffabile videt q singulorū corruptio est ipsi⁹ vniuersi pulchritudo. Un sensus human⁹ ista p dīcās z i corruptiōe singulorū tristat: z in ordinatissima pulchritu/ dine vniuersitat⁹ delectat: Viro enī z ineffabili mō p dītor i creatura sua simul z p corruptiōe singulorū affligit maliciā: et p pulchritudinē vniuersi delectat naturā: et h totū facit vt cognoscat hō in afflictiōe sua qd p culpā meruit z i delectati/ one qd amiserit. Qd pmissū est pntet ad afflictionē malicie: qd sequit ad delectationē naturę. b. Nō sariat oculus visu/ tā interior qz exterior oculus/ admirās pulchritudinem vniuersi p se vidēs.

h. Nec auris implet auditu/ ab alio suscipiēs. Vel iō/ nō sariat ocul⁹ visu/ nec auri implet auditu: qz p hos sent⁹ rerū visibiliū pulchritudo mira locū ditare animū interi⁹ afficit/ z sui pteplariōe ienarrabile qndā inuisibiliū bonoz pcupiscētia in eo accēdit. Vel iō/ nō saria/ tur ocul⁹ visu: qz mēs humana intellectu mūdū nō sufficit cape et tñ desiderat: qz oēs homīes natura scire desiderant. Nec auri implet auditu: qz affect⁹ hoīs mar⁹ qd qñ sit mūd⁹ desiderat: Lapaz enī dei ē: nec min⁹ ei sufficit: Un miro mō nec cor humanū totū mūdū sufficit/ nec tot⁹ mūd⁹ cordi hu/ mano: Intellect⁹ em succūbit i cōscēdo: s affect⁹ trāscēdit in desiderādo. Tēdat se intellect⁹ qntū pōt/ nec totū cape pōt. Quare b: Quia dīctē res difficiles. Amor sō totū haurit/ z adhuc satiari nō pōt. Quare b: Quia intellectū supeminet af/ fect⁹: nec qescit donec ad illū puenerit a q fact⁹ ē vt esset: z ad qd fact⁹ est vt esset: z ad qd fact⁹ ē vt i illo brūs eēt. Vel alit. Quia p dīxerat salomon: Lūctē res difficiles: z nō pōt hō eas explicare sermone: posset hō credere q cognitiōe ad min⁹ posset eas cōprehēdere: iō adiūxit salomon: Nō sa/ riat ocul⁹ visu/ nec auri implet auditu. q. d. nō solū nō pōt hō eas explicare sermone: sed nec sensu cape vel inuestiga/ re: Nam p se pteplari incipiat/ nō sariat oculus visu: s erudi/ ri ab alio qrat/ nec implet auri auditu. Sūt autēz difficiles

triplex in/ intellectus
cunctę res triplici intellectu q res p dīcānt a nob. Primus intellect⁹ est q trinitatem nob qdāmodo pīngūt z insinuat et loquunt velut qdā verba: Materia enī sua/ patrē loquunt: Specie siue forma/ filiū: Complexu sō materię z forme/ spī ritūscīm: q est nex⁹ ineffabilis/ et cōplexio pīs z filij. Et ppē h res dīcunt vestigia dei. Job. xj. b. Forsitan vestigia dei cōprehendes. Et Aug⁹. in li. de lib. arbi. vocat eas nutus dei. Uē inqt illi q diligit nū⁹ tuos p te. Scds intellect⁹ est q lo/

quunt nob nō psonas

Al. natura f
prouer. 27. c.
Eccl. 14. b.

quunt nobis / non personas proprie & appropriata personis. s. poterit / sapiam / benignitate. Nam p magnitudine loquunt poterit / q pti appropriat. Per pulchritudine sapiam / q filio: p vili / rate loquunt bonitate / que spūscō appropriat. Et de h dicit / tur Roma. i. c. Inuisibilia dei rē. Itē Sap. xij. b. A magni / tudine speciei / crea / ture / poterit creator / horz cognoscibilis vi / deri. Terti^o intellect^{us} / est q nob inuēit qd fa / ciendū: sicut formica / docet nos prouiden / tiam: vt patet Pro / uer. vi. a. ibi. Uade ad / formicā o piger / et disc / ce sapias. Itē dicit Eccl^{us}

De pe. dis. 4. c.
in domo: ibi sc / cit deus
It. futurū
It. sciendū

a auditu. Quid ē qd fuit? Ip / sum qd futurū est. Quid est / qd factū est? Ipsū qd fa / ciendum est. Nihil sub sole / nouum: nec valet quicqz di / cere: ecce hoc recens ē: Jam

j. b. de deo: q effudit sapiam suā sup oia opa sua. Itē Job. xij. b. Infraga iumenta / et docebit te: volatilia celi / et indicabūt tibi: loqre terre / et rēdebit tibi. Nullū enī est aīal: imo nulla pf / aīal: nlla oīno creatura visibil / a q nō possum^{us} aliqd haurire / sapiē salutar. Sz mouet aliqd qre Ecclesiastes d auditu / et vi / su poti^{us} qz de alijs trib^{us} sensib^{us} h loqz. Ad qd dicit pōt / q vi / sus / et audit^{us} sūt excellēiores alijs sensib^{us} / et pl^{us} pferūt discipli / ne: vñ et sublimiorē sedē in corpe foritū sūt. Et sic aīre pōt / hoīs pēpī: sic oculo pōt / creatoris: qd pōt ē qlibet creatu / ra visibil / p quā nob loqz / cessant. Itē cōpetentē oculi i corpe / būano aī facie positi sūt / et aīre a latere collocatē: qñ p h nob / dicat q itētio nra pncipalit bz dirigi i deū / scōario i primū. Ad cōpescēdā igit auiditatē / et reuerentē curiosē pscrutatiōis / creaturarū: q nec intellectū satiant / nec affectū qetant: qz va / nitas sunt: dixit Ecclesiastes: Luncte res difficiles rē. Oculi enī mēt^{is} creat^{us} ē famelic^{us} / et capax pme veritatis: et / tō nulla creata veritas replet illū: Et aīr / mēt^{is} similit^{us} qd idē / est qd ocul^{us}: sed oculus dī i. pprīa speculatiōe: auris in aliena / eruditōe: nō implet alia veritate qz pma. Itē Tullius. Pa / bulū et cib^{us} ingeniorz / et aīor ē pteplatio / plderatiōqz nature / sempitē. Seqt^r: a. Quid ē qd fuit? Ipsū qd futurū / est. Quid ē qd factū est? Ipsū qd faciendū est: Ni / hil sub sole nouū. Itē videt salomon erroz gentiliū cō / firmare: q posuēit mūdū qnū / et ex motu circulari cēloz cir / cularē eē generatiōē / et corruptionē inferiorz / et iō qnā. Di / cūt enī q expleto magno āno: q ān^{us} apd eos vertēs dī: pntē / ānos solares triginta sex milia / ierūt oēs stelle / et oēs planete i / initio suoz motuū / et eodē effect^{us} reuolutionū suarū vires in / feriores descēdere: et iō oia eadē redire. s. eundē adā / eādē / euā: et sic d alijs: Talēqz reuolutionē oīm ac recreationē sem / per sine pncipio fuisse / et semp i idpsū futurā sine fine affir / māt. Origē. aliā cām assignat isti^{us} reuolutionis ac redit^{us}: q / tñ oia qñ falsa / et aliena a fidei pitate trāsim^{us}. Itē pōt dicit q / b verbū / qd ē qd fuit rē. pconatozū est: et nihil hz asser / tiōis: vel pertinet ad illud qd dī. Itē. ij. a. Requirit deus ab / oī ope qd patrarat. i. a creatione nouarū specierū ac generū: / nō a gubernatiōe: Nam scriptū est: Pater me^{us} vñqz mō opaf: / et ego operor: Job. v. c. Qd ē dī. Nihil sub sole no / uū: referendū est ad rerum similitudinē / que in suis generi / bus sic institutę sunt a pncipio: vt vnūqzqz fm similitudinē / suę pprīe originis / pagnē extendat: nec terminū eius exce / dat. Singula igit in semetipīs p imutabilitatē stare non pnt: / tñ in genere suō p similitudinē statū suū custodiūt. Et b ē qd / dī: a. Quid ē qd fuit? Ipsū qd futurū est / in specie / non in se: vt hō mortu^{us} / et hō nascit^{us}: qñ eadem natura / nō / eadē suba. b. Et qd ē qd factū ē / a deo vel ab hoīe vel a / natura: Ipsū qd faciendū est / in similitudine generis / nō / i identitate sube. c. Nihil sub sole nouū / nō tñ eternū. Eternū qpe nō est: qz in seipso pterit. Mouū iterū nō est: qz / i similitudine sui generis / iā pcessit / vel i dei psciētia: vt dīc qdā / glo. Nec valet qñqz dicere / vere: ecce hoc recens ē: / Itē enī pcessit i seculis q fuerūt aī nos / similitudine / generis: qz septima die requirit dñs ab oī ope qd patrarat: id / est a creatiōe nouę speciei: vel i psciētia dei ybi iam sūt facta

Ben. 2. a.

q futura sūt i natura. Itē pcutit salomon illos q de fact^{is} suis / aut dict^{is} / aut inuēis qñ nouis / et iaudir^{is} glīant: cū nihil nouū / laudabile cogitari vel dici possit: qd nō iam diu ante vñ factū / vel dictū fuerit vel inuēit. Et dīc h obijct^{us} de miraculis que / qridie noua fiunt / que nunqz facta fuerūt. Ad h dīc h dīc^{us}: q

enī pcessit in seculis que / fuerunt ante nos. Nōn est / priorum memoria: sed nec / eozū quidē que postea futu / ra sunt erit recordatio apud / eos q futuri sūt i nouissimo.

in nouissimo. q. d. ita trāseūt oia vt nec memoria eoz ma / neat. Vanissime ergo laborat in his. Sap. v. b. Transierūt / oia illa tanqz vmbra / et tanqz nūc^{us} pcurrēs: et tanqz nauis q p / transit fluctuantē aquam: cū / cum pterierit non est vestigiū / inuenire. Itē dīc^{us}. Sicut pterita apud nos abscondit obliuio: / sic que nūc sūt / hī q futuri sūt scire non poterūt. Itē percu / tiuntur illi qui nomē / et gloriā suā extēdere conāt in poste / ros: De quibus Ps. Vocauerūt noīa sua in terris suis: sed / perit memoria eoz cum sonitu. Itē dīc^{us}. Est ne verbū de q / dicatur: Uide hoc nouū est: Jam enī fuit in seculis q fuerūt / ante nos. Symmach^{us} aperius dicit: Putas ne est q possit / dicere: Uide hoc nouū est: Jam enī factum est in seculo qd / fuit ante nos. Vel ideo dicit q priorū / et futuroz nō est me / moria: sed tñ pntentiū: qz que ante mūdī pstitutionē fuerūt / et post mūdī finem futura sunt: nobis velata sunt: sed q a p / cipio mūdī vsqz ad finem facta sunt: illa nobis nota sūt: Qd / figuratū est Esa. vi. a. in duob^{us} seraphin: qui duab^{us} aliis ve / labant caput dei: et duabus pedes / et duab^{us} volabant: media / relinquētē nuda. Itē dīc^{us}. ponit aliā lraz iuxta Septuaginta / c. Itē est memoria primis: et qdē nouissimis q fu / turi sūt nō erit eis memoria cū his q futuri sūt i no / uissimo: q sic exponit ad lraz: Itē ē memoria pmi. i. aīcel / forib^{us} nris: de his supple q pcesserūt eos: et qdē nouissimis / q futuri sūt. i. sequētib^{us} nos de prope vñ remote: non erit eis / memoria de his q mō sūt cū his q futuri sūt i nouissimo. i. si / cut nec illis q erūt in nouissimo. Moralit^{er}. Itē est me / moria pmi. i. in glia hui^{us} mūdī. i. amāti^{us} h pmarū glorie / seculari / non est memoria de gloria quā habuerūt. Et qui / dē nouissimis q futuri sūt. i. abiectionis: hī q se noui / simos reputāt / et a mūdo similit^{us} nouissimi reputant. Non / erit memoria cū his q futuri sūt i nouissimo. i. i infer / no. Et b ē qd legif^{us} Danh. xx. b. Erūt pmi nouissimi / et no / uissimi pmi. i. q mō sūt pmi i glia mūdī: erūt i inferno nouissi / mi: et q mō nouissimi sūt i mūdo / erūt pmi i glia dei. Et qro / alijs abiectionē h: tāto glōsior erit i futuro. Itē dauid dixit / ad michol. ij. Reg. vi. d. Eluit dñs: qz ludā aī dñm: ludā / et villos: nā pl^{us} q fact^{us} sūt: et ero hūilis i ocul^{is} meis: et cū ancillis / de qbus locuta es glōsior apparebo. Necesse est enī vt q se / humiliat exaltet: Luc. xij. c. Et q mag^{is} se humiliat / magis / exaltet. Est enī hūilitas fons q tñ ascēdit a qz alto descēdit: / Ecōuerso supbia tñ descēdit a qz alto venit. Possūt aut^{em} hec / oia subtili^{us} exponi ad lraz ab illo loco. a. Quid ē qd fuit / rē. vt istū trāstū rerū reddat salomon p cā: qre nō sariatur / ocul^{us} visu: nec auris auditu. Spēs enī rerū trāsitoriaz p sen / sū adueniētes pcupiaz excitāt: s cito fugiētē desiderū frau / dāt: qz nō solū a pntia / et etiā a memoria labūf. Sz cū salomō / intēdat h psuadere pceptū pntentiū: qre nō cōmemorat pntia / s tñ pterita / et futura: Itē qrit: Quid fuit qd ē: vñ qd erit qd / ē: s qd ē qd fuit: Et rīdet: Ipsū qd futurū est: Et po / stea replicat eandē qstionē: Quid est qd factū est: Et / rīdet: Ipsū qd faciendū ē: nō dicit ipm qd est. Ad h dīc^{us} / dū est: qz iō tacet pntia vt illa sola nō eē oīdat: q sola eē vñ / denf. i. pntia q vera plderatiōe nō sūt: qz dū incipiūt esse / ex eo q dū ē / statim desinūt eē i id qd iā nō ē: et ita pene nihil / sunt: propter hoc non

Ps. 44.
Ps. 9.

Doralit^{er}

It. 1. q nō dī

sunt. Propt̃ b non interrogat salomon: Quid fuit qđ est: sed qđ est qđ fuit. q. d. ex p̃teritoꝝ p̃sideratiōe p̃p̃dite qđ de beatis de superuenientibus expectare. Qđ aut̃ dicit: qđ fuit: refertur ad res: qđ dicit: qđ factū est: refertur ad actiones. a **Ego ecclesiastes** rē. Hucusq; salomon d̃ re rum vanitate disputa

uit generalit̃: bzeui ser mone tam multa com plexus: vt mirādū sit quo pacto totū de sin gulis r̃ torum de toto ita bene dixerit: vt ad breuitatem nihil min⁹ ad euidentiā nihil am plius dicēdū videat: S; b fac sapiā q̃ in to

to tota ē in singulis tota: nec ī singulis tota p̃trahit: nec in toto tota dilatat: Est enim vnitas q̃ minor esse non potest: est etiā imenitas q̃ maior esse nō pōt. Ob b autē sapiētia in tam breui sermone totam vniuersitatis effigie exp̃ssit: vt in paruo magnū videam⁹: qđ totū in toto videre nō possum⁹. Recte ergo postq; docuit q̃lia sunt q̃ nobiscū facta sunt: trā sit vt doceat nos quid sentire vel expectare debeam⁹ de his que a nobis sūt. Salomon aut̃ seipsum in exemplū omniū que dicitur est p̃ponit: asserēs se cuncta que dicit exp̃mento vidicisse: ac p̃basse ita esse. Personā hō suā iō talē p̃ponit: vt non incredibile videat alicui oīum eoz que dicit eum exp̃i menter habere potuisse. Unde p̃mo ostendit p̃tates r̃ digni tatem suā: vbi dicit: **Ego ecclesiastes fui rex in hieru salē.** Sapiam q̃ suā ostendit: vbi dicit: **Ecce magn⁹ effec tus sum r̃ p̃cessi omēs sapiā rē.** Diuitias etiā suas ostendit: vbi dicit. i. ij. a. Magnificauit opa mea: edificauit mi hi domos r̃ plātaui vineas rē. Postea luxū r̃ voluptatē suā ostendit: cū adiūgit: Feci mihi cātatores r̃ cātarrices: r̃ de litias filioꝝ hoīm. i. ij. b. In his oib⁹ exp̃imentū se habu isse testat: r̃ nihil in eis nisi afflictionē spūs inuenisse r̃ sup̃flu am vanitatem: que gradatim ascēdit r̃ semp in peius pficit. Nam in his p̃ma vanitatē origo reperit curiositas: deinde cupiditas: postremo voluptas. Prima p̃tinet ad p̃cupiscēti am oculoꝝ. Scda ad ambitionē seculi. Tertia ad p̃cupiscen tiam carnis. Per quos gradus vanitatē mens humana de fluit a ṽitate: A quo defluxu Ecclesiastes volēs nos reuocare dicit: a **Ego ecclesiastes** cui dñs dedit tantā sapiām: b **Fui rex in hierusalē:** que erat metropolis ciuitas reg ni eius. c **Et proposui in animo meo** sponte scilicet: d **Querere** ignotū. e **Et inuestigare** p̃fundū. Vel d **Querere** ab alijs doctorib⁹. e **Et inuestigare** p̃ signa et effectus f **Sapienter**. i. non leuib⁹ p̃uasioni bus: sed sapiētial. i. m̃gali inq̃sitiōe: q̃ ex indubitatīs atq; certissimis. g **De oib⁹ q̃ sūt sub sole**. i. q̃ sūt in tempe r̃ subiacēt vanitatē. Hō dicit: p̃posui querere r̃ inuestigare oīa que sūt sub sole: sed de oībus causas r̃ rōnes: cur. i. paruuli corripant a demone: cur p̃ij r̃ imp̃ij parit naufragio demer gant: an h̃ r̃ b̃mōi casu an iudicio dei fiat. Si iudicio: vbi su sticia: si casu: vbi p̃uidētia: Qđ q̃rere r̃ inuestigare m̃lto ma ius est q̃ inuestigare oīa q̃ sub sole sūt: Nam causę r̃ rōnes b̃mōi inuisibiles sūt: illa hō visibilia sūt. Sed nōne sup̃ sensū hoīs ē causas r̃ rōnes omniū q̃ sub sole sūt dep̃hēdere intel lectu: Cōstat q̃ sic: Stult⁹ q̃ fuit Ecclesiastes p̃ponendo hęc: Nō enī licet inuestigare qđ nō licet sciri: potest tñ p̃poni qđ non pōt fieri. Sed q̃ in his oib⁹ q̃ foris apparēt nō pōt p̃fe cta veritatis cognitio vel q̃es mentē inueniri: vidēs salomon impudētis desiderij ardore: r̃ stultę curiositatē errozē qua se in cognitioē rerū visibiliū sup̃uacue extēdit: et q̃ sup̃p̃sius et creatoris cognitionē aut habitā negligit: aut nō habitā q̃rere dissimulat: r̃ tāta rerū occupatiōe maiorē suis virib⁹ difficul tatē rep̃iens ait: b **Hęc occupationē pessimā**. i. p̃ di uersa r̃ varia rerū genera animū cruciantē r̃ ab interioribus retrahentē: i **Dedit de⁹ filiis hominū**. i. imitatorib⁹ hominū. i. carnaliū. i. carnalib⁹ hoīb⁹. i. p̃misit hoies carna

les ruere in hęc curā sup̃fluā: vt cupiat scire q̃ nō valēt vel nō licet p̃pter curiositatē suā quā sponte incurrit. Simile Ro. j. c. Cōmutauerūt ṽitatē dei in mēdaciū: r̃ coluerūt r̃ seruie rūt creaturę poti⁹ q̃ creatori: propterea tradidit illos de⁹. i. tradi vel cadere p̃misit ī passiōes iām̃is. k **Et occupa**

dit deus filiis hominū vt d̃c cuparentur in ea. Elidi quę sunt cuncta sub sole: et ecce vniuersa vanitas r̃ afflictio spūs. P̃deruersi difficile cor rigunt: r̃ stultoz īfinit⁹ ē nu

renē in ea: nec p̃fi cerēt: q̃ quāto pl⁹ in drit circa hęc ṽitas: tāto ampl⁹ dubitat. In p̃gnā hō p̃morū parētū q̃ male ambi erūt sciam: quā diabo lus p̃mittebat: punita ē tota posteritas eoz occupatiōe curiosita tis: Que qđē mala est

laboriositate: peior fallacitate: pessima inflatiōis culpabilita te. De q̃ d̃r. j. Cor. viij. a. Scia inflat. Vel mala est malicia p̃gnalitat: que circa necessitatē vitę p̃sent versat. De q̃ dicit tur Barth. vj. d. Sufficit diei malicia sua. Peior ē malicia dānositat: q̃ a rez salutarīū studio nos abducit. Pessima ē malicia culpabilitat. Vel in h̃ q̃ dicit occupatio pessima: tri plex innuitur esse occupatio. Prima mala: scda peior: tertia pessima. Prima ē necessitat: q̃ cū sit miserię p̃sentī necessa ria: mala est ad miserā nō ad culpā: q̃ et si p̃gnā habeat a b̃i tudine alienā: culpā tñ nō habet iusticię p̃iā. Scda ē curiosi tat: q̃ mēs humana instat scrutari: aut q̃ scire nō puenit: aut q̃ scire noxiū est. Tertia ē cupiditat: q̃ mēs humana in acq rendis r̃ p̃seruandis t̃palib⁹ d̃līdēt. Describit aut̃ occupa tio a m̃gro hugone de scō victore sic: Occupatio ē distrac tio r̃ illa q̃atio mēt: q̃ auerrit r̃ dissipat r̃ illa q̃at eā ne cogita re valeat ea q̃ salutē st. Curiositas hō nihil aliō ē q̃ intellect⁹ humani libidinosa p̃stitutio: passum quālibet veritatē ample xant: r̃ cū ea fornicant: vel vt verius dicat adulterant: naz p̃ma ṽitas q̃ de⁹ ē sola sp̃osa ē intellect⁹ humani: Vñ illa sola amplexada ē velut sp̃osa: ceterę sic ancillę ṽl famulę st habē de. Itē curiositas ē famel pualida: bollim⁹ īfatiabilis ṽitatu: Propt̃ qđ d̃r d̃ curiosis: Famē patiet vt canes. Hiero d̃r q̃ theodocion r̃ septuagira p̃ occupatiōe posuerit p̃taman: qđ interpretat distēsiō: eo q̃ in varias sollicitudines mēs hoīs distēdat: r̃ q̃nto pl⁹ exteri⁹ distēdit: tāto ampl⁹ interi⁹ iuane scit. Symmach⁹ ponit lissaman: qđ interpretat occupatio. Adla aman: qđ idē est. Porralif aut̃ rep̃hēdit salomon h̃ curiose scrutates opa dei. De qđ d̃r Ro. xij. a. Nō pl⁹ s̃ape q̃ opoz tet s̃ape: sed s̃ape ad sobrietatē. Eccl. iij. c. In sup̃uacuis reb⁹ noli scrutari multiplici: r̃ ī plurib⁹ opib⁹ ei⁹ nō eris curiosus: Plurima enī sup̃ sensū hoīm oīsa st tibi: m̃ltos enī sup̃lata uit suspicio illoꝝ. i. surū aspectio: r̃ ī vanitate sent⁹ eoz deici unt. Greg⁹. Flum⁹ q̃ in m̃ltos riuos diuidit: cito a suo alueo desiccatur. Audi mēt̃ itutu: m̃ Que sūt cuncta sub sole. i. oīa t̃palia. ñ Et ecce vniuersa sūt vanitas r̃ af flictio spūs: dū diuersis cogitatiōib⁹ rapit: r̃ nūq; inuenit qetē. q. d. Ecclesiastes exp̃iēdo cogit q̃ vniuersa t̃palia st va nitas r̃ afflictio spūs: Feci enī qđ potui r̃ defeci: qñ ad oīa p̃ scrutada me effudi: qñ ī tāta rez m̃ltitudine et vīm latēt p̃fū ditare dū intellect⁹ spargi īcipit: īcipit r̃ reuerberari: pōd tāti laboris ñ pōt sustinere hoīs fragilitas: Itō b̃ vidēs ecclesiastes et ī se reuersus cepit cogitare: stultū eē r̃ vanū istarū rez sci entia tā p̃tinaci studio hoiez mortalē querere: q̃ nō solū extra naturā ei⁹ sūt factę: s; nec salutē ei⁹ si sciant aliqd addere p̃fit: nec auferre aliqd si nesciant. Et b̃ est q̃ dicit: i **Audi q̃ fi unt rē**. i. p̃siderat oib⁹ noui vanū esse q̃ filij hoīm occupē tur hac pessima occupatiōe. S; q̃re nō vidēt hoies b̃: q̃re la borāt ianit r̃ nō sentiūt afflictionē suā: Quia o **P̃deruersi difficile corrigunt: r̃ stultoz īfinit⁹ ē numer⁹**: Quia p̃uersi sūt afflictionē suā nō sentiunt: imo delectant in ea: pu tantes sibi b̃i esse dū male ē: ponētes lucem tenebras: r̃ tene bras lucē: estimātes dulce amarū r̃ amarū dulce: Et sa. v. e. Et delicias reputātes s̃b sentib⁹ cruciari. Sūt aut̃ r̃ auersi r̃ p̃uer si b̃mōi hoies. Auersi a deo: p̃uersi ī semetip̃is. Et auersi nō

l 4 facile p̃uertunt:

B

P̃a. 58.

Doraliter

Job. 30. a.

Temporalia tor-
quent amato-
res suos

facile puerunt: et pueri difficile corrigunt: et stulto-
rum infinitus est numerus: quia non tot essent si corrigi potuissent.
In hoc enim clare patet quod difficilis sit puerorum correctio: quia infi-
nita sit stultorum multitudo: pueritas reddit ad correctionem dif-
ficiles: multitudo stultorum contra veritatem audaces. Quarta autem
sit afflictio spiritus circa
temporalia: patet: Non
enim est genus tormenti
quod non torquent amato-
res suos. Primo enim
paupertate afficiunt: spi-
rituales diuitias aufe-
rendo: deinde fame va-
lidissima: et siti pesti-
ma torquent: et terram
eos comedere cogunt:
ut patet in avaris: et censu sordidissimum bibere compellunt: ut pa-
tet in luxuriosis: deinde memoria beneficiorum dei et suorum malorum
cognitionem auferunt et prouidentiam futurorum abscondunt. Unde Ecceh.
xxij. d. Masum tuum et aures tuas precipitent: et que remanserint
gladio cadent. Denique suspenderit eos inanis gloria sic mutila-
tos quasi ad spectaculum: dum videri cupiunt ab hominibus quod tamen vident
ea quae parent. Postea lactantia excoxiat: ira exurit: inuidia pu-
trificat. Unde Prouer. xiiij. d. Putredo offit inuidia. Tristi-
cia corrodit. Prouer. xxv. c. Sicut tinea vestimento et nimis
ligno: ita tristitia nocet cordi. Avaricia homo ieiunium: vigiliis:
afflictionibus et laboribus innumeris torquet et distrabit: gastrimar-
gia crepat: luxuria in luto concutit: ideo recte dixit inuersa
temporalia afflictionem spiritus esse causam: quod tot tormenta amatores su-
os excruciat. Quod autem dicitur: inuersa vanitas: refertur ad
breuitatem. Quod dicitur: afflictio spiritus: refertur ad miseriam mul-
titudinem. Unde Job. xiiij. a. Quod natus sum muliere breui viuens tpe:
ecce vanitas: Repleti sunt misericordiae: ecce afflictio spiritus. Per-
uersi autem: penitentia auersi et intellectu a veritate et affectu a boni-
tate: id est difficile corriguntur: quia nulli consilium accedunt: sic som-
nantes et ebrii et mente alienati: quibus suaderi non potest quod iustum
est. Unde Prouer. xvij. a. Homo recipit stultum verba prudentie:
nisi ea dixeris quae versantur in corde suo. id est non credit esse vera nisi
somnia et deliramenta sua. Ecce. xxij. a. Cum dormieris loqueris: quod
narrat stulto sapientiam. Stultorum infinitus est numerus: quia
non sunt numerati: sicut sancti: De quibus Ps. Dinumerabo eos et
Ps. 39. sup. arenam multiplicabunt. Et de malis dicitur in Ps. Multiplicati
sunt super numerum.

Ps. 138. no sunt numerati: sicut sancti: De quibus Ps. Dinumerabo eos et
Ps. 39. sup. arenam multiplicabunt. Et de malis dicitur in Ps. Multiplicati
sunt super numerum. **A** Locutus sum in corde meo: quia in
corde vidit: vni et timui. **B** Dices: ecce magnus effectus
super potentiam et diuitias. **C** Et processit oes sapientia quae fuerit
ante me in hierusalem: quia eo petere sapientiam placuit deo ser-
mo eius. Unde dixit ei: Ecce dedi tibi cor sapientis et intelligens iterum
ut nullus ante te similis tui fuerit: nec post te surrecturus sit. iij.
Reg. iij. b. Dicit autem hoc Interf. sup. b. Processit oes sapientia:
non abraham: non moyses: sed quae fuerunt ante me in hierusa-
lem. Sed contra: Sup. illud Exo. vj. a. Nomen meum adonai non
indicauit eis: dicit Bilo. Per successiones etatum creuit cognitio:
nisi augmenum. Ergo plene cognouit salomon quod abraham vel moy-
ses. Item dauid fuit ante salomonem in hierusalem: et dauid sapien-
tior fuit quam abraham vel moyses. Unde ipse dicit: Sup. senes intel-
lexi. Ergo a primo salomon sapientior fuit quam abraham vel moy-
ses. Sol. Non dicit hic quod salomon fuerit sapientior omnibus ho-
minibus quod fuerit: sed tamen regibus quod fuerit in hierusalem. Et hoc dicit
Interf. Sed non soluit: quia in originali expresse dicitur quod salomon non
fuit sapientior abraha vel moyse. Ad id quod obijcit: dicendum:
quod duplex est sapientia. scilicet rerum et fidei. Sapientia rerum potest dici salomon
sapientior omnibus hominibus: sicut dicitur. iij. Reg. iij. sed sapientia fidei
non fuit sapientior quam abraham vel moyses. Sequitur: **D** Et
mens mea contemplata est oculis interioribus: et multa:
temporalia: **S** Sapientia. id est subtili et magis inquisitione: quod inquiri-
tur propter quid: et cognoscitur ex causis et ex propriis. Vel sapi-
enter dicit se contemplatum: quia diuina reuelatione cognouit multa.
Sapientia enim eius infusa fuit: non studio acquisita: et id est sublimior
atque nobilior fuit: etiam demonstratiuis scientiis. **G** Et didici:
ci: quod vtriusque expositioni congruit: vtriusque enim dicitur: hoc est cum

per propria inquisitionem scientiam habet: et cum per infusionem dat: Tunc
enim proprio augeat scientiam humanam. **H** Dedit cor meum
ut scirem prudentiam atque doctrinam. Recte dicit: dedit: non
accommodauit: quia ipse dandum est philosophis: non accommodandum:
dum: ut dicit Seneca. Potest autem haec clausula intelligi cum promissio:
vel in terra ex eis. q. d.
cum haec omnia locutus es in
corde meo: ex prece-
denti contemplatione fi-
ducias habens: dedi
cor meum: ut altiora
quererem et profundiora
inuestigarem. scilicet ut
scirem prudentiam
atque doctrinam.

Prudentia refertur ad
naturas rerum: doctrina autem ad mores hominum. Vel prudentia
proprie inuestigationis: doctrina alienae eruditionis. Vel pruden-
tia de administrandis et agendis: doctrina de speculationibus et pre-
ludis. Et etiam dedit cor meum ut scirem: **I** Errores et stul-
ticia. Errores sectarum et opinionum: et stulticia vitae et actionum.
Vel errores philosophantium circa veritatem: et stulticia laboran-
tium circa voluptatem et vanitatem. Quod hugo de sancto victore di-
cit: quod errores et stulticia se voluisse scire testatur ecclesiastes: non ut
cognita vitaret: sed ut de malorum cognitione se extolleret et ali-
os de malo opere diceret. Error autem est cum per ignorantiam malum com-
mittit: Stulticia vero est cum malum cognitum non vitatur. Quia homo cu-
riositas cum ad inquisitionem hominum compellebat: et superbia ad ostentati-
onem: dignum fuit ut tumidum labor premeret et curiosus dissiparet:
Unde sequitur: **K** Et agnouit quod in his quibus esset labor et affli-
ctio spiritus. id est labor vanus et inutilis: Labor enim utilis non affligit
spiritum sed reficit. Unde Hiero. p. b. ponit. Et cognouit quia et hoc est
pastio ventris siue presumptio spiritus. Sed quod cognouit haec ec-
clesiastes: Non scientiam: sed propria experientia: Omnis enim venit siue prius
abusione sua laborat et affligit: debilitatur et deficit: debito vero
visu suo confortatur delectatur et crescit. Vterbi gratia. Si quis intorquet
atque virtutem opandi quod est in manibus: ad ambulandum: aut virtutem
ambulandi quod est in pedibus: ad operandum: vtriusque debilitatur ab
usu suo: et abusu suo labore cogit deficere: Sic quod mens huma-
na ad inquisitionem vel acquisitionem alienam ab eis ad quae nata sunt intor-
quet abusu suo labore affligitur. Aliam vero causam subiungit Ec-
clesiastes: dicens: **L** Et quod in multa sapientia multa sit in-
dignatio: Iuxta litteram. id est inflatio elationis. i. Cor. viij. a.
Scientia inflat: Unde plerumque simulatres et odia perficit: et pu-
gnae verborum de tumore scientie oriuntur: Indignant enim homines
quod sibi dicitur: et multae laesae faciunt eos insanire: sicut dixit fessus
paulo: Act. xxvj. f. Moraliter: ubi multa sapientia multa
indignatio: quia quanto quis plus sapientiam de diuinis affec-
tur: tanto amplius vitis indignatur. Item per sapientiam aie sua nobili-
tas innotescit: Unde quanto maior est sapientia: tanto magis indignatur
aia se in his inferioribus occupari quod ea minus digna sunt. Vel
aliter: **M** In multa sapientia multa est indignatio. id est abo-
minatio cordis nauseant. Stulti enim scholares quod in audiendo
sacra scriptura senuerunt: fastidiunt ipsa sacra eloquia: et motu in-
dignationis quod nausea dicitur vel abominatio: mouentur in illa: dicen-
tes: trita et leuia sunt ista: sicut quondam dixerunt filii israel fastidi-
entes manna. Numeri. xxi. b. Deest panis: non sunt aquae: aia nostra
nauseat super cibo leuissimo. Et in Ps. Quoniam esca abominata est
aia eorum. Item ubi est multa sapientia. id est multa virtus: sapientia res
putatur: ubi multa indignatio: et abominatio atque vomitus
spiritualium spurcitarum. id est peccatorum. Sicut enim palatum corporale: cor-
porales spurcitiae inficiunt et ab ipso abijciuntur: nec stomachus
corporalis sanus easdem retinet: sed toto indignationis impetu re-
uomit: sic spiritualis stomachus si sanus est: spirituales spurcitas tota
festinatione per passionem reijcit. Et sicut accidit quibusdam solo
spurcitiarum aspectu pati stomachi indignationem: ita quod mouetur
ad nauseam: ita necesse est eos quod multa hominum sapientia perdit
sunt: multum vnde et vbiq. indignationibus: puocari: dum in medio
spurcitarum stant. id est delictarum et diuitiarum temporalium: quae sunt ap-
postoli: Mercorea sunt: Phil. iij. b. Hodie igitur omnes verum est: vbi
multa sapientia: ubi multa

Doraliter

Ps. 124.

multa sapiētia: ibi multa indignatio spūalis stomachi nauscan-
tis. Vel si accipitur indignatio pro ira: ubi est multa sapien-
tia. i. rerū diuinarū multa cognitio et viuendi bene multa pe-
ricia. (Utrūq; enī istozum continet sapiā) necesse est ut ibi sit
multa indignatio: id est multa ira: primo in nosipso: de in-
de i hostes squissimos
vire nostrę: id est in vi-
tia et demones qui in-
cessant nos puocant
ad peccm. Sequitur:
a **Et q̄ addit sciē-
tiam: addit et do-
lorem.** Sciētia pro-
prie accipit h̄ pro co-
gnitione boni et mali. De qua dicit Aug⁹. in lib. de doc. chri.
q̄ facit hominē nō foris se iactantē / sed interius lamentantē.
Hac crescēte crescit cognitio mali: et ita necessario / qui ad-
dit sciētiā / siue homo siue deus: addit et dolorem / de
malo cognito. Scit enī q̄ potētes potētē tormenta patiēti:
Sap. vi. a. Et cui plus cōmittit / plus ab eo exigitur: Luc.
vij. f. Et etiam quāto plus quis cognoscit peccatum suū vel
proximi: tanto plus tenetur dolere / et de puerione gaudere.
Unde apls. ij. Cor. ij. a. Si ego pristino vos: et quis est q̄ me
lētificet / nisi qui contristat ex me. i. iuxta meam voluntatem
puertendo se. i. a peccato.

a **Et qui addit sciētiā: addit et
dolorē.** Capi. II

b **Tri q̄ in corde meo:
Cladam et affluam
delitijs: et fruar bo-**

Tri q̄ rē. Dixerat. S. Ecclesiastes: Dedi cor meū
ut scirem prudentiā et doctrinam. i. ut haberē sciēti-
am ad docendū / nō ad viuendū: in quo curiositas et
vanitas manifeste apparet. Sed q̄ in his nil nisi laborē et af-
flictionem inuenit: nō q̄si accidiatus et fatigatus labore / sciē-
tiā spernens / ad delitijs et voluptates se puertit. Et ecce q̄si
ter desperata mens se totā in voluptatē proiecit et carnis blā-
dimēta sola bona reputat. Sed etiā in hoc vanitatē repperit:
quia p̄terita voluptas p̄senter non delectat / et exhausta nō
satiat: Nec solū corpālis voluptas siue lēticia tēptatio ē pos-
sidentī / sed etiā spūalis: ita ut stimulo corripitē et angelo sa-
thang indigeat: qui colaphigēt eā ne eleuetur: Sic dicit paul⁹
de se. ij. Cor. xij. b. Et ne magnitudo reuelationum extollat
me: dat⁹ est mihi stimulus. rē. Loquit⁹ aut⁹ hic salomon modo
cōdicatoris / sententiā vulgi in se suscipiēs: et falsam postea
ostendēs. b. **Dixi ergo in corde meo: viso labore et af-
flictione q̄ est in acq̄sitione sciētię: Cladam et affluam deli-
tijs / carnalib⁹.** **Et fruar bonis / p̄sentib⁹:** qd̄ est ample
xari arcā pro p̄cio: munusculū pro amico: gaudiola pro ama-
sio: vestigia p̄ ceruo: phantasia p̄ re: vimbā pro corpe: vi-
am pro fine: intuit⁹ vanissimos pro sūma veritate: stillas te-
nuissimas p̄ suauitatē abyssō. Deniq; cū frui sit iherere amo-
re alicui rei / p̄t se: sicut docet Aug⁹. in p̄mo li. de doc. chri.
idem est dicere: **Fruar bonis. i. inhērebo dei vestigijs:** oī-
no non curans de ipso: qd̄ faciūt amatores terrenoz: de q̄b⁹
dicat⁹: **Et inimici eius terrā lingēt:** p̄pter tenuissimā aspersurā
suauitatē quā habet exteri⁹: sed si inordinatē foris / sentitē in-
teri⁹ punctionē et amaritudinē infinitā: Sed malūt lambēdo
maiorē famē h̄mōi voluptatē / insatiabilis puocare: q̄s torrēre
summe voluptatē ad plenū potari. Signant⁹ aut⁹ dixit: **Clā-
dam et affluam delitijs** / q̄si resolutus calore carū: quia
maloz est abire: bonozū h̄o venire: sicut notat⁹ Danh. xvj.
Ite maledicti rē. Venite benedicti rē. Sequitur: **Et
vidi q̄ hoc quoq; esset vanitas:** affectus: prior autem
fuit vanitas intellect⁹. **Et reputaui errorem.** Unde Luc. vj. d. Ue qui ridetis
nūc: quia lugebitis. b. **Et gaudio / tempali / dixi: quid
frustra deciperis:** Gaudio. i. gaudēt. H̄o enī dirigebat
sermonē Ecclesiastes ad gaudiū sed ad gaudētē. Cōtra gau-
diū bene dicit / deciperis: quia non est gaudiū pro gaudio
amplectens: non est punctionio puenientis cum pueniente: neq;
perceptio rei naturalis pueniens virtuti apprehēdenti: ergo
non est gaudiū a diffinitione: sed potius tristitia. P̄terea nō
est res / sed somniū et phantasia. Itē si esset verū gaudiū / nō
esset tūc sed asini tui. Distat autē inter risum et gaudiū: quia

gaudiū est intrinseca mentis lēticia: Risus vero est inter⁹ lē-
ticę p̄conceptę ruptis claustris modestię forinseca quēdā
proditio. Et sciendū q̄ spirituale gaudiū nequaquā animū ad
risum dissoluit: illa vero lēticia quę a carnis blandimēto con-
cipitur / per carnis motum facile aperit⁹: Nam q̄ primum ad

nis. Et vidi q̄ hoc q̄ esset
vanitas: Risus reputaui er-
rorem: et gaudio dixi: quid
frustra deciperis: Cogitavi
i corde meo abstrahē a vino

animū ingrediēs mē-
tem inordinate dissol-
uit: eadem postmodū
via q̄ illapsa est cū re-
trosum crescere cōpe-
rit sine modestia faci-
le erūpit. Unde m̄g⁹
bugo de sancto victo-
re. Lubrica mens se-

men peruersum qd̄ primum sine modestia concipit: q̄si pruri-
ens postmodū sine pudicitia effundit. Primo autē decipit:
quādo blādimētis mūdi illecebras intrus ad gaudiū suscipit:
postea errat / quando conceptū intus gaudiū ad lasciuā per-
risum effundit. Gaudiū h̄o tū arguitur: risus vero oīno re-
probat⁹: quia risus oīno malus est: gaudiū vero nō malū est.
Et hoc est qd̄ dicit: **Risum reputaui errorem:** quia cum
mens inepte gaudium suū foras fundit / q̄si ad sinistram per-
gens rectū iter quo in deū gaudēdo p̄gere debuerat / derelin-
quit. b. **Et gaudio dixi: qd̄ frustra decipis:** delec-
tando in h̄orjjs / et putando tibi bene esse cū male sit. Fru-
stra h̄o dicit: quia p̄sens delectatio a p̄sideratione futurozū
cor auertere potest: sed a p̄ssura superueniētū malozum li-
berare non potest. Vel frustra decipi dicit⁹ humanū gaudiū:
quia fallacis boni gaudia tantis amaritudinib⁹ admixta sūt
ut iure displicere debeant: etiam si debeant semper manere:
et ita utrobiz decipit mens humana: et cū. i. malū nō videt
qd̄ patitur: et cum nō p̄videt malum qd̄ patiet⁹. Alia transla-
tio expressius dicit: **Risum reputaui amentiam:** et
iocunditati dixi: qd̄ hoc facis. i. quid i his trāsitorijs
delectaris: et p̄petuū putas qd̄ velut vimbā fugit: Quicqd̄ i
mūdo amat / carcer anime est: ubi anima miseri amatoris vin-
culo amoris reclusa tenet atq; ligata. Et ideo h̄mōi risus est
risus de carcere et vinculis: p̄pter qd̄ dicit⁹ amentia. Item ri-
sus de honore mūdi risus est de illusionē et ludibrio. Dis enī
purpura illusio est postq̄ dñō christo iesu in purpura est illu-
sum. Eodem modo oīs corona et omne sceptrū. De hoc dicit
Aug⁹. Risus eoz / risus est phreneticoz. Et alibi: Sapiētes
malūt se h̄re sanos et plangētes q̄ phreneticos ridēt. Ecō-
uerso stult⁹ mauult esse phreneticus ridens: q̄ sapiens plan-
gens. P̄terea: q̄ p̄t maior amētia cogitari q̄ risum asini
sui suū deputare: et q̄ ridet asin⁹ suus / ideo credere se ridere:
Et h̄ accidit oib⁹ de istis transitorijs ridētib⁹. H̄o enī ridet
cor eoz / nec ridet ipsi: sed ridet asin⁹ eoz. i. caro. Ecōtrario
cor sapientū gaudet / sed asinus lugeat. Job. xvj. c. Vos q̄des
nūc tristitiā habetis. i. asin⁹ vester: iterū autē videbo vos: et
gaudebit cor vestrum. Et istud est verum gaudium. Unde
Ecclj. xxx. c. Non est oblectamentum super cordis gaudi-
um. Proverb. xij. b. Cor qd̄ nouit amaritudinē anime suę:
in gaudio eius nō miscebit extraneus. Sequit⁹: **Cogi-
taui in corde meo abstrahere a vino / in q̄ est luxuria:**

Moralit⁹: **Cogitavi i corde meo abstrahere a
vino rē.** Sinū ē corpāli iocunditatē: q̄ potatores suos sup vino
iebiat. Uñ dicit⁹ li. a. Calix aure⁹ babylonis i manu dñi i-
ebriat oēm frā: d̄ vino ei⁹ bibet⁹ oīs gētes et inde cōmore sūt.
Ab isto vino cogitavit ecclesiastes abstrahere carnē suā / et bi-
bere aquā angustię siue p̄nitētię: et comedere panē tribula-
tionis: ut sic trāsferre posset animū suū ad sapiētiā: Sciēs
illud Esa. xxvij. c. esse verū. Sola veratio tūmō dabit itel-
lectū auditui. Et illud dicit⁹ li. b. fm aliā trāslationē. Per
oē flagellū et dolorē erudiet⁹ hierlm. Et Ecclj. xxij. a. Flagel-
la et doctrina i oī tpe sapiā. Propterea dicit⁹ Job. xxvij. b. q̄ sa-
piētia nō inuenit⁹ in terra suauit⁹ vinētū. Verito q̄ ecclesiastes
viso q̄ risus sit error et gaudiū mūdi decipit⁹ dicit⁹: **Cogita-
ui i corde meo abstrahē a vino / mudanē iocunditatis:**

15 * Carnem meam ut

Doraliter

¶ **C**arnem meā: Et ad quid hoc? **¶** **U**t animū meū transferrem ad sapientiam: Non enim simul esse possunt sapientia et ebrietas. Unde Proverb. xx. a. Luxuriosa res vinum: et tumultuosa ebrietas: quicūque his delectatur non erit sapiens. Osee. iij. c. Fornicatio et vinum et ebrietas auferit cor. Jobel. j. b. Flete et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine: quoniam perijt ab ore vō. Hiero. Mihi adeo obuiat intelligentiā vt comesatio et ebrietas. Itē Hiero. Venter pinguis nil celeste: nil tenue cogitare potest. Dicit enim quidam p̄s: q̄ anima cibis et potibus velut speculum in crassatur: intratū vt in ea relucere ad liquidum non possunt rerum imagines.

¶ **M**oraliter * **C**arnem meam vt animū trāsserrē ad sapientiā acquirendam. **¶** **D**euitarem stulticiā: quē est cecitas vel excecatur: qd fit cū omnes cordis conatus sub rationis moderamine cohibentur ad speculandū veritatem. **¶** **N**ec videres quid esset vtile filiis hominū: qd videre non possunt nisi qui iam de tenebris stulticiē in lucem sapientiē eruperunt. **¶** **Q**uo facto: id est in quo facto: vt scilicet viderem quid vtile est filiis hominū: **¶** **O**pus est sub sole numero dierum vite sue: id est q̄diu durat hominū vita. q. d. ad hoc qd p̄posui necessaria est tota vita hominis: vt nec alibi cogitetur: Qui enī cor suum alibi colligit et alibi dispergit: hī veritatē inuenire nō possūt: quia id qd alibi de veritate lucrari videbantur: alibi perdūt. **¶** **B**i enī cōgregant mercedes et mittunt in sacculum p̄sum. Si enim p̄ simoniā cor colligit et p̄ auariciā dispergit: qd p̄dest: Quid confert si gulam stringens per continentia voluptatis colligit cor tuū: et oculos aperies per ambitionē dispersisti: Intraisti a te et exiisti a te: et ideo foris es: si aut foris es vbi cūq̄ es: cū veritate nō es: quia veritas intus est. Magister hugo de sancto victore. Quare tamdiu gr̄is veritatē et nō inuenis: nisi quia queris vbi non est qd queris: Foris enim queris: et qd queris intus est. Propterea querit dñs: Adā vbi es: Nō enim requiem inuenire poteris vbi es: quia ibi veritas non ē vbi es. Sub vmbra sub folijs latitas: quia fructū p̄didisti. Species rerum visibilibū vmbra est: et tu animā tuā in eis effudisti: et abscondisti te sub folijs vt lateres. Sed quō luce queris tenebras intras: et in fructu vanitatē conspexisti: et in folijs veritatē esse putas: Si terrena oīa vana sunt ad fructum: quō nō sunt ad videndū vaniora: Videamus ergo nostrum adam vetera studia renouantē: et transfugam veritatis vmbra et latebras et tegmina foliorū requirentem. Videamus quid facit: vidit cibum et contemplantur est: quoniam delectabilis ē ad videndū et suavis ad vescendū: et aperuit fauces et ait: Vadam et affluam delitijs et fruar bonis. Et ecce post tergū eius clamat veritas: Adam vbi es: Ille nō audiens vocem eius et cōuictus a veritate intus clamante: negare non potuit veritatē et ait: Audiui dñe vocē tuā et vidi qd hoc ēet vanitas: et ideo risum reputaui errorem et gaudio dixi: qd frustra deciperis: Vel sic lege litterā. **¶** **Q**uo facto: id ē i quo facto vtile filiis hominū: **¶** **O**pus est sub sole numero dierum vite sue. i. ad hoc qd filij hominū habeant qd vtile est eis: opus habet laborare tota vita sua q̄ viuūt sub sole vbi mereri et demereri possunt. Vel sic: **¶** **O**pus est numero dierum vite sue. i. opus ē vt vita sua numerū habeat dierum: id est qd dies vite sue boni sint: soli enim boni digni sunt numero et non mali. Stultorum enim infinitus est numerus.

¶ **E**t p̄s. Multiplicati sunt super numerū: qui oderūt me: dicit dñs. De abraam p̄o legitur qd mortuus est senex et plenus dierum. Sequit. **¶** **G**lorificauit opera mea. Hoc dupliciter legitur litteraliter et mystice. Litteraliter sub persona curiosorum. Mystice sub persona christi: qui est verus salomon. Et agitur hic fm̄ priorem expositionem de secunda vanitate affectus: quē est cupiditē oculo: qua homo

h. i. d.
p̄s. 39.
ben. 2. 5. a.

Ad litterā

mo cupidus laborat in diuitijs temporalib⁹. Aggregādis et multiplicādis: Et tales laborāt apprehendere vmbra ventū: mendacium. Eccl. xxxij. a. Quasi qui apprehēdit vmbra et ventū psequitur: sic qui intendit ad visa mendacia. Videre. vij. b. Apprehenderūt mendaciū et noluerunt reuerti. Dicit ergo:

¶ **G**lorificauit opera mea: Et quē sint illa opera ostēdit: **¶** **E**dificauit mihi domos: ruituras: et plures: cum vna sufficeret. Ideo v̄t tibi.

¶ **G**lorificauit opera mea: Et quē sint illa opera ostēdit: **¶** **E**dificauit mihi domos: ruituras: et plures: cum vna sufficeret. Ideo v̄t tibi.

Isa. v. c.

¶ **M**ystice **¶** **G**lorificauit opera mea. Secundario describitur hic domus regum et gloria veri salomonis: id est christi: q̄s ab intentione antecedentiū et sequentiū multū longe videat esse: sed quia moris est scripturę hoc modo mystica inferere: mysterium psequamur. Dicit ergo verus salomon: id ē christus dñs: **¶** **G**lorificauit opera mea: id est paruulos qui sub pedagogo legis fuerāt: et sub elementis mūdi hui⁹ legi seruierāt: vt legit Gal. iij. d. et. iij. a. magis feci: id ē suos timore p̄gnē et mercede tēporaliū seruientes: feci filios et heredes. Vel: **¶** **G**lorificauit opera mea: extēdēs electos q̄ sunt opa mea: ad magna sperāda et grauiā sustinēda. Vel: **¶** **G**lorificauit opa mea: id est magnifice et mirabiliter ea feci. An̄ Abacuk. iij. a. Domine consideraui opera tua et expaui. **¶** **E**dificauit mihi: id est ad honorē meum et vtilitatem meorum: **¶** **D**omos: exteriores: scilicet bonos seculares: et interiores: bonos claustrales. De quo. iij. Reg. vi. b. Fecit salomon interiorē domū oraculi in sanctis sanctiorū. Sanctū dicitur cētus bonorū seculariū et velut nauis ecclesie: Sanctum vero sanctorū et velut choris siue cancellū ecclesie: dicitur cētus siue chor⁹ bonorum claustralium. Et istę duę domus vna domus sūt: quia vna ē colūba mea: Cant. vi. c. Unde Proverb. ix. a. Sapientia edificauit sibi domū et excidit in ea columnas septem. Vel sic: **¶** **E**dificauit mihi domos: in ciuitate ecclesie: id est varios ecclesiariū

¶ **M**oralit: In p̄sona cuiuslibet iusti vel p̄lari: **¶** **G**lorificauit opera mea et. Opera nostra magnificāda sūt vt habeant sublimitatē rectę intentiōis: vt scilicet p̄ honore dei fiant: et latitudinem charitatis: vt pro edificatiōe proximi fiant: et profunditatē humilitatis: vt inde non superbiamus. Breuiter ergo altitudinē debet habere: vt ad deū eleuent supra nos: Latitudinē: vt ad primū dilatē iuxta nos: Profunditatē: vt lateat infra nos. De altitudie dicit Gal. v. b. Sic luceant opera vestra coram hominib⁹ vt glorificet patrem vestrum qui in celis est. Et. i. Cor. x. g. Siue manducatis siue bibitis siue aliud quid facit: oīa in gloriam dei facite. De longitudine ibidem dicitur: Sine offensione esto: te iudeis et gentibus et ecclesie dei: sicut et ego per omnia omnibus placeo: non querens quid mihi vtile est: sed qd multis vt salui fiant. De profunditate dicitur Eccl. x. d. Noli te extollere i faciendo ope tuo. Luc. xvij. c. Eū oīa bñ fecerūt: dicit serui iustiles sum⁹: qd debuim⁹ facere fecim⁹. Vt ergo illis qui munit opa sua auferētes eis altitudinē eleuatiōis ad deum. Contra quos dicit Osee. v. a. Victimās declinastis in profundū. Et p̄s. Oculos suos statuerunt declinare in terram. Latitudinē frangē vtilitatē auferūt: q̄ tñ quę sua sūt q̄runt. Contra quos dicit. i. Cor. x. f. Nemo qd suū est gr̄at qd alteri. Auferūt autē profunditatē: p̄prie humilitatē: qd debemus quę faciunt intumescūt. Contra quos dicitur Esa. xvi. b. Audiuim⁹ supbiā moab: supbi⁹ est valde: supbia ei⁹ et arrogācia ei⁹ et indignatio ei⁹ plus q̄ fortitudo ei⁹: idcirco ululabit moab. Eccl. x. b. Quid supbis ira et cinis: Sequit. **¶** **E**dificauit mihi domos: nō alijs. Hoc est p̄tra p̄latoz nri ipis: qd quidē domos. i. ecclesias edificat: s̄ nō sibi: q̄ i eis nō habitāt s̄ i curijs et litib⁹ vagātes: icidētes i illā maledictionē dei q̄ legit Deut. xxvij. c. Domū edifices et nō habites i ea. Dicit etia h̄ carnalēs p̄latoz: q̄ nō domos s̄ tuguria edificat p̄latoz et passerib⁹: nō enim

Moralit

p̄s. 16.

Esa. v. c. **E**t qui cōstruunt domū ad domū. **M**ere. xxi. d. **E**t qui edificat domū suam in iniusticia: et cōnacula sua non in iudicio. **a** **P**lantaui vineas: quasi non sufficerent plantae ab alijs. **b** **F**eci hortos: novos ad spaciandum.

c **E**t pomeria: id est viridaria. **d** **E**t cōseui ea cuncti generis arboribus: quia varietas delectabilis est. **e** **E**t extruxi mihi piscinas aquarum. **f** **U**t irrigarem siluam lignorum germi-
nantiū. **g** **P**lantaui vineas: feci hortos et pomeria et cōseui ea cuncti generis arboribus: et extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem siluam lignorum germi-

id est varios ecclesiarum conuentus: et vicos in ea constitui: scilicet ordines diuersarū professionū: vt vnus vicus sit ordo cisterciensium: alius augustinensium: et sic de alijs. **De hoc dicit Ps. Hierusalem quae edificata est vt ciuitas iustitiae. a** **P**lantaui vineas: id est diuersas electorum congregaciones: quorum quidam ferunt vinum compunctiōis: alij vinum compassionis: alij vinum deuotionis: alij vinum iocunditatis: quod letificat cor hominis. **Eadem est enim vinorum spiritaliū varietas: quae et lachrymarum: Nam et ipse lachrymae vinum spirituale sunt: Juxta illud: Potasti nos vino compunctionis. Vineas: vero dicit pluraliter: propter hanc vinorum varietatem: cū tñ sit vna vinea dñi: vt dicit Esa. v. b. Vineam dñi sabaotib domus israel ē. Sed quia vinea cōuersa est dño in amaritudinem: sicut dicit Isai. iij. d. Quod conuersa es mihi in prauū vinea aliena: Jō plantaui plures vineas particulares in gentibus: De quibus Cant. i. b. Posuerunt me custodē in vineis: vineam meam non custodiui. **b** **F**eci hortos: id est cōuentus infirmorum: qui aquis cenosis non celestibus: id est terrenis cogitationibus et carnalibus adhuc affectionibus non dum spiritualibus irrigantur. **U**t sunt horti olerum: Olera enim cibis sunt infirmorum. **U**nde Roma. xiiij. a. Qui infirmus est olus manducet. **T**alem hortiū volebat facere achab de vinea naboth: id est christi. iij. Reg. xxi. a. **L**ocus est achab ad naboth dicens: Da mihi vineam tuam vt faciam mihi hortiū olerum: quia vicina ē et prope domū meā. **c** **E**t pomeria: id est cōuentus fortium alte radicatorū: fructus bonorum operum et bene redolentium ad celum leuantium: tñ fructus ferentium cōmunes: quia de arboribus aromaticis nulla sit hic mentio specialis nisi in genere. **U**nde sequitur: **d** **E**t cōseui ea cuncti generis arboribus: quod refertur ad varietatem nationum: de quibus omnibus aliquid habet ecclesia: vel ad varietatem gratiarū: vel ad diuersa genera hominum tam bona quam mala. **H**abet enim ecclesia vltimos id est steriles bonis operibus: sed tñ vites aliquādo sustentat: **H**abet et spinam: scilicet detractores ad custodias pomerij: **H**abet et myrrham penitentium: habet et cedrum contemplatiuum: habet et pomū predicatorum: de quibus Job. ix. d. Dies mei transierunt velut naues poma portantes: **E**t ita pomerium ecclesie habet omnia genera arborum ad diuersos vsus: et omnia propter electos. **S**equitur: **e** **E**t extruxi mihi piscinas aquarum: id est varias congregaciones doctrinarum lachrymarum siue opulentias diuitiarum terrenarum. **f** **U**t irrigarem siluam lignorum germinantium: id est congregaciones hominum imundorum et infructuosorum: qui tñ scientijs lucratiuis et opulentijs terrenis irrigati fructificant porcis. **S**ilua enim est collectio arborū: quae non fructificant: vel solis porcis fructificant: **S**ic exponit Hiero. in malo. **U**el i bono: **e** **E**t extruxi mihi piscinas aquarum: id est duplicem piscinam: inferiorem et superiorem. **I**nferior est vetus testamentum: superior est nouum testamentum. **I**stis piscinis horti ecclesie quasi pluuijs celestibus irrigantur. **U**nde Deut. xi. b. Terra ad quam ingredieris possidendam non ē sicut terra egypti de qua existi: vbi facto semine hortiū more aquae ducuntur irrigari: sed montuosa est. **I**n monte virtutū sita: expectans pluuiam doctrinae et gratiae de celo: id est a christo. **f** **U**t irrigarem:**

rore doctrinae celestis: **g** **S**ilua lignorum germinantium: id est homines infructuosos et tortuosos rectificare: et fructuosos efficere. **b** **P**ossedi seruos: id est homines timore seruientes: tamē spiritualia desiderantes: **i** **E**t ancillas: id est aias corporis curae deditas. **U**el seruos. i. mai-

f mihi piscinas aquarum vt irrigarem siluam lignorum germinantium. **g** **P**ossedi seruos et ancillas

lores: et ancillas: id est minores. **U**el serui salomonis: sūt p̄dicatores: qui toti ecclesie seruiunt. **U**bi sunt pincernae qui p̄p̄nant sponso et sponse vinū

sacrae doctrinae: de quibus dicit. iij. Reg. x. a. q. vnus vestis ornamēto erant induti: quos videns regina saba: non ultra habuit spiritū: quia ecclesia de gentibus vidēs apostolos et sequaces eorū idē p̄dicantes: et idem operantes: non habuit

et passerib⁹. Mō enim ex cedris q̄dris et alijs ecclesias suas edificat. i. viri honestate vite et sublimitate sciē alios: s; d nepotulis q̄ sūt sic sp̄ng et festuq; nō arēdētes illud Esa. ix. b. qd dicitur boni plati: **L**ateres ceciderunt: s; q̄dris lapidib⁹. i. viris q̄ tuor s; rutib⁹ q̄dratis edificabim⁹: s; comozos. i. ficos fatuas. i. frenis deditos succiderunt: s; cedros imutabim⁹. **P**rop̄ h dē Esa. j. c. **R**eliquet filia sion sic vmbraclū in vinea: et sic turgitū in cucumerario. **E**t h̄mōl p̄dicatorib⁹ et infidelissimis architectis: q̄ domos magnificas deo et deberēt edificare sic salomon: et ip̄i edificat tuguria vilissima ad fruct⁹ puerū tñmō colligēdos. **I**te q̄libet deberet i seip̄o edificare domos multas velut i q̄dā ciuitate. **P**rimā domū debet facere hyemalē. i. domū patietie: i q̄ se tueat a gradie et pluuiā tribulationū. **S**ecundā d; facere domū subtraneā. i. domū hūilitatē: i q̄ ē oī moda securitas. **T**ertiā d; facere domū balneariū. i. domū luctus: seu lachrymarū: vbi lauet maculas peccatōr. **Q**uartā domū estiuale velut solariū. i. domū spei. **Q**uitā domū coque: vbi carnes coquūt. i. domū discipulie siue p̄nē. **S**extā domū cenaculū p̄tēplatiōis: vbi iugl refectio et delictiarū p̄uuiū celestia. **E**t vt breui⁹ dicā: tot domos necessarias h; vnusq; q̄t sūt s; rutes. **N**ulli sufficit vna sola dom⁹: qd dicim⁹ p̄t q̄das q̄ vni soli s; ruti vel duab⁹ oēs operā suā impēdūt. **S**equitur: **a** **P**lantaui vineas. i. ecclesias: q̄s p̄lat⁹ debet p̄latre fidē p̄dicādo: fodere debet vitia detestando: p̄stinare mores instruedo: p̄pagare ad maiora exhortādo: sepē boni exēpli circūdādo. **U**bi Dat. xxi. d. **U**bi quidā erat p̄familias q̄ p̄lata uit vinea et sepē circūdedit ei: et fodit i ea torcular: et edificauit in medio ei⁹ turrim: et locauit eam agricolis et p̄gre profect⁹ est. **b** **F**eci hortos: delictiarum: id est claustra vbi nō olera: sed rose et violae et lilia crescūt: id est patientes/humiles/cōtinentes. **E**t de his hortis dicit Cant. iij. d. **F**ons hortiū puteus aquarum viuentis: quae fluunt impetu de libano.

c **E**t pomeria: id est ecclesias bonorum operum odore repletas. **d** **E**t cōseui eas cuncti generis arboribus: id est genere cunctorum hominū fructuosor. **H**oc contra illos qui vni solum genus hominū in ecclesijs suis instituit: id est solos aduocatos vel solos nobiles. **e** **E**t extruxi mihi piscinas aquarum vt irrigarem siluam lignorum germinantium. **P**iscinae aquarū viuentis solebat esse claustra: vbi velut pisces in flumine natabant religiosi et nutritib⁹: nūc autē cōputrescūt velut pisces sine aq̄. **U**bi Esa. l. b. **N**onā flumina i sicci: cōputrescūt pisces sine aq̄ et morient i siti. **D**e his piscinis solebat irrigari silua lignorum germinantiū. i. multitudo seculariū: q̄ silua dicunt cōparatiōe cult⁹ et fructuositatis claustraliū. **U**el iō silua dicūt: q̄ sūt loc⁹ venatiōis vbi serē a canib⁹ dñi capiunt. **U**el iō: q̄ inde excidunt ligna in edificium domus dñi. **L**igna germinantia dicuntur illi qui germen boni p̄positi in cordib⁹ gestant. **D**e hoc Cant. viij. b. dicitur ad sponsam: **O**culi tui sicut piscine in esebon: quae est i porta filie multitudinis. **E**sebon interpretat⁹ cogitatio mētoris vel cingulum tristitiae. **b** **P**ossedi seruos et ancillas. i. virtutes quae sūt timores vel timor⁹ cognare: vt innocētia/pietas/virginitas/reuerētia/verecūdia.

*** Multasq; familiam**

Moraliter

Quilibet debet facere domos i seip̄o

¶ Multamq[ue] familiam habui. Alia littera habet: Et vernaculi fuerunt mihi. In hoc notatur tertia vanitas affectus: scilicet superbia vite. Non enim sufficit curiositati lasciuie in rebus creatis ad hominis seruitutem nisi et superbia equalitatem conditionis sue transgrediens hominibus dñetur. Verna-
culi xpo dicuntur filij seruatorum: qui in do-
mo dñi sui nati sunt et nutriti: necdum liber-
tati donati. **¶** Armenta q[ue] et ma-
gnos ouium gre-
ges vltra omnes q[ui] fuerunt añ me in hierusalem / suple

B

¶ Multamq[ue] familiam habui: armēta quoq[ue] et magnos oues et um greges vltra omnes qui fuerunt ante me in hierusalem. Et cōaceruau mihi argentum et aurum et substantias regū et puinciarū. **¶** Et de ipso dicitur Ecclj. xlvj. c. Collegisti quasi aurichalcum aurū: et quasi plumbū cōplesti argentū. **¶** Et substantias regū et puinciarū mihi tributa reddentū. His aut diuitijs prouocatus ad luxuriā: **¶** Feci mihi cantato-
res et cantatrices et delicias filiorum hominū. Et b vanitas est. Unde Esa. v. c. Cithara et lyra et tympanū et tri-
bia in cōuiujs vestris: et opus dñi non respicitis. **¶** Cyphos et vzeolos in ministerio ad vina fundēda: feci mihi. **¶** Et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in hierusalem: Ecce qd supra di-
ximus: extra se qrit adā solatiū: qz qd intus est: pdidit. Da-
gnificat extra opa sua: quia intus minoratus est. Edificat si-
bi domos: quia profectus est de habitaculo conscientie sue. Plantat vineas et facit hortos: quia germina sapiētie in cor-
de suo aruerūt. Extruxit piscinas: qz fontē aq[ue] viue salientis i vitam eternā intus non habet. Siluam lignorum germinan-
tū irrigat: quia vmbra[m] querit luce veritatis amissa. Possi-
det seruos et ancillas multamq[ue] familiā: qui seipsum nō pos-
sident: sed seruus est vitiōrum. Glorie speciem attendit exteri-
us: morbum interius non attendit. Magnū putat esse qd est inflatum: et ideo gaudet exteriū magnus videri: et intus in-
anis esse non timet. Sed hanc potentiā pecunie abundantia[m] thesaurorum gloriā sequitur lactantiē vanitas. An-
de sequit: **¶** Feci mihi cantatores et cātatrices et c.

¶ Vltra fiduciam in doctrina philosophorum suorum. Ancille sūt minores predicatorēs: humiles in oculis suis. De quib[us] **¶** Proverb. ix. a. Sapientia edificauit sibi domū et excidit co-
lumnas septem: imolauit victimas suas et misit ancillas su-
as vt vocaret ad arcem et ad mētia ciuitatū. **¶** Multamq[ue] familiam habui. Vel fm aliam litteram: Et vernacu-
li fuerunt mihi: id est timorem initialem habentes/seruos et ancillas in aliquo antecedentes: vt dicit Hiero. **¶** Armēta quoq[ue]: id est robustos et operosos in predicatione et do-
ctrina: Sicut legitur de christo: Luc. xlvj. c. Vir potens in ope et sermone. Vel fm Hiero. Operosos et laborātes absq[ue] scientia scripturarū: qui ideo homines: id est rationales non dicuntur: quia scientiā scripturarū non habent. **¶** Et ma-
gnos ouium greges: id est magnas plebes vel conuen-
tus simpliciū: qui etsi non magna faciunt vt armenta: tñ nō faciunt alijs qd sibi nollent fieri. Et dicitur hic magnos gre-
ges: et non magna armenta: quia plures sunt in ecclesia sim-
plices q[ui] prudentes vel fortes. **¶** Vltra omnes q[ui] fue-
runt ante me in hierusalem: quia in his omnibus nul-
lus doctorum comparabilis fuit christo. Unde Ps. Absor-
pti sunt iuncti petre iudices eorum. **¶** Coaceruau mi-
hi argentum: id est eloquentes: **¶** Et aurum: id est sa-
pientes. Vel **¶** Argentum et aurum: id est sacrā scri-
pturam candore puritatis et nitore veritatis resplendentem. Vel fm Hiero. **¶** Argentū. i. aptiorem sensum. **¶** Et aurum. i. occultiorē. **¶** Et substantias regum et pro-
uinciarū: Scdm Hiero. i. dogmata phoz et varias artes ac disciplinas eoz: q[ui] oia christ[us] ad iformationē mox i ecclesia

ps. 140.

gregauit. Tñ pater q[ui] nō est vitū aliquid inducere auctorita-
tes phoz. Vel **¶** Substantias regū. i. bona opa illoz q[ui]
bñ se regūt: De qb[us] Esa. xlix. f. Erūt reges nutriti tui: et re-
gine nutrices tue. Sequit: **¶** Feci mihi cantatores. i. ro-
bustos doctores: q[ui] psallūt sp[iritu] psallūt et mēte. j. Cor. xliij.

et puinciarū. Feci mihi cāt-
trices et cātatrices et delicias
filioz hoiz: cyphos et vzeo-
los i ministerio ad vina fundē-
da: et supergressus sū opibus
oēs q[ui] fuerūt añ me i hierlm.

litas filioz hoim. i. rōnabilit[er]: q[ui] re et nō sūt hoies: q[ui]
delitię sūt vites et dona spūalia: q[ui] sic paradus habet po-
ma varia spūaliū voluptatū. De q[ui] Cantl. iij. d. Emissores
tue paradus maloz punicoz: cū pomoz fructib[us]. **¶** Cy-
phos. i. apostolos. **¶** Et vzeolos. i. eorum sequaces
sive successores. Vel **¶** Cyphi sūt maiores p[re]dicatores. **¶** Vze-
coli: minores: quos dñs in ecclesia cōgregauit. **¶** Ad
vina sapiētie: q[ui] fundēda/auditoib[us] sitientib[us]: nō ad
bauriēda tñ/et auare retinēda: **¶** In ministerio et facti sūt
omnes qui in ecclesia dei vasa sunt. i. doctores et p[re]dicatores.
Unde. j. Cor. iij. a. Sic nos existimet homo vt ministros
christi: et dispensatores misterioz dei. Vasa musicoz sūt can-
tores et cantatrices. i. p[re]dicatores. Vasa craterarū sunt cyphi
et vzeoli. i. p[re]dicatores. Et de his omnibus dicitur Esa.
xxij. g. Suspendam super eum omnes gloriā dom[us] patris
eius: vasorum diuersa genera: omne vas paruulum a vasis
craterarū vsq[ue] ad oē vas musicoz. iij. Regl. x. d. dicit q[ui] oia
vasa mēse salomōis erāt aurea. Et christ[us] pmo. i. tpe aploz et
martyrū habuit oia vasa aurea: postea tpe cōfessorū argētea:
clare et dulcē resonātia: mō vix h[ab]et gnea patient[er] p[er] christo la-
bores et ptumelias sustinētia: sed fere oia sūt testea auaricie et
luxurie dedita. Tñ Thren. iij. a. Quō obscuratū est aurum
mutat[ur] ē color optim[us]: dispersi sūt lapides sanctuarij in capite
oim platay. Filij sion idyzi et amicti auro pmo: quō reputa-
ti sūt in vasa testea: op[us] manuū figuli. **¶** Et supergressus
sū opib[us]. i. diuitijs sapiē et sciē: **¶** Oēs q[ui] fuerūt añ me i
hierlm. i. q[ui] añ aduētū christi ecclesia rexit: qz doctrina christi
omnē humanā scientiam

¶ Multamq[ue] familiā habui. i. cogitationes/affectio-
nes/locutiones/opationes dño famulātes. **¶** Armēta q[ue]z. i.
opa fortia. Armētū enī ab armo d[icitur]. **¶** Et magnos gre-
ges ouium. i. inocētū et simpliciū subditoz multitudinē: q[ui] est
glia pastoz. Tñ Proverb. xliij. d. In multitudie pleb[is] di-
gnitas regl[is]: et i paucitate pleb[is] ignominia p[ri]ncipis. **¶** Vltra
oēs q[ui] fuerūt añ me i hierlm: Quia plati noui testamē-
ti a[n]cedere debēt p[re]f[er] veteri testamēti. Sz vti nā pares eēt.
¶ Coaceruau mihi argētū et aurū et subas regū et
puinciarū. i. ornatum verboz et sapiam phoz et vites et
opa eoz ad mox instructionē p[er]tinētia: q[ui] oia a phis et hereticis
auferēda sūt tanq[ua]m ab iustis detētoib[us]: et i eccle[si]e gacophyla-
cijs reponēda. Sic docet Aug[ustinus]. i. p[er] li. d. doc. chri. Qd figu-
ratū est Ero. xj. a. vbi filij isrl iussi sūt postulare ab egyptijs
vasa aurea et argētea et vestes plurimas et portare secum.
¶ Feci mihi cātatores. i. tales i ecclesia institui: q[ui] nō solū i
psperl[is] et etiā i aduersis cātaret. i. frequent[er] canerēt: inde lau-
des et g[ra]tiāctōes dño referēdo. **¶** Et cātatrices: q[ui] tñ
in psperl[is] cātāt. Vel cātatores dicunt virtutes: q[ui] de aduersis
magnifice cātāt: vt ē patiētia/hūilitas/māsuētudo/spes/ma-
gnificētia/longanimitas/et h[uius]m[od]i. Cātatrices sūt vites ope-
roze: vt cōpassio/pietas/charitas/fides/misericōdia/et h[uius]m[od]i: que
tpe pacē cātāt. **¶** Et delicias filioz hoim: nō iumēto-
rū. De qb[us] Sopl. j. c. Visitabo sup viros defictos in fecib[us]
suis. i. i delitijs carnis et diuitijs mūdi. **¶** Cyphos et vze-
ceolos i ministerio ad vina fundēda et c. b nō mutat.
Sequit: Lūg me

Unig hugo d. seto victore exclamat: O felix: nūqd hīs de lectionib⁹ grīf sapia quā grere pposuisti: Exisse a vanitate videbar: quō tā cito reuerf⁹ es: Quō nisi qz i circuitu cū im pūf abulasti: et iuolura fuit semita tua. Reduxit te parsimonia vbi gula pstrauerat: et ecce iter⁹ i voluptate corruisti et cap/ tu⁹ fact⁹ es vanitatē. a

Sapia qz pseuera uit meū: et iō secu/ re peccasti. Alia trās/ latio dīc: Sapia ste tit meū: nō pficiēs p momenta sic i nob: s i plenitudie stās. Sz qz est hēc sapia: qz ita decursus amat et secre tū fastidit: Caue o sa lomon ne i vmbra so/ lior decipiar: vbi la/ tuit pī nū: qz veritates

Sapientia quoqz perseuera uit mecum: et omnia quē de/ siderauerunt oculi mei nōn negaui eis: nec prohibui cor meum quā omni volupta/ te frueretur: et oblectaret se in his quē paraueram. Et hanc ratus sum partem meā si vterer labore meo. Cūqz

videre nō potuit: Umbra nanqz etsi requiē hīc videt lūmē nō hz. Species rerū visibillū folia sūt: qz mō pulchra et virē tia apparēt: s cadūt subito cū turbo extierit. Idec folia dū stāt vmbra faciūt et habēt refrigeriū suū: sed tū vmbra iūmica est lūmī: Carni ad horā refrigeriū p̄stare videt: s oculos mērl caligare faciūt. Est autē et hēc sapia sua: qz reqes carnal callide et astute qz i prudēt suat: qz sapia/ filij tenebray prudētiores sūt filijs luc: i generatiōe sua: qz iacēt i vmbra folioy: s lūmē verē sapiē videre nō pnt: sola carnis cōmoda respiciūt: aīe de trimēta nō attēdūt. Cauti em volūt eē vbi timēdū nō ē: stulti et iprudētes sūt: vbi graue ē periculū et itolerabile detrimētū. O folia et vmbra qz sūt fruct⁹ vī vbi adā abscondit⁹ ē: et nō ē in/ tuit⁹ veritatē: fructū folioy suoy edidit et pēdidit immortalitē. Recogisce miser vbi es: et puer te de vmbra ad claritatē: et dic: Cū me pueritissē ad vniuersa opa qz fecerāt man⁹ meē et ad labores i qb⁹ frustra sudauerā: vidi i oib⁹ vanitatē et affli/ ctionē animi et nihil pmanere sō sole. Sequit⁹: **E**t oīa qz desiderauerunt oculi mei/ interiores vel exteriores: c

Nō negaui eis: ad lraz: loqf enī i psona epicuroy: qz di/ mittit dñs sūm desideria cordis eoy vt eāt i adiutiōib⁹ suis. **N**ec phibui cor meū/ srgno rōnis. e **Q**uā om/ ni voluptate fruerē/ ad libitū. f **E**t oblectaret se i his qz parauerā/ ad fruēdū: qd ē totū et solū malū hoīs: vt dicit Aug⁹. **E**t hāc rat⁹ sū ptem meā si vterer labo/ re meo. q. d. putabā hūc esse fructū laboy meoy si volupta ti corpis deseruirem.

Omnem humanam scientiam incompabiliter excedit: et om/ nem sapientiam mundi stultam esse ostendit. Propter qd ex/ clamat apostolus Roma. xj. d. O altitudo diuitiarum sapiē/ tię et scientię dei zē. Unde et virga moysi/ virgas magorum deuorauit: Exo. vij. b. a **S**apientia qz pseuerauit me/ cum/ vel stetit/ alia littera: non pficiens per momenta tem/ porum sicut in nobis: sed a primo instanti conceptiōis stans in perfectione: Creata enī fuit anima eius in scientia et srtute perfecta. Unde Diere. xxxj. d. Nouum faciet dominus sup/ terram: sgmīna circundabit virum: id est hominem pfectum quo ad animam scientia et virtute. Nec est contrarium qd le/ gis Luc. ij. g. Iesus autē pficiebat sapia et etate et grā apud deum et homines: Proficiebat quidem non incremento sa/ piētię et gratię i se/ sed i cordib⁹ hoīm: et si in effectu qd ad pfi/ cientes verbo et exēplo eius. **E**t oīa qz desiderauerūt oculi mei/ nō negaui eis: nec prohibui cor meum quā omni voluptate fruerē/ et oblectaret se in his qz parauerā: qz chasf: p̄tinue sine oī impedimēto vltetar/ dationē/ p̄p̄latiōe dei fruebat et in creaturis sp̄ deū videbat. **E**t hāc ratus sū ptem meā. i. mei et meoy. **S**i vterer labore meo/ referēs illū ad fruitionē visiōis etnē. **U**n Joh. xvj. a. Idec ē vita etnā vt cognoscāt te solū verū deū et quē misisti iesū christū.

Sequit⁹: **E**t cū me cōuertissē dicit salomon a supra/ dicto errore: **K**ad vniuersa opa qz fecerāt manus meę: et ad labores i quibus frustra sudaueram: id

est inutiliter. **I** **V**idi in oibus vanitatē/ triplicem: scilicet mutabilitatis/ mortalitatis/ curiositatis. m **E**t afflic/ tionē animi/ qui in his irretitur. n **E**t nihil pmane/ re sub sole: id ē omia tēpalia vidi caduca et trāsitoria. Vel sub sole dicit ea quę fiunt p his qz sub sole q cito pereūt: s ca

Me conuertissē ad vniuer/ sa opera quę fecerāt manus meę: et ad labores in quibus frustra sudaueram: vidi in omnibus vanitatem et affli/ ctionem animi: et nihil per/ manere sub sole. Trāsiui ad contemplandam sapien/ tiam erroressqz et stulticiam.

plandā supra solem. Sed nimis difficilis est transitus iste: et multoy diersū infirmos gressus habentib⁹. Nemo enī in hac mortali vita sapientiaz plene cōphendere pōt. Trāsi enī de occultis sapiētia et in occultis inuenit⁹: Semper em secre/ tum amat: nec se cōtemplādā p̄bet nisi his qui toto animo ingrediūtur ad eā. Sed hoc valde graue est infirmis: scilicet amata deferere/ ignota grere nisi prius dolorib⁹ erudiant et incipiant esse amara quę prius dulcia erant: et ita quodam/ modo compelluntur trāsire inuiti ad sapientia cōtemplādā: cui⁹ suauitatē cū gustare cōperint/ nō tā cōpellit op⁹ habēt sz sequit⁹ volētes/ et libentē oīa despiciūt vt trāsire possint ad sa piētiā cōtemplādā: et tūc velocitē currūt: vt sponsa/ Cant. j. a. Trabe me p⁹ te: currem⁹ i odore vnguētōy tuoy. Sic moy

ses cum adhuc esset i heremo et vxorē haberet ethiopissam: nec nouisset adhuc nisi ignem consumentem: mirabatur qz rō bus arderet et non cōsumeretur: Et animus qz diu carnali cōpiscitēti iuncus est: necdum ad amplexus sapiētię perue/ nit/ in igne consumente est et deuorante vsqz ad consumptio/ nem: sed cū hēc deseruerit/ incipit calere amore sapiētię quę lumen habet et non consumptionem: Est enim sunamitis: qz senes calefacit et iuuenes non vīt. Hoc igne accensus moy/ ses vsqz ad colloquiū dei puenit: et missus ē ad pplm liberā/ dū. In hoc em igne de⁹ loqbat et digne audiebat: et p ignē itelligebat: Quo viso trāsiiuit moyses vt videret visionē hāc magnā: et sic trāsiiuit ad p̄tēplādā sapiētiā: et locur⁹ est ei de⁹: sicut amicus solet loqui ad amicū suū. Trāsiiuit et abraā d ig/ ne chaldeorum ad cōtemplandā sapiētiā/ et venit in terram visionis: quam mōstrauit ei deus: et locur⁹ est ei deus. Trās/ iuit et isaac ad contemplandā sapiētiā: cum egressus est ad meditandū in agrum: et locur⁹ est ei deus. Jacob quoqz trās/ iuit ad contemplandā sapiētiā de mesopotamia veniens et vidit deū facie ad facie et salua facta est anima ei⁹. Trāsie/ runt postea omnes prophete ad contemplandā sapiētiā: et locutus est eis deus. Trāsiērūt et philosophi/ omnia ter/ rena ad cōtemplandā sapiētiā: sed mīme cōtemplati sūt:

quia euauerunt in cogitationib⁹ suis et defecerunt scrutan/ tes scrutiniō. Alij autem moribus querendam sapiētiā estī/ mauerunt: et facti sūt plurimi bonozū suoy temporalū contē/ prozes: sed non vitorū suoy correctores. Et isti vsqz ad ali/ quid peruenerunt: quia speciem pietatis habuerunt: sed veri/ tatem non tenuerunt: Abiecerunt pecuniā: sed retinuerūt in/ fidelitatis maliciā: et ideo non inuenerūt sapiētiā: quia non introibit in maluiolam animam sapiētiā: nec habitabit in corpore subdito peccatis. Nouissime autem venit ipsa sa/ piētiā: et trāsiiuit in mundum: et contemplati sunt eam amici eius: et etiaz inimici: Et dixit eis qu trāsiērant ad eā contē/ plandā: Beati oculi qui viderunt quę vos videris. Trāseā/ mus et nos vsqz in bethleem et videamus hoc verbum qd fac/ tum est. Trāsiē ad me inquit sapiētiā: Ecēj. xxiij. c. et a generationibus meis implemi. Qd audiēs salomon: relictis mūdānis oib⁹/ ait: o **T**rāsiiui ad cōtemplādā sapiāam erroressqz et stulticiam. Idec. i. sapiāam ad sequendum:

illa autē

Exo. 2. d. et. 3. a

Job. 31. b.

Exo. 3.

Exo. 33. b.

Scē. 12.

Scē. 24. g.

Scē. 32. g.

Ro. 1. c.

Ps. 63.

2. Timoth. 3. a.

Sap. 1. a.

Matth. 13. b.

Luc. 2. c.

illa autem ad fugiendum. Est autem error: vt dicit magister hugo de sancto victore: nescire qđ rectum est: stulticia sđ sci- re rectum et non sequi: sapientia vero cognoscere et amare bō- num: cognoscere et odire malum. Et hoc totū in ipsa sapien- tia cognoscit cū ipsa videat. Salomon ante qđ trāisset ad cō- templandam sapienti- am cecus erat: quia ire putauit vbi non ē homini via: putauit enim querere et inue- stigare omnia que sub sole sunt: et magnum aliquid credidit illo- rū inuestigare que ex- tra hominis naturam cōsistunt: Sed nūc il- luminatus a luce sapi- entie ait: **Q**uid ē in quā homo vt

C

De cōse. dist. 4.
c. accepisti. 1.
De sacra vnc.
c. vnico.

Al. triusq;

Al. fuit

Ecc. 31. b.

Tris exigūt ad
hoc vt hō ha-
beat sapientiā

Moraliter

Quid est in quā homo vt se- qui possit regē factorem su- um: Et vidi qđ tantū pcedere- ret sapientia stulticiā: qđtū differt lux a tenebris. Sapi- entis oculi in capite ei: stul- tus in tenebris ambulat. Et didici qđ vnus vtriusq; esset iteritus: et dixi i corde meo: Si vnus et stultus et meus oc- casus erit: quid mihi pdest qđ maiore sapiētie dedi ope- ram: Locutusq; cum mente mea animaduerti qđ hoc qđ esset vanitas. Non enī erit memoria sapientis similiter

ē. Et id stultus qđ cecus ē cūrrit ad laq̄os diaboli. Vñ Eccl. 1. d. In medio laq̄orū ingredieris et sup arma dolētū ambula- bis. **E**t hec cōsiderā: didici qđ vnus vtriusq; i. sapiēti et stulto: **E**sset iteritus. Vñ qđtū ad substantiā mortis: et etiā vnus qđ ad ignitiā: qđ sepe eque vel pl' igniose mori

qđ vt stulti in perpetuū: et futu- ra tempora obliuione cūcta operiet parit. **N**on dicit docet similiter vt indoctus: et idcir- co tēdunt me vite meę viden- tem mala vniuersa esse sub sole: et cuncta vanitatē et af- fluctationem spiritus. Rursus detestatus sum omnē indu- striam meā qua sub sole stu- diosissime laboraui: habitu- rus heredem post me: quem ignoro vtrum sapiēs an stul- tus futurus sit: et dominabi- tur in laboribus meis qui- bus defudaui et sollicit' fui:

operā: cōtemplandē vel acq̄rendē: qđ. nihil prodest inue- stigatio sapientie: quia omnes similiter moriuntur. Sed hec sententia cito falsa probatur si homo redeat ad cor: suum vbi videtur veritas. Unde Esa. xlvj. c. Redite p̄guaricatores ad cor. Et Job. liij. c. Uoca virum tuum. Qđ audiens salo- mon inuenit p̄dictam sententiā falsam esse: Unde sequi- tur: **N**on locutusq; fui cum mente mea: quia redij ad cor: **E**t animaduerti qđ hoc: id est subreptio b qua dixi qđ nihil prodest operam dare sapientie: quocq; esset vanitas. **E**t animaduerti qđ hoc esset vanitas: id est falsū. f. qđ oīno vnus esset iteritus sapiētis et stulti: qđ sa- piētis iteritus: via est ad beatitudinē: iteritus stulti via est ad eternā dānationē. Vñ sequit: **N**on enī erit memoria sapientis similis vt stulti in perpetuū: imo dissimilis: qđ hic erit in gloria ille i p̄na. Prover. x. b. Memoria iusti cū laudib: nōmē autē impiorū putrefcet. **E**t more cōdonā- tis dicunt ista: qđ obliuioni dabit sapientia sicut stulticia: sic dicūt infirmi. **E**t futura tēpora obliuio cuncta operient parit: vñ nō operiet: alia littera: qđ notat hęc dictio: non: qđ ponit interitū: sup b verbū operiet. Etiā legē interrogatiue in p̄sona infirmorū: vel remissive siue assertive in p̄sona sapiētis: qđ i memoria etna erit iust: perijt autē me- moria eorū cū sonitu et dñs i etnū pmanet. **R**ursus docet similis vt indoctus. **E**ccl. 1. d. cōdonatoz d: b in p̄sona infirmorū: **N**on enī similis mori docet et indoctus: imo dissimilis: **M**ā p̄cio- sa ē i p̄spectu dñi mori scđorū ei: mori sđ p̄cto p̄ssima: **E**t vides b ad l̄fazi signare theologos qđ sacris l̄ris edocti qđ im- puidi et impari moriūt vt indocti: vel qđ facile moriūt spūalit succubētes tēptatiōib: vt indocti iplētes i se illb p̄bi: Scire aut par aut nihil valet ad frutē. **E**t idcirco tēdunt me vi- te meę: qđ oīa vanitas dicit Interf. Vñ qđ similis mori docet et indoctus. **D**e dico: **Q**uidē mala vniuersa eē sub so- le. i. vniuersitatē malorū eē sđ sole: vñ vniuersa qđ sđ sole hūt. i. p̄renis nō p̄ celestib: mala eē occasionalit vñ p̄nalit: **D**u- dus enī tot' i maligno positi ē. i. Job. v. d. **E**t cūcta/ eē vanitatē triplicē. i. iniquitatē/ sollicitudinis/ i p̄fectiōis: vñ sic p̄dixim'. **E**t afflictionē spūs: qđ in eis labor et timor et dolor et nulla requies. Vñ aplūs Ro. viij. d. Infelix ego bō qđ me hābit d corpe mori hui: **R**ursus detestat' sū oēs industriā meā qđ sub sole studiosissime labora- ui: habitur' heredē post me quem ignoro vtrum sapiēs an stultus futurus sit: et dñabit in laborib: meis quib' defudaui et sollicit' fui: **N**on enim quasi mīstrū et dispensatōrē

Ps. 111.

Ps. 9.

Ps. 115.

Ps. 33.

Al. 115.

et dispensatorem se gerens: sed quasi dominum/non atten-
dens q' omnia sibi credita sunt et comissa ad dispensandū p
arbitrio creditoris/non pro libito voluntatis pprie a **Et**
est quicq' tam vanum: vt tali heredi laborare et cōgrega-
re: q. d. non. b. **Unde cessauit** a studio simul et opere.

Renunciavitq' cor meum vltra la-
borare sub sole: ne
vicio talis heredis ma-
teriam dissipationis
congregare. Et si be-
ne aduertitis: triplicē
causam redij vite sue
ponit h' Ecclesiastes.
Prima est considera-
tio mortis. Secunda
consideratio vanitatis.
Tertia consideratio stul-
tici heredis. Quare au-
tem laborare desistat
salomon ostendit. d.

Quia cū ali' labo-
ret in sapientia. i. ppria investigatione: e. **Et doctrina. i.**
aliena eruditione. **Et sollicitudine. i.** puidetia imodera-
ta. s. **Domini ocioso** quesita dimittit in morte sua.
b. **Et hoc ergo:** id ē sic laborare: i. **Vanitas et mag-**
num malum. q. d. ideo desino laborare: quia magna stultici-
cia est q' alius per sapientia bona multiplicat: et alius per stul-
ticiam dissipat. Sic tñ ad litterā accidit salomoni: cui succes-
sit roboam filius eius: qui stulte perdidit qd salomon sapiē-
ter congregauit. Hoc quotidie videmus in quibusdam doc-
torib' et predicatorib': qui multas diuitias de agro vel the-
sauro scripturarum effodiunt: quas humiles et deuoti audi-
tores comedunt et absq' labore suas faciunt: ipsi fame et siti
et paupertate pereuntibus. Unde Job. xxvij. c. Si com-
portauerit quasi terram argentum: et sicut lutum prepara-
uerit vestimenta: preparabit quidem: sed iustus vestietur il-
lis: et argentum innocens diuidet. Deut. xxvij. d. Non sit
fortitudo in manu tua: fructus terre tue et omnes labores tu-
os comedat populus quem ignoras. Hiero. In hunc cir-
culum res recurrit: vt alter alterius labore fruatur: et sudor
mortui sint delitij viuentis. Idē Hiero. Quid labore scri-
bant et sepe stilum vertant: nouerunt librorum auctores: sa-
pientie autem et doctrine est terrena calcare non congregare.
k. **Quid enim proderit homini de vniuerso labo-**
re suo: tam corporali q' spirituali: id est scriptis edendis et
expositionibus faciendis: l. **Et afflictione spiritus: in**
vitijs: m. **Quo scilicet labore:** n. **Sub sole cruciat'**
est: id est pro terrenis congregandis: o. **Lucti dies ei'**
doloribus: vel laboribus: sed verius vtriusq'. p. **Et**
erumnis: id est grauib' afflictionibus: q. **Pleni sūt**
non solum reserpi: r. **Neq' per noctem** quando ē tem-
pus quiescendi: s. **Ventere quiescit** homo: t. **Et**
hoc nonne vanitas est: q. d. planū est q' sic: maxime in
curiose philosophantibus: et auare temporalia congregan-
tibus. De quibus dicit Job. xv. c. Sonitus terroris semp i
auribus illius: et cum par sit ille semper insidias suspicatur.
Sed de iusto dicitur Proverb. xv. b. Secura mens qñ iuge
conuiuuii. Sequit. v. **Nonne melius est comedere**
et bibere: et ostendere anime sue: id ē animalitati sue:
a. **Bona de laboribus suis** corporalibus vel spiritua-
libus: id est scripturis. b. **Et hoc de manu dei est** q. d.
frui hic de laboribus suis donum dei est: Et loquitur cōcio-
natorie in persona luxuriare volentium. Glo. exponit my-
stice: sic: v. **Nonne melius est comedere corp'** chri-
sti: r. **Et bibere** sanguinē eius. De quo Cant. v. a. Co-
medite amici et bibite et inebriamini charissimi: y. **Et oste-**
dere ipsa experientia: s. **Anime sue** non carni: a. **Bo-**
na de laboribus suis hic p' spē et p' gustationē: in futuro p
specie et satietate: Satiabor inq' Ps. cū apparuerit gloria tua.
b. **Et hoc de manu dei est:** id est cibus et potus donum

dei est. Unde Barth. xj. d. Venite ad me oēs qui laboratis
et onerati estis et ego reficiā vos. Vel sic: y. **Nonne me-**
lius est comedere panē penitentie: r. **Et bibere** vinū
sacre scripture: y. **Et ostendere** aīe sue bona de labo-
ribus suis. i. per laborem penitentie a se remouere peccata: q.

dies ei' et dolorib' et erumnis
pleni sūt: nec p noctē mēte
quiescit: Et h' nonne vanitas
est: Nonne melius ē comedere
et bibere et ostendere aīe sue
bona de laboribus suis: Et
hoc de manu dei est. Quis
ita vorabit: et delitijs afflu-
et vt ego: Domini bono in
conspetu suo dedit deus sa-
piētiā et sciētiā et intelligen-
tiā:

q. d. de experimēto meo discite nihil boni vel veri vel solidi
esse i delitijs istis: Nā si esset: hoc ego i eis inuenissem. Vel
de delitijs spiritualibus intelligitur sic: c. **Quis ita vo-**
rabit: id est aude comeder panem bonorum operum: et bi-
bet vinum sacre scripture vt ego: d. **Et delitijs** spiritua-
libus: affluet vt ego: q. d. nullus. Ipse enim aliqui sapien-
tissimus fuit: et ideo maiores in his delitijs reperiēbat. e.
Domini bono et. Ostēso q' quibusdam est iugis leti-
cia in cogitatione sapientie: quibusdam vanitas et afflictio:
ostendit quibus dat deus veram leticiam et quibus miserā.
Bonis dat leticiā vel corrigentib' se: Iuxta illud Osee. x. d.
scdm aliam litterā 3: Seminate vobis in iusticia: vindemiate
in fructu vite: et illuminare vobis lumen scientie. Primo enī
seminanda est iusticia: deinde fructus vite est metendus: et
tunc demum lumen scientie poterit apparere. Peccatoribus
autem dat deus miseriam sempiternam: quos tamē permit-
tit hic florere diuitijs et delitijs: fm q' dicit Ps. Ecce pecca-
tores et abundantes in seculo obtinuerunt diuitias: que defi-
ciunt: sed preparant eis miserie: que nunq' deficient. Propt
qd dicit Iaco. v. a. Agite nūc diuites plorate: plulantes in
miserijs que aduenient vobis. Dicit g: e. **Domini bo-**
no in conspectu suo dedit deus sapientiam et sciē-
tiā et intelligen-
tiā: id est deus a quo omne bonū: qui dat om-
nibus affluenter et non impropere: vt dicitur Iaco. j. a. de-
dit gratis vt et tu gratis des: Iuxta illud Barth. x. b. Bar-
th. accepistis grā gratis. f. **Sapientia** de diuinis. g. **Et scia-**
de hūanis. h. **Et intelligen-
tiā** de celestib' creatur. i. **Bo-**
mini bono i conspectu suo: non in conspectu hoim vt hy-
pocrita: Talē enī fugit sapia. Unde Sap. j. b. Spūs sanct'
discipline supple dator: effugiet fictū. i. hoim. f. hypocritā:
et auferet se a cogitationib' q' sūt sine intellectu. Itē: bono
hoi dat de' sapiāz q' de' p'cepta et amat. Et sciam q' bñ
i mūdo puerat. Et intelligen-
tiā q' mysteria scripture pe-
netrant. Vel sapiāz q' sapiūt res fm saporem ppriū. Et
sciam q' estimant res iuxta valorem suū. Et intelligen-
tiā q' cognoscunt res fm totum esse suū. Et hec lectio melior est.
Vediū enī causat ab vltimis: Nā vera rerū estimatio sur-
git ex sapore rerū et cognitione. Cui enim res notē sunt et sa-
piūt. put sunt: ille solus potest estimare de eis. Hanc sapien-
tiā hanc sciam hanc intelligen-
tiā quasi triplicem funiculū: i. 4. c.
qui difficile rumpit: dat deus hoim bono vt regulā qua se
et alios regulet: vt lucernā qua se et alios illuminet: vt cibū q'
se et alios satiet: vt gladiū quo se et alios defendat: vt pecunī-
am vt eā ad vsurā accommodet: vt vxorē ex q' deo filios spūa
les generet: vt chirographū de pacto inf deū et hoies vt he-
reditatē ppetuo possidēdā iure hereditario. Vñ Ps. Hec
ditate acq'siui testimonia tua. Eccl. xliij. c. Legē mandauit
moyses: hereditatem domui iacob. De h' d' Baruch. liij. d.
Deus noster adiuuuit

Al. laboribus

118.

Al. leticiā

Al. magis

118.

1. 4. c.

118.

De nō adiuuenit oēs viā disciplinē et tradidit illā iacob puero suo et israel dilecto suo: et p^o bⁱ i^o tris vi^o ē et cū hoib⁹ puerat⁹ ē. **a** Peccatori autē i. pellicator: sūm ysidor: qui celesti sapientie quā debuit hēre vt spōsam: sic legi⁹ sap. viij. a. sup/ iduxit nō vnā pellicē tm̄ sⁱ mltas. s. scias seculares vel lucrativas siue delicias et diuitias cū quib⁹ fornicat: et tanto grauius q̄to spūali. Tali inq⁹ pellicatori: bⁱ Dedit/de⁹ as/ fictionē laboriosi studij: vt die ac nocte pelles capraz itueat: et vitā labore miserabilī consumat cū huiusmodi pellicib⁹ fornicando. **c** Et curā cor vterē: dⁱ Sup/ fluā i nō necessarijs pgregādis tā spūalib⁹ q̄ tpalib⁹. **e** At addat/sciam sup/ sciaz: post illā pbedā sup/ pbedā. **f** Et cōgreget/ad malū suū. **g** Et tradat/dimitte do in morte vel amittendo non sponte: hⁱ q̄ placuit deo: q̄ si bono dispētor. Se/ pe accidit hⁱ q̄ multi vane et auare cōdūit et pgregāt thesauros diuitiarū vel scientiarū: de quib⁹ nunq̄ comedūt sⁱ alijs ignorantib⁹ relinquūt. De q̄b⁹ p^o s. Thesaurizat et ignorat cui pgregabit ea. Aggei. j. b. Seminastis multū et intulistis parum in horrea cordiū vestroz: comedistis studendo et nō estis satiati: bibistis et non estis inebriati: operuistis vos et nō estis calefacti. **s** Et hoc vanitas/triplex supdicta. s. **k** Et casta sollicitudo mētis. Casta a fructu: qz fructus diuitiarū quarūlibet copia est: vt dicit tullius. Sⁱ hūc fructum multis diuitie sue non conferūt: quia cupiditatē non minuūt. Sollicitudo hęc tria mala facit. Prīmū iugis trāsitus et assidua pculcatio turbarū cogitationū: quē nihil boni virefcere: nihil fructificare i mente permittit. Esa. l. j. g. Po/ suisti vt terrā corp⁹ tuū: et quasi viam trāsēntibus. Secūdū malū ē distractio siue dilaceratio cordis: Quot enī pbedas vel alias sollicitudines habet quis: tot diuisionibus diuisum est cor ei⁹. Tales enī bene indigerēt sapiēti medico: qui cito posset et sciret reintegrare cor eoz: quia prope interitū sūt: sicut dicitur Osee. x. a. Diuisum est cor eozum: nunc interi/ bunt. Propt̄ qd̄ misert⁹ eoz dñs/ dicit Esa. xviij. a. Ire an/ geli veloces ad gentem pūlsam et dilaceratā: ad populū ter/ ribilem post quem nō est alius. Tertium malum est ludibri/ um: Nā de mente male sollicita ludunt res de quibus est sol/ licita: Et est hic ludus qui vulgo dī trahipiliū. Quasi enim pilos capitis mentem trahunt res ex omni parte: dum p va/ rias cogitationes ac desideria illam rapiūt et bonis cogita/ tionibus omnino depilāt. De quo Esa. xxi. f. Vitter te do/ minus in terraz latam et spaciosam q̄ si pilam ibiq⁹ morieris.

p. 38.

Omnia tps habent: et suis spa/ cijs transeunt vni/ uersa sub celo. Tempus na/ scendi et tempus moriendi.

Ad litterā

Dystice

Moraliter

Omnia tps habent. **e** Expositi. Cap. III. Supra docuit salomon incertum et fluctuantem sta/ tum conditionis humane: sicut dicit lūero. In bⁱ tertio capitulo ostēdit oia que sub sole sūt sibi esse p̄traria: et nihil stare perpetuum: Substantie enim spirituales nec loco nec tempore continentur. Juxta litteram ergo ostēdit salo/ mon rerum transeuntū durationem et transitum limitozum: qz omnia metas suas habent sibi a deo p̄fixas. **A**phystice etiam cerimonie et figure legis tempus suū habuerūt vsq⁹ q̄ scilicet veritas appareret: sed veritate coruscante cessauerunt figure: Signis enim non vrimur nisi propter absentiam veri tatis. **M**oraliter etiam diabolus temp⁹ suū habet: quo in seruos dñi debacchatur: sed cito finietur. Unde Apo. xij. c. E^t terre et maris quia descendit diabolus ad vos/ habens iram magnam: scis quia modicū tempus habet. Virga etiā et ferula et flagella temp⁹ habent q̄diu necessaria est erudi/ tio: et fornax tempus habet q̄diu necessaria est purgatio: et mallei fabriles tempus suū habent q̄diu necessaria est fabri/ catio: nouacula etiaz temp⁹ suū habet q̄ radi necesse habem⁹ contra venturam solennitatē eterne locunditatis: ibi enī nul/ lus admittet nisi rasus. Qd̄ significatū est Gen. xli. b. vbi le/ gitur: Protinus ad regis imperiū eductus de carcere totom/

derūt ioseph/ ac veste mutata obtulerūt regi. Sed postq̄ so/ lenitas illa aduenerit/ non erit vltra necessaria nouacula: qz pili noxiarum cogitationū et affectionū non renascunt vlti/ us sicut modo. Propt̄ qd̄ dicit Esa. vij. d. In die illa rader dominus in nouacula acuta in his qui transfluent in re/ ge assyriorum caput: et pilos pedum et barbam vniuersam. Item sicut dicit Aug⁹: palez tempus suum habent/ sustinē/

di/ portandi/ nutrien/ di/ custodiendi grana: sed non erunt necessa/ rie granis reconditis in horrea dñi. Grana vocat electos: paleas reprobos: flagella q̄ bus grana a paleis se parantur tyrannos.

Unde Esa. x. b. Virga furoris mei assur: id ē nabuchodonoso/ for. Vniuersaliter ergo verū est: quia omnia tempus habent quo fieri vel non fieri debent. Unde Eccl. xxxix. d. Omnia in tempore suo cōprobabunt: alioqn nō placent. Un Eccl. xx. c. Et ore fatui reprobabitur parabola: nō enī illā dicit in tempore suo: Nō vero sapiens tacebit vsq⁹ ad tempus. Di/ cit ergo lⁱ Omnia: tam bona q̄ mala: mⁱ Tempus habent/ congruum sibi q̄ fieri vel non fieri debent. nⁱ Et suis spacijs/ p̄fixis a deo: oⁱ Transeunt vniuersa sub sole: que scilicet mutabilitati subiecta sūt et cum tempo/ re currūt: Ea vero que supra solem sunt transeunte tempore stant: et sic staret homo si non peccasset. pⁱ Tempus na/ scendi et. Littera plana est. **A**phystice vero exponitur de populo iudaico sic: pⁱ Tempus nascendi/ israel ad cul/ tum dei fuit: quando introducti sūt in terram promissionis.

q Et tempus moriendi: id est in captiuitatem ducendi quando trāgressi sunt mandata dñi. **M**oraliter pⁱ Te/ pus nascendi: est tota vita p̄fens/ qua debemus nasci dño per penitentiam: que incipit a timore dñi. Esa. xxiij. d. fm̄ aliam translationem. A timore tuo dñe concepimus: et quasi parturimus et peperimus spiritum salutis. Hoc con/ tra multos dicitur: qui multis annis conceptū boni propo/ si gestant in vtero cordis sui: et nunq̄ parūt per effectū: sem/ per per pregnantes/ nunq̄ parientes. Multi sunt qui iā diu for/ te duobus annis monachum vel alium bonum virum gesta/ uerunt et adhuc non possunt parere. Unde dicit Esa. xxxvij. a. Venerunt filij vsq⁹ ad partū et virtus non est pariedi. For/ te parerent si medullit⁹ attenderēt illud **M**atth. xxiij. b. Ue/ parientibus in illis diebus. Sed adhuc magis mirabile est: quia quidam ante partum de monacho faciunt canonicum: de canonico clericum: de clerico militem: quia tota die vari/ ant propositum. Unde posset eis dominus dicere: sicut ia/ cob de laban dixit vxorib⁹ suis: Pat vester circūuenit me et mu/ rauit mercedem meam decem vicibus. Similiter dicitur hoc cōtra illos q̄ tempus debitū pariedi nō expectāt: qd̄/ buc pueri vel infantes monachi sūt a parentib⁹ suis: et ideo sepe abortiuum faciunt: et puerperia infirmia que non viuūt vita scilicet gratie. Unde sepe dicunt illud Job. iij. a. Pere/ at dies in qua natus sum: et nox in qua dictum est: cōceptus est homo: id est maledicta sit dies in qua factus sum mona/ chus. Itē est tempus nascendi ad p̄lationē: scilicet cōsum/ matam vitę et sapientie etatem: quia vt dicit philosophus: Nemo iuuenes eligit duces. Et apostolus. j. Timoth. iij. a. Oportet episcopū irrephēnsibile esse/ vnus vxoris virū: so/ brium/ ornatum/ prudentem/ nō neophytū. Sed quidā aul/ ditate seminea p̄criptū dignitates et in eas rupta maceria irrumpunt: Sicut legitur de phares: Gen. xxvij. g. Huius/ modi hoies ventrē matris ecclesie dilacerant et dirumpunt p/ scissuras et schismata que faciūt in suo partu. Vix alicubi par/ tus integer nascitur: quia raro aliquis canonicē eligitur: sed frustratim de ventre matris extrahitur violenter a paucis ele/ ctoribus. Quilibet natiuitas mortem suā habet: Unde se/ quit⁹: **q** Et tempus moriendi/ peccato post natiuitatē penitētię: Ad quā mortē iūtat ap̄ls/ Col. ij. a. Dormicare mēbra vestra

A

Dystice

Moraliter

Ad litterā

Ad litterā

membra vestra q̄ sunt sup̄ terram. Ro. vi. a. Qui mortui sumus peccato/quo adhuc viuem⁹ in illo: Itē p̄ natiuitatē religionis moriendū mūdo ē. Gal. vi. d. Vbi mūdus crucifig⁹ est: et ego mūdo. Post natiuitatē platonis moriendū est paritibus. Ro. viij. c. Fratres: debitores sum⁹ nō carni vt fm carnē viuam⁹. ij. Co. rinth. iij. c. Mortificationē christi iesu sp̄ in corpore nostro circūferentes: vt et vita iesu manifestet in corporib⁹ nostris. Sunt

Tempus plantandi: et temp⁹ euellendi qd̄ plantatum est. Tempus occidendi: et temp⁹

em de origine melchisedech: q̄ nec patrē nec matrē nec parētes legit habuisse. a. Temp⁹ plantandi et temp⁹ euellendi. Dyflice: Temp⁹ plantandi isrl̄ in terra pmissionis post exitū de egypto fuit: mortuo moysē sub iosue successore eius. Vñ Ps. Ainea de egypto trāstulisti: eiecisti gentes et plantasti eā. b. Et temp⁹ euellendi: eam de terra pmissionis fuit tpe sennacherib⁹ et nabuchodonosor⁹ et titi et vespasiani.

Uñ Ps. Vt qd̄ dñe destruxisti maceriā ei⁹ et c. l. iere. xlv. d. Ecce qd̄ edificauit destruxit: et qd̄ plantauit euellit: et tu q̄ris tibi grandia. Itē tempus plantandi ceremonias et legem terribile fuit: q̄diu paruul⁹ fuit p̄plus dei/luxurię et idolatrię deditus: q̄ p timorē et cultū p̄riū curādē erāt: Temp⁹ autē euellendi ista fuit ipso p̄lo dei iā adulto et eruditione p̄ueto: vt impleret illud. i. Cor. xij. c. Eū essem paruul⁹ loq̄bar vt paruul⁹: sapiebā vt paruul⁹: cogitabā vt paruul⁹: qm̄ autē fact⁹ sum vir euacuauit ea q̄ erāt paruuli. Itē t̄pus plantandi eccl̄iā et euāgelicā doctrinā fuit nato dño iesu: Et temp⁹ euellendi figurat⁹ et ymbras legalū. Moraliter: a. Temp⁹ plantandi virtutes ē post fissionē fr̄e liberi arbitrii vomere cōtritiōis: eradicatis penit⁹ radicib⁹ vitiorū ligone cōfessionis. Ante em̄ nō ē t̄pus plantandi virtutes: sed poti⁹ euellendi radices pestiferas vitiorū. Et ita t̄pus euellendi qd̄ postponit in l̄ra p̄cedit i ope. Vñ videt⁹ qd̄ pus sit remissio peccat⁹ q̄ infusio gr̄e. Qd̄ videt⁹ innuere Blo. q̄ dicit. Non possum⁹ edificare bona nisi pus destruxerim⁹ mala: sic dictū est. l. iere. j. b. vt ante eradicaret et effoderet et discederet: et postea plantaret et edificaret. Itē l. iere. iij. a. Mouate vobis nouale: et nolite ferere sup̄ spinas. Et Boet⁹ in libro de p̄solatiōe. Quicq̄ ingeniu⁹ vult ferere agrū p̄mū fructib⁹ liberet. Cōtra. Fide mūdā cor a peccato: vt dī Act. xv. b. Itē lunē solis pus est naturalit⁹ q̄ fuget tenebras: sed gr̄a ē lunē aīe/pc̄m tenebre: q̄ rē. Itē t̄p⁹ plantandi bonas arbores i horto dñi. i. i. eccl̄ia/mō ē: s̄ hortalani. i. plati plantat⁹ spinas et vepres. i. aduocatos/scissuras et scissuras faciētes: et vrticas p̄uriētes. i. nepotulos vagiētes: obliuio q̄ etiaz lex secl̄aris illos punit: q̄ herbas pestiferas semināt i alienis agris: quāto magis punit hortolanos suos. i. ep̄os qui agros eccl̄ie sibi ad excolēdū cōmissos spinis et veprib⁹ et vrticis replent. Temp⁹ autē euellendi veniet: qm̄ implebit⁹ illud. Mat. xv. b. Ois plātatio quā nō plācauit p̄m⁹ cēlestis: eradicabit⁹. Itē est temp⁹ plantandi tritici verbi dei: sicut ap̄lus. i. Cor. iij. b. Ego plantauit apollo rigauit: deus autē incrementū dedit. Et est temp⁹ euellendi cicania hereticę doctrine: ita tamē qd̄ nō eradicet⁹ simul et tritici: sic docet dñs. Mat. xij. d. Temp⁹ occidendi et t̄p⁹ sanandi. Dyflice: Temp⁹ occidendi fuit: qm̄ misit dñs angelū et occidit masculos egyptiorū. b. Et t̄p⁹ sanandi. i. iudeos a seruitute egyptiaca liberādi: Exo. xij. Itē ē t̄pus occidendi impios: et temp⁹ sanandi penitētes: qd̄ solus dñs facit: iuxta illud Deut. xxxij. f. Ego occidā et ego viuere faciā: pcutiā et ego sanabo. j. Regl. ij. a. Dñs mortificat et viuificat: deducit ad inferos et reducit. Job. v. c. Inrepatōes dñi ne reprobes: qz t̄pē vulnerat et medet⁹: pcutit et man⁹ eius sanabit. Itē temp⁹ occidendi tauros et altilia ad p̄parandū p̄uuiū nuptiale: id est ap̄los et martyres fuit in p̄ncipio nascētis eccl̄ie: sicut legit⁹ Mat. xxij. a. Dicite inuitatis: ecce prandiu⁹ meū parauit: tauri mei et altilia occisa sunt: et omnia parata sunt: venite ad nuptias. Temp⁹ sanandi/plagā et stragē istā fuit tempore cōfessorū. Itē tempus occidendi veterē hominē est tempus

psens: Et idem est tempus sanandi noui: qz intersectio veteris hominis est sanatio noui. De hoc dicit⁹ Eph. iij. e. Depoñite vos fm̄ p̄stīnā cōuersationē veterē hominē qui corū: p̄is fm̄ desideria erroris: renouamini autē spiritu mētis v̄s: et induite nouū hominē q̄ fm̄ deū creatus est i iusticia et sanctitate veritatis. Item

sanandi. Tempus destruendi: et temp⁹ edificandi. Temp⁹ flendi: et temp⁹ ridendi.

temp⁹ em̄ occidendi p̄ctores gladio verbi dei: sicut dictū est petro et māduca. l. iere. xlvij. b. Daledi-

ctus q̄ phibet gladiū suū a sanguine. Et hoc ip̄sum est temp⁹ sanandi vulneratos peccat⁹ medicamine x̄bi dei. Sap. xvj. b. Neqz herba neqz malagma sanauit eos: sed tu⁹ sermo dñe q̄ sanat omnia. Itē modo est temp⁹ deo occidendi corporalit⁹ et sp̄aliter: in futuro erit temp⁹ sanandi: qm̄ alligauerit dñs vuln⁹ ap̄li sui: et p̄cussuram plagę eius sanauerit: vt legit⁹ Esa. xxx. f. Qm̄. labor et bebit⁹ mors i victoria: vt dicit⁹. j. Cor. iij. v. g.

e. Temp⁹ destruendi et temp⁹ edificandi. Temp⁹ destruendi templū fuit sub nabuchodonosor. iij. Regl. xrv. c. Et temp⁹ edificandi illud/sub cyro. j. Esdrę p totum: et Aggei p totū. Dyflice: e. Temp⁹ destruendi synagogā et ceremonias: fuit nato iohāne baptista. Et sicut f. Temp⁹ pus edificandi/eccl̄iā et sp̄alia. Vñ Mat. xj. b. Omnia p̄phete et lex vsqz ad iohannē p̄phetauerūt. Moraliter: b. Temp⁹ destruendi/babylonē et hierichō. i. mētis cōfusione et instabilitate: quā diabolus edificat i nobis/est mō. f. Et temp⁹ edificandi/templū dei. i. puritatē et stabilitatē cōscientię: quā diabol⁹ destruit quātū potest. Josue. vj. d. Daledi: vir corā dño q̄ suscitauerit et edificauerit hierichō ciuitatē. Itē temp⁹ destruendi/aceruos lapidū: qd̄ loco dom⁹ eccl̄ie coaceruat⁹ plati: Mō em̄ ē eccl̄ia dom⁹ dei: sed aceruos lapidū sine ordine et cemento charitatis in vnū coadunatorū: sicut dicit⁹ Mich. iij. d. Hierusalē in aceruum lapidū erit. Mos aceruos temp⁹ destruendi et temp⁹ edificandi. i. eadē domino faciendi. Temp⁹ flendi et temp⁹ ridendi. Ad litteram: temp⁹ flendi euerfione templi fuit sub nabuchodonosor: l. iere. iij. b. Temp⁹ vero/ridendi/in reedificatione sub esdra et zorobabel et neemia. j. Esdrę p totū. Dyflice: g. Temp⁹ flendi/est q̄diu causa flet⁹ p̄ma: nec: Quę quadruplex ē. f. dei iniurię et p̄metie: animarū strages/incolatus p̄sentis miserie/dilatio patrię. Et q̄diu est vitilatas lachrymarū: Quę multiplex est. Prima ē placatio/sino ad miserādū coactio. Unde Blo. sup̄ Tob. iij. b. vbi dicit⁹ de fara filia raguelis: Ad hanc vocē prexit in sup̄ius cubiculum domus sue: et tribus diebus et tribus noctibus non māducauit neqz bibit: sed in oratione p̄sistens/cum lachrymis deprecabatur deū vt ab isto imp̄perio liberaret eam: sic dicit⁹: Oratio deū lenit: sed lachryma cogit: hec vngit: illa pungit. Secunda est extinctio p̄gnarum. Tertia ablutio culparum. Quarta irrigatio mētis ad fecunditatē bonorū operū. Quinque extinctio ardoris temprationū. Sexta resincratio et clarificatio mētis ad speculandū in ea clari⁹ sicut in speculo toto. Et hanc ponit Gregori⁹ sup̄ Job. Flendi ergo mō quatuor existant cause: et vitilitates sex: quib⁹ causis et vitilitatib⁹ cessantib⁹/sine dubio nō erit temp⁹ flendi: Sed erit. b. Temp⁹ ridendi: qz tūc aderit omnīū desiderabilū plenitudo et omnīū defectū et molestia euacuatio. Apoc. xxi. a. Absterget deus omnē lachrymā ab oculis factorū suorum: et mors nō erit vltra/neqz labor neqz dolor: quę p̄ma abierūt. Idem Esa. xrv. c. Nūc flet eccl̄ia cum filiis suis: mūdus autē gaudet: in futuro ridebit eccl̄ia: mūdus autē plorabit. Unde Job. xvj. e. Mulier cum parit tristitia habet: quia venit hora eius: cum autē peperit puerū/iā nō meminit p̄surre propter gaudiū: qz natus est homo in mūdū. Differt autē gaudiū mūdi p̄sens: et gaudiū eccl̄ie futurū. Illud sup̄ficiale et forinsecū est: istud s̄o sic intima cordis replet: vt exterius in laudem dei resultet. Unde Job. viij. d. Deus nō p̄ciet simplicē: nec porriget manū malignis: donec impleat risu os tuū/

et labia tua subilo. **a** **Tempus plangendi** cum iudeis in captiuitate facta per nabuchodonosor. **iiij. Regl. xxv. b**
Et tempus saltandi in reditu de babilone sub cyro. **Vel**
Tempus plangendi in captiuitate arce per philisteos. **i. Regl. iij. b. Et tempus saltandi** in reditu eiusdem arce in bethsames. **i. Regl. vi. c.**

Doraliter **a** **Tempus plangendi** pec-
 cata i quadagesima: **b** **Et tempus sal-**
 tandi i pascha: quia

1. Pet. 2. a. tunc nouelli sunt filij ecclesie: quasi modo geniti infantes / ra-
 tionabiles tamē sine dolo. **Vel** **Tempus plangendi** / fra-
 tres et filios mortuos in peccato: cum Rachel. **Diere. xxx. c.**
Vel spōsum amissum vel dilatum: vel p̄sentem miserā cū aya:
Judic. i. c. **Doc** tempus modo ē. **Et** idē est tempus saltandi
 et tripudii ad concentū citharę dñice: sic dauid ante arcam
 .ij. **Regl. vi. c.** Alioquin ip̄operabit nob̄ illud **Barth. xj. b.**
Cecidimus vobis et non saltastis bene opando: lamētaui
 m̄ vobis et nō plāxistis. **Doctores cārant nobis**: quādo gau-
 dia eterna p̄mittunt. **Lamērant**: quādo p̄nas eternas cōmi-
 nant. **His audire citharę dñi cārantē**. **i. iohannē baptistā**: Au-
 di dicēte: **Facite dignos fructū p̄nitentię**: appropinquabit em̄
 regnū cēlorū.

Matt. 3. a. **His audire lamentantē**: Audi illud: **Ecce** secu-
 ris ad radicem arboris posita est: **Omnis ergo arbor** que nō
 facit fructū bonū excidet: et in ignem mittet. **Tempus sal-**
tandi est modo. **i. vtroq; pede se a terrenis auellendi et sali-**
endi in cēlum: Alioquin piscis qui nō habet pennulas quib⁹
 salire possit / immundus est: **Leuit. xj. b.** **Sed multi vnico pe-**
de volunt salire in cēlum / reliquo remanēte et infixo in terra.
Intellectu enim saluati in speculatione cēlestium: sed affectu
 infixi remanent in amore temporalū. **Quomō autē salendiū**
esset / nō omnes sciūt: sicut piscis v̄ ceru⁹. **Piscis em̄** ex sola
 pinguedine salit: sic hō ex sola pinguedine charitatē et alacritā-
 te spei salire debet / nō ex vana leticia mūdi. **Ceru⁹** salit lutosa
 et sp̄iosa et hiantia ne capiat: sic hō trāsire delitias / diuitias
 et honores mūdi / ne a diabolo capiat: q̄ quasi venator circūit
 gr̄es quē deuoret. **i. Pet. v. b.** **De b̄ dicit Esa. xxxv. b.** **Deus**
ipse veniet et saluabit nos: tūc aperient oculi cecorū et aures
 surdorū patebunt: tunc saliet sicut ceruus claudus: et aperta
 erit lingua mutorū. **c** **Tempus spargendi lapides**
 templi et ciuitatis: vel iudeos lapideos. **d** **Et temp⁹ col-**
ligendi in reedificatiōe templi et ciuitatē. **Hieronym⁹** dicit
 hic: **Diror si vir sapiens dixerit** hęc de edificatione domo-
 rū: **Fin illud** **Horac⁹**: **Diruit edificat mutat quadrata rotū-**
dis: **Estuat et vitę discouenit ordine toto**. **Sz vtrū vere an p**
metaphorā / lectori reliquo: **Mos hō intelligimus** hoc **Fin il-**
ud quod dicitur **Barth. iij. b.** **Potens est deus de lapidi-**
bus istis suscitare filios abraę: id est gentiles lapideos fide-
 les facere. **Tempus em̄** fuit ante aduentū domini spargendi
 gentes: **Et postea fuit tempus colligendi eas in vnitāte fidei**.
Item tempus fuit dispergendi lapides. **i. iudeos lapideos p**
mundū / tempore titi et vespasiani: **Et tempus erit colligendi**
in fine mundi p̄beliam et enoch. **Item tempus est spar-**
gendi lapides: id est sanctos p̄dicatores p̄ mundū: quod
 fuit qñ domin⁹ dixit: **Ite docete omnes gentes** etc. **Barth.**
xxv. d. **Tempus hō colligendi eos ē**: quādo domin⁹
 assumit eos de mundo ad se. **De istis lapidibus dicit Zach.**
ix. d. **Lapides sancti eleuabuntur super terram.**

Doraliter **a** **Tempus plangendi** / aspera correctio. **Unde**
Ero. xix. b. **Omnis qui tetigerit montē morte morietur**: **Da-**
nus non tanget eum: sed lapidibus opprime: id est duris in /
 crepationibus. **Est igit sensus**: **c** **Temp⁹ spargendi la-**
pides ē aliqui aspere increpadi: dñi. **i. peccat homines**. **d** **Et**
tempus colligendi. **i. increpationes mitigandi** / dñi cessant
 peccare. **Et hoc est quod legitur** **Luc. x. f.** **q̄ samaritanus in-**
fundit in vulnera sauciari vinum et oleū. **Item p lapides intel-**
ligunt peccata: quę animā lapideam: id est duram efficiunt.
Unde Eccl. xxij. c. **Qui mittit lapidē in volatilia**: id est in vir-

utes quib⁹ volat in cēlū: deiciet ea. **Et est sensus**: **c** **Temp⁹**
pus spargendi lapides: id ē peccata p̄ discretā et imuta-
 tam confessionē: vt mūdatus ager anīme possit fructificare.

d **Et temp⁹ colligendi lapides**. **i. peccata qñ in aceruū**
vnū recogitando ad dolēdū. **Unde** **Matth. i. d.** **Tollite de**
via lapides et redigite
in acervos. **Et sunt hi**
acerui / durī et amari: si-
 cur fasciculus myrrhe:
De quo sponsa / **Can-**
tic. i. d. **Fasciculus mir-**
re dilectus me⁹ / mihi

luter vbera mea cōmorabit. **e** **Temp⁹ amplexandi** et
 temp⁹ lōge fieri ab amplexib⁹. **Doc planū ē ad litterā**
de p̄p̄is vxorib⁹. **Myrice**: **e** **Temp⁹** / fuit deo: **am-**
plexandi / israel: qñ dicitur ē: **Rescite et multiplicamini**: **Ben.**
i. d. **f** **Et tempus longe fieri ab amplexibus** / du-
 cendo in babilonicā captiuitatē: vbi fecit eos computrescere
 sicut lumbare hieremie: p̄ qd significat populus iudaicus: de
 quo dicit **Diere. xij. a.** **Tolle lumbare quod est** circa lūbos
 tuos: et cōsurgēs vade ad euphraten et absconde illud ibi i fo-
 ramine petre. **Item ad litterā**: **e** **Tempus** / est aliquādo:

amplexandi / vxores. **f** **Et tempus est longe fieri**
ab amplexibus / vxorum. **i. tempore orationis**: sicut dicit
 apostol⁹. **i. Corin. vij. a.** **Molite fraudare inuicē**: nisi forte
 et consensu ad tempus vt vacetis orationi. **Diebus enim se-**
stius et ieiuniorū abstinere debent cōiuges ab amplexibus.
Tamē si alter improbus existat in petendo debitū: non indi-
 cūus alteri legem negandi. **Tempore etiā luctus et afflictio-**
nis ecclesie cessandū est ab amplexibus: qd insinuat domi-
 nus. **Ben. vij. c.** **vbi seorsum viros / seorsum vxores eorū iussit**
intrare in arcā: **vij. c.** **cōiunctim iussit exire**. **q. d.** **nūc est tem-**
pus amplexandi. **Doc ē qd dicit Zach. xij. d.** **In die illa ma-**
gnus erit plancus in hierusalē: sicut plancus adremmon in
 campo magedon: **Et plangent terrę familie et familie seorsū**.
Familie domus dauid seorsum: et mulieres eorū seorsum.

Doraliter: **e** **Tempus amplexandi** / sponsum est
 tempus cōtemplatiōis: vbi sponsa osculis et amplexib⁹ spon-

si locūdat. **Isaac em̄** cū rebecca aliqñ locatur: **Ben. xxvj. b.**
f **Tempus longe fieri ab amplexibus** / est quando
 p̄mōrū necessitas et salutaris vtilitas exire ad actiū requi-
 rit. **Unde sponsus aliquādo vocat sponsam ad campū acti-**
nis: aliquādo quiescere iubet in lecto cōtemplationis. **Ego**
inquit flos campi et lilii cōnallium: **Can. ij. a. q. d.** **qui vult**
me habere inueniet in cāpis siluę. **Postea dicit**: **Aduro vos**
filie hierusalem per capreas ceruosq; camporū: ne suscitatis
 neq; euigilare faciatis dilectā meā: quoadusq; ipsa velit: **Can-**
tic. ij. b. **Item aliquādo est deo tempus amplexandi nos** leua-
 p̄sentis p̄sp̄eritatis / ne. **i. in aduersis deficiamus**. **Unde Ps.**
Da nobis auxilliū de tribulatione. **Aliquādo est tempus lon-**
ge fieri ab amplexib⁹ / tempore. **i. p̄sp̄eritatis** / ne sup̄biamus:
 vt tunc vexatio det intellectū auditui. **Unde sponsa** / **Can.**
vlt. d. **Fuge dilecte mi** / assimilare capree binnuloq; ceruorū
 super montes aromatum.

g **Tempus acquirendi**
 iudeos fuit sub moysē et iosue. **b** **Et tempus perden-**
di eos sub osee rege isrl: et sub sedechia rege iuda. **Vel** **tem-**
pus acquirendi gentes perditas: **Et tempus perde-**
di / iudeos perfidos / fuit post mortē domini et ascensionem.
Item tempus est modo p̄latis acquirendi animas christo:
Et tempus est perdendi easdem lupis infernalibus vbiq; in-
fidantibus. **Propter quod p̄cipi p̄latis vigilare**. **Item**
Tempus est acquirendi vitam eternā: **Et tempus**
pdendi vitam temporalem pro christo. **Qui em̄** amar ani-
 mā suam perdet eam: et qui odit animā suam in hoc mūdo / in
 vitam eternā custodit eam: **Joh. xij. d.** **Item tempus est**
acquirendi diuitias spirituales q̄dū nūdine durant: in
 quibus clamat christus: **Suadeo tibi emere a me aurū igni-**
tum / probatū vt locuples fias: **Apoc. iij. d.** **Nūc etiā multū**
est tempus perdendi diuitias istas: qui plus amat diui-
 tias tempales q̄ spirituales: et ideo has acquirit: illas per-
 dunt. **Item modo est**

Horac⁹ li. i.
epistolaz

Doraliter

Doraliter

Ps. 59.

Esa. 28. 4.

dunt. Item modo est tempus acquirendi vñu & triticum sa-
cre doctrine/ quibus cellaria cordis replent: sicut legit Pro-
uerb. xxiij. a. In doctrina replebunt cellaria vniuersa substā-
tia p̄ciosa & pulcherrima. Et est tempus perdendi vinum et
triticum scripturę nisi doceat vtiliter/ & opere impleat/ & hu-
militate custodiat.

Item tempus acqui-
rendi diuitias tempo-
rales fuit ecclesijs in
principio: quādo ser-
uor religiōis vigeat:

Nunc autem est tem-
pus perdendi eas: Nam sicut p̄ncipes studiosi fuerunt tunc
ditare ecclesias: ita nō q̄plures studiosiores s̄t spoliare eccle-
sias & depauperare. **Tempus custodiendi**/ fideles cōuer-
sos ex gētib⁹. **Tempus abijciendi**/ infideles iudeos. **Tempus**
custodiendi/ p̄ccatores sub defensione ecclesię q̄diu
spes ē de salute eorū. Et tempus abijciendi: q̄n incorrigibi-
les & omnino p̄uersi sunt. Item Tempus custodiendi
iudeos fuit vsq; ad aduentū christi: Et tūc fuit tempus abij-
ciendi eos: q̄ ipsi dñm abiecerūt. **Tempus** fuit custo-
diendi legalia q̄diu vtilia fuerūt & charitati militabāt: Et
tempus abijciendi ea/ q̄ cito inutilia esse cēperūt. Item tem-
pus custodiendi/ spiritualia: Et tempus abijciendi/
temporalia quasi simū: qui dispersus vtilis est: cōgregatus
nocuus. **Tempus** autē illis & vñam nō multis: qui ecōtrario fa-
ciunt: qui. s. toto studio totisq; viribus temporalia custodiūt
& defendūt: spiritualia abijciunt & negligunt quasi simū. **Tempus**
pp̄rie sunt rotula ecclesię: id est instrumēta quibus lu-
tum de plagis extrahit/ & congregat in vñu. De quibus di-
citur Abacuk. ij. b. **Tempus** ei qui multiplicat non sua: vsq; quo
aggrauat cōtra se densum lutum: Qui hō querūt ecclesias/ &
intitulant in illis vt temporalia inde reportent/ vel potius
absorbeat: nihil aliud sūt q̄ cenosora: id est stercorez euecto-
ria: De quibus potest dici: Manus eorum in cophino ser-
uierunt. Item tempus custodiendi cor suum in vñu est
hora contemplationis & oratiōis. Et tempus abijciendi/
hora actiue administratiōis. **Tempus scinden-**
di/ regnū israel sub roboam filio salomonis. iij. Reg. xij. d.

Tempus consue-
ndi/ regnū israel erit i fine: quā-
do p̄ beliam & enoch conuerteret corda patrū in filios: et cor-
da filiorū ad patres eorum: Malach. vi. b. Quādo lignum
iosph & lignū iuda erūt vñu lignū: vt legit Ezech. xxxvij. e.
Quādo alię oues adducēt ad ouile: & fiet vñu ouile & vñu
pastor: Joh. x. c. Item tempus scinden-
di/ corporis fuit tempore passionis. Et tempus cōsu-
endi/ fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

sibi hominē non vestitū veste nuptiali. Et ait illi: Amice quo-
modo huc intrasti/ nō habens vestem nuptialem? Item/ tem-
pus/ est/ scinden-
di/ corpus diaboli: id est ecclia maior den-
tib⁹ p̄dicatoz: sic dicit Job. xl. d. Cōcidet illū amicus/ diuidet
illum negociatores: id est p̄dicatores/ qui negociant i talen-
to sibi cōmisio/ dan-
tes illud pro fide & bo-
na cōuersatione fide-
lium audientium eos.

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

Tempus autē
fuit in die resurrectionis: quādo reparatus est saccus et
renouatus: sicut legit in Ps. Concidiisti saccū meū: & circū-
dedisti me leticia. **Tempus scinden-**
di/ ecclesiā p̄ here-
ses & schismata olim fuit: & etiā modo est: & hoc tempus ē fi-
lijs belial: Sed filijs christi est tempus consue-
ndi scissuras ecclesię: quę multę sunt: & multi scissores/ pauci hō plures:
Et tamē tempus esset cōsuendi illam: quia totus vterus la-
cerat. Unde plangit/ Gen. xxv. c. Depcatus est isaac domi-
nū p̄ vxore sua: eo q̄ sterilis esset: qui exaudiuit eum & dedit
conceptū rebecca: sed collidebant in vtero ei⁹ paruuli/ & ait:
Si sit mihi futurum erat: quid necesse fuit concipere?

B

Ps. 36.

Dystice

m 2 odij id est ad modū

odij: id est ad modum odientis se habendi est: quando ad mortem trahunt: vel vite rectitudinem impedunt. Item tempus dilectionis: est in corpus suum siue in carnem: quando. i. subiecta et obediens fuerit spiritui. Tempus quo odij: id est afflictionis et persecutionis in eam est: cum rebellis fuerit spiritui.

Item tempus dilectionis in animam suam erit in futuro: Tempus quo odij:

est in ipsa modo. **Un-**
de Joh. xij. d. Qui
amat animam suam
perdet eam: et qui odit
animam suam in hoc mu-
do in vitam eternam
custodit eam. q. d. hic
est tempus odij: an-
ima sua: in futuro erit
tempus diligendi. Item
tempus dilectionis

in deus: et tempus odij in ea que mundi sunt erit in futuro: quoniam facie ad faciem deum videbimus sicut est: Tunc igniculus dilectionis fiet caminus ardoris. Et tunc vere incipiemus odire quod hic male amauimus.

a Tempus belli: et tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore suo? Uidi afflictionem quam dedit deus filiis hominum ut distentantur in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo: et mundum tradidit disputationi eorum: **b** ut non inueniat homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem. Et cognoui quod non esset melius nisi letari: et facere bona in vita sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit: et videt bonum de labore suo:

De iudicis planus est hoc: quia eis modo est tempus belli. Dispersi enim et ab omnibus affliguntur ut serui: nec tamen penitent de peccato suo. In futuro erit tempus pacis: quoniam omnis israel saluus fiet: Roma. xi. c. Item tempus belli: omnibus est contra diabolum: carnem: mundum dum viuimus. Et tempus pacis: erit post hanc vitam. De hoc tempore dicit Job. xl. d. Memento belli: et vitra non adicias loqui. q. d. adhuc in bello es: noli superbire quasi victor: nec murmurare debes contra ictus hostium aut vulnera: quia hec est lex belli ut bellatores aliquando vulnerentur. Item tempus belli: inter carnem et spiritum est modo. Et tempus pacis: erit inter eosdem in futuro: quando quod animale est fiet spirituale. j. Cor. rinth. xv. f. Unde Apoc. xiiij. c. Amodo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. **b** Quid habet amplius homo?

Descriptis contrarietatibus mundi: redit auctor ad afflictionem animi qua affligitur in omni labore suo quo sub sole laborat. Unde: **b** Quid habet amplius homo: id est humum sapiens. i. carnalis. **De** vniuerso labore suo quasi sibi proprio: **Uidi afflictionem quam dedit deus filiis hominum ut distentantur in ea:** id est variis cogitationibus ac desiderijs: curis ac sollicitudinibus distrabunt et diuidunt: afflicti: cum deberent omnes uniri et colligi in dilectione dei: et in creaturis solum mirari sapientiam et laudare bonitatem. q. d. vidi quomodo homines abutentes creaturis dei iusto iudicio permittente errent. Propter hoc autem ut dicit Hieronymus: peruersorum hereticorum dogmatum occupationem concessit deus magistris: ne mens hominis ociosa torpesceret. Vult enim ut boni semper aliquid operentur: ne eos diabolus inueniat ociosos. Recte autem dicit: Uidi afflictionem: quia multi sunt in ipsa afflictione qui non vident eam: De quibus dicit: Sap. xliij. c. Viuentes in tanto scientie bello: tot et tanta mala pace appellat. **Et** ista dissensio ex vitio hominum sit: non ex vitio rerum ostendit salomon: **Et cuncta fecit deus bona in tempore suo:** Omnia enim tempus suum habent: quo bene fiunt vel non fiunt. Vigilare enim bonum est tempore suo: et dormire bonum est tempore suo. Etiam que mala videntur bona fecit deus: vel ad gloriam bonorum: vel ad vindictam malorum. Unde Eccl. xxxix. d. Aqua ignis: ferrum sal etc. omnia hec sanctis sunt bona. Ignis: grando: fames: et mors: omnia hec ad vindictam creata sunt. Et parum s. c. Non est dicere: quid est hoc: aut quid est illud: omnia enim in tempore suo querunt. Et. j. d. Omnia opera domini bona: et omne opus hora sua subministrabit: et non est dicere: hoc illo nequius est: Omnia enim in tempore suo comprobabuntur. **f** Et mundum: et omnia que in eo sunt: **Tradidit deus disputationi eorum:** quasi librum in quo et per quem deum au-

ctoorem suum omnium disquirant diligenter: et inueniant sapienter. Ipsi autem litteris et syllabis huius libri adherentes: ut pueri: id est creaturis: libri intelligentiam neglexerunt. Vel mundum tradidit disputationi eorum: id est materiam disputationis et contradictionis ad inuicem esse permittit: ut in illo mensurando et numerando laboriose et infructuose occupentur: peccatis suis exigentibus: ut mundus sit eis finis disputationis: qui debuit eis esse liber salutaris eruditionis: et via inuestigationis dei et inuestigationis: sicut quod dicitur Sap. xliij. b. A magnitudine speciei et creature cognoscibilis poterit creator horum videri.

Vel sic: Mundum tradidit disputationi eorum: alia littera: ut illum disponerent et regerent sapientia sua: non confunderent aut perturbarent erroribus suis et dissensionibus. Quod tamen facit ita: **b** Ut non inueniat homo perfecta cognitione: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.** q. d. adeo implicari et occupari permittit eos deus in inuestigatione mundi curiosa: ut nihil de operibus dei ad quid sint ad perfectum inueniant. Unde Esa. v. c. Libera et lyra et tympanum et tibia et vinum in conuiuijs vestris: et opus domini non respicitis: nec opera manuum eius consideratis. In hoc autem maxima afflictio est hominibus quod mundum qui ad videndum deum datus est eis: sibi quasi onus et obstaculum interponunt. Unde Naum. j. a.ONUS niniue liber visionis. Hieronymus sic legit: **f** Et mundum tradidit densis disputationi eorum: id est filiorum hominum: ut fruantur varietatibus temporum disputando et inquirendo quibus causis contingant: sed non querunt causas rerum naturalium quomodo sint omnia creata: quare hoc vel illud ab initio mundi usque ad finem fecerit deus crescere vel manere vel mutari: **b** Ut non inueniat homo: id est inuenire laborer: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem:** id est rationem operis siue causam: quare. s. hoc fecit deus: illud non: vel quare hoc ita: illud aliter. Unde Eccl. iij. c. Que precepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis: In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. **k** Et cognoui per considerationem afflictionis curiosorum et creaturis seruientium: **Non esset melius hominibus: nisi letari spiritualiter in deo.** **Et facere bona que prosunt in futuro:** **o** In vita sua cito transitura. q. d. per afflictionem stultorum cognoui quod solum bonum hominum est: bonum letantur operari in hac vita misera et cito transitura: Vultum enim placet deo cum letitia operari bona. Letitia enim quasi condimentum est operum et laborum. Unde Eccl. xxx. d. Jocu ditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defecatione sanctitatis: et exultatio viri longeuitas. Item eodem. xxxv. b. In omni dato hilarum fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Esa. lxvij. b. Occuristi letanti et facienti iusticiam. **p** Omnis enim homo qui comedit et bibit: non ad voluptatem sed ad necessitatem: non contra deum sed propter deum. **r** Et videt: id est considerat: **s** Bonum quod sequitur: **De labore suo:** quo laborat: non sub sole sed pro sole: id est non pro terrenis sed pro eternis.

Sic legit: Ne congreget homo diuitias. **p** Omnis enim homo qui comedit panem altaris vel sacre scripture: **q** Et bibit vinum altaris: vel sacre scripture: que dicitur ubi ubi difficilis est: potus ubi facilis. **r** Et videt bonum de labore suo: id est percipit laborem suum bonum et fructuosum: quia qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me

manet et ego in illo.

Vel sic: Mundum tradidit disputationi eorum: alia littera: ut illum disponerent et regerent sapientia sua: non confunderent aut perturbarent erroribus suis et dissensionibus. Quod tamen facit ita: **b** Ut non inueniat homo perfecta cognitione: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.** q. d. adeo implicari et occupari permittit eos deus in inuestigatione mundi curiosa: ut nihil de operibus dei ad quid sint ad perfectum inueniant. Unde Esa. v. c. Libera et lyra et tympanum et tibia et vinum in conuiuijs vestris: et opus domini non respicitis: nec opera manuum eius consideratis. In hoc autem maxima afflictio est hominibus quod mundum qui ad videndum deum datus est eis: sibi quasi onus et obstaculum interponunt. Unde Naum. j. a.ONUS niniue liber visionis. Hieronymus sic legit: **f** Et mundum tradidit densis disputationi eorum: id est filiorum hominum: ut fruantur varietatibus temporum disputando et inquirendo quibus causis contingant: sed non querunt causas rerum naturalium quomodo sint omnia creata: quare hoc vel illud ab initio mundi usque ad finem fecerit deus crescere vel manere vel mutari: **b** Ut non inueniat homo: id est inuenire laborer: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem:** id est rationem operis siue causam: quare. s. hoc fecit deus: illud non: vel quare hoc ita: illud aliter. Unde Eccl. iij. c. Que precepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis: In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. **k** Et cognoui per considerationem afflictionis curiosorum et creaturis seruientium: **Non esset melius hominibus: nisi letari spiritualiter in deo.** **Et facere bona que prosunt in futuro:** **o** In vita sua cito transitura. q. d. per afflictionem stultorum cognoui quod solum bonum hominum est: bonum letantur operari in hac vita misera et cito transitura: Vultum enim placet deo cum letitia operari bona. Letitia enim quasi condimentum est operum et laborum. Unde Eccl. xxx. d. Jocu ditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defecatione sanctitatis: et exultatio viri longeuitas. Item eodem. xxxv. b. In omni dato hilarum fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Esa. lxvij. b. Occuristi letanti et facienti iusticiam. **p** Omnis enim homo qui comedit et bibit: non ad voluptatem sed ad necessitatem: non contra deum sed propter deum. **r** Et videt: id est considerat: **s** Bonum quod sequitur: **De labore suo:** quo laborat: non sub sole sed pro sole: id est non pro terrenis sed pro eternis.

Sic legit: Ne congreget homo diuitias. **p** Omnis enim homo qui comedit panem altaris vel sacre scripture: **q** Et bibit vinum altaris: vel sacre scripture: que dicitur ubi ubi difficilis est: potus ubi facilis. **r** Et videt bonum de labore suo: id est percipit laborem suum bonum et fructuosum: quia qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me

manet et ego in illo.

Vel sic: Mundum tradidit disputationi eorum: alia littera: ut illum disponerent et regerent sapientia sua: non confunderent aut perturbarent erroribus suis et dissensionibus. Quod tamen facit ita: **b** Ut non inueniat homo perfecta cognitione: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.** q. d. adeo implicari et occupari permittit eos deus in inuestigatione mundi curiosa: ut nihil de operibus dei ad quid sint ad perfectum inueniant. Unde Esa. v. c. Libera et lyra et tympanum et tibia et vinum in conuiuijs vestris: et opus domini non respicitis: nec opera manuum eius consideratis. In hoc autem maxima afflictio est hominibus quod mundum qui ad videndum deum datus est eis: sibi quasi onus et obstaculum interponunt. Unde Naum. j. a.ONUS niniue liber visionis. Hieronymus sic legit: **f** Et mundum tradidit densis disputationi eorum: id est filiorum hominum: ut fruantur varietatibus temporum disputando et inquirendo quibus causis contingant: sed non querunt causas rerum naturalium quomodo sint omnia creata: quare hoc vel illud ab initio mundi usque ad finem fecerit deus crescere vel manere vel mutari: **b** Ut non inueniat homo: id est inuenire laborer: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem:** id est rationem operis siue causam: quare. s. hoc fecit deus: illud non: vel quare hoc ita: illud aliter. Unde Eccl. iij. c. Que precepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis: In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. **k** Et cognoui per considerationem afflictionis curiosorum et creaturis seruientium: **Non esset melius hominibus: nisi letari spiritualiter in deo.** **Et facere bona que prosunt in futuro:** **o** In vita sua cito transitura. q. d. per afflictionem stultorum cognoui quod solum bonum hominum est: bonum letantur operari in hac vita misera et cito transitura: Vultum enim placet deo cum letitia operari bona. Letitia enim quasi condimentum est operum et laborum. Unde Eccl. xxx. d. Jocu ditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defecatione sanctitatis: et exultatio viri longeuitas. Item eodem. xxxv. b. In omni dato hilarum fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Esa. lxvij. b. Occuristi letanti et facienti iusticiam. **p** Omnis enim homo qui comedit et bibit: non ad voluptatem sed ad necessitatem: non contra deum sed propter deum. **r** Et videt: id est considerat: **s** Bonum quod sequitur: **De labore suo:** quo laborat: non sub sole sed pro sole: id est non pro terrenis sed pro eternis.

Sic legit: Ne congreget homo diuitias. **p** Omnis enim homo qui comedit panem altaris vel sacre scripture: **q** Et bibit vinum altaris: vel sacre scripture: que dicitur ubi ubi difficilis est: potus ubi facilis. **r** Et videt bonum de labore suo: id est percipit laborem suum bonum et fructuosum: quia qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me

manet et ego in illo.

Vel sic: Mundum tradidit disputationi eorum: alia littera: ut illum disponerent et regerent sapientia sua: non confunderent aut perturbarent erroribus suis et dissensionibus. Quod tamen facit ita: **b** Ut non inueniat homo perfecta cognitione: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.** q. d. adeo implicari et occupari permittit eos deus in inuestigatione mundi curiosa: ut nihil de operibus dei ad quid sint ad perfectum inueniant. Unde Esa. v. c. Libera et lyra et tympanum et tibia et vinum in conuiuijs vestris: et opus domini non respicitis: nec opera manuum eius consideratis. In hoc autem maxima afflictio est hominibus quod mundum qui ad videndum deum datus est eis: sibi quasi onus et obstaculum interponunt. Unde Naum. j. a.ONUS niniue liber visionis. Hieronymus sic legit: **f** Et mundum tradidit densis disputationi eorum: id est filiorum hominum: ut fruantur varietatibus temporum disputando et inquirendo quibus causis contingant: sed non querunt causas rerum naturalium quomodo sint omnia creata: quare hoc vel illud ab initio mundi usque ad finem fecerit deus crescere vel manere vel mutari: **b** Ut non inueniat homo: id est inuenire laborer: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem:** id est rationem operis siue causam: quare. s. hoc fecit deus: illud non: vel quare hoc ita: illud aliter. Unde Eccl. iij. c. Que precepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis: In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. **k** Et cognoui per considerationem afflictionis curiosorum et creaturis seruientium: **Non esset melius hominibus: nisi letari spiritualiter in deo.** **Et facere bona que prosunt in futuro:** **o** In vita sua cito transitura. q. d. per afflictionem stultorum cognoui quod solum bonum hominum est: bonum letantur operari in hac vita misera et cito transitura: Vultum enim placet deo cum letitia operari bona. Letitia enim quasi condimentum est operum et laborum. Unde Eccl. xxx. d. Jocu ditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defecatione sanctitatis: et exultatio viri longeuitas. Item eodem. xxxv. b. In omni dato hilarum fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Esa. lxvij. b. Occuristi letanti et facienti iusticiam. **p** Omnis enim homo qui comedit et bibit: non ad voluptatem sed ad necessitatem: non contra deum sed propter deum. **r** Et videt: id est considerat: **s** Bonum quod sequitur: **De labore suo:** quo laborat: non sub sole sed pro sole: id est non pro terrenis sed pro eternis.

Sic legit: Ne congreget homo diuitias. **p** Omnis enim homo qui comedit panem altaris vel sacre scripture: **q** Et bibit vinum altaris: vel sacre scripture: que dicitur ubi ubi difficilis est: potus ubi facilis. **r** Et videt bonum de labore suo: id est percipit laborem suum bonum et fructuosum: quia qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me

manet et ego in illo.

Vel sic: Mundum tradidit disputationi eorum: alia littera: ut illum disponerent et regerent sapientia sua: non confunderent aut perturbarent erroribus suis et dissensionibus. Quod tamen facit ita: **b** Ut non inueniat homo perfecta cognitione: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.** q. d. adeo implicari et occupari permittit eos deus in inuestigatione mundi curiosa: ut nihil de operibus dei ad quid sint ad perfectum inueniant. Unde Esa. v. c. Libera et lyra et tympanum et tibia et vinum in conuiuijs vestris: et opus domini non respicitis: nec opera manuum eius consideratis. In hoc autem maxima afflictio est hominibus quod mundum qui ad videndum deum datus est eis: sibi quasi onus et obstaculum interponunt. Unde Naum. j. a.ONUS niniue liber visionis. Hieronymus sic legit: **f** Et mundum tradidit densis disputationi eorum: id est filiorum hominum: ut fruantur varietatibus temporum disputando et inquirendo quibus causis contingant: sed non querunt causas rerum naturalium quomodo sint omnia creata: quare hoc vel illud ab initio mundi usque ad finem fecerit deus crescere vel manere vel mutari: **b** Ut non inueniat homo: id est inuenire laborer: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem:** id est rationem operis siue causam: quare. s. hoc fecit deus: illud non: vel quare hoc ita: illud aliter. Unde Eccl. iij. c. Que precepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis: In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. **k** Et cognoui per considerationem afflictionis curiosorum et creaturis seruientium: **Non esset melius hominibus: nisi letari spiritualiter in deo.** **Et facere bona que prosunt in futuro:** **o** In vita sua cito transitura. q. d. per afflictionem stultorum cognoui quod solum bonum hominum est: bonum letantur operari in hac vita misera et cito transitura: Vultum enim placet deo cum letitia operari bona. Letitia enim quasi condimentum est operum et laborum. Unde Eccl. xxx. d. Jocu ditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defecatione sanctitatis: et exultatio viri longeuitas. Item eodem. xxxv. b. In omni dato hilarum fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Esa. lxvij. b. Occuristi letanti et facienti iusticiam. **p** Omnis enim homo qui comedit et bibit: non ad voluptatem sed ad necessitatem: non contra deum sed propter deum. **r** Et videt: id est considerat: **s** Bonum quod sequitur: **De labore suo:** quo laborat: non sub sole sed pro sole: id est non pro terrenis sed pro eternis.

Sic legit: Ne congreget homo diuitias. **p** Omnis enim homo qui comedit panem altaris vel sacre scripture: **q** Et bibit vinum altaris: vel sacre scripture: que dicitur ubi ubi difficilis est: potus ubi facilis. **r** Et videt bonum de labore suo: id est percipit laborem suum bonum et fructuosum: quia qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me

manet et ego in illo.

Vel sic: Mundum tradidit disputationi eorum: alia littera: ut illum disponerent et regerent sapientia sua: non confunderent aut perturbarent erroribus suis et dissensionibus. Quod tamen facit ita: **b** Ut non inueniat homo perfecta cognitione: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem.** q. d. adeo implicari et occupari permittit eos deus in inuestigatione mundi curiosa: ut nihil de operibus dei ad quid sint ad perfectum inueniant. Unde Esa. v. c. Libera et lyra et tympanum et tibia et vinum in conuiuijs vestris: et opus domini non respicitis: nec opera manuum eius consideratis. In hoc autem maxima afflictio est hominibus quod mundum qui ad videndum deum datus est eis: sibi quasi onus et obstaculum interponunt. Unde Naum. j. a.ONUS niniue liber visionis. Hieronymus sic legit: **f** Et mundum tradidit densis disputationi eorum: id est filiorum hominum: ut fruantur varietatibus temporum disputando et inquirendo quibus causis contingant: sed non querunt causas rerum naturalium quomodo sint omnia creata: quare hoc vel illud ab initio mundi usque ad finem fecerit deus crescere vel manere vel mutari: **b** Ut non inueniat homo: id est inuenire laborer: **Opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem:** id est rationem operis siue causam: quare. s. hoc fecit deus: illud non: vel quare hoc ita: illud aliter. Unde Eccl. iij. c. Que precepit tibi deus illa cogita semper: et in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessarium ea que abscondita sunt videre oculis tuis: In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. **k** Et cognoui per considerationem afflictionis curiosorum et creaturis seruientium: **Non esset melius hominibus: nisi letari spiritualiter in deo.** **Et facere bona que prosunt in futuro:** **o** In vita sua cito transitura. q. d. per afflictionem stultorum cognoui quod solum bonum hominum est: bonum letantur operari in hac vita misera et cito transitura: Vultum enim placet deo cum letitia operari bona. Letitia enim quasi condimentum est operum et laborum. Unde Eccl. xxx. d. Jocu ditas cordis hec est vita hominis: et thesaurus sine defecatione sanctitatis: et exultatio viri longeuitas. Item eodem. xxxv. b. In omni dato hilarum fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Esa. lxvij. b. Occuristi letanti et facienti iusticiam. **p** Omnis enim homo qui comedit et bibit: non ad voluptatem sed ad necessitatem: non contra deum sed propter deum. **r** Et videt: id est considerat: **s** Bonum quod sequitur: **De labore suo:** quo laborat: non sub sole sed pro sole: id est non pro terrenis sed pro eternis.

Sic legit: Ne congreget homo diuitias. **p** Omnis enim homo qui comedit panem altaris vel sacre scripture: **q** Et bibit vinum altaris: vel sacre scripture: que dicitur ubi ubi difficilis est: potus ubi facilis. **r** Et videt bonum de labore suo: id est percipit laborem suum bonum et fructuosum: quia qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me

manet et ego in illo.

terrenis sed p[er] eternis. **a** **Hoc** s[ic] cōsiderare bonū quod se-
quit[ur] ex labore: donū dei est. Nec omnib[us] datur hoc donū:
Multi enim sunt qui non attendūt fructū laboris: sed t[ame]n p[er]
nam: et ideo murmurant cum temptantur. Vel sic. **Hoc** s[ic]
comedere et bibere sic: vel laborare: donum dei est. Unde
ipse dicit Job. xv. a.

Sine me nihil potestis
facere. Et Esa. xxvj.

c. Omnia opera no-
stra operatus es i[n] no-

bis domine.

* manet et ego in il-

lo. Job. vij. f. a **Hoc**

donū dei est. s[ic] co-

medere panē et bibere

vinū huiusmodi. **Thi**

Sap. xvj. c. Angelo-

rum esca nutritiū po-

pulū tuū: et paratum panem de celo. p[re]stitisti illis sine labore:

omne delectamentū in se habentem: et omnis saporis suavi-

tatem. **Q**uod etiam hoc sit donū dei: patet. **Matth.** vj. b. vbi

querendo dicimus: Panem nostrū quotidianū da nobis etc.

b **Didici** q[uod] o[mn]ia opa que fecit de[us] / creando / disponen-

do / p[ro]pagando / recreando / gubernādo / cōseruando: c **Per-**

seuerent in eternū: vel in perpetuū / alia littera. Et in-

tellegit hoc de generibus singulor[um]: non de singulis generib[us]:

Nam singularia corruptioni subiacent et generationi: gene-

ra vero et species ingenerabilia et incorruptibilia sunt. Vel

potest intelligi de operib[us] que fecit de[us] p[er] se / non ministerio

naturę vel hominis: quia sūt stelle cęli / elementa: que reuera

pmanent in eternum q[uod] tunc ad essentia[m]: licet renouationē expe-

ctent quo ad formā. i. decorē exteriorē in aduētu iudicis. **Thi**

j. Corinth. vij. f. **P**reterit figura hui[us] m[un]di. **Moraliter**

intelligit hoc de bonis operibus nostris: q[uod] de[us] operat[ur] in

nobis: que reuera p[er]seuerat in eternum / quo ad fructū eterne

retributionis. **d** **Non** possumus eis quicquid addere

nec auferre: q[uod] in operib[us] eius qui potentissimus est: et sa-

plentissimus artifex est: nihil est reperire superfluum aut dimi-

nutū: et ideo nihil addendum: quia nihil deest: nihil auferen-

dum: quia nihil superfluum. Unde Eccl. xvj. a. **N**on est minue-

re neq[ue] adicere: neq[ue] inuenire magnalia dei. **e** **Que** se-

cit de[us] vt timeat: id est homo solum deū timeat et glori-

ficeret: qui creaturas factas p[ro]pter hominē p[er]petuat in genere

suo. **Q**uod em[en] mori i[n] vno indiuiduo / instaurat in alio. Et hoc

est quod sequit[ur]: **f** **Quod** factum est / in esse indiuidui.

g **Ipsum** pmanet in esse generis. **h** **Et** que futura

sunt / in esse p[re]senti. **i** **Et** de[us] instaurat / p[er] gene-

rationē: **Q**uod abiit / p[er] peccatū. **Itē** instaurat p[er] gloriā

i resurrectione: **Q**uod abiit / p[er] corruptionē in morte. **Itē** in-

staurat in filiis ecclesie. i. in nouis p[re]dicatozibus: **Q**uod

abiit / in patrib[us] et antecessoribus nostris: **J**uxta illud: **P**ro

patribus tuis nati sunt tibi filij. **A**lia littera dicit: **E**t de[us]

querit eum qui p[er]secutionē patit[ur]. **Q**uerit inq[ue] ad glo-

rificandū: iuxta illud **Matth.** v. a. **B**eati qui p[er]secutionē pa-

tiunt: quoniam ip[s]orum est regnū cęlorū. **I**tem ad iudicandū:

quia sanguinē seruorū suorum vlciscet domin[us]: **Deut.** xxxij.

f. **m** **U**bi sub sole in loco iudicij impietate: et in

loco iusticie iniquitate. **L**ocus iudicij / iuxta litterā / di-

c[us] sedes publicę potestatis: vbi plerūq[ue] sedet impietas: id est

impius iudex: qui opprimit innocētes. Et vocat[ur] p[ro]p[ri]e imple-

tas / iniquitas iudicis: q[uod] ē in deū. i. contra deū. **P**roprię eni

iudex est vicarius dei: sicut q[uod] dicit **Deut.** j. c. **N**on accipietis

p[er]sonam in iudicio: quia iudiciū dei est. Et ideo p[er]uersitas iu-

dici[m] impietas est. **V**el in loco iudicij sedet impietas: cum

crudelitas v[er]o p[re]missio ē vbi debet ēē iusticia v[er]o misericordia.

In loco iusticie s[ic] est iniquitas generaliter: dum homo ho-

mini iniuriat. **M**oraliter: **n** **I**n loco iudicij sedet im-

a hoc donū dei est. Didici q[uod]
b omnia opera que fecit de[us]
c p[er]seuerent i[n] eternum. Non
d possumus eis quicquid adde-

e re nec auferre que fecit de[us]

f vt timeatur. Quod factum

g ē ipsum permanet. Et que

i futura sunt: iam fuerunt: et

sedet iniquitas: cum sententia iudicij amore vel odio / p[er]ce v[er]
p[re]cio peruerit / differtur / accelera[ur]. Quod multi faciunt: de
quibus **P**s. **I**n quorū manibus iniquitates sunt: et dexte- **p**s. 25.
ra eorum repleta est muneribus. **I**tem in loco iudicij sedet
impietas: et in loco iusticie sedet iniquitas: cum iniquus

f de[us] instaurat quod abiit.
n **U**bi sub sole in loco iudicij
o impietate: et in loco iusticie
p iniquitatem: et dixi in corde
q meo: **I**ustus et impiū iudica-
s bit dñs: et temp[us] ois rei tunc
t erit. Dixi in corde meo de fi-
r lijs hoim vt pbaret eos de:

iudex benedicitur / ex-
tollitur / honora[ur] tan-
q[ue] iustus: et econtra /
rio iustam iudicium
quasi impietas / vel q[ue]
si iniquitas condem-
natur. Unde elegan-
ter dixit **Esa.** lix. c.
Conuersum est retro /
sum iudiciū: et iusticia
longe stetit: quia cor-
ruit in platea veritas:
et equitas non potuit

ingredi: quoniam facta est veritas in obliuionem: et qui recessit
a malo p[er]de paruit. **p** **E**t dixi in corde meo / videns
tantā p[er]uersitatem: vt loco iudicij sedeat impietas: et loco iusti-
cie iniquitas: videns bonos opprimi et malos extolli: **q** **Su-**
lum et impiū iudicabit dominus: in futuro iusto
et vero iudicio: **D**odo enim p[er]uerso iudicio iudicant[ur]: quia
absoluunt rei et cōdemnant iusti. Et dicit **B** **E**ccl[esiastes] vt
deterreat impios ab impietate: et iustos animet ad toleran-
tiam iniurię. Dum enim illis p[re]dicat vltionem / istis retributio-
nem: illos terret / istos consolatur. De hoc **P**s. **D**uo hec audi- **p**s. 61.
ui: quia potestas dei est / et tibi domine misericordia: quia tu
reddis vnicuiq[ue] iuxta opera sua. **r** **E**t tempus omnis
rei / diiudicande / cognoscende / remunerande / vindicande:

s **T**unc erit / nō modo: nec licebit tunc appellare alicui: q[uod]
illud iudicium vltimū est. **N**ec erit temp[us] iudicandi vltieris:
sed tenendi et seruandi sententiā iudicis in eternū. **P**s. **C**um **p**s. 74.
accepero temp[us] ego iusticias iudicabo: **T**ūc vnicuiq[ue] reddet
put gessit in corpore suo / siue bonum siue malū. **t** **D**ixi
in corde meo. q. d. vbi viderē tantā p[er]uersitatē in m[un]do:
loco. s. iudicij sedere impietate / bonos opprimi / malos extolli:
dixi mecum: q[uod] de[us] in futuro hoc punit. Et iterum: **D**ixi
in corde meo: vbi solus de[us] videt et audit: q[uod] ibi dicitur:
v **D**e filiis hominū. i. sanctorū doctorū: q[uod] vere homines
sunt et fuerūt. **H**oc. s. dixi / q[uod] ideo de[us] sustinet bonos affligi
et malos extolli: **r** **E**t probaret eos. i. filios hominū: id
est probatos redderet p[er]uersitate p[re]sidentium: sicut aurum in
fornace probat. **Sap.** ij. b. **T**anq[uam] aurū in fornace probauit
illos: et quasi holocausti hostiam accepit illos. **Eccl.** xxvj. a.
Vasa figuli probat fornax: et homines iustos temptatio tri-
bulationis. **P**rouerb. xvj. a. **S**icut in igne probat argentū
et aurum camino: ita corda probat de[us]. **I**n hac fornace sūt
folles diabolicę suggestionis: quarum flatu succendunt car-
bones: id est ignea desideria luxurię vel auaricię. **I**bi sunt li-
mę. s. lingue detrahentiū: **I**bi sunt mallei persequentiū: **I**bi
sunt forcipes adulantium: qui capros retinent ne euadant a
fornace diaboli. **I**bis instrumētis vtitur faber mundi: id est
dominus ad fabricandū electos et formādum vt vasa in ho-
nore: et detergendū omnē rubiginem vitiōrum. **J**uxta hunc

modū vocat **Aliter**
Vel de malis qui p[re]sident exponit sic: **r** **D**ixi in corde
meo de filiis hominū / hoc. s. q[uod] ideo domin[us] permittit
in loco iudicij sedere impietatem: et loco iusticie iniquitatem:
hoc est impios et iniquos p[re]sidere: **r** **E**t pbaret eos:

* et ostenderet similes **Aliter**
Cantor parisiensis sic legit: **r** **D**ixi in corde meo / cum
vidi p[re]dictam p[er]uersitatē et inordinatiōē: **v** **D**e filiis ho-
minū vt probaret eos de[us]. i. separaret a bestiis / quo ad

animā rationālē: **Aliter**
Deius potest legi totum concionatorie sic: **r** **D**ixi in
corde meo / cum vidi p[re]dictam inordinatiōē: dicit salo-
mon in persona insipientiū. **v** **D**e filiis hominū / talia
facere et pati. **r** **E**t pbaret eos de[us]: id est examiaret.

Et ostenderet

Modum vocat dominus nabuchodonosor nouacula suam. Esa. viij. d. In die inquit illa rader dominus in nouacula acuta in his qui trans flumen sunt. i. in bonis qui transferunt flumen. i. fluxum diuitiarum et delictiarum huius mundi: in rege assyrio: rum: id est tyrannis: qui sunt nouacula domini: pilos pedum: id est superflua omnia corporis et corporis: et barba vniuersam. Item vocat eum virgam et baculum suum. Virga vocat: quia per eum corpora rigit filios. Baculus: quia flagellat seruos. Et sicut pater virga vel baculum: quia vel quo percussit filium vel seruum proicit in ignem: ita dominus tales cum deseruerint in electos proicit in gehennam. Esa. x. b. Virga furoris mei et baculus ipse est. Quia ergo potestate malorum ad utilitatem bonorum sic vitur dominus: ut dictum est: Recte dicat: Dixi in corde meo de filiis hominum: hoc. i. quod deus sustinet in presenti pueros periculi: et bonos affligi ab eis: Ut probaret eos: id est probatos redderet. **Et ostenderet similes esse bestiis:** quia indiget chamo et feno et iugo et stimulo ad hoc ut domari possint ad similitudinem bestiarum. Unde Hier. xxxij. c. Castigasti me domine: et eruditus sum quasi iuuenculus indomitus. Eccl. xxxij. d. Iugum et lorum curuant collum durum: et seruus inclinans opationes assidue.

Aliter * **Et ostenderet similes esse bestiis:** quia ut bestie deuorant minores: quos deberent defendere et iuste iudicare. Unde Mich. iij. a. Audite principes iacob et duces domus israel: Numquid non vestrum est scire iudicium: qui odio habetis bonum et diligitis malum: qui violenter tollitis pelles eorum desuper eos: et carnem eorum desuper ossibus eorum: qui comederunt carnem populi mei et pelle eorum desuper excoctauerunt.

Aliter * **Et ostenderet similes esse bestiis:** quia cum cetera animalia prona sint ad terram: de hominibus sublimis dedit ceteris videre. Iussit: Et ad imaginem et similitudinem suam fecit. **Et ostenderet similes esse bestiis:** quo ad corpus. **Idcirco vnus. i. similis:** c. **Interitus est hominis et iumentorum et equa quo ad hoc:** c. **Tristis conditio nascendo moriendo.** Unde sequitur: **Sicut moritur homo: sic et illa moriuntur.** Similiter spirant attractione aeris: **Omnia bruta et rationalia.** **Et nihil habet homo iumento amplius:** quo ad corpus: imo plures defectus habet homo: et plures eger. **Cuncta subiacent vanitati:** mutabilitatis vel curiositatis vel mortalitatis. Ro. viij. d. Vanitati creatura subiecta est non volens: sed propter eum qui subiecit eam in spe. **Et omnia pergunt moriendo ad vnum locum.** Hoc videtur falsum: quia spiritus iumentorum in nihilum vadit: spiritus vero hominum non vadit in nihilum: sed manet post mortem. Ad hoc dicit Hieronymus: quod hoc dicit salomon: non quia putaret animas hominum perire cum corpore: vel vnum locum bestiis et hominibus preparari post mortem: sed quia ante aduentum christi omnes hominum animae pariter descenderent ad inferos: Unde hominis et iumentum spiritus eiusdem vilitatis videbantur esse. Et licet alter cum corpore periret: alter non: multum itererat cum corpore perire: et ad inferos descendere. **De terra facta sunt homines et iumenta:** n. **Et in terram pariter: id est similiter reuertuntur.**

Aliter * **Et ostenderet similes esse bestiis:** quae nullam inter se habent ordinationem: sed fortior debiliorem deuorat: spoliatur et occidit: sicut Abacuk. j. a. dicit ad ipsum dominum: Quare ostendisti mihi iniquitatem et laborem: et videre praedam et iniustitiam contra me: Quare respicis contemptores et taces concupiscite impio iustiorum se: Et facies hominis quasi pisces maris: et quasi reptilia non habentia ducem. In piscibus enim maior maior minor deuorat sine aliqua visione: sic homines faciunt in mundo. Unde Ps. Homo cum in honore esset non intellexit: comparat eum iumentis insipientibus et similis factus est illis. Et

Idcirco vnus interitus est hominis et iumentorum. Et legitur idcirco non casualiter sed approbative. Hoc modo homines similes sunt bestiis: Et hoc probatur per hoc quod vnus est interitus hominis et iumentorum et equa vtriusque conditio nascendi et moriendi. **Sicut moritur homo: sic et illa moriuntur:** per defectum naturae: vel per illam violentiam a fortiore. **Similiter spirant omnia:** bruta et rationalia: id est viuunt. **Et nihil habet homo iumento amplius:** In morte enim omnia dimittit homo: quia cum interierit non sumet omnia: neque

descendit cum eo gloria eius. **Cuncta subiacent vanitati:** mutabilitatis et mortalitatis: **Et omnia bruta et rationalia:** pergunt ad vnum locum moriendo. Et dicit hoc salomon in persona epicureorum: vel eorum qui credunt homines propter animam habere vitalem spiritum qui perit cum corpore. **Cuncta in terra facta sunt animalia.** **Et in terram pariter reuertuntur in morte.** Eccl. xl. a. Occupatio magna creata est omnibus hominibus et iugum graue super filios adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium. **Plana est haec lectio conclusionaria.** **Iuxta primam lectionem sic legitur littera:** **Idcirco homines sunt similes bestiis in indomabilitate et indisciplinatione:** ut dicitur: vel ceruicofitate et ferocitate quod ad praesidentes: **Idcirco vnus est interitus hominis et iumentorum.** Et ideo voluit de hominibus mori ut iumenta: ut frangeret eorum ceruicofitas: et erudiret eorum indisciplinabilitatem. Nihil enim adeo effugit ab humano corde praeter vanitatis phantasmatum: ut mortis consideratio. Propter quod dicit Socrates: Summa philosophia est assidue mortis cogitatio. Nihil etiam adeo auertit hominem a praecipitio peccati et ab amore mundi: ut mortis memoria. **Ubi Eccl. vij. d.** In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua: et in eternum non peccabis. Et Hieronymus dicit: Facile contemnit omnia qui se cogitat moriturum. **Idcirco igitur homines:** quia similes sunt bestiis in indomabilitate et ferocitate: facti sunt eis similes in penalitate. i. in morte. **Mystice:** homines dicuntur litterati: iumenta laici: **Ubi homines dicuntur claustrales:** iumenta secularia. **Ubi homines doctores et plati:** iumenta discipuli et subditi. **Homines enim et iumenta saluabis dominus dicit Ps. Quia pro hominibus similes facti sunt bestiis in viuendo:** **Idcirco vnus interitus est hominis et iumentorum:** praedictis modis: quia simili velocitate per temptationem peccati vel inferni rapiuntur: et similiter capiuntur laqueis et hamis temptationum. **Ubi. j. ix. c.** Sicut aues laqueo capiuntur et pisces hamo: sic homines capiuntur in tempore malo. Sap. xlij. b. Creaturae dei factae sunt in odium et in temptationem hominum: et in musculum pedibus insipientium. **Sicut moritur homo. i. sapiens vel platus:** f. **Sic et illa moriuntur. i. simplices vel laici:** et morte corporis et morte spiritus. Unde Ps. Vos autem sicut homines moriemini: et sic vnus de principibus cadetis. **Similiter spirant omnia et nihil habet homo iumento amplius:** cuncta subiacent vanitati: curiositatis et cupiditatis. i. homines et iumenta. i. maiores et minores. **Ubi. vj. c.** A minore usque ad maiorem oes auaricie student: et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt dolus. **Et omnia pergunt ad vnum locum:** quia omnes locum superiorem ambiunt impudenter: ita minor ut maior: ita claustralis ut secularis. **De terra facta sunt homines et iumenta praedicta.** **Et in terram pariter reuertuntur per cupiditatem:** ita maiores ut minores: ita claustrales ut seculares. Unde Eccl. xl. b. Omnia quae de terra sunt in terram conuertentur: et omnia flumina in mare conuertentur. Sequitur: **Quis nouit si spiritus filiorum adam. i. hominum:** quod ascendet sursum.

Mystice: **Quis nouit si spiritus filiorum adam.** i. qui modo boni sunt et rationabiliter viuunt: **Ascendant sursum.** i. saluabuntur. Et si

Et contentio

Quidius li. i. metamorph. Scilicet.

Ps. 48.

Ps. 41.

In plaga biblicae.

Dyslice.

Ps. 35.

Ps. 11.

Dyslice.

Sat fursum in celū: a **E**t si spiritus iumentorum descendat deorsum in terrā cum carne dissolutus. q. d. salomon: Dixi q. unus est interitus hominis et iumentum: et equa vtriusq. conditio: si autem alicui videretur distantia in hoc q. spiritus hominis ascendit in celum: et spiritus iumentum in carne resolutus descendit in terrā: quis nouit hoc: et quis auctor dicit h. Cū autē dicit: Quis nouit etc. quis non impossibilitatē s. diffcultatem significat: si curibi: Generationē et q. enarrabit: Esa. liij. c. Et liere. xvij. b. Profundum ē cor hominis et inscrutabile: et quis cognoscit illud?

Ps. 14. Et in Ps. Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo? Si quis autē attendere velit manifeste videre potest q. spiritus filiorum adam naturaliter ascendit fursū: Licet em̄ infima ista appetant q. sp. tamē rebellat et exagitat se spiritus eorū. i. id qd in eis spūale et nobilissimū est: qd visitato nomie synderesis appellat. Et autē qd mouet nō est quies nisi i illo ad quod mouet: Unde patet q. spiritus filiorum adam non mouent deorsum: sed fursum vbi quies eorum est: sicut dicit Aug. Item spiritus filiorum adā naturalitē appetunt sapientiā et bonitatem: natura lis autē appetit spiritus naturalis mor: ē: Ergo mor spiritus filiorum adā naturaliter in fursum est: q. autē mouent in deorsū violentia est. De hoc Tullius. Natura sumus auidētissimi appetentissimiq. honestatis.

Saluabit. a **E**t si spiritus iumentorum. i. peccatorum et brutaliter modo viuētū: b **D**escendat deorsum ad inferos. q. d. pauci aut nulli sciūt hoc: q. illi possunt perueriti et isti cōuerti. Et hoc est qd dicit. i. ix. a. Sunt iusti et sapientes et opa illorū in manu dei sunt: et tñ nescit hō an amore v. odio dignus sit: sed oia in futuro seruant incerta. Vel sic: Quis nouit etc. id ē qd ille qui verā fidē habet de hac differētia hominis et iumentorum. i. q. spiritus hominis creatus est ad hoc vt in celo glorificet cū angelis semp viuens: et spiritus iumentorum cum carne pereat. q. d. pauci sunt qui vera fide hoc nouerint: Nā si hoc vere crederet: nō affligeret circa terrena: sed semp gauderet expectans celestia: Et ideo sequit diffinitiuā sentētia. c **E**t deprehendi nihil esse meli. q. letari hominē in ope suo: gaudio spei qd sequit gaudiū rei. d **E**t hanc esse partē illius. i. letet spiritualitē i ope suo bono: Dilatē em̄ datorē diligat deus. ij. Corin. ii. ix. b. Vt condonatorie dicit hoc salomon i psona stultorū: qui tñ pñtia attendūt: et futura nō cogitāt: et ideo tñ bonū estimāt pñtem voluptatē: sicut epicurus qui dicit summū esse bonū voluptatē. e **Q**uis em̄ eum adducet vt post se futura cognoscat: q. d. vere hec est pars mea. i. spūalis leticia in ope bono q. thesaurizat in celo. Quis em̄ eū. i. hominē adducet vt post se futura cognoscat. i. qualem hereditatem habiturū est: v. bonū vel malū: Hoc ē cōtra illos qui in dispositiōe filiorum suorum testamēta sua dimittūt: et sp. auare vult vt diuites moriant: et heredes suos locupletes dimittāt. Qd nō solū vanitas est: sed phrenetica infirmitas est. Tñ. i. v. c. Est et alta infirmitas pessima quā vidi sub sole: Diuitie cōseruat in malū domini sui: pereunt em̄ in afflictione pessima. Generauit em̄ filium qui erit in sūma egestate. Miserabilis pñs infirmitas: quomodo venit: sic reuertet.

Erti me etc. Vultas vanitas. **Expo. La. III.** tes determinauit Ecclesastes: inter quas etiā puerilitatem vnam posuit: vbi dixit: Vidi sub sole in loco iudicij impietate: et in loco iusticie iniquitate: qd tamē iusto dei iudicio pmittit: vt probent filij hominū: Ibi p tolerantia illarū tribulatiōis illi per potentia vsurpatē dñariōis: Vodo determinat salomon quē sunt illę tribulatiōes quas pariunt

innocentes a malis. i. calumnia oppressiōis: de qua primo dicit: Erti me etc. Et calumnia detractiōis: de qua postea subiungit: Rursus contemplatus sum etc. Dicit ergo: **E**rti me: post pñctā cogitationē qua cogitavi in corde meo q. iustum et impiū iudicabit dominus: et q. homines similes sunt bestiis.

Erti me ad alia: et vidi calumnias quę sub sole gerunt: et lachrymas innocentium et neminem consolatorē: nec posse resistere eorū violentie: cunctorum auxilio destitutos. Et laudavi magis mortuos q. viuentes:

Et vidi calumnias. i. falsas accusationes: vel iniquas litigationes: b **Q**ue sub sole gerunt: id ē p his quę sub sole. i. p terrenis. i. **E**t etiā vidi lachrymas innocentium: p calumniis et oppressiōibus malorū. k **E**t neminem consolatorē: unde cōquerit dominus in Ps. Impropertū expectauit cor meū et miseriam: et sustinui qui si mul contristaret et non fuit: et qui consolaret et non inueni. Et iterū vidi innocentes: Non posse resistere eorū violentie: cunctorum auxilio destitutos: Et cū hō factus sit ad imaginē et similitudinē dei: et genus dei sit: vt dicit Paulus: Act. xvij. g. i hoc maxime degenerem se comprobatur q. innocentes et pauperes nō eripit a potente opprimente eos. Unde Ps. Domine quis similis tibi: eripiens inopē de manu fortiorū eius: egenū et pauperē a diripientibus eum. Esa. lix. c. Qui recessit a malo: pēde paruit: et vidit dominus: et malum apparuit in oculis ei: quia non est iudicium: et vidit deus quia nō est vir: et aporiatu est quia nō est q. occurrat. Similis q. rela sanctorum super hoc sepe legitur i scriptura. Dicit em̄ liere. xij. a. Iustū quidē tu es dñe: si disputē te: cū: verūtamē iusta loqr ad te: q. re via impiorū. pspērat: bene est omnib. qui puaricant et inique agunt: Abacuk. j. a. Quare respicias cōtemptores: et taces cōculcante impio iustiorē ser: Et facies hominis quasi pisces maris: et quasi reptilia non habentia ducem. Et Ps. Dñe bonus israel deus his qui re-

cro sunt corde. m **E**t ideo quo ad istas miseras laudavi magis mortuos q. viuentes: id est mortem meliorem iudicavi q. vitam: Et loquit salomon in psona infirmorum. Vel ipsos mortuos meliores iudicavi q. viuentes: q. euaserunt pericula huius misere vite: et nulla alia manēt eos pericula: et hoc si bene mortui sunt: viuentes nō etiā bene ad huc in bello sunt et in periculo et in miserijs multis. Si nō de male mortui intelligat: exponit sic. m **E**t laudavi magis mortuos cum peccato: q. viuentes in peccato: quia mortui miseras pñctis vite reliquerūt: et peccare desierūt: viuentes nō et in miserijs sunt: et peccata peccatis accumulāt: vnde grauius punient. Vt de bonis mortuis: et de bonis viuentibus accipiat sic: m **E**t laudavi magis mortuos q. viuentes: quo ad miseras corporis: et pericula anime: quę terminata sunt in his: et adhuc durant in istis. Propter quod dicit apostolus: Roma. vij. d. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Itē meliores sūt mortui q. viuentes: quo ad status securitatem et felicitatem quā habent illi: et isti nondum. Propter quod dicit dominus: Matth. xj. b. Minus in regno celorum maior ē iohanne baptista: vt tangit Glo. Sed cōtra hoc dicit. j. ix. b. Melior est canis viuus leone mortuo. Ibi Glo. id est peccator qui conuertit et proficere potest: melior est iusto mortuo: qui nihil potest meritis suis addere. Solutio. Cōcedo q. peccator viuens adhuc melior est iusto mortuo: quo ad hoc q. tempus proficiendi sibi et alijs et acquirendi maiorem gloriā q. iustus mortuū habeat: qui proficere nō potest in merito: nec aliquid qd fiat in pñti vita potest aliquid addere ad gloriā suā vt maior fiat. Simpliciter autē iustū mortuus melior est: tū ppter statū felicitatē et securitatē: tū ppter pñtem bonitatem. Habet em̄ charitatem: et ille non: et ideo melior.

a Et feliciozē vtroq; i. malo mortuo/ et malo viuentē:
b Iudicauit eum/ qui necdū natus est/ ex vtero:
c Nec vidit mala quę sub sole fiunt: mortuus i vte/
 ro matris suę. Tales enim etiā deū non vident: pena tamē
 materiali carent/ et esse percipiunt: qđ bonū ē. Propter quod
 dicit Augustin⁹: qđ me/
 lius est illis. i. parulis
 non baptisatis sic esse
 qđ nō esse. Et domin⁹
 Barth. xvj. c. De/
 lius erat ei si non fuisset
 natus homo ille:
 supple ex vtero. Sed
 p̄rariū dicit auctoritas
 quedam: Nulla pena
 maior qđ carere visio/
 ne dei. Vel/ **a** Felici-

Et. t. Rursum

B

ciore vtroq; i. bono mortuo/ et bono viuentē: **b** Iudi/
 cauit eum/ qui necdū natus est/ siue in vtero siue ex vte/
 ro. **c** Nec vidit mala quę sub sole fiunt. i. in hoc mū/
 do: vbi mali florent et boni lugent: boni opprimunt et mali ex/
 tollunt. Et loquit salomon cōcionatozē in persona philoso/
 phozū: qđ dicit aīas simul creatas i regiōe beatorū spiritūū: et
 inde descendere ad corpora viuificāda. Scdm hos cōstat felici/
 ciore esse animā necdū nati qđ mortui vel viuētis. Et hereti/
 ci qui hāc philosophiā sectant cōfirmant errorem suum per
 hanc auctoritatē salomonis. Et p̄ illā Barth. xvj. c. De/
 lius erat ei si natus nō fuisset homo ille. Sed aperte cōtrariū
 vult littera hīc/ vbi dicit: Nec vidit mala quę fiunt sub
 sole. Sed forte ipsi exponūt/ non vidit. i. expientia non sen/
 sit. Oz autē nōdū natus in vtero vel ex vtero felicioz sit mor/
 tuo cū peccato mortali: h̄ manifeste verū ē: Quia dicit lāte/
 ronym⁹: qđ melius est oīno non esse qđ penam eternā sustine/
 re. Oz h̄o nōdum natus in vtero vel ex vtero melioz sit pec/
 catozē viuentē: verū est in quātū peccatozē: non in quātū vi/
 uens homo: licet videat dicere salomon et Interlīn. Glo. qđ
 simpliciter melioz est nōdū natus qđ viuens in hoc mūdo/
 siue bonus siue malus: qđ ille nec mala vidit nec bona exper/
 tus est. Sed loquit salomon cōcionatozē: vt p̄ diximus: in
 psona philosophozū errantū: vel in psona infirmozū: qui ti/
 ment miseria et labores p̄sentis vite. Qđ patet: Certū ē em̄
 qđ malū est priuatio boni: ergo maius malum est qđ magis
 priuat bonū: et maximū malū ē qđ maxie priuat bonū: s̄ oīno
 nō esse/ fundit⁹ et penit⁹ tollit omē bonū: et ideo nihil pei⁹ est
 qđ oīno nō esse. P̄terea eē i labore et i miseria aliqd habet
 boni: imo totū bonū habet: Ipsū em̄ esse bonū est: et labor et
 miseria bonū ē/ licet molestū/ sic portio amara: alioquin nō eēt
 a deo labor et miseria: Sed cōstat qđ a deo ē. Vñ Eccl. xj. b.
 Bona et mala: mors et vita: paupertas et honestas a deo sunt.
 Esa. xlv. a. Absq; me nō ē de⁹: formās lucē et creās tenebras:
 faciēs pacē et creās malū: ego dñs faciens hęc. Manifestum
 igit ē qđ nō assertiue dicit salomon: sed cōcionatozē. Vel p̄
 abnegationē sic: **a** Feliciozē vtroq; vel/ vtrozūq; i.
 mortuo et viuētē. i. mīn⁹ malū: id est nō tā miserū: **b** Iudi/
 cauit eū/ qđ nōdū nat⁹ ē/ aliquo modo: **c** Nec vidit
 aliqđ visu interiori vel exteriori noticię vt expientie: **d** Aba/
 la/ culpe et p̄nē: **e** Quę sub sole fiunt. i. in mūdo: vel
 p̄ terrenis quę sunt sub sole. **f** Rursus cōtemplatus
 sum etc. Hic agit salomon de calumnia detractōis/ quę ex
 inuidia oritur: quę subiectū suū torquet et affligit de bonis
 alienis. Unde Greg⁹. Inuid⁹ dñi bonis alienis affligit/ de ra/
 dijs solis excēcat. Dicit ḡ: **f** Rursus/ cōuertens me ad alta
 cōtemplāda: **g** Cōtemplat⁹ sū omnes labores ho/
 minū/ et bonos et malos. **h** Et industrias/ quib⁹ studiose
 bona agūt. **i** Aiaduerti patere iuidie p̄mi: qđ fer/
 tilioz seges ē alienis sp̄ i agris: Cūcūq; pec⁹ grādī vber bz.
k Et i hoc ḡ vanitas ē. i. ex d̄ vanitas a fructu i laborib⁹
 et industrijs hoim: qđ cū alioz labores et industrijs alijs pdesse
 deberent: poti⁹ obsūt eis occasionalit⁹: qđ vident eos dolore et
 inuidia. Itē cū ex labore et industria deberet hominū trāquil/
 litas et securitas vsusq; suauis acq̄ri/ auget et inde p̄culū et in/
 sidie et odiū p̄moy. **l** Et cura sup̄flua est. i. sollicitu/
 do cor vrens de bonis acq̄sitis custodiendis et tuendis p̄ra
 inuidia p̄moy. Videntes autē stulti bonoy labores et indu/
 strias ita calūniari/ nō attēdētes fructū bonoy augeri ex pa/
 rientia calumniaz/ no/
 lunt laborare: sed va/
 cāt ocio. Unde sequi/
 tur: **m** Stultus
 cōplicat man⁹ su/
 as/ quas debuit extē/
 dere ad bona opera.
 Unde Prouer. xx. a. **St.** labor

Quid⁹. lli. i.
de arte

Stultus cōplicat manus
 suas et cōmēdit carnes suas
 dicens: Melius ē pugill⁹
 cūm requie: qđ plena vtrac⁹
 man⁹ cū dolore et afflictione
 animi. Cōsideras repperi
 et aliam vanitatem sub sole:

Et comedit carnes suas/ fame vigēte. Et ē hypbole:
 vt dicit Glo. Vel sic: **m** Stultus. i. auarus/ qui tm cogitat
 de p̄senti: **n** Cōplicat manus suas. i. recuruat i se: nec
 extendit ad pauperē elemosinas largiendo. Cui dicit Eccl.
 iij. d. Nō sit porrecta man⁹ tua ad accipiendū: et ad dandū
 collecta. Barth. xij. b. dixit domin⁹ hoī habenti manū ari/
 dam: Extēde manū tuā. Et extendit: et restituta ē sanitati si/
 cur altera. **o** Et comedit carnes suas. i. comēdit fame
 p̄mitit: quia nō audet comedere p̄z nimia cupiditate. Vel
m Stultus. i. sup̄bus/ stans altus: s̄m fidoz. **n** Cōpli/
 cat man⁹ suas. i. replicat et recuruat ad se/ querēs i opib⁹
 suis p̄ziā gloriā/ nō honorē dei nec p̄mi vilitatē. **o** Et
 comedit carnes suas. i. p̄mos suos infirmiores se de/
 uorat. Itē **m** Stult⁹. i. insipies doctor aut p̄dicatoz: **n** Cō/
 plicat man⁹ suas. i. nō vult eas extendere ad os suū vt fa/
 ciat qđ p̄dicat. Unde Prouer. xix. d. Abscōdit piger manū
 suā sub ascella: nec ad os suū applicat. **o** Et comedit car/
 nes suas. i. carnalē voluptatē quā solā sibi sinit et esurit/ qua
 sola pascit. Itē **m** Stult⁹. i. inuidus qui tabescit aliena fe/
 licitate: **n** Cōplicat man⁹ suas/ ex nimia indignatiōe/ vel
 nimio dolore alienę felicitatis: **o** Et comedit carnes
 suas: id tabescere et cōsumi facit aspiciēdo successus alioz: qđ
 quātō felicius succedit inuidioso. i. illi cui inuidet: tanto inui/
 dus tabescit ampli⁹ et distillat in liuorē. Unde Seneca. Vel/
 lem oculos inuidoy esse vbiq;: vt omniū felicitatib⁹ torque/
 renf. Vel sic: **m** Stultus: id est piger quilibet: qui nō vult
 cōgregare in estate vnde viuat in hyeme: **n** Cōplicat
 manus suas. i. vacat ocio. **o** Et comedit carnes
 suas: id est carnalibus desiderijs estuat donec consumatur:
p Dicens/ in corde suo: vel increpantibus eum de p̄/
 gricia sua: **q** Melius est pugillus/ farris vel cuiusli/
 bet rei: **r** Cum requie: qđ plena vtrac⁹ man⁹ cū
 dolore et afflictione animi: Sicut vulgo dicitur: De/
 lius est vnum tene qđ duo tu habebis. Et melioz est alauda in
 terra qđ grus in celo. Glofē intelligunt hoc diffinitue dicit ex
 psona sapientis. Et est sensus: **q** Melioz est pugillus
 cum requie: id est cū tranquillitate cōscientie et leticia men/
 tis: **s** Plena vtrac⁹ man⁹/ diuitijs huius mūdi.
t Cum dolore/ quo digna est iniquitas. **v** Et affli/
 ctione animi: sine qđ nec acquirunt diuitie: nec custodiunt:
 nec expendunt: vt dicit Gregorius. Unde P̄s. Melius est
 modicū iusto super diuitias peccatozū multas. Prouer. xv.
 b. Melius est parū cum timore domini qđ thesauri magni et
 insatiabiles. Itē Prouer. xvj. b. Mel⁹ est parū cum iusti/
 cia qđ multi fructus cū iniquitate. Glo. dicit ibi: Singularis
 numerus accipit in bono: duplex in malo. Ideo vnus pugil/
 lus habet requiem/ due manus laborem. Unde Prouer. b.
 xvj. b. s̄m aliā translationē. Melioz est parus acceptio cum
 iusticia: qđ multa gemma cū iniquitate. Vel/ **q** Melioz
 est pugill⁹/ hīc/ cū requie eterna i futuro: **s** Plena
 vtrac⁹ man⁹/ hīc/ cū dolore/ corporis: **v** Et afflictioe
 animi/ in futuro. **c** Cōsiderans/ per hęc alia. **y** Rep/
 peri et aliā vanitatē/ a p̄dicatis: **z** Sub sole. i. in mūdo.
 Anus est et seculū

P̄s. 36.

Unus est et secundum non habet: id est herede aliquem. **Non filium non fratrem laborare non cessat:** cogitando superflua: de quibus nescit cui congregabit ea. **Nec** in satiatione oculi eius: interiores. **Diuitijs** acquiritis: sed spem inhiat acqrendis. **Nec** recogitat in corde suo: **Dicens:** cui laboro et fraudo animam meam bonis eternis proponendo bonum temporalia: **In** hoc quoque. i. in laboro congregandi diuitias temporalis: **Est** vanitas cupiditatis: et vanitas felicitatis.

Et afflictio pessima. Mala quidem malicia pgnalitaris. De tor: quia inutilis. Pessima: quia ceca. Hoc enim habet pessimum homini labor quod ad malitiam pgnalitaris: quia cecus est huius laborator: nec videt quod inutiliter laborat: sicut quod dicitur Ps. The. saurizat et ignorat cui congregabit ea. Luc. xij. c. Stulte hac nocte reperent animam tuam a te: que autem congregasti cui? erunt: Hieronymus dicit hic: Nec intelligere possumus de his qui liberos faciunt: et ignavis lectoribus relinquunt: Sicut multi qui in morte sua nepoti vel fratri quod oino nihil scit: nec sperat quod proficere debeat: dimittit liberos suos: in quibus per totam vitam suam laborauit. **Physice** quidam exponunt hoc de christo: ut dicit Hieronymus: in his verbis notantes desiderium nostre salutis quam tota auiditate sitiebat. Unde in cruce pendens dixit: Sino. Ad quod non necessitudine affinitatis aut consanguinitatis aut merita nostra eum adduxerunt: sed sola misericordia eius eum induxit. Sed valde longe est hoc ab eo quod littera sonare videtur: et potius impositio quam expositio est. Unum melius exponit moraliter de congregatione diuitiarum spiritualium: sicut dicitur i. v. Et tamen hoc postea exponemus mystice sicut Glo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. Et hoc ostendit: **Quia** habent enim emolumentum societatis sue. Iuxta serie littere videtur inferre ex eo quod dixerat: **Unus est et secundum non habet non filium non fratrem:** et tamen laborare non cessat: **Ibi** enim suggillauit auariciam: qua auarus sibi soli laborat. **Unus** enim et secundum non habet proprie est auarus: qui nec filium nec fratrem habet: nec amicum: nec proximum: quia nulli vnus est vinculo charitatis. Et est sensus: Ita sibi soli laborare: **vanitas** est et afflictio pessima: **Abel** est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Secundum non habet: in creaturis: id est parem. **Unus** Ps. 88. Quis similis domino in filiis dei. q. d. nullus. **Uel secundum non habet:** in redemptione mundi: ad quod solus venit. **Non filium:** naturalem vel adoptiuum ad idoneum. **Quis** enim multi sint filij dei per adoptionem: nullus tamen ad hoc idoneus et sufficiens erat.

Unus est et secundum non habet: non filium non fratrem: et tamen laborare non cessat: nec satiat oculi eius diuitijs: nec recogitat: dicens: Cui laboro: et fraudo animam meam bonis: In hoc quod est vanitas et afflictio pessima. **Abel** est ergo duos esse simul quod unum: habet enim emolumentum societatis sue. Si vnus ceciderit ab altero fulciatur. **Uel** soli: quia cum ceciderit non habet subleuantem. Et si dormierint duo: fouebunt mutuo. **Unus** quod calefiat: Et si quispiam dualuerit contra vnum: duo resistunt ei.

Stros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit. **Uel** laborare non cessat: sicut medicus satagens curare iniquitates nostras. **Esa. xlij. d.** Seruire me fecisti in peccatis tuis: prebuiisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Item laborare non cessat: sicut aduocatus postulando pro nobis apud patrem. **Ro. viij. c.** Ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. **Et. j. Joh. ij. a.** Si quis peccauerit aduocatum habet apud patrem iesum christum iustum. **Nec** tamen satiantur oculi eius. i. pietas et misericordia eius. **Diuitijs** angelorum: nisi. i. habeat diuitias hominum: Semp enim cupit salutem hominum. **Un** reliquit in deserto non agitant oues: ut ouem errantem reduceret ad ouile: reportas eam proprijs humeris super crucem: et venies in die ascensionis: conuocat amicos et vicinos suos: id est angelos: dicens illis: Congratulamini mihi: quia inueni ouem meam quam perdideram. Certe bone iesu non tu perdideras eam: sed ipsa perdidit se: Tu autem inuenisti eam: et in proprijs humeris reportasti. **Nec** recogitat: dicens: Cui laboro. Scit enim christus quod non sibi sed nobis laborauit: quia que non rapuit ipse exoluit. Nos comedimus et bibimus in taberna: et ipse solus pro omnibus soluit. **Egregie** verberatus: quia non habebat aliud quod solueret. **Un** Esa. liij. b. **Uulneratus** est propter iniquitates nostras: et attritus est propter scelera nostra. **Et** fraudo animam meam bonis temporalibus: Pauper enim fuit propter nos. **Unde** Matth. viij. c. **Culpes** foueas habent et volucres celi nidus: filius autem hominis non habet vbi caput suum redinet. **Uel** fraudo animam meam bonis: inutiliter laborando: et morti eam exponendo: iuxta illud Ps. **Que** utilitas in sanguine meo dum descendo in corruptionem. **In** hoc quoque est vanitas: mortalitatis: quod ad christum: et iniquitatis: quod ad iudgos crucifigentes eum. **Et** afflictio pessima: passio quo ad christum: actus quo ad iudgos. **Abel** est ergo et cetera. Ex predictis inferunt Ecclesiastes. q. d. ex quo ita christus esurit salutem nostram: Ergo melius est duos esse simul. i. christum esse tecum in inhabitante gratia: quam vnum. i. quod sine christo patere insidias iuncti. **habent enim emolumentum societatis sue:** christi gloria et honor: tu fructus et utilitas. **Si vnus ceciderit** per peccatum sibi. **Ab altero** fulciatur. i. a christo. **Un** Ps. **Ubi** ipso sum in tribulatione: eripiam eum et glorificabo eum. **Et** alibi. **Impulsus** sum ut caderem: et dominus suscepit me. **Et** Esa. xlij. a. **Ubi** transferis per aquas tecum ero: et flumina non opiant te. **Uel** soli: sine christo. **Uel** soli: quod singularitate ducit: nec vult se per mare alijs cum quibus uiuit. **Inter** soli: si non homini confiteatur peccata sua: sed soli deo. **Cum** ceciderit non habet subleuantem. i. christum vel alium. **Et** si dormierint duo: sibi et hominibus: et homo cum christo in lecto pure sciet: de quo sponsa Cant. j. d. **Leuabis** me in floribus: rosis charitatis: violis humilitatis: lilij castitatis. **Fouebunt mutuo.** **Christus** enim fouet hominem calore charitatis quam infundit: homo fouet christum in corde suo calore facti desiderij et bone operationis. **Et** si quispiam dualuerit contra vnum. i. homines: **duo.** i. christus et homo: vel gratia et liberum arbitrium: **et** resistunt. **Jaco. iij. b.** Resistite diabolo et fugiet a vobis: appropinquate deo et appropinquabit vobis. **Suniculus** triplex.

Luc. 15. a.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma. **Ubi** soli: id est singulari: **Quia** cum ceciderit. i. cadere paratus fuerit: **Non** habet subleuantem: scilicet casu consilio vel consolatione. **Sequitur tertium emolumentum.** **Et si dormierint duo:** simul: id est requieuerint: **Et** fouebunt mutuo: se consolando vel consulendo. **Unus. i. solitari:** **Quomodo** calefiat: per se: cum frigidus et solus sit: **Sequitur quartum emolumentum:** **Et si quispiam** dualuerit contra vnum: duo resistunt: simul orantes et inuicem consolantes.

Physice de christo ab illo loco. **Unus** est. i. christus. **Et** si vnus ceciderit: id est christus: **Ab altero** fulciatur: id est a ecclesia: **Et** si dormierint duo: id est christus et ecclesia: **Et** fouebunt mutuo: id est se consolando vel consulendo.

Unus est ergo duos esse simul quod unum. i. melior est communio fraterne societatis quam singularitas auarę solitudinis. **habent enim emolumentum societatis sue.** Quod autem sit illud emolumentum fraterne communiois: dicit dominus Matth. xviij. c. **Ubi** sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi ego sum in medio eorum. Et Act. ij. a. **Ubi** complerent dies pentecostes: erant omnes pariter in eodem loco: et factus est repente de celo sonus tanquam aduentus spiritus: et repleuit totam domum ubi erant sedentes. **Ubi** duo notant. i. corporalis societas: per hoc quod dicitur: **In** eodem loco. Et spiritualis: per hoc quod dicitur: **Pariter.** Prior enim sine secunda nihil valet. Item

Ps. 112. Ecce quod bonum et quod locudum habitare fratres in unum.

Sequitur secundum emolumentum: **Si vnus ceciderit:** id est ad casum temptatus titubauerit. **Ab altero** fulciatur: consilio et consolatione et oratione ne cadat. Proverb. xviij. d. **Frater** qui iuuat a fratre: quasi ciuitas firma.

De trenga
et pacc. c. 1.

a **Funiculus triplex:** id est fides trinitatis: quo homo christo alligat. **Vel:** **Funiculus triplex:** id est fides/spes/charitas: **b** **Difficile rumpit.** Nam fortis ut mors dilectio: **Canl. vii. d.** **Vel:** **Funiculus triplex:** i. potentia patris/ sapientia filij/ bonitas spiritus sancti. **Difficile rumpit/ in se nunq;** in nobis tamen ali/ quādo. **Hoc funiculo** ligat christus diabo/ lū: ita ut nocere non valeat quantum velit. **Esa. xxxvii. f.** **Ponā** circulum in naribus tuis/ et frenū in naribus tuis: et reducam te per viam per quā venisti. **Zob. viij. a.** **Tunc** raphael angelus apprehendit de/ monē et religauit eū in deserto superioris egypti. **Hoc funi/ culo** eiecit dominus vendentes et ementes de templo. **Zob. ij. c.** **Cū** fecisset iesus q̄si flagellū de funiculis: omnes eiecit de templo. **Vel:** **Funiculus triplex/ est triplex** modus dili/ gendi deū. **f. ex toto corde/ ex tota anima et ex tota fortitudi/ ne:** **Deut. vj. a. i.** **dulciter/ prudenter/ fortiter.** **Vel** tota cogi/ tatio/ tota affectio/ tota operatio: ut nihil cogites nisi ipsū aut propter ipsum: nihil diligas nisi ipsum aut ppter ipsum: nihil facias vel patiaris nisi propter ipsum. **Et funiculus ta/ lis** reuera difficile rumpit. **Itē:** **Funiculus triplex/ quo** ligamur christo: est contritio/ confessio/ satisfactio: vel cogi/ ratio/ locutio/ operatio: vel amor/ timor/ pudor. **Amor** dei benefici: **timor** dei indicatur: **pudor** peccati vel offense dei. **Itē:** **Funiculus triplex/ est** rectitudo dilectionis: de qua **Canl. i. b.** **Recti** diligunt te. **Amplitudo** dilectionis: de q̄ **Barth. v. g.** **Diligite** inimicos v̄ros. **Fortitudo** dilectionis: de q̄ **Canl. vii. b.** **Fortis** ē ut mors dilectio. **Recte** ḡ subitū p̄t salomon de hoc triplici funiculo post verbū de societate: vt ostenderet quale oporteat esse vinculū huius societatis: quā ex quattuor cōmendauit. **f. ex fulcimēto** contra casum: ex subleuatione a casu: ex fomentū calefactione contra frigus: ex adiumento p̄tra hostiū impugnationē. **c** **Melior ē pu/ er** et. **Sicut** supra dixim: **Vanitas** iniquitatis triplex est. **f. vanitas** cupiditatis/ voluptatis/ curiositatis: **Prima** p̄tinet ad cōcupiscentiā oculorum: **secūda** ad cōcupiscentiā carnis: **tertia** ad superbiā vitę: **hucusq;** dictū est de duplici vanita/ te. **f. cupiditatis et voluptatis:** hic adiungit **Ecclesiastes** de tercia vanitate/ quę p̄tinet ad superbiā vitę: quā rep̄mit etiā in regibus/ p̄ferens puerum pauperē sapientem/ regi senī stul/ to/ qui nescit ppendere euentus rerum: id est qualiter aliquis vincularis de carcere quādoq; sublimat in regem/ mortuo pessimo qui regnabat: sicut dicit **Eccl. x. b.** **Sedes** ducum superborū subuertit deus: et sedere fecit mites p̄ eis. **Et hoc** est qd̄ dicit hic: **c** **Melior est puer/ nō** etate sed purita/ te: non sensu sed malitia. **d** **Pauper/ rebus** mundi vel spiritu. **e** **Et sapiens/ virtute** saporandi res **fim** sapo/ rem suū: et scientia estimandi res **fim** valorem suū. **f** **Re/ ge** sene et stulto qui nescit puidere/ vel/ puidere in posterū: id nescit ante videre quod futurū est: vel accidere potest i posterū: **hoc. f.** **b** **De** et de carcere catenisq; interdum quis egrediat ad regnū: **Sicut** ioseph de carcere puripharis/ factus est secundus post pharaonem: et dominus et rector totius egypti: **Ben. xij. c.** **Unde** de ipso di/ cit/ **Sap. x. c.** **Sapientia** venditū iustum non dereliquit: sed a peccatoribus liberauit eum: descenditq; cum eo i foueam: et in vinculis nō dereliquit eum/ donec afferret illi sceptrū re/ gni. **i** **Et alius natus in regno:** id est filius regis et na/ tus de rege: **k** **Inopia** consumat: ut ioachim iuinor qui de regno iuda translatus est in babylonem: vbi in carcere multas sustinuit egestates. **iiij. d.** **Et nabucho/ donosor** postq; dixit: **Mōne** hęc est babylon quam edificauit in robore meo: factus bestia fenum vt bos comedit: **Daniel. iij. f.** **Et hoc** est qd̄ dicit **Eccl. xj. a.** **Dulci** potentes oppres/ si sunt valde: et gloriofi traditi sunt in manus alterorum.

Mystice: **d** **Puer** pauper et sapiens/ est christus.

Puer enī fuit etate vitę. **Zuc. ij. f.** **Puer** autē crescebat et cō/ fortabat. **Itē** puritate vitę. **Esa. xlij. a.** **Ecce** puer meus vel ser/ uus meus suscipiā eū. **Esa. ix. b.** **fim** Septuagita. **Puer** natus ē nobis. **Itē** puer fuit pauper p nobis: sicut legit. **ij. Cor. viij. b.** **Satis** gratiam domini nostri iesu christi: quia cū di/ ues esset egenus factus est propter vos: vt vos inopia illius diui/ tes essetis. **Et adeo** pauper fuit q̄ nec do/ mum habuit vbi na/ sceret: sed in diuerso/ rio etiam alieno na/ tus est. **Zuc. ij. a.** **Nece** etiam i tota vita sua domum habuit: sicut ipsemet testat: in multorum confusione/ qui alta palatia sibi vel parentibus suis construunt de patrimonio crucifixi. **Barth. viij. c.** **Vulpes** foueas habent et. **Idem** **Zuc. ix. g.** **Thres. iij. c.** **Recordare** et. **Sapiens** etiā fuit. **Zuc. ij. g.** **Iesus** autem p̄ficiēbat sapientia et etate et gratia apud deū et homines. **Rex** senex et stultus/ diabolus est. **Rex** quidem superborū. **Zob. xij. d.** **Ipse** est rex super omnes filios super/ bie. **Senex:** id est antiquus. **Ipse** enī est initū viarum do/ mini: **Zob. xl. c.** **Vel** senex: id est mori vicinus. **Apoc. xij. c.** **De** terre et mari: quia descendit diabolus ad vos/ habens irā magnā/ sciens q̄ modicum tempus habet. **Stultus** fuit: quādo stans/ altus esse voluit. **Esa. xlij. d.** **Ascendā** in celum et ero similis altissimo. **Dicit** ergo: **c** **Melior** est puer pauper et sapiens: id est christus dominus: **f** **Rege** sene et stulto. **i.** diabolus. **g** **Qui** nescit: id est idare noluit: **b** **Puidere** in posterum q̄ de carcere catenisq; quis egrediat ad regnū. **i.** christus: qui de carcere pilati vel sepulchri: et vinculis quibus ligatus fuit ad columnam: egressus est ad regnū patris. **Unde** **Zuc. xix. b.** **Domo** qui/ dam nobilis abijt in regionem longinquā: accipere sibi reg/ nū: **Et** reuertēti in regionem longinquā: dicit: quia regnum suum nō est de hoc mūdo: sicut ipse dixit pilato: **Zob. xvij. g.** **Regnū** inquit meū nō est de hoc mūdo: **Si** ex hō mundo esset regnū meū/ ministri mei vtiq; decertaret vt nō traderet iudeis. **i** **Et alius natus in regno:** id est diabolus in celo creatus: **k** **Inopia** consumat/ omnis boni. **Vel** rex senex et stultus est antichristus: qui natus est in regnū tem/ poralis dominationis/ iusto dei iudicio p̄mittente ppter pec/ cata eorum qui noluerunt recipere veritatē. **Unde** apostolus **ij. Thessal. ij. c.** **Eo** q̄ charitatem veritatis non receperunt vt salui fierent: ideo mittet illis deus operatorem erroris vt credant mendacio. **Dicit** rex senex et stultus nescit q̄ deicien/ dus sit et inopia consumendus: et puer pauper: id est iesus de carcere et vinculis: vt diximus: in regnum in dexterā pa/ tris sublimandus. **Vel** aliter/ **Rex** senex et stultus est popu/ lus iudaicus: qui ppter legem et pphetas quibus se regēbat dicit rex. **Senex** hō dicit: quia maior natus: et quia p̄tinquus morti eterne. **Qd̄** enī antiquat et senescit ppe interitum est: **Heb. viij. d.** **Vel** senex: quia vetera querens t̄m: id est terre/ na. **Puer** pauper et sapiens/ est populus gentilis: qui de car/ cere et vinculis peccatorum egressus est in libertatem filiorū dei. **Moraliter:** **d** **Puer** pauper et sapiens/ est vir iustus vel homo interior: id est anima qua est puer: id est purus **fim** conditionē suam/ qua ad imaginem et similitudinē dei creatus est. **d** **Pauper:** id est paupertatē suam agno/ scens. **e** **Et sapiens:** id ē vilia et profutura sibi querens. **Rex** senex et stultus ē iniustus/ quilibet: vel homo exterior: qui regere vult et impare nō regi vel impari. **Dicit** senex est: quia morti p̄tinus: et stultus instar equi vel muli: de quo ap̄lus **j. Corinth. ij. d.** **Animalis** homo nō p̄cipit ea quę spiritus dei sunt. **Costat** ergo q̄ puer pauper et sapiens melior est rege se/ ne et stulto/ qui nescit sibi puidere in posterū contra egesta/ tem inferni: **Et** ideo inopia consumet: sicut diues epulo/ qui etiam guttam aque habere non potuit: sic impudenter illam quesierit: **Zuc. xvj. f.** **Hic** autem puer de carcere et vinculis: id est de corpe mortis huius egrediet ad regnū glorię i morte.

Idi p̄phetica

Audi prophetica visione: **b**unctos viuentes/vita nature. **c**ui ambulant sub sole. i. in vanitate/nō in veritate: **d**um adolescēte secūdo. i. cū antichristo: qui dicit secūdo adolescens/ respectu paupis pueri et sapiē- tis: de quo p̄dictū est. i. r. respectu christi: qui est primus ado- lescens. **e** Qui cō-

surget pro eo: id est secūdo adolescens p̄ pmo. i. antichristo pro christo: sicut ostensum est ex. ij. Thessal. ij. Cum isto adolescente secūdo vidit salomon cūctos viuentes q̄ am- bulant sub sole: qui di- ligunt vanitatē et que- rūt mēdaciū: q̄si cum

Audi cūctos viuentes qui ambulant sub sole cū ado- lescēte secūdo q̄i cōsur- get pro eo. Infinitus ē nume- rus populi omnium q̄ fuerūt ante eum: et q̄i postea futu- ri sunt nōn letabunt in eo.

p̄. 4.

capite et duce eorū futuro: et cū illo damnādi sunt: sicut omnes electi q̄ cū christo supra solē ambulant/ cū illo coronādi sunt. Deinde multitudinē adherētū antichristo: qui ambulant cū illo in via p̄ditionis/ ostendit salomon cū subiūgit: **f** Infinitus est numerus populi omnium qui fuerūt ante eū: qui tñ p̄tinent ad ipsum: Nā in eis iam operat̄ mysteriū iniquitatis: vt dicit. ij. Thessal. ij. b. **g** Et qui postea futuri sunt: in fine temporis ei adherētes. **h** Nō letabunt in eo: imo damnabunt cū eo: q̄i dñs iesus interficiet eū spū oris sui: et destruet illustratiōe aduēti sui. ij. Thessal. ij. b. **i** Qui postea futuri sūt: socij secūdi adolescētis: **k** Nō letabunt in eo. i. i. priore adolescente. Hāc expositionē facit Barachias hebreus. Hieronymus. S. Origenes et Victorinus in quadā magna glo. que sic incipit: Origines et Victorinus sic intelligūt: **a** Audi prophetica spū. **b** Unctos viuentes/vita gr̄e: **c** Qui ambulant sub sole/ iusticie. i. sub ducatu eius. Vel sub sole. i. sub estu tribulatiōis. Omnes em̄ qui pie volūt viuere in christo/ p̄secutionē patiunt̄ p̄ christo. ij. Timoth. ij. c. **d** Cū adolescēte secūdo. i. cum christo: **e** Qui cōsurget pro eo. i. p̄ veteri rege et stulto. s. diabolo. Qd̄ autē sequit̄: **f** Infinitus est numerus populi qui fuerūt ante eū: et q̄ postea futuri sūt: nō letabunt in eo. i. i. christo: exprimit̄ multitudo gētiliū qui fuerunt ante aduētiū christi: et iudeorū qui in fine recepturi sunt antichristū: et ideo nō letabūt i. christo. Qd̄ vō dicit Gregorius ponti ep̄us rē. iuxta litteram est: Nec est dignū sapien- tia salomonis: Parū em̄ ē dictū q̄ illi q̄ sūt sub filio regis se- nis et stulti: nō letabuntur in eo. i. in filio: pro eo q̄ mala que rex senex et stultus irrogauerat/ nescierunt: licet melius sit eis sub filio q̄ sub patre. **i** Sed et hoc. s. regnū temporale/ cui succedit consumptio copie: vel regnū spūale/ cui succedit inopia peccati. **k** Vanitas et afflictio spiritus. Vanitas em̄ regnum spirituale obtentum est si deseritur et auget afflictionem spiritus occasionaliter. **l** Custodi rē. Postq̄ egit salomon de multiplici vanitate culpabili: hīc intendit po- nere remediū contra illas. Et primo contra primā/ que ē va- nitas curiositatis. Hec enim est p̄ncipalis intentio salomo- nis in hoc libro: vt vanitatē culpe a nobis excludat: cui p̄s- ma species est curiositas: que cōsistit in nimio appetitū scien- di que nō oportet: vt supra ostēdū est: Et ideo p̄mo cōtra illā ponit antidotum. s. doctrinam fidei que in ecclesia doceat. Et ideo in primis hortat̄ ire ad ecclesiā cum humilitate et man- suetudine et puritate/ dicens: **l** Custodi pedē tuū. i. affe- ctum tuū ne offendas peccādō. **m** Ingrediens domū dei/ vel templū dei: id ē ecclesiā. q. d. ingredi domū dei: sed sine offensione peccati: Aliter melius est nō ingredi. Vñ Barth. v. d. Si offers munus tuū ad altare et ibi recordatus fueris q̄ frat̄ tuus habet aliquid aduersū te: relinque ibi munus tuū an altare: et vade p̄us recōciliari fratri tuo: et tunc venies offeres munus tuū. **n** Et appropinqua: nō corpore/ s. mēte digna. i. i. humilitate et māsuetudine et cōsciētiē puritate. Jaco. iij. b. Appropiate deo et appropinquabit vobis: emundate manus v̄as peccatores: et purgate corda v̄a duplices animo. **o** Et audias aure cordis p̄cepta dei: non vanas fabulas/

et obedias. Talis em̄ fuit moyses: Unde solus accessit in mō- tem ad audiendū dominū: alij remanserūt inferius: Exo. xix.

a. p̄ Multo enim melior est obedientia/ volunta- ria: q̄ stultorū victimę/ inobedientiū: qui donis et victimis volunt emere impunitatē peccatorū: non cessantes

a peccatis. Sed domi- nus ait: Misericordiā volo et non sacrificiū: Osee. vi. b. Irē Eccl. xxx. d. Miserere ani- me tue placens deo.

r Qui nesciunt qd̄ faciunt mali/ dum nō obediunt et offerūt munus suum deo.

Aboraliter: **l** Custodi pedem tuū

ingrediens domū dei: id est vide vbi figias pedem affe- ctionis et intentionis/ strans i religionē: de q̄ dicit dñs Barth. xxi. b. Domus mea domus orationis vocabit̄: vos autē feci- stis illam speluncā latronū. Et est sumptū de Esa. lvj. c. vbi dicit: Adducam eos in montē sanctum meū: et legitimabo eos in domo orationis meę. Quidā enim hanc domū ingredien- tes/ pedem affectionis et intentionis in sola coquina vel refecto- rio ponūt. Unde patet q̄ non domū dei: sed coquinā vel refecto- riū ingrediunt̄: Illuc enim intrat quis/ vbi pedem fixerit. Similiter qui intrat ecclesiā p̄bendam/ ponens pedē inten- tionis et affectionis in p̄uentibus temporalib⁹: nō in ecclesia/ sed in stabulo vel sterquilinio pedē ponit: ergo intrat in stabu- lum vel sterquiliniū non in ecclesiā. Debet ergo dici canonic⁹ stabuli vel sterquiliniū/ nō ecclesie dei. Ideo dicit plato ingre- dienti domū dei. i. suscipienti p̄lationis officiū: vt. s. custodiat vbi pedem affectionis et intentionis ponat. Corrupto igit in- gressu/ necesse ē p̄gressū esse inutile et egressū malū: sicut dicit beatus Hieron. Sibi ingrediunt̄: sibi p̄gressū et sibi egredient̄: dū que sua sūt ibi mōdo querūt: et q̄ infideliter intrat/ infi- deliter agit. **l** Custodi ergo pedē tuū ingrediens do- mū dei: vt. i. in ipsa domo non extra eum ponas. **n** Et appropinqua vt audias/ legem dei. Et reuera necesse est appropinquare volentē audire sacrā scripturā vel doctrinā: q̄ rauca et nimis demissa sūt fauces ei⁹. i. doctores et p̄dicato- res: Magis em̄ de terra q̄ de celo loquūt̄: q̄ qui de terra est de terra loquūt̄: qui autē de celo venit/ super omnes est: Job. iij. d. Tamē dicit eis Esa. xl. b. Super montē excelsum ascen- de tu qui euangelicas sion: exalta in fortitudine vocem tuam qui euangelicas hierusalem: Exalta: noli timere. Vel appro- pinqua vt audias. i. exi de tra si vis audire de celo loquētē. Qui enim tantū chaos. i. totā terrā inter se et eloquia dei po- nit/ audire n̄ potest. Unde potest dici talib⁹ illud Luc. xvj. g. Magnū chaos firmatū est inter nos et vos: vt hi qui volunt hinc transire ad vos non possunt: neq̄ inde huc transire. Ideo dicit domin⁹ Esa. xli. c. Quis cecus nisi seruus meus: et surdus nisi ad quē nuncios meos misi: **p** Multo em̄ melior est obedientia q̄ stultorum victimę. Et affi- gnat rationem beatus Gregorius sup. j. Regl. xv. quia p̄ obe- dientia mactat̄ p̄pria voluntas: per victimā s̄o caro aliena. Et videt̄ hoc esse contra multos etiā claustrales: qui in far fe- neratorū qui libenter dant elemosynas: sed restituere nolunt que tenentur: sic isti priuatas orationes/ et priuatas obseruan- tias ad quas non tenent libent facit: canonicas s̄o horas et alias sue p̄fessionis obseruatias ad q̄s tenent/ valde male red- dūt: Etia folia s̄borū nō integra reddūt. De h̄ exp̄ssū legim⁹ exemplū. j. Regl. xv. e. de saule: q̄ cū iussus fuisset demoliri oīa que erāt amalech: et holocausta et sacrificia ab eo nō requi- rentur: holocausta obrulit et amalech pepercit: Ideo ait ei sa- muel: Nunq̄d vult domin⁹ holocausta aut victimas: et nō po- tius vt obedias voci eius? **r** Qui nesciunt quid: id est quātum. **s** Faciāt mali: qui. s. omnis necessarius: id est obediētia/ que sola virtus ē: vt dicit Ambrosius: suas offerūt victimas singulares.

Ne temere

Temere quid loquaris. **Expo. Ca. V.**
 27. Dicto de curiositate sciendi: subiungit salomon de
 temeritate loquendi. Hec enim sequitur ad illam: et ideo
 illa reprobata: reprobat ista. Sunt autem quattuor in quibus
 dandis: in testimoniis

A ferendis: i. votis et pro/
 missionibus emittendis.
 Debet enim iudiciū esse
 sententia diligenter ex/
 aminata: pcedens ex/
 pbatōib⁹ manifestis:
 vel p̄sumptionibus
 violentis: ius suū vni/
 cuiq; assignās. Et de
 hoc dicit: **Batrb. vii. a. et Luc. vi. f.** Nolite iudicare et non
 iudicabimini. **Roma. xii. a.** Tu quis es qui iudicas alienū
 seruum: Domino suo stat aut cadit: Strabit autem. Et **Job**
 xix. c. Causa quā nesciebā diligētissime iuestigabā. Similit̄
 cōsiliū debet eē deliberata sententia ppter latentia incōmoda
 oia p̄cōsiderans q̄si vadū p̄temptās: vt vulgo dicit: vt viam
 vtiliorem et exitū faciliore iueniat. De hoc **Eccl. xxxij. d.** Fili
 sine cōsilio nihil facias: et post factū nō p̄nitebis. **Prouerb.**
 xi. b. Ubi nō est gubernator: p̄plus corrūet: salus aut vbi mul
 ta cōsilia. Similiter testimoniū debet esse p̄cognita sententia
 tm̄ illud asserens qd cognouit. De hoc dicit **Prouerb. xix. b.**
 Falsus testis nō erit impunit⁹: et qui loquit mēdacia peribit.
 Similit̄ votū debet eē sententia vndiq; ponderata. Debet enim
 vouens vires suas diligēter circūspicere: et pond⁹ eius qd vo
 uit attendere: vtrū. f. p̄otare sufficiat. Unde diffinit sic. **Uo/
 tū** est melioris boni cōceptio/animi deliberatiōe firmata. De
 hoc dicit. j. eodem: Si quid vouisti deo ne moreris reddere:
 Displicet enim ei infidelis et stulta pmissio. Et **Eccl. vii. c.** Me
 spondeas supra virtutē tuam: q̄ si sponderis q̄si restituens
 cogita. Est autē multiplex temeritas in loquēdo. Prima est
 incertitudo eius qd q̄s loquit. De hoc **Seneca.** Uis inq̄t sa/
 piēter loqui/loquere qd scieris. Secūda ē festinatio loquēdi.
Jaco. j. c. Sit om̄s homo velox ad audiendū: tard⁹ autē ad
 loquēdū. Et **Seneca.** Tardiloquū te esse volo: et ppe erit ti/
 bi deus. Tertia est consideratio temporis quo debeat loqui.
Eccl. xx. c. Ex ore fatui reprobabit parabola: non enim dicit
 illā in tempore suo. Quarta est importunitas loquēdi. **Eccl.**
 xxij. a. **Dufica** in luctu importuna narratio. Quinta est lo/
 quēdi v̄surp̄atio: qd fit cū aliquis impudēter se ingerit ad lo/
 quendū qd ad aliū p̄tinet. **Eccl. xxxij. a.** Loq̄re maior natu:
 decet enim te primū verbū diligētis scientiā. i. dei: dicit **Blo.**
 Sexta est p̄sumptio loquēdi: qd fit q̄i iuuenis aliq̄s sn̄ sapien
 tiores et seniores loq̄ p̄sumit. **Eccl. xxxij. b.** In medio magna/
 toz loqui nō p̄sumas: et vbi s̄ senes nō multū loq̄ris. Septi/
 ma est inutilitas locutiōis ex defectu audientiū. **Eccl. xxxij. a.**
 Ubi nō est auditus nō effundas sermonē. i. vbi nō est auditor
 qui p̄ficiat: dicit **Blo.** Octaua est audacia loquēdi vltra intel
 lectū p̄p̄tū vel audientiū. **Eccl. iij. c.** Altiora te ne quesieris.

Ps. 11. Et in **Ps.** Dispdat dñs vniuersa labia dolosa: et linguā ma/
 gnoquā. Mōna est loquētis inanitas: q̄i. f. p̄ humano fauo/
 re quis loquit. **Eccl. xxxij. a.** Nō impediās muscā. **Blo.** id ē
 nō p̄ inani fauore canorā eloquentiā effundas. Decima ē v/
 tuperādī intētiō. **Eccl. xj. a.** Anteq̄ interroges ne vituperes
 quēq̄. Undecima est p̄cipitata responsio. **Eccl. xj. a.** Anteq̄
 audias ne respōdeas verbū. Duodecima est nimia laudatio.
Prouerb. xxvij. c. Quomodo probat i cōflatorio argenti: et
 in fornace aurum: sic probat homo ore laudantiū. **Eccl. xj. d.**
 Ante mortē ne laudes quēq̄ hominē: qm̄ in filiis suis agno/
 scit vir. Sunt et alię temeritates loquēdi p̄culose audientiū:
 et ex quibsdam de illis/alijs error/alijs scandalū/alijs inui/
 dia/alijs inanīsgloria/alijs mala audacia/alijs mala suspitio
 generat: quas omnes causa breuitatis p̄terimus. Predicte
 autē temeritates sūt periculose loquētib⁹. Dicit ergo: **a. He**
 temere quid loq̄ris/aliquo p̄dictorū modorū. **Blo.** dicit:
 vouēdo deo: vel de diuinitate disputando. **Exod. xix. b.** He/
 temeritas mlti
 plex in loquēdo

Deb. 12. c.

stia quę tetigerit montē lapidabit. Sed etiam simpliciter de
 primo loquēdo. Unde **Seneca.** Loquens de primo: scito te
 pro illo aut contra illum testimoniū dicere. **b. Nec cor**
 tuū sit velox ad proferendū sermonē coram deo:
 qui omnia videt: etia occulta cordiū. Et ob hoc addidit salo/
 mon: coram deo: vt

f. Multas curas sequit som
 nia: et in multis sermonibus
 inuenitur stulticia. Si quid
 vouisti deo ne moreris red/
 dere: Displicet enim ei in/
 fidelis et stulta pmissio.

de diuinitate. Unde dicit **Blo.** Non sit cor tuū velox
 ad proferendū sermonem: voti: vel nimis inquisitē di/
 uinitatis. Unde sequit: **Deus enim in celo et tu su**
 per terram. q. d. non sis velox ad loquēdum de deo: quia
 nimia est distantia dei et hominis. Sicut enim exaltant̄ celi a
 terra: sic exaltatē sunt vię meę a vijs vestris: et cogitationes
 meę a cogitationibus vestris: dicit dominus: **Esa. lv. c.** Vel
 nomine celi/ Ecclesiastes intelligit lucem inaccessibilem quam
 deus inhabitat: vt dicit. j. **Timoth. vi. c.** Homine terre intel/
 ligit tenebras peccatorū et ignorantię: quibus obuolutū ē totū
 genus humanū. Et est sensus: **b. Nō sit cor tuū velox**
 ad proferendū sermonē coram deo. i. de secretis diu/
 nitatis: **Deus enim in celo: id est lucem inhabitat in**
 accessibilem tibi tali. **d. Et tu super terram. i. in tenebris**
 peccatorū et ignorantie. **e. Adcirco sunt pauci sermo**
 nes tui: de deo: de quo etiā vera dicere p̄culosum est: dicit
Blo. **f. Multas curas sequunt somnia: ad litte**
 rā. Ex reliquis enim cogitationū quedam somnia oriunt̄: quib⁹
 bus cor grauiter vritur. Unde cura dicit̄ quasi vrens cor. Et
 ita fit: vt qui multas curas habent/ siue dormiant siue vigilet
 semp sint in tormento et in igne chaldeor. Insinuat autē per
 hoc salomon q̄ necesse est in multis curis multā esse vanita/
 tem et falsitatem cogitationū: Si enim in paucis vane sunt co/
 gitaciones hominū et timde et incerte: sicut dicit **Sap. ix. c.**
 Cogitaciones mortalium timide et incerte: puidentię nostre:
 Corpus enim quod corrumpit̄ aggrauat animā: et terrena in/
 habitatio deprimit sensum multa cogitantē: Et ad hoc sum/
 moperē laborat diabolus: vt. f. cor hominis p̄ multa disper/
 gat: Extrahit dñs sensū suū colligere i vñū hortat. **Eccl. xi.**
b. Fili ne in multis sint actus tui. **g. Et in multis ser**
 monibus inuenit stulticia. q. d. sicut qui multa cogitat
 eadem frequēter somniat: ita in stulticiam incidit qui vltra se
 de deo disputat. De hoc **Prouerb. x. c.** In multiloquio non
 deerit peccatū. **h. Si quid vouisti deo ne moreris**
 reddere/ vltra p̄scriptū terminū voti expectando: Et tunc
 enim i mora esse iudicat̄ vouens: et nō ante. Sed si aliquis sine
 termini appositione votū emisit: dicit lex: Qd sine die p/
 mittitur/ in cōtinenti debetur. Interliū. cōtinuat valde bene.
 Dixerat enim: Non sit cor tuū velox ad proferendū
 sermonē coram deo: id est ad vouendum deo. Autem:
 id est sed: Si quid vouisti deo i baptismo: dicit alia **In**
 terliū. **i. Ne moreris reddere.** De hoc **Deut. xxi. d.**
 Cum votū voueris domino deo tuo/ non tardabis reddere:
 quia requirer̄ illud domin⁹ deus tuus: et si moratus fueris re/
 putabitur tibi in peccatū: si nolueris polliceri/ absq; peccato
 eris. Hoc est qd dicit in **Blo.** super illud **Ps.** Vouete et red/
 dite: id est si vouistis reddite. Vouere enim voluntariū: sed
 reddere necessariū est. Quid ergo dic̄ Interliū. in baptismo:
 Nūquid infans voluntarie vouet in baptismo: Solutio. Lo/
 quit de baptismo adultorū v̄l de obligatiōe patrinorū q̄ vo/
 uent p̄ puero. Quare autē dixerit: Ne moreris reddere/
 adiungit: **k. Displicet enim ei infidelis: id est non**
 impleta: **l. Et stulta: id est indiscreta: m. Promissio:**
 sicut iudeorum qui dixerunt: Quęcūq; p̄cepit domin⁹ faci/
 em⁹. **Exo. xix. b.** Et postea adorauerūt vitulū: **Exo. xxxij. a.**
 Sed quodcūq;

105. 71.

Sed quodcumque uoueris copios metis et etate debita: et que uouere potes: **R**ed de dicto: dicit Blo. Mora enim ad se trahit periculum: et nescit tarda rerum molimina spū sancti gratia: sicut dicit Blo. sup illud Act. ij. a. Factus est repente de celo sonus etc. **M**ultoties melius est non uouere: que licet uouere et non

Uouere: **P**ost votū pmissa non reddere: sic fecerunt iudei. Et de hoc dicit Luc. ix. g. Memo mitens manū ad aratrum et aspiciens retro: apud est regno dei. ij. Pet. ij. d. Veli est uia iusticie non cognoscere: qd post agnitā retrosū cōuertit. **N**e dederis os tuum ut peccare facias carnē tuā. i. ne dicas te

ex infirmitate carnis tuę peccare: tanq̃ reflectēs culpā in auctore carnis: qui tā fragilē eā fecit: Sicut fecit adā. Gen. ij. c. Dulter inquit quā dedisti mihi sociā: dedit mihi et comedi. **I**deo dicit Ps. Ne declines cor meū i verba malitie ad excusandas excusationes in peccatis. Vel sic: **N**e dederis ostium nimis indulgēdo gulę. **N**e peccare facias carnē tuā p luxuriā. Ueter enim et genitalia vicina sunt: et p vicinitate inebroz sequit cōfēderatio vitioz: ut dicit Hiero. Vel sic: **N**e dederis os tuū alicui pmittēdo illicitū: ut iurādo illicite: **N**e peccare facias carnē tuā pmissum vel iuramentū illicitū p solūdo: sicut ille qui iurat mere trici q lacebit cū ea. De h dicit Isidor. In turpi voto multa decretū: i male pmissis rescinde fidē. **N**e q dicas corā angelo: qui astat vnicuiqz: oia nūciat deo: h id est pudentia. i. ne putes oia casu vī fato agi: et nihil a deo p uideri.

Ne forte irat dñs super sermones tuos: quibz dixisti non esse pudentiā apud deū: **D**issipet cūcta opa manū tuarū: etiā bona: dicit Blo. et tradat te in reprobiū senium: Ro. i. d. Magna em partē glorię suę aufert deo: qui hūanaz rerū gubernationē: et maloz ordinationē ei subtrahit: Maioris em glorię est mala bñ ordinare et ex illis bona elicere: q sola bona dispōere: De h dicit Thren. ij. d. Quis est iste q dixit ut fieret dñs non iubēte: Ex ore altissimi non egredient neqz bona neqz mala. Irē talis aufert deo iusticiā suā: q dicit eū non curare merita bonoz: et demerita impior. Et de h dicit Ps. Propter quid irritauit impius deū: dixit em in corde suo: non reqret. **U**bi multa sūt somnia plurimę vanitates et sermones innumeri: vaticinantiū circa illa. q. d. non cures somnia neqz timeas: qz vana sūt.

Ne uo deū time: non somnia. Deus em pōt pdere corpus et animā i gehēnā: Matth. x. c. Somnia hō non obseruat: nec iuuare nec nocere possūt. De h dicit Deut. xviij. b. Nō inuentas in te q lustrat filiū suū p ignē: aut q hariosos scisci: tes aut obseruet somnia. Irē Eccl. xxvij. a. Diuinitio erroris et auguria mēdacia et somnia male faciētiū: vanitas ē: Ne dederis in illis cor tuū: multos em errare fecerunt somnia: et exciderūt sperantes in illis. **A**doraliter: **U**bi multa sūt somnia id ē pphilosophoz vel philosophantiū figmēta: m plurimę vanitates et pauce veritates: et nullę utilitates. o Si videris calūnias egenoz. i. si videris egenos ab impijs depmī et affligi: **N**e violenta iudicia potentū fieri cōtra innocētes. q **N**e subueri iusticiā in puincia: a iudicibz iniquis. **N**e mirens super hoc negotio: tanq̃ deus non iudicet vel iniuste agat. s

Quia excelsio. i. tyranno supbo: vel iudice iniquo: **N**e excelsior alius est dñs. s. cui cēlū sedes: et terra scabellū pedū eius: Esa. xli. a. Vel excelsior ali est. s. pnceps vel iudex. v **N**e sup hos quoqz. s. tyrannos: **N**e emnētiore res sunt alij. s. angeli: q phibēt eos nisi temp expecta-

rent ordinatum a deo. **E**t insup vniuersę terre rex impat seruiēti: tyranno: qui etiā in psecutiōe bonoz seruit ei: qz dñs bonos psequit: limat et purgat et solidat eos. **U**n dicit Aug. Unde supbit iniustus si de illo facit flagellū pater me quo me corrigit: Filius flagellat corrigit: et flagellum

nitates et sermones innumeri: **N**e uo deū time. Si videris calūnias egenoz et violenta iudicia et subueri iusticiā in puincia: non mireris super hoc negotio: quia excelsio excelsior alius est: et sup hos quoqz emnētiore res sunt alij: et insup vniuersę terre rex impat seruiēti. **A**uarus non implebit pecunia:

igne comburif. Unde de sennacherib dicit Esa. x. d. Ue assur virga furoris mei. Ad h g breuif tēdit tota ista series xboz: ut ordiata intelligat vniuersitas q si quedā dei respubli ca: et nihil ibi fieri sine causa: sicut dicit Job v. a. Nihil fit in terra sine causa: sed omne qd fit ibi fit ab itelligibili aula sumi impatoris: ut dicit Aug. iusta pmissione et salubri ordinatione aut efficaci volūtare. Ideo autē dicit ne mireris cū ista mala videris: qsi deus ea vel nō possit vel nolit vel nesciat auertere. **U**n ne male qd sentiat de ei potētia dicit: Vniuersę terre impat. Irē ne de volūtare aut de sapiētia ei male sentias: addit: Rex et seruiēti: Ad laudē em diuine volūtaris et sapiētię pmet: q etiā mala ei militanz et seruiunt. Per hoc autē q dicit: medias potestates. i. angelos pesse terrenis et pncipibz: plane ostēdit nihil inordinatū esse a sumo vsqz deorsum: et deū malis potestatibz bñ vti: etiā in psecutione bonoz: qz diligētibz deū oia coopant in bonū. Roma. viij. e. Magna ē cōsolatio bonis iter tot mala psetia firmā de diuina puidētia tenere sententiā: Qui em credit oia q patit diuina vel paterna dispositiōe se pati: et oia cooperari sibi in bonū magnā recipit consolationē. Sequit: **A**uarus non implebit pecunia. Pecunia ē qsi ligna: quę quāto plura fuerint nō extinguūt ignem sed augent. **U**n Proverb. xxx. c. Ignis nūquid dicit sufficit. Et Seneca. Si te vis diuitē face: re: nō diuitijs addendū ē: sed cupiditati subtrahendū. Sunt autē octo causę pauptis propter quas avarus nō pōt impleri pecunia. Prima causa est: qz pecunia finita ē: vter siue iaceat cupiditatis infinit. **U**n Seneca. Ex hoc dinoscit desideria hominū vtrū naturalia sint an non: naturalia em finita sunt: inaturalia hō infinita. Et h ē qd dicit Proverb. xij. d. Justus comedit et replet animā suā: venter autē impioz insatiabilis. Secūda causa est: qz pecunia vanitas est q nihil replet. Et h patet ex ipso affectu pecunię: qz exhaurit et euacuat possidentes. **U**n beata virgo dixit: Esurientes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes: Luc. i. c. Et Tullius dicit: Si eque fraudas: rapis: cupis ut heri: eque vacu es ut heri: Esurientes em ex sola vacuitate est. Tertia causa est: qz pars pecunię cedit i ventri auari: Idcirco em et cellaria et stabula et grangie et arce et scrinia sunt ventres auaroz: et tamē pars pecunię ipsoz: et crescēte pecunia: crescit venter auari: qre impossibile est ventri auari impleri pecunia. Quarta causa est: quia cupiditas ignis est: pecunia hō sūt ligna: et ideo crescēte pecunia crescit cupiditas: vñ non pōt impleri pecunia: sicut ignis nō potest lignis satiari. Et hoc ē qd dicit: Crescit amor nūmi quātū ipsa pecunia crescit. Quinta causa ē: qz qlibet ps diuitiaz secū affert aliqd vacui. i. paupertatis et defect. Verbi grā: Cū auro et argēto venit defect custodiū: arcay: seray: clauū. i. tūc incumbit necessitas talia inqrendi: et postea venit necessitas implēdi et timor custodiēdi: tandem dolor in amissiōe vel dimissione. Sexta causa est: qz pecunia nō est impletiua hui loci. i. cor: dis hūani. Sicut em sapiētia vī gratia nō est repletiua burf: ita pecunia nō est repletiua mētis hūanę. Septima causa est: qz nullū corp simul et semel pōt replere duo loca diuersa: diuersa hō loca sunt mens auari et bursa eius: et ideo cū pecunia burfam impleat: mentē replere nō pōt: Et ideo avarus non implet pecunia. Octaua causa est: qz fames auaricie in corde n est: cui cibis est

47. dñs. c. sic bi

Auarus non pōt impleri pecunia octo de causis

Iuuenalis 14. satyra

est: cuius cibis est pecunia: q̄ nō in corde sed in arca m̄ itit. Et ideo fames avari nō extinguit: sicut si q̄s cibū quē vter elu- rit: nō in ventrē sed in cophinū mitteret/nunq̄ famē ventris sedaret. Et ideo oīs avar⁹ stultissim⁹ est: q̄ mittens pecuniam in bursā/mentem putat replere:sicut mittēs cibum in cophi- num/ventrem estimat

Et fructus

C

et qui amat diuitias fructu non capiet ex eis. Et hoc q̄ vanitas. Ubi multę sūt opes mlti z q̄ comedūt eas. Et qd̄ pdest possessori nisi q̄ cernit diuitias oculis suis: Dū-

Quis sunt fructus diuitiarum sine pecunie

Job. 31. b.

causis dicit salomō: Avar⁹ nō implebit pecunia: a Et q̄ amat diuitias: nō dicit q̄ b: fructū nō capiet ex eis: nec hic nec in futuro: Licet multiplex sit fruct⁹ pecunie. Pri- mus quidē ē copia. l. plenitudo cordis siue fatietas: sic dicit Tull⁹. De b̄ certū ē q̄ amat diuitias/nō hūc fructū capiet ex eis: qz amor iste ignis est: oia vsq̄ ad cōsumptionē deuorās. Secūdu⁹ fructus est redēptio aīę ip̄s⁹ possidentis: sicut legit Proverb. xij. b. Redēptio aīę viri. p̄p̄e diuitiē. Et Daniel. iij. e. Peccata tua elemosinis redime: z iniquitates tuas misse- ricordijs pauperū. Tertius fruct⁹ ē emptio regni cēloz: Nā q̄ hoc pōt emi. Ubi Luc. xvj. c. Facite vob̄ amicos de mā- mona iniquitatis: vt cū defeceritis recipiāt vos i eterna taber- nacula. Et Aug⁹. P̄be tectū z accipe cēlū. Quart⁹ fruct⁹ ē patrociniā siue suffragia pauperū/ que nobis p̄ has diuitias possum⁹ acq̄rere. De hoc dicit Greg⁹. Paupes nō sūt desp̄i cēdi vt egeat: sed rogādi vt patroni. i. Cor. ix. b. Si nos vo- bis sp̄alia semiaui⁹: magnū ē si nos carnalia v̄a metam⁹: Qui⁹ fruct⁹ vite p̄sentis ac future p̄missio. i. Timoth. iij. c. Exercitatio corpis ad modicū vtilis est: pietas hō ad oia vtilis est: p̄missione habens vitę q̄ nūc est z future. Oīa hī fructus nō possunt ex diuitijs capi: nisi aliquo dictoꝝ modo- rū fuerit semiat⁹: Sed qui amat/nullo mō semiat. Ubi patet qd̄ dicit hic: Qui amat diuitias: fructum non capi- et ex eis. Sunt em̄ q̄i sim⁹: qui disp̄sus vtilis est: cōgrega- tus feridus. Preterea q̄ amat diuitias sinit in eis p̄ amorē: z nihil vltēr⁹ q̄rit: Et ideo fruct⁹ aliquos nō capiet ex eis: nisi forte fruct⁹ dicat p̄na eterna: q̄ eis p̄mittit: Luc. vj. d. Ue vobis diuitib⁹. b. Et hoc q̄. s. amare diuitias: c. a. mltas: est cupiditatis: q̄ facit hominē vanū z vacuū a plen- tudine virtutū. Ubi Eccl. x. b. Nihil iniqui⁹ q̄ amare diuiti- as: hic em̄ z animā suā venalem habet: qm̄ in vita sua. p̄cēit intima sua: Et ideo vacu⁹ ē interi⁹. Quare autē amare diuiti- as vanitas sit/ostēdit: qz d. Ubi multę sūt opes: mul- ti z q̄ comedūt eas. Primū autē qd̄ comedit siue cōsumit eas: ē. p̄p̄a corruptibilitas: Oīs em̄ diuitiē t̄pales aut eru- gini aut rubigini obnoxie sūt: sic auz z argentū z alia metalla: aut tinea z putredini/ vt vestes: aut viedini z aurugini alijs q̄ pestiferijs/ vt arbores z sata: aut ruine z cōbustioni/ vt do- mus z cetera edificia: aut putrefactiōi/ vt victualia. Secūdu⁹ est n̄a necessitas: hoc manifestū ē. Tertiu⁹ est aliena rapaci- tas. Quartū est supbia quā pariunt diuitiē. Ubi. i. Timoth. vj. d. dicit: Diuitib⁹ hui⁹ seculi p̄cipe nō alta sape. Ubi dicit Aug⁹. Nō expauit ap̄us diuitias: sed morbu⁹ illaz: vermis em̄ diuitum superbia. Quintum est multitudo familie quā ip̄e opes requirit. Propter hoc dicit salomon: Ubi mul- te sunt opes: multi z q̄ comedūt eas: sicut vbi multa sunt cadauera: ibi multitudo vulturū z coruoz z canū: et vbi multę segetes: ibi multitudo autū. Generalit̄ vep̄ ē: vbi ē mul- titudo siue copia past⁹: ibi cōuenit multitudo ferarū et autū. Propt̄ h̄ dicit Seneca de familia diuitū: Dredā sequit tur- ba ista nō hoīem. e. Et qd̄ pdest possessori nisi q̄ cer- nit diuitias oculis suis: imo aīni sui: v̄ suis. i. diuitiaz. Iba- bet em̄ avarus oculos a diuitijs: z luxuriosus a delitijs: z su- perbus ab honoribus: et ideo nihil aliud videre p̄ualent nisi

diuitias vel delitias vel honores. Ubi Zach. v. c. Nō ē ocu- lus eorum i vniuersa terra. Omne em̄ qd̄ est in mūdo/ aut est i. Job. 1. c. cōcupiscentia carnis/ aut cōcupiscentia oculoz/ aut superbia vitę. Habet autē avarus tria de diuitijs: p̄pter q̄ se somniat esse diuitē cū nihil habeat. l. sollicitudinē/ nomē z visum. Sed

reuera nec sollicitudo nec nomem nec visum diuitiarum diuitē fa- ciunt: s̄ dñatio. Dñs em̄ diuitiaz dñes est non visor vel custos. Propt̄ qd̄ dicit Ps. Dormierūt somnum suū oīs viri diuitiaz: z nihil inuenerūt i ma-

nib⁹ suis. Mirabil⁹ imo miserabil⁹ fatuitas est oculos figere i sterquiliniū/ q̄i i speculo: z ideo putare se diuitē. Propt̄ h̄ dicit Eccl. xij. c. Sapiētia abscondita z thesaur⁹ inuisus: q̄ vtilitas i vtriusq̄: q. d. hoc solū vtilitatis habet thesaurus qd̄ videt.

Dulcis est somnus opanti siue parū siue multū comedat: saturitas autē diuitis nō sinit eum dor- mure. Ad litterā verū est h̄ de corporali comestione z opati- one: Nā moderata refectio z opatio somnū dulcificat z qui- tant: z etiā digestionē iuuant. Ubi Eccl. xxxj. c. Somn⁹ sani- tatis i homīe parco: dormiet vsq̄ mane: z aīa illi⁹ cum ipso delectabit. E cōtrario: ocium z ingurgitatio somnū amaricat z turbant: z digestionē impediūt. Unde Eccl. xxxj. c. Digi- lia z cholera z tortura viro infrunito. Et Tull⁹ dicit: Lum- videris istos epulones velut opimos boues stertere et suda- re: tūc intelliges eos qui maxime sequuntur voluptatem mi- nime assequi qd̄ sequent. Apozaliter: b. Opanti bonai

Dulcis est postea: g. Somn⁹ cōtemplatiōis: i. Si- ue parū siue multū comedat/ de pane sacre scripturę: h. Saturitas aut diuitis. i. plenitudo marsupioꝝ z bo- reoz: i. Nō sinit eum dormire: hoc somno/ de quo vi- cit Ben. xxvij. c. Lū cuiuslāsser iacob de somno/ ait: Vere dominus est in loco isto: z ego nesciebam. Et multi sunt ad- huc qui nesciūt: qz nōdum dormierūt hoc somno. m. Est z alia infirmitas pessima/ diuitis avari: n. Quā v̄ di sub sole. i. in mūdo. i. in mūdānis que sub sole laborant. o. Diuitiē cōseruatē in malū. i. in peccatū vel in piculū dñi sui: imo pot⁹ serui sui vel mariti. Et suggillat hic salo- mon stulticiā avaroz: qui diuitias suas credūt firmitatē suā: fm̄ quod dicit Proverb. x. b. Substantia diuitis v̄ba forti- tudinis ei⁹. Ipse hō vocat eas hic infirmitatē pessimā. Ba- la: quia innitente vel confidente in eis corruiere faciūt. Unde Proverb. xj. c. Qui confidit i diuitijs suis corruet. Peiorē: qz securitatē

Apozaliter: m. Est z alia infirmitas pessima quā vidi sub sole: hec. f. o. Diuitiē cōseruatē in malum: imo in mala/ domini sui. Ultra enim sunt mala. Primū est malū iniquitatonis: De hoc dicit Abacuk. ij. b. Egei q̄ multiplicat nō sua: vsq̄quo aggrauat contra se densum lutū: Hoc est lutū egyptiacū/ in cui⁹ exportatione filij israel affi- gebant: Exod. i. c. Et adhuc tot cophinos huius luti habet quisq̄ i humeris: quot p̄bendas habet in loculis. Unde pa- ret q̄ i multis cophinis seruunt multi p̄byteri sp̄ualit̄. Se- cundū est malū depulmatiōis siue depilatiōis mētis: Sicut enim virgulę vscatę auiculas que se illis affricant: a volatu enim v̄pediunt vel depulmāt:

o. Diuitiē p̄seruatē i malū domini sui: exponit et de diuitijs sciētiarū: q̄ i malū dñi cōseruant: qm̄ q̄s nō opat fm̄ sciētiā suā. Unde Luc. xij. f. Seruus sciens voluntatē dñi sui: z nō se p̄parauit: z nō fecit fm̄ voluntatē eius: vapulabit multis. Ideo dī Jaco. iij. a. Nolite plures magistri fieri/ sciē- tes: qz maius iudiciū sumitis. Iste sunt litterę mortis suę: q̄s quilibet nostrū cōtra se deferet ad iudiciū: sicut vilas detulit litteras mortis suę. ij. Reg. xj. c. Iste est aduersarius: cui cō- sentire iubemur in viā/ ne tradat nos iudici: z iudex ministro: Zach. v. d. Aliter etiā diuitiē bonozū operū z virtutū hic dicit accipi possunt:

1. Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

Job. 1. c.

I quia securitate et pacem omnē auferunt: et timilitatē omnē inducunt: Faciūt enim timere eruginē et rubiginē furem et tinea/ neam/nubes/grandines/ventos/pluuias/aues/feras/mortē: z quid infirmius q̄ hec: Unde Job. xv. c. Sonitus terroris semp i aurb⁹ ei⁹: z cū pax sit/ipse semp insidias suspicat. Et Eccl. xij. a. O mors q̄ amara est memoria tua homini inu/ sto: z pacē haberi in substātijs suis. Pessimā: q̄ leticiā mētis auferunt: et tristitiā sēculi inducūt: que mortē operat eternā: vt legi⁹. ij. Corinth. vij. c. Et de hoc dicit Jaco. v. a. Agite nūc diuites/ plorate vlulantes in miserijs vestris q̄ adueniēt vobis. Diuitie vestre putrefactę sūt: z vestimēta v̄a a tinea comesta sūt. Aurū et argentū v̄m eruginauit: z erugo eorū in testimoniū vobis erit: et māducabit carnes v̄as sicut ignis.

saliter * ꝑꝑediunt vñ deplumata: z spineta auctulas q̄ se illis affricauit/ rint deplā: Sic bona tꝑalia: q̄ Augustinus bona viscata vocat: z dñs spinas: Barth. xij. c. illos q̄ se affricāt eis p amōrē/spoliāt bonis cogitationib⁹ z sanctis affectionib⁹: quę sūt velut plumę z lana aīę. Unde fit vt aīa sic deplumata z depilata nequeat volare ad cēlū: sed circa terrā vertit z muscis diuersarū sollicitudinū miserabiliter stimulat. Tertiū est malū deceptiōis: qz copīa z satietatē/quę est animi plenitudo ꝑmittit: z nō solū nō soluūt: sed etiā famē augent z exinanīūt comedētē. Vñ Job. iij. b. Qui bibierit ex aqua hac sitient iterum. ꝑꝑꝑ h dñs vocat fallaces diuitias: Barth. xij. c. Et ꝑs. mendaciū z vanitatē. Et Aug⁹ dicit: Oīa sunt mēdacia ꝑꝑter chꝑstū: qz solus qđ ꝑmittit exoluit. Quartū est malū onerationis: Sua em̄ misera ministratiōe onerant diuitię amatores suos/ vt nunq̄ ad sublime cōtemplatiōis vel oratiōis ascēdere possint. Vñ sup illud Barth. xix. d. Ecce nos reliquim⁹ oīa et secuti sum⁹ te: dicit beat⁹ Bern. Recte petre: nō enim chꝑstū sequi poteras oneratus. Et Seneca dicit: Memo cū sarcinis enatat. Et domin⁹ Luc. xviij. e. Dī difficile qui pecuniā habent/in regnū dei introibūt. Quintū est malū illaqueatiōis. Sicut em̄ laquei vñ muscipule capiūt mures z aues z feras: sic diuitię stultissimos homīes. Et de hoc Sap. xij. b. Creature dei factę sunt in odiū hominū: et in muscipulā pedib⁹ insipientiū. Sicut mus vel auis ī muscipula escam credit capere/sed capif: sic aīa cupidī capere diuitias ꝑ acquisitionē se credit: sed ab eisde miserabiliter capif. Unde fit/vt dicit Aug⁹ iusto dei iudicio vt a diuitiis quas inuise acquirere voluit/captiu⁹ iustissime teneat. De hoc dicit Eccl. xxiij. c. Aīa calida quasi ignis ardens/ nō extinguet donec aliqd gluriat. Sextum est malū delusionis. Sicut em̄ somniātes cōtractare manib⁹ poma aurea/ aut lapides ꝑciosos se purant z deludunt: ita diuites hui⁹ mūdi adeo somnia ꝑ veritate amplectunt: vt neminē audire possint/ qui suadere

deduci potest: Eccl. x. b. Nil iniquius est pecuniam amare: hic enim et aiaz sua venale habet. Adhuc est maior vilitas. Omnis enim creaturam terra vilissima est: cui coporandæ et coaceruandæ de totum se dedit avarus: totum enim studium eius est stercorea congregare in acervos. Et de hoc dicit Abacuk. ij. b. Ue ei qui multiplicat non sua: usquequo aggravat contra se densum lutum? Et ut uno verbo concludam vilificationem avari: ipse vas stercoreum est: sicut legitur Osee. viij. c. Deuoratus est israel: nunc factus est in nationibus quasi vas immundum: quia ipsi ascenderunt ad assur. Nonum est malum inquietationis siue vexationis. Vexationes enim et inquietationes litium et bellosum et discursus mercatorum: sole diuitie adduxerunt in mundum. Nam sicut moris canum et latratus comitantur cadauera: sic lites et bella diuitias: Et per iustissimum dei iudicium: qui iuris naturalis iniuria vindicta: quod omnia instituit esse communia. Et sicut cadaver non potest tutum esse in medio canum et auium: sic nec diues in medio cupidorum. Diuitie enim in medio cupidorum sunt quasi cibum aut potum in medio esurientium aut sitientium. Seneca. Vicinum diues mutat cupiditate. Decimum est malum immersionis. Unus enim administratio temporalium mola asinaria vocatur: Matth. xviij. a. et Marci. ix. f. Quæ alligata collis diuitum submergit eos in profundum cupiditatis. Et vix illis quod donationem hominibus non solum non intelligunt: sed etiam gloriam reputant: quod quanto maior mola alligata est. i. quanto magis in profundum sunt mersi: tanto gloriosiores se reputant. Et hoc: quia quanto sub maiore onere diuitiarum sunt: tanto se eminentiores arbitrantur. Hec est mola in qua sanctorum excipit molebat: Iudic. xvj. e. Undecimum est malum compeditio: Sunt enim diuitie velut compedes: in quibus avarorum pedes. i. affectus costricti miserabiliter tenentur. Quod intellexisse videtur Psalm. cum diceret: Infixus sum in limo profundum et non est substantia. Duodecimum est malum incarcerationis in carcere diaboli ad modum vrsi vel simi. Ursus enim ad palum fixum ligatur: quod trahere non potest: sed circuire. Simia vero truco mobili ligatur: ut fugæ eius velocitas retardetur. Similiter diuitiarum: quedam sunt mobiles: quedam immobiles. Et ideo cupidorum quidam alligati sunt immobilibus diuitiis velut vrsi: ut non possint elongari ultra quam patitur catena qua ligati sunt illi. Unde pharaon dixit filiis israel: Veritatemne longum ne ab earis: Exo. viij. g. Alii sunt alligati mobilibus instar simi: qui nec prius ambulare potest donec truncum suum in humeris posuerit: ita illi non possunt aliquo ire nisi prius sarcinas suas colligerint in humeris suis. Tertiumdecimum est malum expugnationis. Sicut corporata agger ad implendum fossatum castrorum quod oppugnat: sic agger diuitiarum componit avarus et implet vallum paupertatis et humilitatis ut planus sit accessus diaboli impugnari. De hoc dicit Abacuk. ij. c. Ue qui congregat avariciam malam domui sue: ut sit in excelsis nidus eius: et liberari se putat de manu mali. quod non poterit liberari. Unde supra Abacuk. j. c. dixerat: Super omnem munitionem ridebit et corporabit aggerem et capiet eam. Quartumdecimum est malum idolatriæ. Avaricia enim idolatria est: sicut dicit apostolus Eph. v. b. Nam avarus terram quam pedibus corporis calcatur: inclinatione capitis metris adoratur. Inclinatione enim cordis amor est: ut dicit beatus Dionysius. Avarum singula sterquilina adoratur. Sic enim mos est devotis fidelibus ut viso altari inclinent capitula: sic avarus viso acervo stercoreum. i. diuitiarum cor statim ad eas adorandas inclinat per amorem. Plus facit: quod ieiunat diuitiis et vigilat: et breviter se totum immolat eis: et spem et amorem: quæ in deum habere debuit: in eis ponit: Et ideo avaricia idololorum servitus dicitur. Quintumdecimum est malum absorptionis. Ideo absorptus est diues a diuitiis: ut se in illis nec videat nec reputet. Nonne absorptus est totus: qui membra sua facit domos et vineas: et ceteras possessiones suas: Unde si domus comburitur: dicit se combustum: si vinea grandinata: dicit se grandinatum. Propter hæc igitur et alia mala dicitur hic: Diuitie conferuate in malum domini sui etc.

၇၆၅.၆၈.

Eph. 5. b.

Elicer

I pfecte abeunt ab ipso cōgregatore: In morte em̄ ipsum dere/linquit nullū sui vestigiū p̄ter sp̄nas gehēnalis incendij nu/trimētū. i. p̄ter peccata sola relinquētes. Vel ideo dicit affli/ctio pessima: q̄ de amissioe compedi z vinculoz solutus est quibus ligat⁹ fuerat. Irē talis est afflictio de amissione diui/tiarū/qualis esset do/lor regis de amissione

Job. i. d.

modici simi de stabu/lo suo. Magn⁹ em̄ rex est vnusq̄sq̄ electorū: q̄ baptismalis vincti/onis gratiā assecutus est: Sim⁹ dō in stabu/lo ē pecunia in domo. Irē pessima afflictio dicit: q̄ affligit p̄ tristi/ciā: de q̄ Eccl. xrv. c. Omis plaga tristitia cordis ē. Irē i hoc est afflictio ei: q̄ cuz ipse sit diues: heres eius erit in sūma egestate. Et b̄ est quod sequit⁹: **G**enerauit filiū qui forte in sūma egestate erit: amissio vel male p̄sumptis diuitijs patris: sicut fili⁹ p̄dignus: Luc. xv. c. **S**icut egressus est nud⁹/ vterq̄. s. **D**e vtero matris sue nascendo: **S**ic reuertet⁹ in terrā moriendo. **E**t nihil auferet secū/ moriens: **D**e labore suo q̄ laborauit sub sole. De hoc dicit Job. i. d. Nudus egressus sum de vtero matris meę: et nudus reuertar illuc. i. Timoth. vj. b. Nihil intulim⁹ in hūc mundū: haud dubiū q̄ nec auferre qd possum⁹. **P**s. Diues cū inierit nō sumet oīa: neq̄ descēdet cum eo gloria eius. **M**iserabilis p̄sus infirmitas q̄ toti vitę comes est insepabilis: z tam miserabili morte z casu periculosissimo terminat⁹. **Q**uō venit nascēdo: **S**ic reuertet⁹ moriēdo. De putredine venit: z i putredine reuertet⁹. Job. xvij. d. Putredini dixi: pater me⁹ es: maf mea z soror mea vermi/ bus. De terra venit z in terrā reuertet⁹. Gen. iij. d. Puluis es z in puluere reuerteris. Eccl. xvij. a. De⁹ de terra creauit ho/ minē: z in imaginē suā fecit illū: z iterū cōuertet illū in ipsā. Pauperrim⁹ venit: z pauperrim⁹ reuertet⁹. Job. xvij. d. Di/ ues cū dormierit/ nihil secum auferet: aperiet oculos suos/ et nihil inueniet. **Q**uid ḡ pdest ei q̄ laborauit/ cōgre/ gando diuitias: **I**n ventū. i. in vacuū.

Aliter

Ad litteram

diuitiarum. Primum est nomen dominationis: quia domini vocant⁹ cum tamē serui sint et dispensatores familie. Secū/ dum est onus/ labor/ sollicitudo. Tertiu⁹ est peccatū. Primo/ ei illud. Secūdo/ seruus seruoꝝ suoz efficit. Tertio/ pene inferni obligat⁹. Sequit⁹: **I**n cunctis diebus vitę sue comedit in tenebris. i. de nocte: ad litterā: differēs pran/ diū vsq̄ ad noctē. p̄pter hospites supuenientes: et ne bis co/ medat p̄pter ruborem: quia tam vilit̄ comedit quod eru/ bescit i die comedere. Vel in tenebris/ spiritualibus. s. pec/ cati z ignorantie: quibus obsecatus nō videt quid comedit: sicut talpa. **E**t in curis multis/ p̄ acquirendis diui/ tijs: **E**t in erumna/ p̄ cōseruandis: **A**tq̄ tristi/ cia/ timore amittendi. In tristitia em̄ comedit auarus: quia videt cor suū singlis mortellis a familia sua comedi. **I** hoc itaq̄ visum est mihi bonū/ respectu auari: **E**t co/ medat quis z bibat z fruatur leticia ex labore suo quo laborauit ipse sub sole numero dierū vitę sue quos dedit ei deus. q. d. melius est frui bonis p̄sentibus in leticia z iocūditate: q̄ diuitias cōseruare: Ibi em̄ miseria z sollicitudo: hic autē ad minus est parua voluptas. **E**t hec est pars illius. s. comedere z bibere in leticia. **E**t

omni homini cui dedit deus diuitias atq̄ substan/ tiā: id est diuitias quib⁹ sustentet. Et loquit⁹ i p̄sona infirmo/ rum. **M**olestatēq̄ ei tribuit/ deus/ vt comedat ex eis: qd nō dat omnibus: sic dicit. i. vj. a. **E**t fruatur parte sua/ in p̄sentī: **E**t letetur de labore suo/ co/ medando z bibendo z

sub sole numero dierum vitę sue/ quos dedit ei de⁹: et hec est pars illius. Et omni ho/ mini cui dedit deus diuitias atq̄ substantiā/ p̄testatēq̄ ei tribuit vt comedat ex eis: z fruatur parte sua: z letetur de labore suo: hoc est donū dei. Non enim satis recō/ dabit dierum vitę sue: ed q̄ deus occupet delitijs cor eius.

Capitulu. vi.
S Et aliud malū qd vidi sub sole: z quidē frequēs apud hoīes.

sue/ p̄terit⁹: dolendo q̄ male vixerit. Vel/ dierum vitę sue. i. internoz gaudioꝝ quę amittit. Qd si satis: id est iusti/ ciēter recordaret⁹ istud gaudiū/ p̄sens verteret⁹ i merorem. **M**ystice: **I**n cunctis diebus vitę sue comedit hereticus panem erroneę doctrine vel carnalis voluptatis: **I**n tenebris: id est in abscondito. Prouerb. ix. d. Aque furtiue dulciores sunt: z panis absconditus suauior. **E**t in curis multis/ pueriendo alios. Unde Barth. xxiij. b. **E** vobis scribe et pharisei hypocrite: qui circūitis mare et aridam: vt faciatis vnum proleptū. **E**t in erumna atq̄ tristitia/ p̄ timore reuelandi: et dolore nō p̄ficiendi in puerfione alioꝝ. **M**oc itaq̄ dicit salomon: mihi vi sum est bonū vt comedat quis z bibat/ spirituale d/ bum z potum: id est corpus z sanguinem christi. **E**t fruatur leticia/ mentis: **E**t labore suo/ non alieno/ inde viuendo: z pauperib⁹ largiendo alios. **B**iliter enim da/ torem diligit deus. i. Corinth. ix. b. **E**t hec est pars illius: quam. s. biliter largit⁹ pauperibus: s. illud: Quas dederis solas semp habebis opes. **E**t omni homini cui dedit deus diuitias/ virtu tū vel bonoz operum. **A**tq̄ substantiā/ bonoz naturalis. **M**olestatēq̄ ei tribuit vt comedat ex eis: modo ipe/ tandem re. **E**t fruatur parte sua/ in futuro: **E**t letetur in futuro: **D**e labore suo: id est p̄ labore suo/ non alie/ no: mō ipe retributionis/ z postea ipsa re. **M**oc ē donū dei: q̄ nō sūt p̄digne passionēs hui⁹ rēpoꝝ ad futurā glo/ riam quę reuelabit⁹ in nobis: Roma. viij. d. **N**on enim satis recordabit⁹ homo: **D**ierum vitę sue: id est gaudioꝝ eterne vitę ad quam creatus est: **E**t q̄ deus occupet/ inspirando: **D**elitijs/ spiritualibus/ cor eius. q. d. non plene cogitabit homo dies vitę eterne/ donec videat facie ad faciem: cuius visio perfecta est beati/ tudo: Tamen aliquo modo cogitabit: quia deus inspirat ei delitias spirituales.

Expositio Capit. vi.
S Et aliud malum zc. Adhuc agit Ecclesiastes de auro diuite: describens em̄ aliter q̄ supra: qui cum omnia bona habeat/ nihilominus nimia paritate se cruciat/ nesciens cui cōgreget ea: quod malū et abominabile est. Et hoc est quod dicit⁹: Est z aliud malum quod vi/ di sub sole: z quidem frequēs apud homines: et ideo p̄sus: **E**o c.

ideo per: **Hoc. l. a.** Vir cui dedit deus diuitias / mo-
bilitum: **b.** Et substantia / mobiliu: **c.** Et honorem /
dignitatis et potestatis. **d.** Et nihil deest anime sue. i.
sensualitati sue. **e.** Ex omnib: etia: que desiderat / in
hoc mundo. **f.** Nec tribuit ei potestate: id est vsum po-
testatis. **g.** De vt

comedat ex eo: qz
ipse diues no vult ex-
pellere a se gratia vitio
cupiditatis et avari-
cie. **b.** Sed homo

extraneus / que igno-
rat: **u.** Morabit il-
lud: qd ipse auare co-
gregauit. Amos. v. c.

B Alineas amarissimas
plantabit: et non bi-
beris vinu ex eis. Et
k. **Hoc** vanitas

et miseria magna
e: qz infructuosa labo-
ranti: et quia extraneus
est q labores suos vo-
rat. **l.** Si genuerit

quispiam centum liberos / et vixerit multos anos:
et plures dies etatis habuerit / supra alios homines:
o. **Et** anima illius no vtatur bonis substantie sue:

sepultura careat / ad littera: vt vsurarij. **r.** De hoc
ego pronuncio / sententiam dando: s. **q.** melior il-
lo sit abortiuus: qui statim natus morit: vel in vtero mo-
ritur: id est minoris miserie est: qz ille diu cruciat: hic statim
morit: et no sentit tot miseria in hac vita. Preterea: in futu-
ro ille cruciabit in inferno: hic in limbo tm carebit visione dei.

Dicit aut h contra illos ad litteram: q de longiturnitate vite
multitudine liberos gloriatur: mortis et finis ignominia par-
uipendentes. **h.** **Hyssice** vt dicit Hieronymus: de populo isrl
potest hoc accipi: **a.** **Cui** dedit deus diuitias et sub-
stantia et honorem: id est legem / prophetas / et pmissiones:

sed non dedit ei potestate vt comedat ex eo: quia ipse noluit:
luxuria et auaricia et idolatria sequens. **b.** **Sed** homo ex-
traneus: id est populus gentilis: **u.** **Morabit** illud: id
est spiritualit intelligit et opere implebit. Unde **Barth. xxj.**
d. Auferet a vobis regnu dei: et dabit genti facienti fructus
eius. Et **k.** **Hoc** vanitas et miseria magna est / iu-
deis: quia propter suam malicia hec omnia amiserunt.

Doraliter intelligit hoc de spiritualib: diuitijs scriptu-
fari: quas multi cōgregant / q nunq comedat ex eis: Et ple-
riq doctores et pdicatores: q panē sibi dei alijs largiūt: et ipsi
fame moriunt. De quib: **Esa. j. c.** Regionē vestra corā vo-
bis alieni deuorant. Et **Job. xliij. b.** Inter acervos eorum:
id est pauperū: meridiani sunt / qui calcatis torcularib: sitiunt:
Incurrentes illam maledictionē: **Deut. xxvij. c.** Trore ac-
cipias: et alius dormiat cum illa: domū edifices / et non habi-
tes in ea: plantas vineā / et nō vindemias eam. Et **k.** **Hoc**

vanitas et miseria magna est. i. mori fame et pascere ali-
os. **l.** **Si** genuerit quispiā centum liberos / doctrina
vel pdicatione. **m.** **Et** vixerit multos annos / in offi-
cio isto: **n.** **Et** plures dies etatis habuerit: et anima
illius non vtatur bonis substantie sue: id est non fa-
ciat opera doctrine sue: vel non guster suauitatem sapientie
sue: **p.** **Sepultura** / spelūce duplicis: **q.** **Lareat**: vbi
sancti sepeliunt: abraā. i. cū sara: et isaac cū rebecca: iacob cū
lia. In superiori quidē sepeliunt viri: per quā significat qui-
es cōtemplationis. In inferiori mulieres: per quā significat
stas actiue. In vtraq doctor et pdicator sepeliri debet: vt di-
cit **Gregorius.** De hoc **Job. iij. d.** Qui expectant mortem et
non veniunt: quasi effodientes thesaurum: gaudentq: vehemē-
ter cum inuenerint sepulchrū. Sed multi cum ioachim sepe-
liuntur sepultura asini: sicut legit **Hiere. xxij. e.** qd est carere
sepultura. Et **r.** **De** hoc ego pronuncio q melior

illo sit abortiuus. i. qui in ipso ventre parturientis cōscien-
tiē. i. in ipso pposito sancto anteq ad lucem boni opis extierit
rapiat de hac vita. Et in hoc melior abortiuus h mōi illo. i.
qui habuit tot filios: qz nō laborauit in hac vita: et in futura
melior erit ei. Unde tales magistri dicunt. **Job. iij. b.** Cur ex-

ceptus gentib: cur la-
cratus vberib: **h.** **Nūc**
em dormies silete et i
somno meo requiesce-
rem cū regib: et cōsu-
libus terre q edificat
sibi solitudines: aut cū
pncipibus q possidet
aurū / et replēt domos
suas argēto: aut sicut
abortiuū absconditū
nō subsisterē: aut q cō-
cepti nō viderūt lucē.

h. **Non** vidit solem: neq co-
gnouit distantia boni et ma-
li: etia si duobus milibus an-
nis vixerit: et nō fuerit per-
fructus bonis. **h.** **Nonne** ad vnū
locū pperant omnia: **o.** **Dis**
labor homis in ore eius: sed
aia eius nō implebit bonis.

patitū puuli ante baptismū discedētes: **r.** **Et** obliuione
delebit nomen ei. i. noticia: qz modica aut nulla fuit. **y.**
h. **Non** vidit solē / materialē vlt spiritualē: **z.** **Neq** cogno-
uit distantia boni et mali: qz vltū prudētiē nō habuit: neq
experimētū tps. Vel sic legat littera et melius de auaro. i. q
iudicat melior abortiuus: et vere melior: **t.** **Frustra** enim
venit / auarus ad lucē pntis vite. Unde **Job. iij. b.** Quare
nō i vulua mortu sum: **hiere. xx. d.** Quare de vulua egres-
sus sum vt viderē laborē et dolorē: **v.** **Et** pergit ad tene-
bras / exteriores: quia pns habuit interiores. **Apoc. vj. b.**
Ece equus pallid: et q sedebat sup illū / nomen illi mors: et
infernū sequebat eū. **x.** **Et** obliuio delebit nomē ei.

Unde **Ps.** Deleant de libro viuētiū: et cum iustis non scri-
bant. Sed qre hoc: Quia / **y.** **h.** **Non** vidit solē / iusticiē obce-
catus tenebris auariciē. Terra em interposuit inter se et solē.
Unde dicit cū alijs in inferno: Errauim a via veritatis: et iu-
sticiē lumē nō luxit nobis: et sol intelligētiē nō est ori nobis:
Sap. v. a. **z.** **Neq** cognouit / auarus. i. cognoscere vo-
luit: **a.** **Distantia** boni et mali: vt bonū eligeret et malū
fugeret. **h.** **Non** homie melior est abortiu: **b.** **Ena** si duo-
bus milib: annis vixerit / auarus: **c.** **Et** non fuerit
pfructus bonis. i. quātū cūq vixerit auarus sine spūali le-
ritia boni operis: melior est abortiuus eo: qz quanto plus vi-
uit auarus / petor fit: et magis obstinat. Unde **Interl.** dicit:
Sensus malor: imutabilis: supple p se: vlt difficile mutabilis.
Unde **Hiere. xij. d.** Si mutare poterit ethiops pellem suā:
aut pardus varietates suas: et vos poteritis bñfacere cum di-
diceritis malū. **d.** **Nonne** ad vnū locum. i. in terrā / vlt
ad iudiciū: **e.** **Properat** oia / creata / siue facta de tra. Vel
ad vnū locū pperat oia / creata. i. ad nō eē siue ad nūb:
lū: ex q diuina volūtatē pdierūt vt esset: **f.** **Dis** labor ho-
minis i ore ei. i. ois hō p victu laborat. **h.** **Sed** aia ei
nō implebit bonis: qz itez necesse ē comedere. **Th.** **Eccē**
xij. b. Lucr: hoim in corpe ipsoz: nomē aut impioz delebit.
Vel sic: **f.** **Dis** labor hois in ore ei: qz qd didicit la-
borādo i studio / alios docere intēdit. **h.** **Sed** aia ei nō
implebit bonis: qz semp cupit discere qd doceat. Vel sic:
f. **Dis** labor hois / humū sapiētis. i. curiosi disputatoris:
g. **In** ore ei: qz tot ē in disputatiōe. **h.** **Sz** aia ei nō im-
plebit bonis: qz sp maiorā discere cupit vt materiā habe-
at disputādi: et admirari faciat audientes: De q dicit aplūs. **j.**
Timoth. vj. a. Sup: nihil sciēs s lāguēs circa qstiones et pu-
gnas verbor: ex quib: oriunt inuidiē et pntiōes. Et **ij. Ti-**
morth. iij. b. Semp discētes et nunq ad sciētiā veritatis pue-
niētes. Vel spūaliter: **f.** **Dis** labor hois. i. eius q hō est /
et re et nomine. **g.** **In** ore eius / verificādo et sanctificādo
n 3 et custodiendo

C

105.68.

et custodiendo: ut. s. nihil nisi quod verum et sanctum est et bonum et utile loquatur: et quod corde credit: ore audacter confiteatur: et patrum baptismale quod ore percipit: studeat conservare: et quod ore predicat: studeat opere adimplere. Propter hoc enim precipitur in lege: ut os turturis ad ascellam retorqueretur: Leviticus. j. d. De hoc dicit Proverbum.

Et. sapiens
et stulto

B

Et. et am

kyj. d. Anima laborat: et laborat sibi: quia compulsa est cum os suum. Ore quidem suo compellit confitens ad credendum: et permittens ad soluendum: et predicans ad operandum. Et de hoc dicit Esaias. xlvij. b. Infringabo te laudem mea ne intereas. Frengit enim quidem diuine laudis est in ore christianorum: fidei professio: in ore promittentis: promissio: in ore predicantis: predicatio: quo ab omni gestu inordinato et opere illicito seipsum debet refringere. Sed de pigro doctore dicit Proverbum. xix. d. Abscondit piger manum suam sub ascella: nec ad os suum applicat eam. Ad autem sequitur: Sed anima eius non implebitur bonis: planum est: quia talis anime sue implende non laborat: sed animabus aliorum vel ventri proprio. Nec in animam suam aliquid mittit: sed in animas aliorum vel in ventrem suum. Vel ideo dicitur: Omnis labor hominis in ore eius: quia totus labor eius: et totius generis humani: ex ore primi hominis processit. Et ideo anima eius non implebitur bonis: presentibus que cupit: quia vana sunt et nihil replent. **¶ Quid habet amplius stulto sapiens et c.** q. d. cum laborem oculis et ventris communem habeat stultus et sapiens: et utriusque necesse est manducare: quid habet amplius stulto sapiens: et quid pauper nisi ut pergat illuc ubi est vita: id est nisi ut curet unde viuatur. Et sic: **¶ Quid habet amplius stulto sapiens:** cui sapienter res putantur: **¶ Et quid pauper spiritu habet amplius diuite avaro:** nisi ut pergat illuc ubi est vita: eterna: q. d. hoc vniu. pl. habet sapiens stulto: quia sapiens libere vadit ad vitam: stultus autem ligatus funibus peccatorum suorum vadit ubi est mors. Similiter pauper quasi expeditur cursor vadit ubi est vita. Unde Bartholomaeus. v. a. Beati pauperes spiritu et c. Diues autem avarus vadit ubi est mors. Unde Lucius. xvi. e. Factus est ut moreretur mendiculus: et portaret ab angelis in sinu abrae: Dicitur autem et diues: et sepultus est in inferno. Stultus cecus est: ut via vite non videat: diues avarus alligatus est ut visus aut simia: ut ire per via vite non valeat. Sapiens pro oculos habet quibus viam videat et se regat: pauper solutus est et expeditus: ut per viam agnitam currere possit: ubi est vita. De hoc dicit Baruch. iij. b. Quid est israel qui in terra inimicorum est: Inuenerasti in terra aliena: coinquaratus es cum mortuis. Deputatus es cum descendit in infernum: dereliquisti fontem sapientie: Nam si in via dei ambulasses: habitasses utique in pace super terram. Disce ubi sit prudentia: ubi sit virtus: ubi sit intellectus: ut scias simul ubi sit longiturnitas vite et victus et lumen oculorum et pax. **¶ Melius est videre. i. providere:** **¶ Melius cupias. i. cupere debes:** **¶ Melius desiderare. i. cupere:** **¶ Melius nescias. i. quod ignoras an desiderandum sit.** q. d. melior est scientia prouidentis qua scit quid cupiendum sit et quid non: quam temeraria et piceps concupiscentia eorum que concupisci non possunt nisi ab ignorantibus ea. Nec sunt temporalia que cognosci simul et concupisci ab eodem non possunt. Eo enim solo concupiscunt: quod non cognoscunt: Lucent enim in tenebris sicut putredines lignorum et squame piscium: que non nisi in tenebris lucent. Simmachus ita dicit: Melius est providere quam ambulare ut libet. Et alia translatio sic: Melior est aspectus oculorum super ambulante in aia. i. in animalitate. **¶ Sed et hoc. i. desiderare quod nescias:** **¶ Vanitas est et presumptio spiritus. i. piceps temeritas:** Non providere enim quod desideret: et statim ignota cupere: furiosa audacia est. **¶ Quis futur**

est et c. Juxta litteram intendit hic salomon dicere de quolibet homine futuro quod predestinatum et certum est apud dei scientiam: qualis futurus sit in vita presentis: et quid habiturus in futura: Et si malus sit hic: et malum recepturus in futuro. Et quibus hoc totum fuerit in presentia dei ab eterno: tamen scit quod homo est habens

libertate arbitrii presentis: scilicet in malicia quam contraxit originaliter: vel contra fugiendi ad gratiam que omnibus se offert. Nec habet homo causam que reddi de deo: eo quod malus est: et quod malum habet in futuro: Siquidem reliquit eum deus in manu consilii sui: apponens ei ignem et aquam: ut

ad quod voluerit porrigat manus suas: sic legitur Ecclesiastes. xv. d. An hominem vita et mors: bonum et malum: quod placuerit ei dabit illi. Laudanda est ergo iusticia dei que reddit iniuncti supplicium: et equitatem presentis. Sola voluntas hominis culpanda est: que eligit malum et mortem: et dimittit bonum et vitam: que ante ipsam apposta erant. Sed nec culpa originalis potest homo imputare deo: quia melius est sic esse quam non esse: ut dicit Augustinus. Preterea: nec a deo est culpa originalis: sed ab homine. Elidens igitur salomon errorem eorum qui dicunt: quod non est imputandum homini quod peccat: vel quod non potest homo vitare quando peccat: quia deus prouidit hoc ab eterno: dicit: **¶ Quis futurus est: vel qui: iam vocatus est nomen eius:** in presentia dei. q. d. quicumque futurus est vel fuit homo: antequam sit in natura: iam agnitus est in presentia dei: qualis futurus est in presenti: et quod habiturus in futuro. **¶ Et tamen cum hoc scit quod homo sit. i. quod ratione habeat et libertate arbitrii potest eligere quod voluerit bonum. s. aut malum:** Deus enim ab initio constituit hominem: et reliquit illum in manu presentis sui: Et ita non potest attribui peccata sua. Sic enim prouidit deus res: ut future sunt: nullam indicem eis necessitate: Et ideo sequitur: **¶ Et non possit contra fortiores se in iudicio contendere:** supple et hoc scit quod non possit homo contra fortiores se. s. contra deum in iudicio contendere: imponendo ei vel presentie eius peccatum suum. **¶ Dyptice:** exponit de christo: secundum quasdam glossulas: cuius nomen antequam esset homo vocatum est a deo. Unde Lucius. iij. c. Postquam consummati sunt dies octo: ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius iesus: quod vocatum est ab angelo prius quam in vtero conciperetur. Dicit ergo: **¶ Quis futurus est. i. aliquis quasi singularis. s. christus:** cuius compatiōe ceteri homines quasi non sunt. **¶ Nam vocatum est nomen eius:** a prophetis. Esaias. vij. c. Ecce virgo concipiet et pariet filium: et vocabitur nomen eius emmanuel. i. nobiscum deus. **¶ Et tamen licet sit deus:** scilicet ab ipso vel alijs quibus ipse reuelauit: **¶ Melius sit. i. verum.** Et etiam scit quod: **¶ Non possit in iudicio examinatoris prope vel generalis:** **¶ Contra fortiores se contendere. i. contra deum:** qui est ipso homine fortior. **¶ Christus enim inquantum deus:** fortior est se ipso inquantum homo. **¶ Hoc autem totum dicit:** ut concipiat se humanam infirmitatis temeritatem: pro diuine dispositionis iudicia disputare: Si enim christus homo non potest contra deum contendere: quanto minus purus homo. Unde Job. ix. a. Vere scio quod non iustificet homo comparatus deo: Si voluerit contendere cum eo: non poterit respondere ei vnus pro mille. Sapiens corde est: et fortis robore: quis resistit ei: et pacem habuit: Et. j. b. Si repente in terroretur: quis refidebit ei: Vel quis dicere poterit: cur ita facis: Deus cuius ire nemo resistere potest: et sub quo curuantur quod potentior orbem. Quatus sum ego ut respondeam ei et loquar obliuio mecum eo: **¶ Verba sunt plurima:** de presentia dei: quibus adinueniuntur ignari. **¶ Multaque in disputando vanitatem habentia. i. a veritate a fructu a certitudine vacua.** Pars enim talium verborum erronea est: et sic a veritate vacua. Pars pernicioiosa: et sic a fructu vacua. Pars incerta: et sic a certitudine aliena. Vel sic: **¶ Verba sunt plurima:** multaque in disputando vanitatem habentia. i. sophistica et arguta. Arguit enim sic. Si deus prouidit hoc: et non potest falli

pōt falli pūderia dei: ergo necessarium est hoc fore. Sed nō se/
quif hoc: qz pūfio dei nō coaptat rebus: Res em̄ mutabiles
sunt: z pūfio imutabilis eadē cōtrariōp.

Quid necesse est homi-

Expo. Ca. VII.

ni zc. Occasione verboꝝ intellectu hominū trāscē/
dētū de deo

Quid necesse est homi-
ni zc. Occasione verboꝝ intellectu hominū trāscē/
dētū de deo

Quid ne-
cessesse est homi-
maiora
se q̄rere: cū ignōret qd
pducatur sibi i vitā suā nume-
rū dierū pegrinatiōis suę: et

z de eius p̄ficiētia dis/
purantiū: sepe cadunt
homines in erroꝝ: vt
credāt se nō posse vi-
tare peccatum: ex quo
deus pūdit ipsū pec-
caturū: Ideo salomō
dehortat infirmos a
tali disputatiōe: dicens: **Q**uid necesse ē hominī ma-
iora se querere. i. inquirere: q. d. non est necesse. Un̄ Eccl̄.
iij. c. Altiōra te ne quesieris: z fortiora te ne scrutar̄ fueris: sed
que p̄cepit tibi deus cogita illa semp. Prouer. xxv. d. Sicut
qui mē comedit multū: nō ē ei bonū: sic qui perscrutator est
maiestatis opprimeat a gloria i. inani. s. quam querit: vt diuina
quā ingenio suo metri cōtendit. Ro. xij. a. Non plus sapere
q̄ oportet sapere: sed sapere ad sobrietatē. **C**um igno-
ret homo: quid conducat sibi in vita sua numerū
dierum pegrinatiōis suę: id est vite suę qua peregrin-
nat a domino super terrā. q. d. quid necesse est hominī maio-
ra se querere. i. plura q̄ expediat: vel necessariū sit ei nosse: cū
ignōret quid cōseruet sibi in vita sua numerū dierum pegrin-
natiōis suę. i. dies numerabiles. i. paucos: q̄ vix ad cognoscē-
da necessaria sufficiūt. Vel sic lege scdm̄ Blo. **Q**uid
necesse est hominī maiora se querere. i. nō necessaria
z difficilia: **C**um ignoret quid cōducat sibi: id est
quid sit vtile vel inutile sibi: **C**ū in vita sua p̄p̄ia: necdū
aliēna. Itē: **Q**uid necesse ē hominī maiora se que-
rere: cū ignoret numerū dierum pegrinatiōis
suę. i. q̄ diu victurus sit i hac vita pegrina. Et iterū: **Q**uid
necesse est hominī maiora se querere cū ignoret/
de tempore: **Q**uid velut vmbra p̄terit: id est va-
nissime z velocissime q̄ breue sit z q̄ chap. Verito autē pe-
grinatio dicit̄ huius vite viatio: quia pegrina est nobis re-
gio huius exilij. Unde. ij. Corinth. v. b. Dum sumus in hoc
corpore pegrinamus a domino: Et qz transire debemus ma-
re hui⁹ mūdī ad visitandā hierusalē ciuitatē supernā. Ab ipso
em̄ baptismo cruce signati sumus per fidem: z baculū sanctę
spei ibidem suscepimus: quo fulciemur in discriminibus vie.
Perā etiā charitatis ibidem assumpsimus: qua nobis z p̄xi-
mis necessaria pūderemus. Et tangit salomon hic tres cau-
sas: p̄pter quas sūma stulticia ē maiora se querere et necessa-
ria dimittere. Prima est incertitudo mortis: que tangit: ibi:
Numerū dierum pegrinatiōis suę zc. Propter qd
deberet homo esse intentus z sollicitus tm̄ circa bona opera
z necessaria ad vitam eternā habendam. Unde dñs ipsemet di-
cit: Job. ix. a. Ne oportet operari opera eius qui misit me
donec dies est: veniet nox quādo nemo potest operari. Et. j.
ix. c. Quodcūq̄ potest man⁹ tua instanter operare: quia nec
opus nec ratio nec sciētia nec sapiētia erūt apud inferos quo
tu p̄peras. Secūda causa est breuitas tēporis: que notat: ibi:
Et tempore qd velut vmbra p̄terit: qd vix sufficit ad
pagendum iter pegrinatiōis vite p̄sentis. Et ideo tempus
deberet esse p̄ciosissimū z tm̄ in bonos vsus expendi. Opor-
tebit enim quēlibet in die iudicij reddere rationē de qualibet
particula tēporis: qualiter z in quos vsus sit expensa: Nā
sic nō perit capillus de capite: sic nō peribit momētū de tem-
pore: vt dīc Bern̄. Ideo dīc Thren̄. j. e. In p̄sona eccl̄ie. Ab/
stulit dñs om̄s magnificos meos de medio mei: vocauit ad/
uersū me tēpus vt cōtereret electos meos. Tertia causa est:
qz nescit hō quid filij sui post eum facient p̄ eo: Et ideo vtile
esset vt ipsemet in vita sua p̄ se oparet. Et hoc est qd sequit̄:
Erit quis ei poterit indicare quid post eum fu-
turū sit sub sole. i. in tempore: q. d. non potest scire homo
quid fiet post mortem eius p̄ eo a filiis suis: vel ab alijs. Et

ideo bonū est vt quilibet p̄ seipso laboret dum licet: z de fine
suo cogitet assidue: z que sint ei necessaria in via querat: z cu-
riosa z inutilia dimittat. Unde P̄s. Motū fac mihi domine
finem meū: z numerū dierū meorū quis est vt scia quid desit
mihi. Sap. ix. d. Difficile estimamus que in terra sunt: z que

in prospectu sunt in/
uenimus cum labore:
que in celis autē sunt
quis inuestigabit: q. d.
nullus. Que autē sint
illa vtilia et necessaria
circa que debet homo
esse sollicitus et atten-
tus: ostendit salomon

diuersis p̄positionibus: dicens: **M**elius est nomen
bonū. i. bona fama a bonis exhibitā: **S** vngueta
p̄ciosa: corporalia: quia illa solum corpus reficiūt: sed bona
fama animā impinguat. Unde Eccl̄. xij. c. Curā habe de bo-
no nomie: hoc em̄ magis p̄manebit tibi q̄ mille thesauri ma-
gni z p̄ciosi. Itē: **M**elius ē nomē bonū: quo a christo
christiani nominamur: **S** vngueta p̄ciosa: quib⁹
corpora inungunt. Huiusmodi em̄ vngueta quattuor p̄stant
corporib⁹. i. sanitatē nitorem: odorem: incorruptionē: Sed
hoc nomē nō solū confert animab⁹ sanitatē z nitore spirituale
z odorem z incorruptionem: sed etiā confert regnū eternū z
sacerdotiū. Unde. j. Pet. ij. b. Vos estis gen⁹ electū: regale
sacerdotiū. Cōfert etiā eterne hereditatis filiationē: vt. i. filij
dei nominemur z simus. Unde. j. Joh. ij. a. Videte qualem
charitatē dedit nobis deus pater vt filij dei nominemur z si-
mus. De hoc nomine dicit̄ Esa. lvj. b. Hęc dicit dominus
eunuchis: Qui custodierint sabbata mea: z elegerint que ego
volui: z tenuerint fēdus meū: dabo eis in domo mea z i mu-
ris meis locū: z nomen melius a filiis z filiabus: nomen sem-
piternū dabo eis: qd non peribit. Hoc autē nomē nihil aliud
ē q̄ gratia adoptiōis qua adoptamur deo in filios: et signa-
mur vt non solū simus: sed etiā appareamus filij dei. Unde
Eph. iij. g. Nolite cōtristare spiritū sanctū in q̄ signati estis
in die redēptiōis. Apoc. ij. e. Vincetū dabo māna abscondi-
tū. i. refectiōis eterne suauitatē: z dabo illi calculū lucidum. i.
corp⁹ gloriificatū lucidū plus q̄ sol: et in calculo nomen no-
uū scriptū: qz in ipso corpore gloriificato apparebit gr̄a q̄ erim⁹
filij dei: qd nemo scit nisi q̄ accipit. Ideo q̄ridie dicim⁹ oran-
tes: Sanctificet nomē tuū. i. cōfirmet in nobis: Barth. vj.
b. Itē Apoc. ij. c. Scribā sup̄ illū. i. q̄ vicerit: nomē dei mei
z nomē ciuitatē nouę hierusalē q̄ descendit de celo a deo meo
z nomē meū nouū. Scribē autē h̄ nomē omib⁹ virtutib⁹ q̄ si
q̄busdā lris aureis ipsi dei digito. Un̄ i fine dicit oib⁹: Qui
ē imago hęc z sup̄scriptio: Barth. xxij. c. Imago q̄ ad natu-
ralia: sup̄scriptio q̄ ad gratuita. Vel pōt dici: nomen bonū/
noticia bonę vite: q̄ ad modū vnguetoꝝ reddit bonū odore.
Un̄. ij. Cor. ij. d. Odore noticię christi māsifestat p̄ nos in oī
loco: qz christi bon⁹ odor sum⁹ deo. Et de h̄ dī Eccl̄. xlij. a.
Memoria iosef i p̄positiōe odoris facta ē op⁹ p̄gmatarij: in
ore dulcorabilē q̄si mel. De h̄mōi noie dī Luc. x. c. Gaude-
te qz nomia vīa scripta sūt i celis. i. noticia vīa a deo p̄bata z
p̄firmata. Un̄ Apoc. ij. a. Qui vicerit sic vestiet vestimētis
albis: z nō delebo nomē ei⁹ de libro vite. Et qz vt dixim⁹ h̄
nomē omib⁹ virtutib⁹ sine quib⁹ nō est salus scribē z cōpo-
nē: ideo i baptismo nomen imponit: qz tūc p̄mo litterę gr̄az
z donoz digito dei describunt in aīa baptizati: ex quib⁹ istud
nomē nouū. i. sanctitatis cōponit. Ex hoc noie not⁹ erat deo
moyses: Exo. xxxij. c. cū ei dicebat a dño: Moui te ex noie. i.
ex figuris et titulis gr̄az: quibus te inscripsi et insigniui. Mo-
nitas autē nomis. i. famę consistit in sex. i. bonitate z veritate
eoz q̄ p̄dicant: bonitate z auctoritate p̄dicantiū: latitudine z
p̄seuerantia p̄dicatiōis. Et hęc est fama que impinguat ossa. i.
virtutes: sicut legit Prouer. xv. d. Vel ossa. i. viros fortes et
robustos q̄ totū corp⁹ eccl̄ie sustinet: q̄ de bona fama alioꝝ
velut vinctiōe suauissima impinguant. Posset intelligi bonū
nomē gr̄a p̄destinatiōis: de quo. s. vj. d. Quis futur⁹ est: nam

n 4 vocatū est nomē

Ps. 38.

Al. tventurum

Prouer. 22. a.

De bono noie

De bona fama

vocatus ē nomen eius / qñ i libro vite scriptū ē nomen eius. Et hoc nomen melius est qñ vnguentū p̄ciosū: nō solū corpalia sed etiā qñ sp̄alia. i. qñ virtutes. Vnde est em̄ gratia p̄destinatiōis qñ gratia iustificatiōis quo ad securitatē: Mā gratia p̄destinatiōis neminē p̄ire sinit: gratia hō iustificatiōis iudas habuit et tamē perijt. Item /

Dei est nomen bonū. i. bona fama: qñ vnguentū p̄ciosū / virtutū: qñ in bona fama deo gloriatur et p̄rimus edificat: vnguentū aut virtutū finem sibi soli p̄ficit. Et hoc dicitur contra quosdam qui dicunt sibi sufficere si habeant vnguenta virtutū / non curantes de fama / nō attendentes qd dicit dominus / Matth. v. b. Sic luceant opera vestra etc. Et Eccl. xij. c. Curam habe de bono nomine. Et Hieronymus. Crudelis est qui famam negligit. Sequitur: a **Et dies mortis qñ natiuitatis** / melior est. i. in eis qui habent bonum nomen: quia p̄ciosus est in conspectu dñi mors sanctorum eius. In talibus em̄ dies mortis est egressus de p̄senti miseria: dies natiuitatis est ingressus in illā. Et hoc manifeste apparet qd dicit hic ex facie mortis et natiuitatis. Dors em̄ nihil aliud ē qñ exitus de carcere: finis exilij: laboris consummatio: ad portū applicatio: p̄grinationis finitio: oneris grauissimi. s. corporis depositio: de equo furioso: id ē de carne descensio: de ruinosā domo liberatio: breuis omnium egritudinū terminatio: omnium piculorum euasio: omnium malorum consumptio: omnium vinculorum disruptio: debiti naturalis solutio: reditus ad patriā: ingressus ad gloriā. Ecce trario: natiuitas ē omnium malorum ingressio. Ob hoc / vt dicit Hieronymus ad Tirasium de morte filij sui: Doluit dñs lacrimas nō dormientē sed potius resurgentem: et flebat quē coquebat p̄pter saluandos alios seculo reuocare: Idāc vitā dans dñs ingemiscēbat: quā tu doles esse sublarā. Habet et alia multa bona: qñ in parte tangit Hieronymus in p̄dicta eplā: quoz explicatio tractatū requireret specialem. Moraliter: a **Dies mortis** / melior est qua morimur peccato vel mundo: b **Dies natiuitatis** / qua nascimur filij ire: vel qua nascimur mundo vel p̄lacioni. An dñe. xx. d. Bledicta dies in q̄ natus sum: dies in q̄ peperit me mater mea / nō sit bñdicta. Hieronymus sic exponit: a **Dies mortis qñ natiuitatis** / melior est. i. certior: qñ in morte patet qualis fuit homo q̄ morietur: sed in natiuitate nescit qualis erit q̄ nascitur. Sequitur: c **Melior est ire ad domū luctus** / i. vbi luget mortuū vel infirmū: vbi scz ostēdit miseria fragilitatis n̄re in p̄senti cadauere: d **Ad domū cōuiuij** / vbi. s. fiunt cōuiuia nuptiarū vel alia. e **In illa enim. s. domo luctus** / f **Finis cūctorū admonet hominū** / i. reducit ad memoriā cōmunis conditio hūanę fragilitatis / et mortis necessitas. g **Et viuens cogitat quid futurum sit** / i. vile cadaver. Ideo sunt ep̄taphia: vt quilibet mortem suam in aliena morte quasi legēs dicat: quod sumus iste fuit: erimus quandoq̄ quod hic est. Et hoc est quod legitur Eccl. xxxvij. c. Demor esto iudicij mei: sic em̄ erit et tuū: mihi heri tibi hodie. Moraliter: c **Melior est ire ad domū luctus** / Domus luctus est infernus: ad quā eundū ē p̄ recogitationē et timorē: sic legit Esā. xxxvij. b. Ego dixi in dimidio dierū meoz vadā ad portas inferi. Domus cōuiuij / mūdus est: vbi reprobi cōuiuant. Esā. xxij. d. Ecce gaudij et leticia occidere vitulos et iugulare arietes / comedere carnes et bibere vinū. Itē domus luctus est ecclesia: quę luget filios suos vbiq̄ mortuos. Hier. xxxj. c. Vox in excelso audita ē: Rachel plorat filios suos et nolētis cōsolari sup eos / qz nō sunt: vel qz nolūt ire ad solēnitatē dñi ad quā inuitati sunt. Thren. j. b. Uie sion lugent eo q̄ non sit qui veniat ad solēnitatē. Domus cōuiuij est synagoga peccantium: q̄ carnes alioz cōferūt ad vascendū in ecclesia. f **Finis cūctorū admonet hominū** / i. futura felicitas / et futura calamitas: vt illa gr̄at / illa fugiat. Itē domus luctus est mens lu-

gubis: luctus dei cōtumelias / p̄sentes miseria / culpas proprias et alienas. Domus cōuiuij est mens secunda et gaudens de propriis bonis: de qua dicitur Proverb. xv. b. Secunda mens quasi iuge cōuiuiū. Est igitur sensus finis hoc: Melior est lugere humiliter mala sua vel aliena: q̄ temere gaudere de bonis propriis. Melior est aquas lachrymarum p̄ peccatis effundere: q̄ vinū leticię de bonis factis potare. Et huic sententię congruit quod sequitur: g **Et viuens cogitat quid futurum sit** / Inde em̄ crescit luctus: qz cogitat q̄ iudicandus est et damnandus nisi hic peccata sua lauet aqua lachrymarum: et redemerit p̄cio elemosynarū. Sequitur: h **Melior est ira risu** / quia per tristitiam vultus corrigi animus delinquentis. Iuxta litteram: melior est ira patris in filiū delinquentem / q̄ risus: id est vultus austerritus / vel aspera correctio siue increpatio: q̄ remissio blanditijs: vt patet in heli. j. Regū. iij. c. Et de hoc dicit Eccl. xxx. b. Lacta filiū tuū et pauentē te faciet: lude cū illo et contristabit te. Similiter verū ē de patre spirituali: id est de p̄lato: cuius ira: id est disciplina debet esse in filios delinquentes: alioquin frustra portat baculum pastorem: in quo tria officia pastoris notant. Vñ / Attrahit per p̄mū / medio rege punge per imū. Et non solū frustra: sed etiā magis inutiliter q̄ formido horrorem vel vinearum: cuius baculus / etsi nihil pcurat / tamē fret aues et feras ne demoliant hortos aut vineas. Propt̄ hoc dicit in Ps. Posuisti firmamentū ei: id est p̄latum qui deberet eē firmamentū ecclesie / formidinem.

Non est ergo pater qui peccatis aut vitijs filioz non irascitur. Nec enim ira bona est: quę etsi turbet oculū rationis ad tempus: postea limpidiorem reddit. De hoc dicit Eccl. vij. c. Filij tibi sunt / serua corpus illarū: et non ostendas hilarem faciē tuā ad illas. Potest et hoc itelligi de ira diuine animaduersionis: id est p̄sentis aduersitatis: et risu p̄sentis p̄speritatis: quę vñaliter fortune arrisio appellatur. Et est sensus: h **Melior est ira risu** / id est aduersitas p̄sens: q̄ p̄speritas. Unde Gregorius. Cum omnis fortuna timenda sit: magis timenda est p̄spera q̄ aduersa. Et Augustinus. Summa ira dei est: cum parit hic: summa hō misericordia: cum non parit. Ad hoc enim parit hic: vt in eternū non parcat: et ad hoc nō parit hic: vt in eternū parcat. Unde alibi rogat Augustinus: Domine hic vze / hic seca: dūmodo in futuro parcas. Hoc est contra multos qui iram huiusmodi tota mente persequunt: et risū totis viribus insequunt. Et quibz dicitur Job. vij. c. Qui timet p̄uinam: irruet sup eum nix. De autē ira huiusmodi melior sit q̄ risus / apparet ex hoc q̄ pater amantissimū et sapientissimū filijs charissimis et omnibz amicis: hmo et filio vnigenito illam dare maluit: ex quo apparet q̄ maiores gratie debent deo de ira sua: q̄ de risu. Qd videt velle Job. xxxv. c. Ubi ē deus qui fecit me: q̄ dedit carmina in nocte. Et Ps. In die. s. p̄speritatis / mandauit dominus misericordiam suā: et nocte. s. aduersitatis / canticū eius. Ps. v. g. Ibant apostoli gaudentes a cōspectu concilij: quoniam digni habiti sunt p̄ nomine iesu contumeliam pati: non q̄ exaltati honoribus aut locupletari diuitijs / aut delibuti delictijs. Ira huiusmodi: id est tristis facies ostendēda ē detractori: cū male loquitur de absente. Proverb. xxv. d. Ventus aquilo dissipat pluuias vñ nubes: et facies tristis linguā detrahentē. Tribus generibus hominū cōuenit ostendere iram suam. s. patri carnali / patri spirituali / et audienti detractores. Nam si audis canem latrantem: id est fratrem tuū alij detrahentem: et non corrigis / peccas. Ps. Detrahentē secreto primo suo: hunc psequerbar. Generaliter autē omni homini congruit: vt si videt vel audit aliquē alicui detrahentē q̄ ei irascatur / ad minus tristem faciē ostendendo: i **Quia per tristitiam vultus** / audientis: k **Corrigi animus delinquentis** / i. detrahentis / vel aliter peccantis.

De morte

De morte

Moraliter

Moraliter

Dei

Dei

Dei

Dei

Dei

Dei

Dei

Dei

Dei

Tristitia
sapietium

hensis vel aliter peccatis. **a** Cor sapientium vbi tristitia est: Quadrupliciter. Primo i luctu penitentie qñ in extirpatione teloz igneoꝝ diaboli. i. carnaliũ desiderioꝝ. Secũdo in tormẽto disciplinẽ qñ i repressoꝝ carnalis concupiscẽtie. Tertio in pena gehenne qñ in refugio ab insultibus pñsentũ gaudioꝝ. Quarto in medio sapietium vbi sp̃ est tristitia de peccatis. Unde Prouerb. xv. b. Nō amat pestilẽtẽ eũ qui se corripit: nec ad sapientes gra- dit. Itẽ in eodẽ. xv. d. Auris q̃ audit incre-

a Cor sapientium vbi tristitia est: et cor stultorum vbi leticia. **M**elior est a sapiente cor- riptio: q̃ stultoz adulatio decipit: q̃ sicut sonitus spinarum

patioẽs vitẽ: in medio sapientum comorabit. Vbi em̃ semp aut trucidant aut de morte eozum tractat: et ideo semp est in tristitia et ira corra vitia. Ideo etia dicit: Cor sapientium vbi tristitia: q̃ atrocissim⁹ hostis hũani generis est voluptas: et ideo illum summa diligẽtia declinat et fugiunt sapientes: tristitia quasi dypteu fortissimũ corra eius iacula opposites. Tristitia em̃ est sal corra spurcitia voluptatis: ne veribus scateat sapietẽs. **Matth. v. a.** Beati qui lugent: qm̃ ipsi cõso- labunt. Item Cor sapientium vbi tristitia. i. ad peccata pñtia et pñmox. **Ezech. xliij. c.** Fili hominis: ostẽde domui israel templũ et cõfundant ab iniquitatib⁹ suis: et metiant fa- bria: et erubescant ex omnib⁹ q̃ fecerũt. **b** Et cor stultozum qui odiũt correctioẽs: **c** Vbi leticia inuidialis vñ carnalis: quẽ dolore parit. Unde Prouer. xliij. b. Risus do- lore miscebit: et extrema gaudij luctus occupat. **d** Melior est a sapiente. i. a deo vel ab homie iusto: **e** Corrigi in pñsenti oburgatioibus aut flagellis: **f** Cor stultozum pñlato- rum vel cõfessorum: **g** Adulatione decipi. Adulatio em̃ est qñ fasciatio: q̃ aufert vñ obscurat visum spirituale. **Uñ** Sap. liij. c. Fascinatio nugacitatis obscurat bona: et incon- stantia concupiscẽtie trãsuertit sensum sine malicia. Vbi Glo. Fascinat et grauat: qui adulatio impedit vel laudando deci- pit. Unde **Gal. iij. a.** O insensati galate: quis vos fascinauit non obedire veritati: Et **Ecc̃i. xviij. c.** Donũ inuidi cruciat oculos. Inuid⁹ em̃ latine significat: dicit fascinator grece. **Matth. xv. b.** Si q̃cẽ q̃cẽ ducatũ pbeat: ambo in foueã ca- dunt. Adulatores sunt inflatores vesicarũ. i. supbie et inanis gloriẽ: quẽ sũt pñtie vesicẽ diabolicẽ. Itẽ sũt sirenes maris: q̃ suauitate cantus sui submergũt incautos in fluctib⁹ pñtoꝝ: De quib⁹ dicit **Esa. xliij. d.** Sirenes i delubris voluptatis. i. in domib⁹ pñtoꝝ: vbi voluptas hospitũ habet: et vbi idola adorant. Itẽ sunt incantatores diaboli: qui auditores suos adeo demerant: vt oia incredibilia de se credat. Itẽ sũt nutri- ces diaboli: q̃ fetus diabolicos lacte adulatiois lactant et nu- triunt. Et de hoc dicit Prouer. i. b. Fili si te lactauerint pec- catorez: ne acquiescas eis. Itẽ sũt lamie infernales: de quib⁹ **Luce. liij. a.** Lamie nudauerũt mamas et lactauerũt catu- los suos. Itẽ sunt sacerdotes mortis: qui filios mortis inces- santer sepeliunt. **Luce. ix. g.** Sine mortuos sepelire mortuos suos. Vbi dicit **Grego. i.** Mortu⁹ mortuũ sepelit: cũ pecca- tor peccatori adulat. Itẽ sũt oculatores diaboli: q̃ diaboli velut a somno excitatũ et cõturbatũ p pñnitentiã i peccatore modulariõib⁹ suis iterũ soporat eum et delicatũ somnũ ei fa- ciũt. Item sunt ranę egypti: de quib⁹ **Ps̃. Edidit terra eoz rana in penetralibus regũ ipsoz.** Oia em̃ penetrant iste ra- nę: et nullũ cõsiliũ abscondit eis. Sunt em̃ cõsiliarij familiares magnatũ: q̃ se peiores egyptijs mōstrant. Ipsi em̃ ranae fu- gari petierũt a moysi: **Ezo. viij. c.** Ipsi ño eas nutriũt et ad- uocant ne discedat. Itẽ sũt illuzores: q̃ magnatibus illudũt in veste alba: sicut herodes dñõ: **Luce. xxiij. b.** Adulatio enim nihil aliud est q̃ quedã vestis alba: q̃ adulatores turpitudines magnatũ operiũt: ne videant ab eis. Ideo de h̃ dicit **Esa. liij. c.** Popul⁹ meus q̃ beatũ re dicũt: ipsi se decipiũt. **Matth. v. g.** Stupor et mirabilia facta sunt i terra: pphete pphetabãt men- dacũ: et sacerdotes applaudebãt manibus suis: et ppl⁹ meus dilexit talia. Item sunt pñtoꝝ: qui osculo prodũt amicos:

sicut iudas dominũ. Unde Prouerb. xxvij. a. Velozior sũt vulnera diligẽtis q̃ fraudulẽta odientis oscula. Itẽ sunt au- cupes diaboli: qui retia et pedicas tendunt ad capiendas ani- mas magnatoꝝ. **Matth. v. f.** Inuenti sunt in pñlo meo impij insidiatores: qñ aucupes laqueos ponẽtes et pedicas ad capien-

ardentium sub olla: sic risus stulti. Sed et hoc vanitas. Calumnia turbat sapientẽ: et pñt robur cordis ei⁹. Melior est finis orationis q̃ pñcipiũ.

dos viros. Prouerb. xxx. a. Iñdũ qui blan- dis fictisq̃ sermonib⁹ loquit amico suo: re- te expandit pedibus vel gressib⁹ eius. Itẽ sunt latrones: q̃ occul- te homies iugulat sũ pñctu familiaritatis.

Unde significant pñtoab. ij. Regl. xx. c. qui dixit ad amasam: Salue mi frater: et tenes manu dextera mentũ eius qñ oscu- lans eũ: percussit eũ gladio in latere et effudit intestina ei⁹. Itẽ sũt furnarij diaboli: q̃ succendũt ollã eius. i. mētes peccantiũ. **Uñ** **Osee. vij. a.** Om̃s adulteratores qñ cliban⁹ succensus a co- quẽte. **Uñ** q̃ magnatib⁹ q̃ sepulchros suos amicos dicũt: et sepultura reputat laudẽ suã: qui malũt abscondi vulnera sua q̃ curari: quoz gaudiũ est sepeliri et dolor suscitari. Unde dicit **bea⁹** **Heri.** Vira pueritas: homo irascit medicari. i. argu- enti: et nō irascit sagittari. Quare aut dixit salomon: q̃ me- lius est a sapiente corrigi: q̃ stultoz adulatio de- cipi: subiungit: **b** Quia sicut sonitus spinarũ ardẽ- tiũ sub olla: sic risus stulti. i. arrisio et applaus⁹ adulato- ris. Olla est cor magnati cuiuslibet: sp̃ne ardentes sũba adu- lantiũ et arrisio. Et est sen⁹: Sicut sp̃ne ardẽtes bullire faciũt ollã et accendũt: ita verba et arrisio adulantiũ accendũt corda magnatũ. **C**õgruentius aut potest intelligi de stulto decepto: et nō de stulto decipiente: sic: **b** Sicut sonit⁹ spinarũ ar- dentium sub olla: insuavis crepitatio est: **i** Sic risus stulti: q̃ gaudet de succensioẽ sua: non est nisi crepitatio ei⁹. i. frequens crepitatio. Toties em̃ crepat stult⁹: quoties ridet de adulatioẽ sua. **k** Sed et hoc. i. adulari peccatori: vñ arris- dere adulari: **l** Vanitas: q̃ duos simul euacuat et adu- lantẽ et illũ cui fit adulatio. **m** Calumnia. i. iniquitas abun- dans: vel falsa crimiatio: pñtia vel aliena: **n** Conturbat sapientẽ: imperfectũ adhuc: q̃ de pueritate quã videt turbat magis celo cõpassiois q̃ dolore pñtie passiois. Unde. **Ecc̃i. xxvij. a.** A trib⁹ simul cor meũ: et i quarto facies mea metuit: delaturam ciuitatis et collectionẽ ppli et calumniã mendacẽ. Perfect⁹ ño sapiẽs nullo mō turbat: q̃ oia cõsiderat. pueni- re ad vtilitatẽ iustoz. **Uñ** Prouer. xij. c. Nō pñstabit iustũ q̃cqd ei acciderit. **o** Et pñt robur cordis ei⁹. i. virtutẽ fiduciẽ et magnanimitatis ei⁹: Dũ em̃ cõsiderat tot calumnias iustis et inocẽtib⁹ irrogari: et se nō posse resistere: et deũ nō sta- tim subuenire: deficit i seipso. **p** Melior est finis oratiois q̃ pñcipiũ. i. meli⁹ est bñ cõsummare orationẽ: q̃ bñ inchoa- re. Et intelligit hoc de omi genere oratiois: tam rhetorica q̃ theologica. Orator siquidẽ ordit orationẽ validis ratiõib⁹: in medio vñt mediocribus: in fine ponit validissimas rōnes. Epilog⁹ em̃ magis cõfirmat memoriã q̃ exordiu⁹: Et ita me- lior est finis orationis: rhetorice: q̃ pñcipiũ. i. rōnes q̃ in fine ponunt: q̃ q̃ in pñcipio. **Silr** melior est finis orationis: theologice qua oram⁹ deũ: siue meditãdo: siue loquẽdo: siue opando: q̃ pñcipiũ: q̃ ois laus i fine canit: et iusticia cõsum- mata melior est q̃ inchoata. Et dñ hoc sũ tria genera hominũ. Primo sũ impleuerates: qui incipiũt sed nō perficiũt: **C**õtra quos domin⁹ importunitatẽ orationis cõmedat: **Luce. xi. a.** de amico petẽte tres panes. Et eodẽ. xviij. a. Oporter semp orare et nō deficere. **Luce. xliij. f.** Hic homo cepit edificare et non potuit cõsummare. Secũdo sũ temerarios respon- sores et pñcipites iudices. Unde Prouerb. xviij. c. Qui pus respondet q̃ audiat: stultũ se esse demonstrat et cõfusione di- gnũ. Tertio contra incipientes audire sacra doctrinã: et statim resiliẽtes et fastidietes. Quidã enim auditis introductioib⁹. i. historijs: vel tribus qñstionibus et duobus sermonib⁹: cõtentũ sunt: nō attendẽtes qd dicit **Antl. v. a.** Bibite et inebriamini charissimĩ. Itẽ **Job.**

B

charissimū. Itē Job. ij. a. iussit dñs implere hydrias aqua: at illi impleuerunt eas vsq; ad summū. Proverb. xix. d. Filli ne cesses audire doctrinā: nec ignores sermones sciē. Hic q̄ cōmēdat finis oñis sacre: et dñs melior esse q̄ pñcipiū: vt ad p̄seuerantiā trahat. Vel alit: Tota oīo ē tota series legis: quā de^o toto hūano gene/

rilocur⁹ est. Et huius oñis finis est charitas. **Uñ. j. Timoth. j. a.** Finis p̄cepti est charitas. **Ro. xij. c.** Plenitudo legis ē dilectio. Principiū e⁹ est timor. **Eccl. j. b.** Dilectio dei boni/rabilis sapiētia: Initiū sapiētię timor dñi. Est q̄ sensus: **De lior ē finis oñis q̄ pñcipiū. i.** melior ē charitas q̄ timor. Vel pñcipiū oñis est gratia: quę excitat ad orandum deū: Finis eius est gl̄ia eterna: q̄ peti^t in oratiōe. **Et nō est dubiū qñ melior sit gl̄ia q̄ gratia.** **a. Melior ē patiens arrogāte.** Patiens em̄ vnū solū malū et modicū patit: ppter qd̄ postea coronat̄ eternalit̄. **ij. Cor. iij. d.** Id qd̄ i p̄senti ē momētaneū et leue tribulatiōis nostrę: sup̄ modū i sublimitate rē. Arrogans nō multa mala et magna etiā a seipso patit: ppter q̄ postea cōdemnat̄. Arrogans em̄ dicit q̄ vsurpat sibi qd̄ non est suū. i. q̄ irrogatā sibi iniuriā vult vindicare. **Scriptū ē em̄: Vili vindictā et ego retribuā dicit dñs: Eccl. ix. a.** fm̄ aliā translationē. Et hec est p̄ma iniqtas arrogantis: qz alienā iusticiā sibi vsurpat. **Secūda ē: qz in eadē et p̄p̄ia causa vult eē actor et iudex.** **Tertia ē: qz et si ad ipsū p̄tineret iudiciū vel vindicta: tamē pendēte lite vsq; ad diem vltiōis et iudiciū nō liceret:** ppter qd̄ dicit aplūs. **j. Cor. iij. a.** Nolite iudicare ante temp⁹. **Quarta est: qz dum aliq̄ nocere cupit seipsum occidit.** Sic dicit beatus Aug⁹. Qui aliq̄ nocere desiderat/ simi lis ē furioso: q̄ gladio suo se trāsuerberat vt tunicā alteri scindat. **Quinta est: qz p̄uertit ordinē iudicij:** Primo em̄ debuit incipere i vindicare a seipso: q̄ iniuriā fecit dño/ auferē ei iusticiā suā: et p̄ximo suo indebite respōdendo. **Sexta ē: qz aduers⁹ furiosum litē et bellū mouet in tpe furie.** **Septima est: qz patiētie donū qd̄ custodire debuit gratis deseruit.** **Octaua ē: qz fratri qd̄ debebat et qñ debebat nō redidit.** i. patiētiā tpe cōtumelię v⁹ iniurię irrogare. **Nonā ē: qz de ira v⁹ odio iusticiā vult facere:** q̄ de solo iudicio debet p̄cedere. **Decima ē: qz chirurgico suo oblatrat: sic canis.** Alias causas inuenies. **Proverb. xvj. d. ibi: Melior ē patiens viro forti: et qui dñat aīo suo expugnatore vbiū.** **b. Ne sis velox ad irascēdū: qz ira in sinu stulti requiescit.** De b. Jaco. j. c. Sit oīs homo velox ad audiendū: tardus autē ad loquēdū: et tardus ad irā. Ideo tardus: qz vitijs alienis piculose adhibere poteris ignē aut ferrum alienis vulneribus sanandis. Nimis velox est ad saltum qui p̄us saltat q̄ attēdat q̄ saltat: sic nimis velox ē q̄ statim irascit̄ iniuriātū v⁹ alis peccātū. Demū eē velocē ad irascēdū: nihil aliud ē: q̄ esse velocē ad insaniēdū: Prouocata em̄ debet venire ira/ nō se ingerere improba: vt dicit beatus Bern⁹. In sinu autē stulti dicit̄ ira requiescere: sicut in p̄prio domicilio. Vñ ira in sinu stulti est qñ leo in spelūca sua. Vñ non est ambulandū inter stultos: sicut nec inter spelūcas leonum. Periculosum est leonem dormientē excitare: sic stultū ad irā puocare. Vñ **Proverb. xxvj. c.** Sicut qui apprehēdit auribus canē: sic qui p̄trāsīt et impatiēs cōmiscet̄ rixę alterius. Item eodē. **xxvj. b.** Semp iurgia querit malus. i. iracūdu: angel⁹ autē crudelis mittet cōtra eū. Iracūdu em̄ meli⁹ p̄ aliū iracūdū castigat: sicut equ⁹ rabidus p̄ aliū equū rabidum statim mitefcit. **Alit: b. Ne sis velox ad irascēdū. q. d.** descat ira tua in corde tuo vt nō exeat foras: vel saltē tarda sit ad mortū: **c. Quia ira in sinu stulti requiescit: qd̄ plus est q̄ tardam esse ad mortū.** **d. Ne dicas rē.** Dacten⁹ de his q̄ vident̄ insipientib⁹ mala dictū est: hoc est de ira: luctu/ correctiōe: q̄ tñ bona sunt: hic agit cōtra blasphemā quorūdam: q̄ de puidētia dei qua mūdus regit̄/ male sentiūt/ dicētes: antiqua tempora meliora fuisse q̄ moderna: Interrogāt em̄ stulti quare deus

Al. f. iudicare

cōcessit antiquis patribus tantā affluentia: tot et tantas diuitias et delicias tēporales: plures vxores: et alia multa quę oīa nobis interdunt. P̄terea/ sepe loquebat̄ et apparebat eis: vindicabat i hostes eorū: Vodo ecōtrario oīa fiūt. De hoc admirant̄ stulti: qz videt̄ qd̄ dñs sit iratus nobis: qz exponit

et quiescit. Ne dicas: quid putas cause est qd̄ priora tēpora meliora fuere q̄ nunc sunt:

nos tribulatiōibus: et hostes nostros diligit quos florere facit vel p̄mittit. Nunc errorē intendit hic salomon elimare: et de diuina puidētia qualis sentiendū ē docere. **Unde dicit: Ne dicas/ apud te/ v⁹ alij: e. Quid putas cause est qd̄ priora tēpora. s. abrag isaac et iacob et moysi: Meliora fuere q̄ nunc sunt/ sub christo. Hoc nō est verū: Tūc em̄ multi erāt increduli et pauci fideles: mō plures sunt fideles q̄ tūc/ licet plurimi infideles. P̄terea: nūc est temp⁹ gratię: tūc tempus ante legē vel sub lege. Nūc victus est diabolus: tūc regnabat vt dñs. Nūc apta est ianua paradisi: tūc erat clausa. Tūc natus est iudea deus: nūc in omnē terrā exiuit sonus eorū. Si dicas qd̄ fiebat tūc plura miracula. Respōsio. Quid erat tūc. Causa autē diuersitatis huius est sola voluntas dei et sapiētia et potentia eius/ qua cūcta ordinat et moderat̄. put videt̄ suę reipublicę expedire: omnia em̄ ad gloriā suā et nostrā vtilitatē: facit em̄ sicut potentissimū/ sapiētissimū/ optimū decet facere. De antiquorū nō felicitate si qd̄ attenderit q̄ bene illa ipsi v⁹ fuerūt: et nos q̄ male nra pua vtamur felicitate: plane et plene videbit/ qz illis dari debuit et nob negari. Sic dicit beatus Bern⁹. Da mihi vnū timotheū et ego cibabo eū auro: et potabo balsamo. Sic et dico: Da mihi vnū abraam vel vnū dauid: et dabo ei omnes mūdi diuitias et delicias et gloriā. Sicut em̄ ille fecit: sic iste omnia hec faceret instrumēta et adiumenta veniēdi ad deū. P̄terea: imbecillitas humani generis non fuit deterrenda i pñcipio austeritate: sed qñ edēcula pascēda sobiciunculis et lacte tēporaliū: nūc nō populus dei quasi adult⁹ nō sobiciunculis/ non lacte pascendus est: sed ad mensam patris inuitandus: et virili et magnifica strenuitate exercendus. Etas em̄ ista iuuentutis et virilitatis est: et apta bellis non cunabulis. Qui igit̄ causat̄ tempora p̄terita meliora fuisse modernis: eo qd̄ ista sunt artioris disciplinę: illa nō amplioris licentię: idem est ac si causaretur: cur non omnia tempora etatis humanę deducant̄ in cunabulis: et cur maiora imponant̄ puectis et exercitat̄ q̄ teneris et nouicijs. Si nō querat aliquis: quare modo ita multiplicent̄ flagella in mūdo. Respōsio. Ideo supfundi aquam tribulationis: vt extinguat̄ incendiū voluptatis et cupiditatis. Et ideo sal tribulationis supasperi: vt putredo et vermes carnalis cōcupiscentię mortant̄. Ideo absinthio tribulatiōis aspergi mānillas babylois: id ē fōtes p̄sentiū voluptatū/ vt paruuli ablactent̄ Et generalit̄ ideo mūdū vult dñs calamitosū eē: vt nō debeat diligi. Ideo spinosū/ vt nō debeat amplecti. Ideo ruinosū/ vt timeam⁹ ei inniri. Vel sic potest intelligi: **e. Quid putas cause ē qd̄ priora tēpora. s. beati bñdicti/ augustin⁹ rē.** **f. Meliora fuere/ ad bene operandum/ et cōtemplatiōi vacandū oportunitiora: q̄ nunc sunt.** Respōsio manifesta est: qz ecclesia tunc non habebat diuitias aut potestatem iudiciariā sicut mō: et ideo in pace tūc erat ecclesia: nūc autē vbiq; terrarū turbatur ambitionibus/ lacerat̄ schismatibus/ inquietat̄ questibus/ perstrepat litib⁹/ concutit bellis: et ideo illa tēpora meliora fuerūt. Stulta est em̄ huiusmodi interrogatio et opinio: quę tamē frequens est apud homines: quia nullū tempus melius est aliō: habet enim quilibet virtus suū tempus et messem atq; vindemiā suam. Verbi gratia. Patientię tempus et messis atq; vindemia est tempus p̄secutionis/ tribulationis/ temptatiōis. Fortitudinis tēpus et messis et vindemia ē temp⁹ occupatiōis et laboris. Obedientię et magnanimitatis tempus et messis et vindemia est tempus cū ardua instāt aut impanē dura. habet et sapiētia et pietas et ceterę virtutes huiusmodi temp⁹ ac messem atq; vindemiā suam. s. tempus pacis**

tempus pacis et tranquillitatis: in quo celsae horreum atque cel-
larum frugibus bonorum operum replet. Apparet ergo nullum tempus
vacuum esse virtutibus: sed partitum equaliter: Et sicut tempora belli
et securitatis sterile videtur contemplationi et pietati: et huiusmodi vir-
tutibus: et tempus pacis fertile: sic e contrario tempus pacis va-
cui et sterile videtur pa-
tientie et fortitudini: et
huiusmodi virtutibus belli-
cosis. Nullum ergo tem-
pus alio melius est: sed
homo dei omni gene-
re virtutum armatus: et
potest belli virtutibus
et pacis bellicosus: et est
tempus bonum et ferti-

a Stulta est enim huiuscemod-
b di interrogatio. Utilior est
c sapientia cum diuitijs: et ma-
d gis prodest videtur solē.
e Sicut enim protegit sapientia:
f sic protegit pecunia. Hoc aut

le sibi: tempore pacis virtutibus pacificis: et equaliter inueniet tem-
pus bonum et equale fertile: temporis autem varietatem dimittat dispo-
sitioni diuine. Et hac expositione inuit quidam Blos. qui dicit:
Sic debes vivere ut dies perfectus sint tibi meliores quam imperfecti:
semper enim est tempus operandi: Ideo sequitur: a Stulta est
enim huiuscemodum interrogatio: quae supponit tempora alia
alios esse meliores: Quia enim sunt equalia ad seruendum deo: ut
propositum est. Sequitur: b Utilior est sapientia cum di-
uitijs: supple quod sola. i. sine diuitijs. Et hoc propter fructum pie-
tatis et opera misericordie: quae valde necessaria sunt. Primo: quia
illis redimitur homo animam suam a carcere diaboli: et a perditione
inferni. Unde Proverb. xii. b. Redemptio animae viri prope di-
uitias. Secundo: quia eis generatur deus: ut dei sibi spiritualia bo-
na. Proverb. xix. c. Generat deus viam ad deum: qui miseretur pauperis. Ter-
tio: quia praeparat viam ad deum. Proverb. xvi. c. Domus homi-
nis dilatatur viam eius: et ante principes spatium ei facit. Quarto
quia multiplicat amicos plurimos: verum est qui dant. Unde
dominus Luc. xvi. c. Facite vobis amicos de mammona iniquita-
tis. i. iniquitatis: reducendo. i. ad equalitatem. Quinto: quia eis
facimus nobis thesauros in celo. Matth. vi. c. Thesauriza-
te vobis thesauros in celo. Sexto: quia sunt semina eterne vi-
tae. i. Contr. ix. b. Qui seminat in benedictionibus: de bene-
dictionibus et metet. Eccl. x. d. Seminate vobis in veritate ius-
ticiae: et metite in ore misericordie. Septimo: quia sunt arma in
defensione et impugnatione contra diabolum. Eccl. xix. c. Sup-
scutis potestis et super lanceam pugnabit adversus inimicum tuum:
elemosyna. i. Octavo: quia conservat homini gratiam. Eccl. xix.
c. Elemosyna viri quasi sacculus: cum ipso: et gratia hominis qua-
si pupilla conservabitur. Propter hos usus et alios plures: vi-
lior est sapientia cum diuitijs: quam sine illis: c Et magis
prodest sapientia cum diuitijs: quam sola: d Videtur solē
materialē. i. viuētibz. Quod ideo dicit: quia post mortem nullum
usum habet diuitie. Et videtur solē iusticię. i. christi:
qui nihil terrenum inter se et verum solē interposuit: quo visus
abscondatur ab eis. Quare autem utilior sit sapientia cum diuitijs:
ostendit salomon: e Sicut enim protegit sapientia sapientia
ante vitia et insidias inimici: f Sic protegit pecunia
habentem: et cui datur. Sed non tantum nec taliter: quia sapientia per se
sine diuitijs protegit: diuitie vero sine sapientia non. Et ideo se-
quitur: g Hoc autem plus habet eruditio et sapientia quam vitā
tribuit possessori suo: etiam sine pecunia: Pecunia vero non
tribuit vitā: sed emit et redimit: et hoc non sine sapientia. Differt
autem eruditio et sapientia: quia sapientia magis ad contemplationem
spectat: eruditio ad operationem. Unde eruditio dicitur virtus siue
ars operum directiva secundum contemplationem sapientie preunitis. Et
nota similitudinem protectionis inter sapientiam et pecuniam: Sicut
enim sapientia non protegit nisi cum fuerit operata: et associata fuerit
eruditioni: sic pecunia tunc primo protegit cum fuerit erogata et
exposita distributioni: Ideo signatim dicit salomon: h Hoc autem
plus habet eruditio et sapientia sociata simul: b Quod
vitā eternā tribuit possessori suo. i. utenti ea et comedē-
ti fructus eius. Ille enim possessor est sapientie: qui comedit fructus
eius: sicut arborē possidet: qui habet fructus eius. De hoc dicit Pro-
verb. xvi. c. Fons vite eruditio possidentis: supple ipsa erudi-
tionē. i. Considera opera dei: quae magna: et mirabilia sunt:

Unum enim gratuita pietate eligit: alium iusto iudicio: licet occul-
tissimo despicit. Sic patet in iacob et esau. Unum Malach. i. a.
Jacob dilexi: esau autem odio habui. Propter quod exclamat apostolus
Rom. xj. d. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: quae incogni-
bilia sunt iudicia eius et inuestigabiles vię eius. Item: Considera

plus habet eruditio et sapientia:
b quod vitam tribuit possessori
suo. Considera opera dei quod ne-
mo possit corrigere quae ille
despererit. In die bona fru-
ere bonis: et malā diē precave:

dera opera dei. i. vili-
genti arte de qua sunt opera
dei: prope et omnipotentis et
sapientis eius et bonitatis
eius congrua: ne forte il-
la alij attribuas: et non
ei: et ita fias iniurius
in eum: auferes ei quod
suum est: et idolatram in
creatura attribues ei

quod soli dei est. Item: Considera opera dei: ut cum timeas et gli-
fices. Unum Eccl. xlii. b. Vide arcum celi: vel sacre scripture: et bni-
dic eum qui fecit illum. Item: Considera opera dei: quae sunt inmutabi-
lia: k Nemo possit corrigere. i. emendare: l Quae
ille despererit. i. reprobaui. Job. xij. c. Si destruxerit
deus: nemo est qui edificet: si cluserit hominem: nullus est qui aperiat. Hoc
est multos doctores et predicatorum: qui impatiēter sustinent si au-
ditores sui a verbo eorum non continue corrigunt: incorrigibilitatem
eorum suam contumeliam arbitantes. Si quis vero eorum exhortationibus
puerit: h diuine sapientie surripit et suę sapientie vel eloquentie
ascribit. Illi non attendit quod conuersio peccatorum non est opus homi-
nis: sed diuine. Sic enim ferēs lucernā non habet visum gra-
dientibus: sed in adhibitione lucerne adiuvat: Et sic afferēs cibum
vitā comedenti non praestat: sed praestat conseruat: Et sicut pro virtu-
te praesidi non habet praesidiū: sed tamen in praesidio inuitat: Et sic tu-
ba victoria non habet: sed excitat praesidentes: Et sicut campana
deuotione orationis non confert: sed ad orationem vocat: Sic praedi-
cator aut doctor gratia conuertendi non praestat: sed tamen minister aut
instrumentum est quo deus operatur in conuersione peccatorum. Ideo
autem dicit salomon: quod nemo corrigit quae deus despicit: quia deus
quosdam despicit: quosdam appropinquat. Illos appropinquat quos corri-
git: quos multis bellis persecutionum: tribulationum: temptationum eri-
pit de manibus inimici. Illos vero despicit: quos velut vasorum
fragmenta vel panes irreparabiles praecipit: et quos velut cadauer-
ra in ceno diuitiarum ac deliciarum putrescere permittit: et quos etiam
nec extra nec intra visitat. m In die bona. i. in praesenti tpe
qui mereri potes vitam eternā: n Fructus bonis: tibi concessis:
et sic vivere ut ad vitam eternā referas pro mercedem. Et fructus
bonis: operibus et virtutibus. o Et malā diē precave. i. diē
iudicij: qui mala videtur malis. Unum Soph. i. d. Dies illa dies
ire: dies tribulationis et angustie. Et sic. m In die bona. i. in
tpe prosperitatis: n Fructus bonis. i. affluere operibus misericordie. o
Et malā diē. i. aduersitatis: p Precave. i. precoga. Jacu-
la enim praesens min⁹ ledit: diē Gregorij. Unum Eccl. xvi. c. De-
meto paupertatis tpe abundantie: et necessitate paupertatis in diē
diuitiarum: A mane usque ad vespem inmutabit tempus.

Literaliter: m In die bona. Dies bona est cuiusque virtu-
tis illuminatio: secundum quod dicit Gregorius super Job in principio. i. quod
vnaqueque virtus habet suum diē. i. illuminationem propriam. Siue ergo
de dono lucis: conpunctio velut dies pluviosa mentē illustret et
conpluat: siue de luce sapientie velut serenissima dies claritas
praeparationis effulgeat: et sic de alijs: fructus est bonis illi diē. i.
cui gaudio utendum quod diu durat. Unum apostolus Iob. xij. d. Vide-
te ne quis desit gratie dei. Cui reuera multi in parte ista desunt
nolentes uti gratia quam deus administrat: Nolunt enim bibere
vinum conpunctionis quod diu deus propinat illud: sed quasi euer-
tentes cyphum in medijs lachrymis ab oratione recedunt. Si
minister in ipso gaudio contemplationis facit: Ideo dicit eis
Eccl. xlii. b. Non defrauderis a diē bono: et particula diē
bono non te pretereat. q. d. tota vivere. Quia vero multi nolunt uti
cum possunt: infligit eis sepe non posse cum velint. Sequitur:
o Et malam diē precave. Et potest intelligi dies mala
dies temptationis: vel tribulationis: vel extreme damnationis:
ut dictum est. Dies extreme damnationis precaveat penitentia vel
innocentia. Soli enim innocentes et penitentes ibi securi erunt.
Dies tribulationis

Moraliter

Des tribulatiois interdū p̄cauet prudētia: sicut docet dñs/ Barth. r.c. Si vos fuerint p̄secuti in vnā ciuitatē: fugite in aliā. Des temptatiois p̄cauet aliqui oratiois aut p̄solatiois suffragio: aliqui occupatiois refugio: aliqui soli gratie diuine adiutorio: aliqui amotione materie ipsi rēptatiois: aliqui p̄p̄ meditatione tēptatio/ nis: aliqui p̄positi cō/ firmatioe. Et de hoc Eccl. ij. a. Fili accē/ dens ad seruiturē dei: sta in iusticia et i timo/ re: et p̄para animā tuā ad temptationē.

C
Et. rvanitatis

Sicut em̄ hanc sic illā fecit deus. i. et iudē cōditi/ onis hanc olem et illā fecit de: vt sicut i potestate tua est frui bonis die bona: sic in potestate tua est p̄cauere diem malū. Et hanc expositionē requirit istud qd sequit: **Justi non inueniat hō p̄tra eū iustas q̄rimōias.** Hec q̄z vi/ di i dieb' natiuitatū meę. Ju/

Ps. 144 ueniat hō p̄tra eū iustas q̄rimōias. Just' em̄ ē dñs i oib' vñs suis: et sanct' in oib' opib' suis. Meminē em̄ impin/ git in diē malū: sed p̄cauere nolētes in illū incidunt: vel seip/ sos p̄cipitant. De hoc dicit Eccl. xv. c. Deus ab initio cōstituit hominē: et reliquit i manu cōsiliū sui. Et iterū. Apposuit tibi aquā et ignē: ad qd volueris porrige manū tuam. Ante hominē vita et mors: bonū et malū: qd placuerit ei dabit illi. Hoc igit aduerbiū sicut/ notat similitudinē dici ad diē. q. d. sa/ lomō: qualē hanc diē: talē illā fecit deus. i. vtrāqz liberā no/ bis et volūtariā. **Hec quoqz vidi i dieb' natiuitatis:** vel/ vanitatis meę: alia littera. i. in p̄senti vita. Vita p̄sens vanitas dicit: qz tota triplici vanitati subiecta ē. i. mu/ tabilitatis/ mortalitatis/ iniquitatis. Itē dicit natiuitas. i. igres/ sus in vitā. Tota em̄ vita p̄sens in trāsitu ē et p̄teritione: et dū vna ps vitę n̄e p̄terit/ succedit altera: de illa egredimur/ et in istam ingredimur: et ideo p̄e tota vita p̄sens et mors et natiui/ tas appellat. Et hoc tangit Sap. v. c. vbi dī: Sic et nos/ vel morimur/ vel cōtinuo desinim' esse. **Vidi. i. q. d. Just' perit in iusticia sua.** Et accipit hęc p̄positio/ in triplici: comi/ tatiue/ casualit' et occasionalit'. Comitatiue sic: **Just' perit i iusticia sua/ p̄seueras.** i. affligit et occidit. Esa. lvij. a. Just' perit et nō est q̄ recogitet i corde suo: et viri miscōie colligunt. Et videt hoc mirabile multis: sed nō est mirabile/ imo iustū. Aux em̄ exurit et cōtundit/ et luto parit: qz de auro purgato fit vas honorabile/ nō de luto. Itē ferrū q̄d aut calidū ē et can/ dens/ instāter malleis tundit vt dilates: ferro aut frigidō par/

Ps. 73 cit. In hūc modū faber mūdī q̄ fabricat' ē auroz et solē/ iu/ stos viros igne charitatis candētes/ malleis temptationū ac tribulationū et p̄secutionū instāter cōtundit: frigidis aut et in/ duratis parit. P̄terea nō est mirū si victor ad coronā vo/ cat: si emerit' ad quietē assumit: si fructus matur' colligit in horreū: si aurū pbatū aut vas fabricatū reponit in thesaur'. Hic de causis iustū est iustū occidi et p̄re corporaliter in iusti/ cia. Ecōtrario aut videt valde mirandū/ qz vir iust' itā hono/ rific' itā deo necessarius et vtilis ecclie sue/ viuere nō sinit: qz lucerna in ecclia dei extinguit: qz ecclia in his viris decollat/ murilat. Itē casualiter sic: **Just' perit i iusticia sua.** i. p iusticia sua quā defendit: vt beat' Thomas Cantuariēsis. Barth. v. a. Beati q̄ p̄secutionē patiunt' p̄pter iusticiā. Eccl. iij. d. Pro iusticia certa vsqz ad mortē: et de' expugnabit p te inimicos tuos. Tertio occasionalit' sic: Et ē moralis lectio ista. **Just' perit i iusticia sua.** i. ex iusticia sua dum ex ea male extollit et iumentat i supbia: sic pharise'. Luc. xviij. b. Sequit: **Et impi' multo viuit tpe i sua malicia:** Tripliciter. Comitatiue. i. in sua malicia p̄seueras. Sic enim videm' q̄tidie qz vn' impi' et p̄nciosus viuit tādū/ donec to/ tā diocesim suā exēplo suo corrumpit: et calūnijs atqz exactiōi/ bus depaupauit: donec vineā naboth i hortū olerū cōmu/ tauerit. 3. Regl. xxj. e. Donec lapides q̄dros in lateres: et ce/ dros sublimes in sycomoros cōmutauerit. Esa. ix. b. Donec nidū ecclie pullis suis. i. nepotulis et pueris repleuerit. Tales p̄lati multo tempore viuit in sua malicia: in dei contumeliā: in ecclie subuersionē. Vñ admira/ Job. xxi. a. Quare im/

p̄i viuit: sublimati sūt p̄fortatqz diuitijs: semē eoz p̄manet corā eis: p̄pinqz turba et nepotū i cōspectu eoz. Et postea sequit: Ducit i bonis dies suos: et in pūcto ad infernū descē dūt. Itē casualit': **Et impi' multo tpe viuit i sua mali/ cia.** i. p sua malicia. Sicut em̄ iustus p sua iusticia affligit et

stūs pit in iusticia sua: et im/ pi' multo viuit tpe i sua ma/ licia. Noli esse iustus multū: s neqz pl' sapias q̄ necesse est:

impugnaf ab iniquis: ita impi' pzo malicia sua p̄regit et honozaf. Job. xli. c. Protegūt vimbz vimbam eius. Ps. Dum supbit im/ pi' incēdit paup: qm̄ laudaf peccatoz i desi/

derijs aīe sue: et iniqu' bñdicif. Itē occasionalit': **Et impi' multo viuit tpe i sua malicia.** i. ex sua malicia: cul' dolor et grauitas cōpulsit eū ad querēdū medicū. Et de hmoi dicit Ps. Multiplicatē sunt infirmitates eoz: postea acceleraue/ runt. Et alibi: Imple facies eoz ignominia: et q̄rent nomen tuū dñe. **Noli esse iustus multū.** i. nimis/ vt miscōia excludas: quia summū ius/ sūma ē iniuria: dicit Glo. Talis multiplicif peccat. Primo: qz dū oia vult vindicare/ purga/ toriū supfluit facit/ et futurū iudiciū. Vñ dicit auctoritas: Si oia hic vindicarent: locū diuina iudicia nō haberēt. Secū/ do: qz dū oia i oib' vlcisf attēptat/ omnib' se opponit: et oēs sibi oppositos facit. Et de h dicit Ben. xvi. d. Hic erit ferus hō: manus eius cōtra oēs: et man' omniū ē eum. Tertio: qz qui mīnima tāta solēnitare ac districtiōe punit: qd in magnis criminib' vindicādis nimis esset: q̄ si p occidēdo pulice q̄s ensem euaginet aut securim exacuet. Quarto: quia disciplinā iusticie in carnificinā et trucidationē cōuertit: et dū putrida re/ secare intēdit/ etiā sana atrocit' cēdit. De hmoi dī Prouer. xxx. d. Qui vehemēt emūgit/ elicit sanguinē. Talis hō silis est stulto q̄ audierat dici qz deus p̄cepit recte ambulare: et nō deulare ad dexterā vel sinistrā: et ideo qd cūqz dīscrimē ei in viā occurreret/ volebat diuertere: s muros et domos et sepes quacūqz difficultate transcēdere nitebat: aliqui cessabat a cē/ pto itinere. Talis hō nō poterat ire p ciuitates diu/ nisi multę dom' diruerent: Sic nimis iust' p viā iusticie parū pōt abu/ lare: et ecclias in quib' conuersaf/ crebris scādalis et p̄urba/ tiōibus diruit et euertit. Itē assimilat homi p̄cere staturę et duri corpis: qui in medio paruuloz vel infirmoz vel mulierū p̄gnatiū ita impetuose incēdit vt alios ipingat/ alios p̄mat/ alios deq̄ciat/ alios conculet: De q Prouer. x. d. Quasi tē/ pestas transiēs nō erit impius. Itē assimilat hominē stulto: qui p diuersa loca trāsiens/ omnes lapides quos nō recte po/ sitos viderit/ aliter conat ordinare: et omnes claudos ad cur/ rendū recte compellere: et omnes luscios recte aspicere: et om/ nes dies ac noctes ad equalitatē reducere. Nimiras autem siue multitudo iusticie que hic inbibet/ in quattuor consistit. Primo ē si misericordiā absorbeat: De quo Prouer. xij. b. Mouit iustus animas iumentozū suozū: viscera autē impio/ rū crudelia. Iaco. ij. c. Iudiciū sine misericordiā fiet illi qui nō fecerit misericordiā. Secūdū ē si possibilitatē excedat: vt si miles vellet vindicare in regem. De hoc dicit Eccl. iij. d. Noli resistere contra faciē potentis: nec coneris cōtra lectum fulminis. Tertiu' si mensurā peccati excedat: De hoc Deut. xvi. d. Iuste qd iustū est exqueris. Item in eodem. xxv. a. Pro mensura peccati erit et plagarū modus. Quartū est si p̄gnauindictę pctō sanādo nō cōgruat: Sic facit aliqui epi et archidiaconi: q̄ pctā fornicatiois i sacerdotib' purgat p̄na pecunaria: sic stult' medic' q̄ p malo digiti sanādo facit mi/ nutiōē i oculis. Sequit: **Neqz pl' sapias q̄ necesse est.** i. nō aliud desideres scire q̄ qd necessariū est scire: neqz ni/ mis etiā d necessarijs inq̄ras aut subtili' q̄ valeas. Et ita tria vident' h inbibira. i. curiositas de inptinētib': scrupulositas ni/ mia de p̄ncipib': nimia subtilitas de oib'. Est q̄ sūma dicti: **Neqz pl' sapias q̄ necesse ē.** i. neqz curiositate/ vt nimia scrupulositate/ vel nimia subtilitate aliqd inq̄ras. Ro. xij. a. Nō pl' sage q̄ oportet sage. Eccl. iij. c. Altiora te nē q̄sier'. Prouer. xxv. d. Perscrutator maiestatis opprimef a gloria. Ne obstupescas.

Ne obstupescas. i. ne ita admireris oia: vt a bono tor-
pescas. q. d. i. omni ope tuo tene modū. Vel ne obstupescas. i. stupida fias. i. insensibilis: qd fit longa stimulariōe pec-
cati: sicut nares asinorū longa stimulariōe insensibiles factę
sunt: ita vt non sentiāt punctiōes. Vel ne obstupescas. i.
ne stupida fias fructū

imaturū comedēdo. i. in hac vita delectatio-
nes et quiterē grendo. **N**ere. xxi. e. **N**is hō
q comederit vñ acer-
bā obstupescēt dētes
eius. **N**e imple
agas multū. i. ne
multiplices peccata:

vel ne dñu pmanas in pctō. Eccl. xviij. d. **N**e dormieris i er-
rore ipiorū: ante mortē pfitere. **N**e multū imple agit: q pctā
negligit. **P**rouer. xviij. a. **I**mpli cū venerit i pfundū vitiōz
ptemnit. **I**re multū imple agit: qui sine pudore peccata cōmit-
tit. **I**re. iij. b. **F**rons meretricis facta ē tibi: erubescere nō
lūisti. **I**tem imple multū agit: qui peccata sua publicat. **E**sa.
ij. b. **P**eccatū suū qñ sōdōma p̄dicauerūt: nec absconderūt.
Ire multū imple agit: qui correctionē odit. **P**rouer. xxi. a.
Airo q corripientē se dura ceruice cōtemnit: repēti⁹ ei sup-
uenerit interit⁹: et eū sanitas nō sequet. **V**l sic et meli⁹. **N**e

obstupescas. i. ne stupido corde peccata alioz videas vel
audias. i. ne insensibilis sine celo et compassiōe fias ad aliena
peccata. **N**e imple agas multū. i. ne nimis seuerē
aut rigide arguas pctōres: ne dum sanare intēdis vitā extin-
guas. **E**t noli esse stultus. i. stans altus p supbiā: vel
in his q dei sunt ignat.

Ne moriaris in tēpore nō

tuo. i. morte subita vī imatura: sicut dathan et abiron: quos
vivos tra absorbit: **N**umeri. xvi. e. **D**e hoc dicit **P**s. **A**i-
ri sanguinū et dolosi nō dīnt diabūt dies suos.

Bonū est te sustētare iustū: corpaliter et spūaliter. Eccl. iij. a. et

xij. a. **D**esudet elemosyna in sinu tuo donec inuenias iustum

cui des. **S**ed et ab illo. i. alio qvis iusto: **N**e sub-

trahas manū tuā: sed si potes et iusticiis omnib⁹ subueni.

Luc. vi. e. **O**mnī petiti te tribue. **S**al. vi. c. **D**ū temp⁹ ha-

ber⁹ opemur bonū ad oēs: maxie autē ad domesticos fidei.

Nec est cōtrariū qd Eccl. xij. a. dicit: **D**a bono et nō recepis

peccatōre: **B**enefach hūili: et nō dederis impio. **I**ntelligit em̄

impio. i. impletari: **S**ic illi q dāt hīstrionib⁹ ppter hīstriona-

tū non ppter necessitatē. **V**ñ **H**iero. **H**īstrionib⁹ dare nihil

aliud ē qd demonib⁹ imolare. **V**l aliter: **B**onū est te su-

stentare iustū. i. frequēter sustinere arguentē te et corripie-

tem et flagellantem. **P**s. **C**orripit me iustus in misericōdia rē.

Sed et ppter h q te arguit et corripit et flagellat: ab illo

ne subtrahas manū tuā. i. seruitiū vel subsidii tuū: imo

tanto seruētiō: esse debes in ei⁹ exhibitiōe: quāto ille sollici-

tiōr est in tui curatiōe: **Q**uia qd deū timet: qui pluit

sup bonos et malos: **D**arth. v. g. **N**ihil negligit. i. om-

nib⁹ sine respectu psonaz bñ facit. i. generalit⁹ oib⁹ indigētib⁹:

vel sine acceptiōe psonę nō attēdens affectū carnis. **T**imor

em̄ dei sollicitatōr ē instantissim⁹ et custos vigilāntissim⁹: q pi-

griciā et negligentia instanti stimulariōe excludit. **S**ecuritas

mater est negligentie: sicut timor mater diligentie. **D**iligentia

autē i quattuor cōstit. i. i studio labore: supru tpe. **V**ñ diligēs

ē q ista qtuor adhibet p̄t magnitudo rei req̄rit. **N**egligēs

hō dicit: qui vñ istoz qtuor omittit. **S**eneca. **T**urpissima

est iactura quę p negligentia fit. **V**l **P**iere. xlvij. b. **V**aledictus

qui opus dei facit negligēt. **S**apientia cōfortauit

sapientē: possessorē suū: **N** sup decē p̄ncipes ciui-

tatis. i. plus q omnes p̄ncipes mundi. **M**omē em̄ denarij

vnīuersitas designat: quia vltimus numer⁹ est. **U**nde **J**ob

xix. a. **E**n decies cōfudisti me. **I**re nomine ciuitatis accipit

mūdus. **U**nde **O**see. xj. c. **D**e ego et nō homo: i medio tui

sanct⁹: et ciuitatē nō ingrediar. **E**st ergo sensus ad litterā: **S**a-

pientia cōfortauit sapientē sup decē p̄ncipes ciui-

tatis. i. sup omnē fortitudinē mūdi armatū: qz in omnib⁹ pe-

riculis reddit intrepidū. q. d. sapiēs sis nō stultus: qz sapientia

melior ē fortitudine corpalī. **V**l sic fm̄ **H**iero. **N**e sub-
trahas manū tuā. i. nō te excuses paup̄tate. i. si nō potes
reb⁹ subueni sapientia: **Q**uia: **S**apientia cōfortauit. i. fortē
fecit. **S**apientē sup decē p̄ncipes ciuitatis. i. p̄ qz pos-
sent oēs diuites mūdi diuitijs suis. **A**lystice: **K** Sapientia

fortauit: id est fortē
intrus et exterius fecit:

Sapientē. i. chri-

stū: **N** sup decē

p̄ncipes ciuitatis. i. 3. Regl. 8. e.

sup oēs angelos q ciui-

tati ecclie tanqz custo-

des et auxiliatores p-

sūt. **E**t decē dicit: qz

denarius numer⁹ pfect⁹ ē. **E**sa. lxij. b. **S**up muros tuos hie-

rufalē cōstitui custodes: tota die et tota nocte in perpetuū nō

tacebūt. **M**oraliter: **C**iuitas est aia cutuslibet iusti. **U**nde

Ps. **G**loriosa dicta sunt de te ciuitas dei. f. q facta sit ad ima-

ginē et similitudinē dei. **D**ecē p̄ncipes hui⁹ ciuitatis sūt decē

vires aīe siue potētie ei⁹. i. quicqz sensus exteriores: et quicqz

vires interiores. i. sens⁹ cōmunis/imaginatio/ratio/intellect⁹/

memoria. **S**up istos decē p̄ncipes/sapientia sapientē cōforta-

uit: qz ipsa sola illuminat intellectu ad cognitionē sui: et accēdit

affectū ad amorē dei. **I**psa sciētia est estimādi res fm̄ valorē

sui: et virtus saporādi res iuxta saporē p̄p̄iū. **V**ñ q sapientia

habet/nunqz decipit: quod nō faciūt decē p̄ncipes p̄dicti: et

ideo recte p̄ferē sapientia decē p̄ncipibus ciuitatis. et etiā vt

plus diligat: et amissio ei⁹ plus q amissio alicui⁹ corz timeat:

Qd tñ multū nō faciūt: sed p̄ diligūt visu vī auditiū qz sapie-

tiā: et p̄ volēt de amissioe vni⁹ oculi qz sapientie. **I**re sapientia

magis pfortat hoīem q decē p̄ncipes ciuitatis. i. ipse chris-

ti qui est sapientia et virt⁹ dei patris. i. **C**or. i. d. magis pfortauit

mūdū redimēdo ipsū q oēs angeli q custodiūt ciuitatē dei. i.

ecclesiā: vel qz cūcti sapientes et doctores mūdi. **Q**z autē qlibet

homo indigeat confortatione/ostendit: **N**on enim

homo iustus in terra qui faciat bonum et nō pec-

cet. i. non est aliquis iustus in terra cui ista duo conueniant

simul. i. bonum facere et non peccare. **N**on peccare em̄ iue-

niē i paruulis: sed nō facere bonū: ecōuerso i adultis nō iue-

niē nō peccare: sed facere bonū. **O**ēs em̄ peccauerūt et egent

glia dei. **R**o. iij. d. **E**t. j. **J**oh. j. d. **S**i dixerim⁹ qñ pctm̄ nō

habem⁹: ipsi nos seducim⁹ et vitas i nob nō est. **I**n solo chri-

sto et i beata p̄gine illa duo siml inueniri poterāt. **S**ed et

cūctis sermonib⁹ q dicit⁹ rē. **P**erniciōsū gen⁹ curiosi

tatis phibet h salomō: ne. f. q p̄nciose de nob dicunt vel de

alijs inq̄ram⁹. **L**audes em̄ et vitupia nra gladi⁹ et ignis sūt: q

b⁹ cor p̄fodit et vñ. **L**aus hoīs ignis ē. **V**ñ **P**rouer. xviij.

c. **Q**uō pbat i cōflatorio argētū et i fornace aurū: sic hō ore

laudatū. **I**re gladi⁹ ē. **V**ñ **P**s. **D**olliti sūt sermōes ei⁹ sup

oleū: et ipsi sūt iacula. **D**etractio sūt gladi⁹. **V**ñ **P**rouer. xxv.

c. **F**aculum et gladius et sagitta acuta: homo qui loquitur

cōtra proximum suū falsum testimonium. **I**tem ignis est.

Unde **P**rouer. xvi. d. **I**n labijs impij ignis ardescit. **R**u-

mores igit qui de nob dicunt/inq̄rere/nihil aliud ē q igni-

bus et iaculis q in nos traici nō poterāt/spōre ad cōburendū

vī p̄fodiendū se exponere. **I**re inuestigare qd de alijs dicat:

pene idē piculū habet: qñ alioz laus qñqz nos vñ inuidia: et

ifamia corz qñqz nos inq̄nat aut cōfēsu aut placētia. **E**lacare

q talib⁹/nihil aliud ē q venena sitire et cynipbes aut muscas

venari. **D**eniqz cū infamia fetor sit et fama odor: q talia p̄scr-

tant velut canes sūt: q oia sibi occurrētia olfaciūt: et ad singla

nares suas applicāt: et ideo non pōt esse qñ sepe mltā spurca

incurrāt. **I**deo docet h salomon nares auertere a fetore infa-

mie: et ab odore laudis hūang. **V**trūqz em̄ aīaz inficit et inter-

ficit. **S**unt autē quattuor genera sermonū vitandoz. i. ocio-

sus/q ad minus temp⁹ aufert et sine culpa nō est. **V**ñ **D**arth.

Moraliter

Ps. 86.

Periculū est

quererumores

Ps. 54.

Quattuor ge-

nera fmonū

fugiēda sunt

sermo laudis vel detractio: qui vulnerat ut gladius: et vult
sicut ignis: sicut pnotat est paulo ante. Quarto vitatus est
sermo blasphemus: qui oino subuertit: ut e hereticorum suasio.
i. Corinth. xv. c. Corrupti mores bonos colloquia praua.
Hec oia p hūilitatē maxime vitant. Hūilitas em verba de/
tractiois nō curat: qz
cōtemnit se cōtemni/
imo gaudet. Itē pba
adulatiois nō curat:
qz nō eleuat ad vltū.
vñ Eccl. xviij. b. Sa/
piēs morat i sapiētia
sicut sol: qz semp qd
dicat de eo: cursu sibi
iuentu a deo pagit in/
cessanter: ita hō sapi/
ens et hūilis: stultus
mutat ut luna: qz mō

magnus/mō puerus sibi videt: fm qd a linguis hoim iudi/
cat. Sapiēs igit et hūilis si malū de ipso dicat/estimat illud
dici ad bonū suū et ad vindictā peccati sui: Sic dauid cū ma/
lediceret a semel. ij. Regl. xvj. c. dixit: Dimitte eū vt male/
dicat tū iux pceptū dñi: si forte respiciat dñs afflictionē meā
et reddat mihi bonū p maledictioē hac hodierna. Dicit g sa/
lomon: Cūctis sermonib⁹ q dicunt/ de te vel de alijs in
laudē vlt vituperiū: a **Ne accōmodes cor tuū/ ad inq/**
rendū qd dicat/ vel ad credendū/ vel iudicandū. Si em accō/
modaueris: nō reddent cōmodatū. Vel si reddūt/ reddēt nō
integrū: vel deterioratū. Ideo aut ne accōmodes: b **Ne**
forte audias seruū tuū maledicentē tibi: cui⁹ maledi/
ctio pfund⁹ et piculosis vulnerat: Mā quāto magis noster
est q maledicit aut detrahīt: tanto intolerabilior ē detractio

eius. Vñ Ps. Si inimic⁹ meus maledixisset mihi: sustinuisse
vltqz. Et si forte maledixerit tibi/ debes sustinere. c **Sic**
em psciētia tua: qz et tu crebro maledixisti alijs: Et
ideo iusta pena est: vt et tu maledicaris: qz p quē peccat qd/ p
hec et torquet: Sap. xj. c. Parat⁹ g debet eē vnusqzqz indul/
gere maledictiōib⁹: qz et ipse simili indiget indulgētia. d **Cū**
cta tēptauit. Itē ostēdit salomon/ q curiosi sepe nimis
accendunt in sapiētia inqrenda: et accidunt vt sapiētia tanto
altius recedat: quāto pfund⁹ inquirūt. Vñ Ps. Accedet hō
ad cor altū: et exaltabit deus. Et Cantl. vj. a. Auerte oculos
tuos qz ipi mē auolare fecerūt. Dicit g. e **Cūcta i se vlt in**
suo genere: e **Tēptauit/ expiēdo vlt iudicādo: fm sapiē**
tia. i. sapiētē. i. cū iudicio/ nō pcepti expiētia. Vñ d **Cūc**
ta tēptauit i sapiētia/ querēda. i. ad querēda sapiētia. Vñ
cūcta tēptauit in sapiētia. i. nihil intēptatū reliq in sapiē/
tia. Vñ sic cōstrue: d **Cūcta tēptauit. i. oia expus sū i sa**
piētia. g **Dixi. i. hūiliter et sine recto sapiēdi hoc pposui:**
nō causā faciēte vlt leuitat: Hoc. f. h **Sapiēs efficiar. i.**
p posse meo acquirā sapiētiā. Vel sic: Dixi/ hoc. f. i sapiē/
tia: sapiēs efficiar. Hoc ideo dicit: qz multi i sapiētia stul/
ti fiunt. Vult enim littere/ multos faciūt insanire: sicut dixit
p̄s paulo/ Actl. xvj. f. Ille stultus efficiat in sapientia: quē
sciētia inflat: vt dicat. i. Corinth. vij. a. De hoc genere hoim
dicat. ij. Timoth. ij. b. Semp discētes et nunqz ad sciētiā ve/
ritatis pueniētes. Multi i tēporib⁹ nris senuerūt i hac sacra
sciētia: q i ea stulti facti sūt: qz deteriorēs. Et quātū ad eā acces/
serūt: tantū illa ab eis recessit. Vñ sequit: i **Et ipsa lon**
gius recessit a me: multo magis q erat/ ante. i. rece/
dere visa est: dum eius altitudo mihi magis et maior innotuit.

Vñ dicit Bnterl. Quāto ad sapiētiā accedis: tāto a te recedit.
i. altiorē se ostēdit. Accidit em i ea/ vt dicit Aug⁹: qd ipamet
cōtingit: et dicat Eccl. xviij. a. Cū cōsumauerit hō tūc incipit.
k **Et alta profunditas/ eius/ magis q mihi apparuit.**
l **Quis inueniet eā: q. d. null⁹ i hac vita. Et h est qd di**
cit/ Eccl. i. a. Arenam maris et pluuie guttas et dies seculi qd
dinumerat: Altitudinē celi et latitudinē terre et pfūdū abyssi
qd dimēst: Sapiētiā dei pcedentē oia qd inuestigabit: q.
d. null⁹. Lñ codē. j. d. determinat Ecclesiastic⁹ q̄lis pōt sapiētiā

obtinere a deo: vbi dicit: Fili cōcupiscēs sapiētiā/ cōserua iusti/
ciā: et de⁹ pbebit illā tibi. Ideo aut dicit: et ascēdendo p elōga/
tionē et cōtēptū terrenor. Et ideo dicit: qd inueniet eā. q. d.
qd eousqz descēdet p hūilitatē infra se vt attingat e⁹. pfundi/
tate: et qd eousqz ascē/
det sup se sibi suppedi/
tans omnia terrena vt
pingat ad eius alti/
tudinem: Propterea
dicit sapiētia de seipsa
Eccl. xviij. a. Ego
in altissimis habito:
et. Et Baruch. iij. d.
dī de sapiētia: Quis
ascēdit in celi et acce/
pit eā: et deduxit eā de
nubib⁹: m **Ustra**

i profunditas: quis inueniet
eam: Ustraui vniuersa ani/
mo meo vt scirem et conside/
rare et querere sapiētiā et rā/
tionem: et vt cognoscere im/
pietate stulti/ et errōre impru/
dentū. Et inueni amario/
rem morte mulierē: quē la/
ui vniuersa aīo meo. i. sagaci cogitatione. n **Et scire et**
p̄siderare. i. p̄ considerationē creaturay cognoscere: o **Sa**
piētiā/ occultor et p̄ncipior. Mā de occultis trahit sapiētia:
vt dicit Job. xviij. c. p̄ **Et rōnē. i. causā et p̄bationē. Vel**
Sapiētiā/ sanctorum: q per reuelationem est. Et rā/
tionem/ humanam: quē per inquisitionem est. Vñ sapiē/
tiā et rōnē. i. rōnabile sapiētiā: nō putatiuā/ nō phan/
tasticā. Vel sapiētiā et rōnē. i. sapiētiā q rōnabilis et sapiēs
esset/ nō diues aut magn⁹. q **Et vt cognoscere impie**
tate stulti. i. insipientiā impij vlt hereticū: q de deo iudicat fm
sensum p̄pū. Et cōsistit i trib⁹ hec impietas: hoc est i infide/
litate/ q de deo ipse sentit: et idolatria/ q creaturę creatoris ob/
sequiū impedit: et apostasia/ q a fide et cultu et lege dei suscepti
recedit. r **Et errōre imprudentū: quē nōsse magna sa**
piētiā ē. De q q̄tuor cognoscēda sunt. Primū: qz error eor
de ipsa rerū suba ē: dū credūt veritatē esse qd phantasma ē:
aut solidū qd vanitas. Secundo de rerū q̄litate/ dū credūt
bonū malū: et malū bonū: sic legi Esa. v. e. Tercio de quā/
tate/ dū credūt magna esse q modica sūt: et conuerso. Quar/
to de ipsa rerū possessiōe/ dum possidere se credūt res/ et ipsi
possident ab eis. Et ista q̄tuor etiā incipiētes et nouitij in sa/
piētia cognoscūt. Ceterū cognoscēdū est q p istis vita gna
amittit. s **Et inueni amariore morte/ corpali/ mu**
lierē: qz cū mors tm seper animā a corpore: mulier separat
deū ab anima: et ita aufert ab anima dulcedinē vite spūalis:
quē i infinitū maior ē dulcedine corpali/ quē p morte aufert:
et ita amarior est mulier morte. Propterea: amaritudo mor/
tis momētanca est: amaritudo mulieris eterna: et ideo maior.
t **Quē laque⁹ venatorū est. i. demonū: qui venant ani**
mas hominū ad mortē. Vñ laqueū tendūt demones ad ca/
piēdas aīas insipientiū/ vbiqz mulierē pparat et exornat. i.
exornari et pparari

Caustice: s **Et inueni amariore morte mulierē.**
Mulier morte amariore est hereticor vlt quorūlibet malo/
rū: q recte laque⁹ venatorū sūt. i. demonū: qz bladijs et falla/
cijs et suggestib⁹ irretiūt et inuolūt incautos. Bladij etiā et sagit
te demonū sūt: dū psecutiōib⁹ et afflictiōib⁹ corpaliū iequūt.
* Sagena etiā diaboli
Doraliter: s **Et inueni amariore morte mulie**
rem. Mulier morte amariore est carnalis voluptas/ mudi cu/
piditas/ sciētia secularis/ dignitatū ambitio: q facili⁹ decipit
et effemiat et emollit/ etiā fortissimos: Est et ianis gloria: q vt
dicit Greg⁹/ et nō q̄lita delectat: et oblata qd respuit: Quic/
qd habet alia vitia/ h bz istud p excellētiā: Emollit heros/
effemiat viriles: robur mētis annihilat/ sponsa dei: id ē aīas
iusti viliissime pstituit precio vanissime laudis. De hac dicit
Aug⁹: Cū cēta vitia i malis opib⁹ exerceat vt fiat sola sup/
bia etiā bonis opib⁹ isidiat vt peant. Cū em vir iust⁹ de bono
ope gloriā/ pit sibi op⁹. Et iō recte tinea cōpat: qz sic tinea
de vestimēto nascit: et postea comedit illud: ita ianis glia de bo/
no ope orit et deuorat illud. Vñ Eccl. xlij. c. De vestimēto
pcedit tinea: et a muliere iūctas viri. De hac neq̄ssima muliere
recte dicit:

B

Et nō habet
tū queremErrōr huius
rū circa qm
consistit

Dylice

Doraliter

Exornari et apparari et ostentari pcurant. Nec est una mulier unus laqueus: imo quot mēbra vel mēbroz ornāmēta habet: tot laqueos habet: ita ut a plāta pedis vsq; ad verticē nō sit ī ea videre nisi laq̄os. De B dī Judith. x. a. Laqueus iudith corpi suū et vixit se myrro optimo: et discriniauit crimē capiti sui: et imposuit mitrā sup caput suū: et induit se vestimētū iocūditatis suę: induitq; sandalia pedib; suis: assūpsitq; detritioli et lilia et inanes et anulos: et omnibus ornamentis suis ornavit se: ad capiendum holofernem per oculos. Et sic factū ē: et sepe fit parit̄.

queus venatorum est: et sagēna cor eius. Vincula sunt manus ei. Qui placet deo effugiet illā: qui autē peccator est capiet ab illa. Ecce B iueni dixit ecclesiastes: unum tet alterū: ut iuenire rationē

Sagēna cor eius: qz oēs caput: magnos et paruos in differēt. Eccl. xvj. b. Exposuisti fornicationē tuā oī trās: eunti ut ei heres. Ideo autē dicit: sagēna cor ei: et nō ipsa: qz sicut sagēna totū fluuiū occupat et nullus piscis effugit: sic cor mulieris totū vicū vel ciuitatē vel regionē ī qua habitat occupat: et oēs caput volūtatē et desiderio: et licet multū effugiant ipsam: nullū tñ effugit cor eius. **V**incula sunt manus ei. Quāquēq; mulier amplectit̄: non amplexus sed captiū et vincula pot̄ debet dici. **Q**ui placet deo: placito pdestinatiois: **E**ffugiet illā mulierē. **Q**ui autē peccator est: i. q. peccatis suis displicibilē se deo reddidit: **C**apiet ab illa. q. d. salomon: de bñplacito dei est q. q. effugit mulierē nō de virib; suis: et de peccatis p̄p̄is est: nō a deo q. q. capiat ab ea. Talis em̄ fact̄ ē vnusq; vt nisi velit non capiat ab hoste. Un̄ dicit demones aīe fideli: Incuruare vt transeamus: Esa. li. g. Sed ego vnum arguam: hic facio: Qui placet deo effugiet mulierē: q. q. nō fugit illā sed qrit familiaritatē et p̄sonitū eius: nō placet deo. Proverb. xxiij. c. Fouea p̄funda os alienę: cui iratus ē dominus incidit in eam.

Sagēna etia diaboli est cor eoz: qz volūtatē et desiderio omnes capiūt. **V**incula etia diaboli: sunt manus eoz: i. opa: dicit Interlū. qz ipsimet vinciunt in p̄mis: qz funib; peccatoz suoz qsq; cōstringit: Proverb. v. d. Deinde specie sanctitatis exterioris simplices ligant et sibi associant in errorem. Cetera non mutant.

Qui placet deo effugiet illā. i. qui nō studet placere hominib; sed soli deo. Cōfusi enim sunt q. hominib; placent: qm̄ deus spreuit illos. Unde ap̄lus Gal. j. b. Ego autē si hominib; placere christi seruū nō essem. Sequit̄: **E**cce hoc inueni. i. q. mulier ē amarior morte: et inuitū oīs mali: et laqueus demonū: qd̄ reuera magnū est inuentu: et etiā cogitatu: Alter de inuentioe ei nō lactaret vir p̄pheticō spiritu plen̄.

Dixit ecclesiastes. i. cōcionator q. sapiēter oia inuestigat. **U**nū ad alterū: vel vnū ad vnū: s̄m Hieronymū: supple tñ inueni. q. d. inueni q. peccatus peccato addit donec grādis fiat cōgeries peccōz. Peccatus em̄ qd̄ mor p̄ penitentiā nō diluit suo pondere ad aliud trahit: dicit Gregori. Vel sic cōiunge litterā: Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes. Et quid: Unū et alterū. Unū. i. mulierē esse morte amariorē. Et alterū qd̄ postea dicit. i. q. fecerit deo hominē rectū. Vel sic cōstrue: Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes: vnū ad vnū. i. vnū cōtra vnū: s̄m qd̄ legit Eccl. xlij. d. Oia duplicia: vnū cōtra vnū: vt frigidū cōtra calidū: et sic de alijs. Vel sic: Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes. i. vnū ad alterū. i. q. vnū sile currit ad aliud sile: s̄m qd̄ legit Eccl. xij. c. Ois caro ad similit̄ sibi p̄iungit: et ois homo simili sibi sociabit̄. Itē inueni vnū ad vnū: accumulari. i. vnā p̄bendā ad alterā: vnū bonorē ad alterū: vnā scientiā ad alterā: vnā domū ad alterā. Esa. v. c. Qd̄ cōiungitis domū ad domū: et agrū agro copulatis. Multo fort̄ v̄ q. cōiungitis p̄bendā p̄bendę: et ecclesiā ecclesię: et dignitatē dignitatī. Baruch. iij. b. Nō est finis acquisitiōis eoz: qui argentū fabricant. i. sacra eloquia exponūt: et solliciti sunt: ne cesset inuen-

tio operū illorū. Vel sic et meli⁹ cōiunge litterā: Ecce hoc inueni dixit ecclesiastes. i. vnū ad vnū. i. vnū iuxta vnū qd̄ iam dixi. i. mulierē morte amariorē: et iuxta B et post hoc alterū vnū. i. virū vnū de mille. Vel mibi videt̄ sic cōiungi illi dū: **E**cce hoc inueni dixit ecclesiastes: cui. i. expro-

quā adhuc qrit aīa mea et nō inueni. Virū de mille vnum repperi: mulierē ex omib; nō inueni. Solūmō B inueni q. fecerit deo hominē rectū: et ipse se in finitū miscuerit quēstionib;. Quis talis vt sapiēs ē?

credēdū est. **U**nū ad alterū. i. singillatim oia p̄scrutādo et discutiēdo. Et B. **U**nū inuenire sic p̄scrutādo oia: **R**atio nē cuiuslibet rei: vel discretionē inter homines et inter eorum mores: vt scirem quis perfecte bonus ē. m

Quā adhuc qrit anima mea et nō inueni: rationē hanc: **N**um de mille vnū repperi: mulierē ex omnib; nō inueni: bonā. i. s̄m ad litterā intelligit quidā de loth ī sodomis: vbi nec vxor eius bona inuenta est. Blo. sic intelligit: Virū de mille vnū repperi. i. inter oēs homines paucos bonos inueni: ita q. in mille virū vnū virū. i. virilē hominē inueni: Mulierē s̄o oīno nō inueni bonā: imo oīs inuenit salomon malas: qz turpis seduxerūt eū: vt legit iij. Regl. x. a. Et Eccl. xlvij. c. **A**dyfice: exponit B de christo: q. solus extra illā vniuer-

sitate est: q. dicit Ro. iij. d. Oīs peccauerūt et egent gloria dei. Et Jaco. iij. a. In multis offendim⁹ omnes. Un̄ p̄s. Nō est q. faciat bonū: nō est vsq; ad vnū. i. christū: qui oīno peccatū non fecit: nec etiā habuit. Dicit ergo: **N**um de mille vnū repperi. i. christū: q. caput est omnib; bonorū: sup oēs bonos: qd̄ significat p̄ millenariū q. p̄fect⁹ ē numer⁹. Un̄ dicit sp̄s s̄c. **L**ant. v. c. Dilect⁹ me⁹ candid⁹ et rubicund⁹ elect⁹ ex milib;. **M**ulierē s̄o ex oib; nō inueni: q. al-

qd̄ m̄lebreratis nō h̄et: saltē originalit̄. Etiam beata virgo originale habuit: p̄opt̄ qd̄ ei p̄ceptio nō celebrat̄: tñ q. celebrat̄ debet h̄e respectū ad sanctificationē eius: q. sanctificata fuit ī vtero matris sue. **M**oraliter: vt dicit quedā Interl. per virum intelligit rō virilis: p. mulierē sensualitas. In oēs nulla sensualitas inuenit bona: qz caro cōcupiscit aduers⁹ sp̄ritū: Gal. v. c. Ratio autē virilis aliqui inuenit: sed raro. Et B vult dicere salomon p̄ hęc verba: Virū de mille vnū repperi: mulierē ex oib; nō inueni. Sed ne videret salomō dānare hūanā naturā: et auctorem eius causari: ideo subdit:

Solūmō hoc inueni q. fecerit deo hominē rectū. i. erectū naturalit̄ ad celū: et interi⁹ et exteri⁹. Figura em̄ corpis attestatur rectitudinē mentis. Unde sicut incuruatio corpis p̄tra naturā humani corpis ē: sic incuruatio mētis p̄ naturā hūanę mētis ē. In p̄ma p̄ditioe fecit deo hoīez rectū: q. **E**t ipse se miscuerit. i. inseparabilē se imisit p̄ liberū arbitriū ī q. fact⁹ ē: **I**n finitū quēstionib;. i. in finitū ī hac vita.

Mulierē s̄o ex oib; nō inueni. Sed ne videret salomō dānare hūanā naturā: et auctorem eius causari: ideo subdit: **S**olūmō hoc inueni q. fecerit deo hominē rectū. i. erectū naturalit̄ ad celū: et interi⁹ et exteri⁹. Figura em̄ corpis attestatur rectitudinē mentis. Unde sicut incuruatio corpis p̄tra naturā humani corpis ē: sic incuruatio mētis p̄ naturā hūanę mētis ē. In p̄ma p̄ditioe fecit deo hoīez rectū: q. **E**t ipse se miscuerit. i. inseparabilē se imisit p̄ liberū arbitriū ī q. fact⁹ ē: **I**n finitū quēstionib;. i. in finitū ī hac vita.

Mulierē s̄o ex oib; nō inueni. Sed ne videret salomō dānare hūanā naturā: et auctorem eius causari: ideo subdit: **S**olūmō hoc inueni q. fecerit deo hominē rectū. i. erectū naturalit̄ ad celū: et interi⁹ et exteri⁹. Figura em̄ corpis attestatur rectitudinē mentis. Unde sicut incuruatio corpis p̄tra naturā humani corpis ē: sic incuruatio mētis p̄ naturā hūanę mētis ē. In p̄ma p̄ditioe fecit deo hoīez rectū: q. **E**t ipse se miscuerit. i. inseparabilē se imisit p̄ liberū arbitriū ī q. fact⁹ ē: **I**n finitū quēstionib;. i. in finitū ī hac vita.

Dyffice

Ps. 13. et 52. 1. p. cl. 2. d.

Hoc nō tenetur modo ab ecclesia

Moraliter

a ¶ Et quis nouit solutionē verbi diuini: id est totius
sacri eloqui: cur? solutio est et explicatio. Et ē similis q̄stio
Apoc. v. a. Quis est dignus accipere librum: et soluere signa/
cula eius: Ubi verbi qd in iudicio sum? interrogandi: De q
dicat Sap. vi. b. Qui custodierint iusticiā iuste iudicabunt: et
qd didicerint iusta inue
nient qd rēspōdeant.

Al.†.cognovit

四

ProverB.17.8

a Et quist nouit solutionem
verbi?

Capitulū. VIII.

Apiēntia hominis lu-

Expositio Capituli VIII.

Sapientia hominis. Dixerat salomon. s. vix bonū hominē inueniri posse: quibus de^o eū bonū et rectū fecerit: Nūc determinat q̄ bona ei de^o dedit. s. sapientiā / rationē / arcanorū cognitionē: et instantū vt etiā foris reluceat splēdor eius. Et hoc est: **b** Sapientia hominis / qua discerit actus suos: **c** Lucet in vultu eius. i. apparet in operibus ei⁹. Nā sicut homo cognoscit in vultu: ita sapientia in operib⁹. Vñ Barth. vij. c. A fructib⁹ eorū cognoscetis eos. Al' sic: **b** Sapientia hominis lucet i vultu ei⁹. i. in facie. Nā p signa exteriora sepe dinoscit dispositio mentis. Unde Eccl. xix. d. Amict⁹ corp⁹is et risus dentū et ingressus hominis enūciāt de eo. Exterior enim cōpositio si decoza sit / velut radus quidā de luce sapiētię foris emicat et resplendet / totā facie imutans. Vñ Eccl. xij. d. Cor hominis imutat facie eius. Proverb. xvij. d. In facie prudētis lucet sapientia. Vel alit^r: **b** Sapientia hominis lucet in vultu ei⁹. i. relucet: quia vultū suū versū habet ad lucē sapiētię / sicut ad speculū. Vñ sicut splēdor speculi extersi et politi relucet in facie versa ad ipsū: sic splēdor sapiētię relucet i facie sapiētis: qz versa ē ad ipsam. Sed stult⁹ dorsum habet ad illā: et ideo i eo nō relucet. Vel aliter: **b** Sapientia hominis lucet i vultu eius. i. in anteriorib⁹ ei⁹. i. in spūalib⁹ q̄ anteriora sunt. Propē hoc dicē spōsa / Cant. vi. d. pulchra vt luna: qz luna pulchritu / dinē habet in anteriori parte: Stult⁹ i homo: qz sapientia lucet in dorso eius. i. in posteriorib⁹. i. in eis q̄ mūdi sunt. Vñ Hiere. iij. f. Sapientēs sunt vt faciant malū: bñ autē facere nescierūt. Et mirum est qd hodie ad laudem cuiuslibet dicat^r qd sit prudens et sapiēs / cū dorsum habeat lucidū et facie tenebrosam: hoc ē cū sapiēs ē in tpalibus / et de spūalib⁹ nihil nouit: et est q̄ si notiluca / q̄ nō habet lucē nisi in posteriori: et tm de nocte lucet. De hoc dicat^r Luc. xvj. c. Sapientiores sunt filiū bui⁹ seculi filijs lucis i generatiōib⁹ suis. **d** Et potentissim⁹: id est deus: **e** Faciē illi⁹ comutauit / vt de malo fieret bonus. Et ideo dicit^r potentissim⁹: qz hec mutatio ab omnipotēte ē.

**Triplex
mutatio**

76.

Est autē triplex mutatio: de q̄ intelligit hęc auctoritas. Pri-
ma est cōuersiōis: qua de^o hominē a posteriorib⁹ ad antero-
ra cōuertit: hoc ē ab amore tpaliū ad desideriiū eternorū. Sic
fuit cōuersus apłus/ P̄bł. iij. c. cū dixit: Que retro sunt ob-
liuiscor/ ad ea q̄ pora sūt extēdēs meipsum ad destinatum p-
sequor: ad brauiū. Hęc est statura recti homis quā facit grā:
vt legi^t Luc. xij. c. q̄ iesus mulierē inclinātā/ q̄ nec sursum po-
terat aspīcere/ man^u impositiōe sanauit. S; cōtrariā cōuersi-
onē. s. ab anteriorib⁹ ad posteriora facit peccatū. Et de h̄ di-
cis Hierē. viij. e. Abierūt in voluptatib⁹ suis ⁊ prauitate cor-
dis sui mali/ facti sūt retrorsū ⁊ nō in ante. Secūda est altera-
tionis: qua facies homis a deformi cōuertit ad formatā: vt
sit mulier amicta sole: Apoc. xij. a. Cōtrariā mutationē facit
malitia. Tñ Hierē. ij. v. Arguet te malitia tua ⁊ auersio tua
increpabit te. Tertia est melioratiōis: qua a debilitare mutat
in fortitudinē. Et de hac dī Esa. xl. g. Qui sperāt in dño mu-
tabūt fortitudinē. Prima mutatio ē incipientiū: secūda pfi-
cientiū: tertia pfeuerantiū. Et de qualibet istarum dicit P̄s.
Hęc mutatio dextre excelsi. Tandē erit quarta mutatio: qua
mutabit grātiā ⁊ gloriā absozpta omni miseria ⁊ impfēctiōe:
De q̄ dicit. j. Corinth. xv. g. Canet em̄ tuba ⁊ mortui resur-
gent incorrupti/ ⁊ nos imutabimur. Hęc mutatio est pueniē-

rum. **E**go os regis obseruo ⁊ ꝑcepta iuramenti
dei. Os regis obseruat: q̄ totius vite sue ex ore regio regulā
expectat. Et potest intelligi rex deus pater: ⁊ os eius christ⁹
dñs. An sponsa Cantl. j. a. Osculet me osculo oris sui. Vel
rex intelligit christ⁹ dñs: de quo Ps. Deus iudiciū tuū regi

et cetera in vultu eius: et potentissimus faciem illius commutauit. Ego ois regis obseruo: et precepta iuramenti dei.

da: et iusticiā tuā filio
regis: Qui ore pprio
euangelii predicauit.
Matth. v. a. Aliquis
iesus os suū docebat
eos dicēs: Beati pau
peres spiritu rē. Pre
cepta iuramētī dei suī

p̄cepta euangelij: que firma et immobilia sunt vt iuramen-
 tum. Dicit ergo salomon vt te ad idē puocer: **Ego** q̄ tā
 sapiēs et tantū sum: h̄ **Obseruo**. i. p̄fecte seruo: **Ego** q̄ tā
 regis. i. verba christi q̄ locutus est ore p̄prio: i. **Et p̄cepta**
 iuramenti dei. i. p̄cepta euāgelica firma et immobilia. Unde
 Mat̄h. v. c. Amē q̄ppe dico vobis: donec trāseat cglū et tra-
 sora vñū aut vñū ap̄ex nō p̄teribit a lege donec omnia fiant.
 Al̄ sic: **Ego os regi**. i. christi: h̄ **Obseruo**. q̄si expec-
 tās sentētiā diffinitiuā/aut p̄ mei/aut p̄ra mei: Et iterim ne
 cōtra me des sentētiā: tūc mō: **P̄cepta iuramenti dei**
obseruo. i. ad faciendū seruo. Ecce quō salomō i p̄specu dei
 siue christi iudicāris se statuerat q̄si iā iudicandū. Et dicit se
 os regi obseruare. i. illud solū attēdere et curare: et ora alioꝝ
 de se male iudicantiū non curare. Sic etiā faciebat ap̄lus. i.
 Corin̄th. iij. a. Vbi autē p̄ minimo ē vt a vob iudicer/aut
 ab hūano die: sed neq̄ meipsū iudico: qui autem iudicat me
 dñs est. q. d. alij ora seruoꝝ attendant et obseruēt: et sentētiās
 detractozū tīmeāt: aut adulantū sentētiās ament: et magnās
 sūptib⁹ emāt: **Ego**/aut/ **os regis obseruo**: de alijs vtrū
 supius v̄l inferi⁹ intonēt nō curo. Al̄ ideo: **Eos regis ob-**
seruo: vt q̄cqd ex eo p̄cesserit/itelligā et faciā: **Et p̄cepta**
iuramenti dei. i. p̄cepta q̄ dicunt iuramētū: qz firma et imu-
 tabilia: Vel qz q̄si iurati deo debem⁹ illa custodire: sic p̄ba
 q̄ dicebat: Quia i statui custodire iudicia iusticię tuę. Vel
 qz de⁹ obseruatorib⁹ eozū iurauit reddere mercedē eternā: et
 trāsgressozib⁹ eternā infligere pēnā. Tñ **P̄s**. **Nō** p̄banabo
 testamētū meū: et q̄ p̄cedūt de labijs meis non faciā irrita.
 Istud os monebat ob̄seruare **Iohes**/Apoc̄. i. c. cū dixit: **U-**
di septē candelabra aurea: et i medio similē filio hominis vesti-
 tum podere: et p̄cinctū ad māmillas cōna aurea. Caput autē
 eius et capilli erant candidi tanq̄ lana alba/et tanq̄ nix: et ocu-
 li eius velut flāma ignis: et pedes ei⁹ similes aurichalco sicut
 in camino ardēt: Et vox illi⁹ tanq̄ vox aquaz multaz: et ba-
 bebat in dextera sua stellas septē: Et de ore eius gladi⁹ acut⁹
 ex vtraq̄ parte exibat: et facies eius sicut sol lucet in virtute
 sua. Al̄. Alij obseruāt stellas/alij somnia/alij auguria: vt ex
 his vitę suę vel glorię cōsulant: **Ego**/nō/**os regis obser-**
uo. i. sacra scripturā: p̄ quā mihi omne qd̄ necessariū et saluta-
 re ē loquū de⁹: q̄ est rex regū. De hoc **Esa**. viij. d. Nūquid
 nō p̄lus a deo nō requirit visionē/ p̄ viuis a mortuis/ v̄l a
 mortuis: Et tūc aliter exponit: ad legē et testimoniū magis
 supple recurrit: Alioq̄n male accidet ei. Tñ **Esa**. xxx. a. V̄ si
 liij desertoꝝ dicit dñs vt faceretis p̄siliū et nō ex me: et ordi-
 remini telā et nō p̄ sp̄m meū: vt adderetis peccatū peccato: q̄
 ambulatis vt descēdatīs in egyptū: et os meū. i. sacra scriptu-
 rā/ nō interrogastis. Vel aliter: **Ego os regis obser-**
uo: debito honore et reuerentiā/ hūiliter audicis quęcūq̄ ex eo
 procedūt: et nihil cōtrariū sentire p̄sumo. Vel os regis/ v̄l
 p̄ncip̄ p̄dicatoꝝ. Tñ **Hiere**. xv. d. Si sepaueris p̄ciosū a vili
 q̄si os meū eris. Et est sensus: **Ego os regis obseruo**. i.
 quicqd̄ dixerint p̄dicatoꝝ faciendū/ facio. Et best qd̄ dicit
Mat̄h. xxiij. a. Sup cathedrā moysi sederūt scribę et phari-
 sei: Oia q̄ quęcūq̄ dixerint vobis/ seruare et facite: s̄m nō opa
 eoz nolite facere. Posset hoc exponi ad litterā de salomone
 sub hoc sensu: **Ego os regis obseruo**. i. os meū qd̄ ē
 os regiū: vt nō aliud loquat̄ q̄ regē deceat. Siqd̄ regē non
 alia s̄ba decēt q̄ lenitatis et clemētię et iusticię. **Esa**. xxxij. b.
 Fraudulēti vasa

Fratidulenti vasa pessima sunt: ipse enī cogitationes ꝑcinnat
ad ꝑdōs mites in sermone mendaciū cum loquat paupiu/
dicū: ꝑncipes vero ea que sūt digna ꝑncipe cogitabit: et ip/
se super duces stabit. **a** **1** Ne festines recedere a facie
eius. i. a volūrate eius/ q̄ nō deserit nisi deserat: Benignissi/
mus enim iesus ꝑm̄s

a **N**ē festines recedere a facie
b eius: neq; pmanear in ope/
c re malo: quia omne qđ vo/
d luerit faciet: et sermo illi po/
e testate plenus est. **N**ēc dice/

q̄re illa p̄cepit sed faciēda. **¶** Qui custodit r̄c. Interliti.
p̄nuat sic. Sermo illi' p̄tate plen' est: vt bonos bñ re/
muneret ⁊ malos male p̄dat. Ergo q̄ custodit/in hac vita:
corde/ore/ope: s̄ p̄ceptū de dilectioe dei ⁊ primi:
qd̄ est p̄mū et maximū: vt s̄. Mat̄h. xxij. v. **h. ¶** Ad ex/

re ei quisq̃ pōt: q̃re ita facit.
Qui custodit h̃ceptū nō ex-
periet q̃c̃q̃ mali. Tēp̃⁹ ⁊ rē
spōsionē cor sapiēt̃ intelligit.
In n̄gocio t̃p̃s ē ⁊ oportu-

perierit quicquid malum
in futuro: et erit in presentia
non inueniet quicquid
sibi nocuum: quod diliget
deum omnia cooperantur
in bonum: Roma. viij.
c. Et idem sermo domini ad
discipulos fuit totus de
dilectione seruanda:

Job. xliij. vsq. xviij. Itē specialit de q̄libet dñte verū est:
Qui custodit p̄ceptū patiētiē: non experiet quicq̄
mali: in tribulationibus ⁊ molestijs: Qui custodit p̄-
ceptū humilitatis: non experiet quicq̄ mali: in coru-
meijs: et sic de alijs. Immo multiplices suauitates ⁊ utilita-
tes sobrietates inueniet in hoc: Scdm q̄ dicit P̄s. In cu-
stodiendis illis retribuit multa. Qm̄ v̄ro in omi sacrificio
apponendū est sal: v̄r legi⁹ Leuit. ij. d. Itē sequit: i. ¶ Tem-
p⁹ ⁊ r̄fūsiō cor sapientiē intelligit. Id ē q̄n̄ debeat

plus et ratione: cōsapientis intelligit: quā et q̄ debet
rñdere sapiēs intelligit. Et aut̄ triplex rñsio q̄ temp⁹ debitu
requirit. s. rñsio doctrine: quā post studiū sufficiēs vñ reuelatio
nē debet dare mgr̄ et nō añ. Et est rñsio sentētie: quā post di
ligentē examinationē causę debet dare iudex. Item est rñsio
boni opis siue obediētie: quā post eruditionē aut p̄ceptū de
bet dare subdit⁹. De p̄ma d̄: Prouer. xxij. c. Ecce descripsi
eam triplicit̄ in cogitatiōib⁹ et sciētia: vt ostenderem tibi fir
mitatē et eloquā veritatis/respondere ex his illis q̄ miserunt
te. De sc̄da d̄: Prouerb. xviij. c. Qui pus rñdet q̄ audiat
stultū se esse demonstrat. De tertia d̄: Prouerb. xxi. c. Ser
uus verbis nō pōt erudiri: qz qd̄ dīcis itelligit: et rñdere p̄tē
nit. Et hoc est qd̄ dictū ē. s. li. a. Oia tps habet. Verū et re
sponسیونē. Flagellis enī debem⁹ rñdere patientiā/vt asini: cō
fessionē/vt latrones: ḡfatuaciones/vt sancti: corectionē/vt

puer: gressuū accelerationē/ vt eq: edomationē/ vt tauri: eru/
ditionēz/ vt pulli eqni: tūpīnguationē/ vt vrsi. Itē bñfīcqs
debet rīdere deuotio: grāuāctio: ad meliora puocatio: fi/
delis dispēsatio: fraterna comunicatio: reddēdē rōnis maior
sollīcīrudo. Scdm enī q̄ crescūt dona/ crescūt rōnes donoz:
dicit Breg^o. Vel alit̄ **Temp^o**/ plēns ad laborādū z faciē
dū penitentiā hōi indultū est. **Et rñsionē**/ quā deus
exiger in futuro a quolibet: **1 Cor sapientis intelligit**:
quia circa hoc vertit̄ ei⁹ studiū z sollīcītudo. s. qualit̄ sibi tps
indultū vtilit̄ expēdat. Et q̄lit̄ de illo in die iudiciū dñs rīde/
at. Sicut enī non pibit pilus de capite: sic nō pibit momētū
de tpe: vt dicit brūs Berni. De hōz Sap. vj. b. Qui custo/
dierint iusticiā/ iuste iudicabunt: z q̄ didicerint iusta inueniēt
qd̄ rīdeāt. Uñ Ps. Vocūdus hō qui misere/ primo: z cō/
modat deo/ disponit sermones suos i iudicio. i. q̄lit̄ rīdeat in
iudicio. Vel loq̄t salomon de rñsiōe psciētie: q̄ tūc ipsa euidē
tia rīdebit. Uñ Esa. iij. b. Agnitio vultus eoz rīdebit eis.
Hāc rñsionē quā psciētia it̄rogata factura ē in die iudiciū:
cor sapientis it̄elligit: et iō q̄lit̄ bñ rīdere possit/ vigilant̄ intē/
dit. Optim⁹ disputator ē: q̄ ibi bñ rīdebit: vbi mlti pcludēt
etiā q̄ vidēt mō sapientēs: vbi stult⁹ apparebit plato cū discipu
lis suis: vbi aristoteli nihil pdeit argutis/ sue vt dicit Hiero⁹.
Hoc attēdebat Eccehīas cū diceret: Dñe rīde p me: Esa.
xxxvij. c. Et Job. ix. b. Si repētē interroget: quis responde
bit ei: Et postea sequit̄: Quā⁹ sū ego vt rīdeā ei: et loquar
verbis meis cū eoz: qui etiā si habuero quippiā iustū/ non re/
spondebo: sed meū iudicē dēp̄cabor. Sequit̄: m **Omni**
negocio tps ē z oportunitas. i. oē op⁹ exigit tps opoz/
tunitatē: extra qd̄ nō pōt bñ fieri. Ecclj. xx. c. Ex ore fatui re/
probabit̄ parabola: non enī dicit illā in tpe suo. Negociū dē
q̄si negās. i. tollēs ociū/ nō dico qetē. Ociū enī in malo acci/
pif: qes i bono. Cū aut̄ dicat: **Di negociō**/ generalit̄ intel
ligit de oī ope mērali z corpali. Oīo enī z lectio z p̄p̄latio:
doctrina: iudiciū: z q̄libet actio tps suū habet. Z ps oīōnis
o maxime est nog:

पु. १८.

Triplex respō/
sio q̄ temp⁹ de/
bitū requirit

Al.† impugna-
tionem

၇၆၆.၂၂-

pe. 11.5.
11.5

linguere,
• amoris

103.26.

75.134.

125.32.

Ps. 18.

Ps. 118. maxime est nox: oportunitas ho ei? e sollicitudo et deuotio et solitudo: hec facit orone oportuna. **Uñ Ps.** Media nocte surgeba ad confitendu tibi. **Et Matth. vi. a.** Cu oraueris. i. orare uolueris: intra in cubiculu tuu: et clauso ostio ora ptem tuu in abscondito. Tempus lectiois e maxime ante cibum: oportunitas ho ei? est traquillitas et sobrietat et

Al. tq.
Al. iventura
Al. iudicio
Al. iudicio
Al. iudicio

B

attentio. **Eccl. xxxviij.** c. **Te vacuatur scribi** be sapiam: et q mino/ raf actu sapiam picipi et. **Ps pteplatiois e** post longus exercitiu sancte et honeste actio nis. **Uñ dicit auctori/ tas:** Non erit israelita qui non fuerit iacobi/ ta. **Qd figuratus fuit** **Señ. xxx. e.** ubi legit q iacob seruauit p/ rael septē annis: qbus finitis cu quereret sibi dari illa: pmo data e lia et postea rachel. **Ps doctrine e** post deuotio et studiosu auditu. **Uñ Eccl. xviij. c.** Ante q loqris disce. **Ps iudiciu post** diligentē cause examinationē. **Job. xxx. c.** Causam qua nescieba diligētissi/ me inuestigaba. **Et licet ita oia habeat** tps et oportunitates: **Uñ a** **Et multa hois afflictio q** iurat pterita: et futura nullo pot scire initio/ vel iudicio/ vel nuncio: Quā litera vltima velle videt **lbero?** q sic dicit: Quis em annu/ ciabit ei? **Et in b verbo annu/ ciabit inuit satis q** debet ibi esse nuncio. **Sz fere ad idē redit** qd dicit/ siue initio/ siue in dicio/ siue nuncio: q sensus e: **Ps et risione cor sapiet/ itelli/ git:** et oī negotio e tps et oportunitas: et afflictio multa e hois stultu et improuidi: q iurat pterita: et futura nullo nuncio pot scire. i. tatis est ignoratiē tenebris circūdat ante et retro: vt nec pterita sua videat/ nec futura pvideat: et ideo mala pterita q fecit nō plāgit: et bona q recipit a deo p gratitudinē non cognoscit: nec futura mala q dñs minatur timet: nec bona q p/ mittit desiderat. **Uñ sic:** **a** **Et multa est hois afflictio:** qui. i. q ille **b** **Et pterita mala/ an remissa sint ei vñ** nō: et bona pūta an restituta sint an nō. **c** **Et futura/ imi/ nētia atq nouissima qlia. f. erit/ vñrū damniadus vel saluad/ sit.** **d** **Nullo pot scire nuncio/ vel iudicio:** Multa reuera est afflictio in hac dubietate: sz nō est afflictio ista nisi hois q re et noie hō est. **e** **Nō est i hois/ cuiuslibet/ dici/ one. i. pte:** **f** **Prohibere spm/ exeunte de corpe qn ex/ eat tpe mortu.** **Uñ eni quasi re de carcere rapit ad tribunal iudici/ recepitur** pzia corpis put gessit: sicut legit. **ij. Cor. v. b.** **g** **Nec habet pteatem/ hō tunc aiam retinēdi.** **Uñ** **Nō habet pteatem in die mortu. i. sup die mortu/ vt dis/ ferat vel auertat pro voluntate sua.** **Uñ** **Nō hz pteatem sui vñ disponēdi sua:** **b** **In die mortu/ anxietate morbi vel debilitate corpis pressus.** **Et iō pueniēda e dies mortu:** ne tūc bñ agere incipiam? velle qñ non possum? ne tūc ve/ lim? incipe ordiri telā vñ fiat vestis nuptialis/ q induri et or/ nati debem? intrare ad nuptias: sicut fatue pgenes: q veniēte spōso ceperit oleu medicare: qd quesuissē debuerāt qñ dor/ mitauerūt et dormierūt: **Matth. xxv. a.** **i** **Nec sinif de/ scere ingruēte bello. i. incursu demonu vel vitoru:** cum qbus pacē habuit in vita sua. **Uñ** **ingruente bello:** de q dicit **Sap. v. d.** Pugnavit cu eo orbis terraru contra insensa/ tof. **Uñ bñs martin dñ mozeret/ vidēs sibi astare demo/ nē dixit:** Quid h astas cruēta bestia: nihil i me funeste repies. **k** **Nec saluabit/ imo dānabit:** **l** **Impietas impiu/ in qua pñdit/ et pñtere noluit ante mortē.** **m** **Omnia hec/ cōsideraui/ mētis inuitu.** **n** **Et dedi cor meū. i. tpm/ applicui:** **o** **In cūctis opib q fuit sub sole: et inf cete/ ra vidi b/ q** **p** **Interdū dñat hō hōi in malū suū. i.**

Al. tponce

dñantis. **Et e istud malū multiplex.** **Primu est** pte elatio/ nis. **Uñ. i. Timoth. iij. b.** **Nō neophytū/ me i supbia elat/ in iudiciū incidat diaboli.** **Secudu est:** qz e occasio maioris dā/ natiōis. **Uñ Iaco. iij. a.** Nolite plures ingri esse fratres mei sciētes qz maius iudiciū sumis. **Et Sap. vi. a.** Iudiciū durissi/

p **sub sole.** **Interdum dñator** hō hōi in malum suū. **Uñ** **impids sepultos:** qui etiam cū adhuc viuerēt i loco san/ cto erāt: et laudabant in ci/ uitate quasi iustoz operum. **Sed et b vānitas est.** **Et eni** quia nō proferit cito ptra ma/ los sentētia: absq timore vl/ lo filij hoim ppetrant mala:

iudex: nisi virtute valeas intrūpere iniquitatē: ne forte extime/ scas faciē potētis et ponas scandalū in agilitate tua. **Timēda est** igit dñatio non appetēda: nā pro culpa subditor suspensū fuerūt pncipes iubēte dño: **Num. xxv. a.** **Ubi dicit Bieg.** **Hoc si hoies attenderēt** plationes nō ambirēt. **Et intelligit** generalit de oī plationē tū seculari q ecclesiastica: vt patet p **Interl. q** **Uñ** **impids in fide: iniquis in morib:** **r** **Sepultos/ iam in inferno cū diuine epulone: vel in pfundo inu/ qtatis per pteptū:** **Iuxta illud Prouerb. xviij. a.** **Impius cū in pfundū venerit peccatoz pñit.** **Uñ** **Sepultos** aggere adulariōis: **Iuxta illud Ps.** **Sepulchrum patēs est** gurg eoz. **s** **Qui etiā cū adhuc viuerēt/ vita nature.** **t** **In loco facto/ ecclesiastice dignitat:** **v** **Erāt/ corpe/ non mēte: numero/ nō merito: fallā positio/ nō rei veritate.** **Uñ** **est dagon iuxta arcā. i. Regl. v. a.** **Hec e abominatio in loco scō posita:** de q dicit **Matth. xxiij. b.** **Cū videritis ab/ ominatiōē desolatiōis q dicta est a dāniele. ppha stāte i lo/ co sancto: q legit itelligat.** **Hoc e pastor et idolu:** **Zach. xij. d.** **Et laudant/ vñ laudabāt in ciuitate/ a subditis/ mētib/ vel adulantib/** **Uñ** **quasi iustoz operu. i. qñ iu/ sti.** **Uñ Ps.** **Laudat pctor in desiderijs aie sue: et iniqu/ bñ/ dicit.** **Qd e ad cumulū maloz et ad frictuū scōp: q. i. tā cō/ munit/ tam pñdent malū laudat in ciuitate dei. i. in ecclesia.** **Quid eni laudat i episcopis/ hodie nisi epicureoz secta:** **Laud eoz a mēsa incipit:** **laudat ciboz et potuū affluētia:** **numeraf** **ferculoz varietas:** **delitiē epularū tanta festiuitate narrat:** **Et ex hmoi volūt hoies inferre bonū esse epm:** **sicut legitur** **Daniel. xxiij. a.** **Nō tibi videt bel esse vitēs deus: an nō vi/ des quāta comedat et bibat quotidie:** **Et ait daniel aridēs:** **Nō erres rex:** **Iste eni intrinsecus luteus: et forinsecus greus** **nec comedit aliqñ.** **3** **Sed et hoc. i. hec laus: hec dñatio:** **a** **Vanitas est:** totum hominē interiore euacuans. **Uñ** **autē pueniat hec vanitas ostēdit:** **b** **Et eni quia nō pro/ fert cito sentētia/ a deo** **c** **Contra malos/ cū peccat:** **d** **Absq timore vllo filij hominū perpetrāt mala:** **Meq̃tia eni que ad scelus perpetrādū instigat/ eadem impu/ nita facit vt scelus perpetrātū vilipēdat iniquus.** **Sed qto** **altius securis extollit/ tāto fortius ceruici subditē impingit.** **De b dicit Esa. xxvj. c.** **Indulisti dñe genti/ indulisti genti/ nū qd glorificat/ es:** **Job. xxiij. d.** **Dedit ei deus locū pñiten/ tiē: et ille abutit eo in supbia: ptemnēs diuitias bonitat/ pa/ tientie/ lōganimitat/ dei: vt dicit Roma. iij. a.** **Propt qd vi/ cit Ps.** **In chamo et freno maxillas eoz pstringe: q non ap/ proximāt ad te. q. d. fac eis dñe ne tam velociter et impetuose** **currāt ad malū.** **Prouer. xxi. c.** **Stulticia colligata e i corde** **pueri: sga discipline fugabit eā.** **Sz q de? ita expectat ma/ los ad pñitiā/ licet nō pñt eis sed pon? obstit/ pdest tñ bo/ nis q intelligūt q ideo expectat eos de? vt pñteat et vitam** **eternā ad quā creati sunt babeāt:** **Et si b vñk de malis dñs:** **multo fortius de bonis.**

Al. mandant

Luc. 16.

Ps. 1.

Ps. 1.

Ps. 1.

Ps. 1.

multo foris de bonis. Et B est qd sequit: a. **A**ttē pctor
ex eo qd cētēf. i. tota vita sua. Tātū enī ad pl^o extēat vita
hoīs. Eccl. xviij. a. Numer^o dierū hoīm vt multū cētū āni.
b. **F**acit malū. i. peccat. c. **E**t p patientiā dei: d.
Sustērat i vita: v^o expectat ad penitētiā. De b: e. **E**go
cognoui dicit ecclē

Cognoui
fiastes: **O**rit
bonū hoc. s. q tam-
diu expectant mali:
Timētib⁹ deū:
et ideo pgnitētib⁹: qz
initiu sapiē z pgniten-
tie timor domini. b
Qui verēt vt filiū:
Faciē ei⁹ .i. pñenti-
am ei⁹ in die iudicij.
horredū enī est inci-
dere in man⁹ dei viuē-
tis: Job. x. f. Et ite-
rum cognoui / w / k

a
b
c
d
e
f
g
h
i
k
l
m
n
o
p
q
r
s
t
v
w
x
y
z

Attn pctō: ex eo q cēties sã-
cit malū et p patiētā sustēta-
tur: ego cognoui q erit bo-
nū timētib⁹ deū / q vērēt
faciē eius. Nō sit bonū im-
piō: nec prolōgent dies ei⁹:
sed quāsi ymbra trāsēāt: qui
nō timēt faciē dñi. Est ⁊ alia
vanitas q fit sup terrā. Sūt
iusti qb⁹ mala puēniūt quā-
si opa egerint impior: et sūt

Non sit bonū im-
pio: qđ nō timet d. f. q
expectat ad penitētiā: qz quāto plus viuit: tanto peior fit.
m. **N**ec prolongent dies ei. i. cognoui q nec sit bonū
impio vt plongenē dies ei qbus viuit sup terrā: n. **S**ed
quasi vmbra trāseāt. i. cito: p. **Q**ui nō timet faciē
dñi. i. peccare corā eo: cui oīa nuda sūt z apta: vt legit **Heb.**
tiij. d. **U**n soler dicit: **E**ū qđ turpe facis qđ me spectāte rube-
res: **E**ur spectāte deo nō magis ipse rubes: Quasi vmbra trā-
seūt impij: qz ipsi nō sūt nisi vmbra. **D**iligētes enī vmbra. i.
tpalia: sūt vmbra: qz amiserūt verū eē hoīs. **D**e b. **S**ap. v. b.
Trāserūt oīa tanq̃ vmbra. **U**t sic ordina frāz: **I**ta dñs ex-
pectat: a. **A**tq̃ ego cognoui q erit bonū: maloz. f.
expectatio: g. **T**imetib⁹ deū: q. i. qz illi: b. **C**leric⁹
faciē ei⁹: Quasi qđ greret: **U**n cognuisti b. **R**uder: a. **E**t
eo q pctor cētes. i. centū annis. i. tota vita sua: b. **S**a
cra malū: erim⁹ patiētiā: dei. **S**ustenta in vita.
Et ē argumētū qñ a minorū simul z a maiorū. **S**i enī bon⁹ ē
de⁹ i malos: mltro fort⁹ i bonos. **I**te qz mai⁹ signū bonitat⁹
est deū benignū esse i malos q̃ in bonos: z de⁹ facit qđ mai⁹
est: mltro fort⁹ faciet qđ min⁹ est. **S**imile **R**oma. v. b. **S**i cū
ad huc pctor essem⁹: chr̃st⁹ p nobis mortu⁹ est: multo ma-
gis igit iustificati nūc in sanguine ipsi⁹ salui erim⁹ ab ira per
ipsum: si enī cū inimici essem⁹ recōciliati sum⁹ deo p mortē
fili⁹ ei⁹ zc. **S**eq̃: **K** **N**ec sit bonū: gfe vel glie: l. **I**m-
pio. i. pctori. m. **N**ec plongenē dies ei⁹: sed cito mo-
riat⁹: ne diu viuēs peior fiat z tormēta maiorā mereat. **E**t dī
cit b. salomon ex cōpassiōe vel ex celo dīuine iusticie: qz min⁹
ageret cū impio z etiā iuste: si qđ b. impīcat ei salomō: fieret.
n. **S**z qñ vmbra. i. vani z tenebrofi z fugaces: o. **T**ras-
eāt dies in quā pctoris vel impij: p. **Q**ui nō timet fa-
ciē dñi. i. se nō timere oñdūt opibus z ipenitētia sua. **E**t qz
pctor: vn⁹ z multiplex ē. **A**n⁹ natura/multiplex volūtatē: vn⁹
in suba/multiplex i psona: pctor dicit **D**arq. v. a. **D**ibi le-
gio nomē ē: qz plures sum⁹. **D**ibi: ecce vnitas substātie: plu-
res sum⁹: ecce pluralitas psonaz: **I**ō nūc singularit⁹: nūc plu-
ralit⁹ de illo loquitur salomon. **E**t sic pstruci: n. **Q**uasi
vmbra trāseāt: illi: q nō timet faciē dñi. **E**t pōt intel-
ligi ita: q b. pnomē ei⁹: referat ad b. qđ pcessit/pctor: s. b. sen-
su: **K** **N**ec sit bonū impio: nec plongenē dies ei⁹:
id est pctoris. n. **S**ed qñ vmbra trāseāt: ambo. f. im-
pius z pctor: p. **Q**ui nō timet faciē dñi. i. qz illi nō ve-
rent nec reuerent faciē dñi. **D**iffert aut impi⁹ z pctor. **I**mpi-
us enī in fide errat: pctor i morib⁹. **E**t impi⁹ i magnis sce-
lerib⁹: pctor: etiā i minorib⁹: **S**icut legit **P**rouerb. xj. d. **S**i
iust⁹ in terra recipit: quāto magis impi⁹ et pctor. q. **E**st et
alia vanitas q fit sup terrā. **H**oc ē q alibi dīc: **S**ub so-
la. **V**anitatē aut vocat salomon more pconatoris qđ videt
fortuitū z nō hīc causam: sed ē a puidētia dei rem suā publi-
cam tā sapientē ordinantē: vt etiā de malis nouerit eligere bo-

nū. r. **S**ūt iusti quibus mala. i. p̄sentes afflictiones:
 s̄ p̄roueniūt: vt iob ⁊ iacq̃ vicerib⁹ pleni: r. **Q**uali
 op̄a egerint impior. i. q̃si b̄ malis opib⁹ meruerint. v
 Et sūt impij q̃ ita securi sūt. i. radicari i t̄pali⁹ ⁊ valla
 ti p̄senti⁹ bonis: r. **Q**uali infortia facta habent. i. q̃si

x impij q̄ ita securi sunt quasi
 y iustoz facta habeāt. Sed et
 a b vānissimū iudico. 2. lauda
 b ui i g̃i lēnciam q̄ nō ēēt hoī
 o bonū sub sole nisi q̄ cōme
 f deret ēt biberet atq; gaude
 s ret: ēt b solū secū auferret de
 labore suo i dieb⁹ vite sue q̄s
 b dedit ei de⁹ s̄b sole. Et appo
 i sui cor meū vt scirē sapiam
 k ēt intelligere+ distinctionez

illis iussit opibꝫ suis me
 ruerint: vt dñes epu/
 lo q̄ iduebat purpura
 et bysso: Luc. xvj. e.
 De hñ: Job. xxi. a.
 Quare impij viuunt:
 sublimati sunt: forta/
 tibus diuitijs: semē eo/
 rū pmanet coram eis:
 p̄pinqꝫ turba ⁊ ne/
 potū in p̄spectu eoz:
 dom⁹ eoz secure sunt
 et pacatę: et nō est vir
 ga dei sup̄ illos. Item⁹
 aut diuersifirat causas
 multas assignauimus
 alibi. Sicut enī ab eo

de medico/alijs egrotantib⁹ ferrū ⁊ ignis/sectio ⁊ vñtio: alijs re-
fectio ⁊ vñctio suauis adhibet eodē tpe ⁊ eadē intētiōe. s. ac/
q̄rēdi sanitatē: ita dñs moze bonę nutriticis/alijs amaritudinē
absinthij ⁊ sulphuris supfundit vberibus vt ablactent⁹: alijs
dulcedinē vt nutriat. Dat ⁊ bonis h tribulatiōes ⁊ afflictio-
nes ⁊ misērias ad obseruationē humilitat⁹/ ad purgationē/ ad
limationē/ ad accelerationē/ ad pbatōnē/ ad mai⁹ meritū/ et
ad multa alia: E cōtrario malis dat mīta bona/ vt bonū vide-
ant h mōi bona nō esse vera bona: nec appetenda q̄ malis tā
munia sūt. Trē vt itelligāt q̄ larg⁹ erit eis dñs: q̄ etiā malis tā
larg⁹ ē. Trē vt sic alliceret eos ⁊ attraheret ad se: Quosdā enī
trahit bñficijs/ q̄sdā flagellis. Unī Osee. xj. b. In funiculis
adā trahā te: in vinculis charitat⁹. Trē vt euidentius appareat
eorū iudiciū. Unī Isaiere. xij. a. Cōgrega eos q̄si gregē ad victi-
mā: ⁊ scitifica eos i die occisiōis. Et Greg⁹. Pecorib⁹ imolā
dis/ pascua liberi pcedunt. ⁊ Sz ⁊ hoc vanissimū. i.
fortuitum ⁊ sine causa ⁊ sine fructu: iudico. Loquit in pso-
na infirmoz. Vel i psona sapiētis: h mō. ⁊ Sed ⁊ hoc. i.
maloz pspēritatē: 3 ¶ Vanissimū iudico: qz nībil infē-
licius felicitate peccatiū: Mā quāto feliciores: ranto ad pctā
fortiores ⁊ libertiores. a ¶ Laudam igit⁹/ dicit salomon in
psona sua/ siue sapiēt. b ¶ Leticia bonę psciētē. De q̄ dīc
P̄s. Examine i dñō. Et ap̄s. c. j. Cor. j. c. Glia nra hec est:
testimonij psciētē nre. O. s. c. q̄ nō esset homi bonū
sub sole. i. in hoc tpe. s. d. Nisi q̄ comederet/ panem
q̄ de cēlo descēdit: Joh. vi. c. e ¶ Et biberet/ vinū qd̄ letifi-
cet cor hoīs. f ¶ Atq̄ gauderet/ spe futuri boni. Trē totū
exponit in psona infirmoz: hoc mō. 3 ¶ Hoc vanissimū
iudico: laudam igit⁹ leticiā/ tpalē comēdē ⁊ bibēdi.
De q̄ dīc Esa. xxij. d. Ecce gaudiū ⁊ leticia occidere vitulos ⁊
iugulare arietes: comedere carnes ⁊ bibere vinū. Et Sap. ij. b.
Mō sit prātū qd̄ h prāferat luxuria nra: nemo vñm exors
sit luxurię nre: vbiq̄ relinq̄m⁹ signa leticię/ qm̄ h ē ps nra/ et
hec ē fors nra. Et q̄re h: Eo c. q̄ nō esset bonū sub so-
le: vbi tm̄ vidēt īfirmi q̄ h dicūt/ d. Nisi q̄ comederet
⁊ biberet atq̄ gauderet/ hō s ¶ Et hoc solū secū au-
ferret de labore suo: q̄ laborat sibi: i dieb⁹ virę sue q̄
dedit ei de⁹ sub sole/ nō ad comēdēdū ⁊ bibēdū ⁊ gaudē-
dū sed laborādū. Unī Job. v. b. Idd̄ nar⁹ ad laborē ⁊ aut⁹ ad
volādū. Gen. ij. c. Tulit de⁹ hoies ⁊ posuit eū in paradiso vo-
luptatis vt oparet⁹ ⁊ custodiret illū. Et his visis ⁊ p̄sideratis
diligent⁹ dicit salomon i psona sapiētis: h ¶ Appōit cor
meū: non solū aures verbis cōposuit/ ⁊ oculos libris deaurā-
tis: vt mlti: q̄ tm̄ oculis ⁊ aurib⁹ philosophant⁹: vt dicit p̄s. i.
¶ Sed/ cor meū vt sciret sapia3/ quē ē cognitio diuinariū
ēternariūq̄ rerū. vt itelligeret distinctionem que
versat⁹ in terra. i. vt sciret distinguere q̄ vera bona ⁊ q̄ vera
mala: et que cuius generi hoim expedientia: et qua de cā alia

alijs vtilia. Et h̄ vocat salomon distinctionē que versat in terra. i. varietatē donoy/ varietatē bñficioy/ multiplicitatē flagelloy/ alternatiōē oīm istoy quoy causam et scire et intelligere se velle p̄dixit. Inq̄redo aut̄ hanc sapiam ostendit salomon qd̄ inuenit. a. **Est homo** re et noie. i. vere rationalis:

b. **Qui diebus et noctib⁹** .i. oī tēpē.

Uel b. **Dieb⁹** / pro speritat: c. **Et noctib⁹** / aduersitat: d.

Somnū nō capit oculis/ cordis: Sic dī. **Lā. v. a.** Ego dormio et cor meū vigilat: Ita exponit Glo.

Pōt etiā intelligi ad lram de oculis corpis sub b̄ sensu. a. **Est hō** q̄ dieb⁹ et noctib⁹ somnū nō capit oculis. i. q̄ sp̄ et p̄tinue vigilat. i. horis ad b̄ deputatis. Similiter p̄. **Bñdicā dñm**

i oī tpe: sp̄ laus ei⁹ zc. i. oī hora laudib⁹ dei dicēdis deputata sine intermissione et interruptiōe: c. **Et intellexi** q̄ oīm operū dei nullā possit hō inuenire rōnē eoy q̄ fuit sub sole. q. d. intent⁹ et assiduus et studiosus in p̄q̄redo sapiētiā et distinctionē sui/ nec inueni qd̄ volebā: ex quo intellexi plenē q̄ oīm operū dei/ maxime gubernatiōis et ordinatiōis humanarū rerū/ nullā possit hō inuenire rōnē suo ingenio vel studio: quare hic paup̄ sit/ ille diues: cur iste cec⁹ nascat/ ille mā/ cur: cur duoy geminoy vn⁹ statim baptizet/ saluet/ alt statim mortu⁹ damnet: et h̄mōi euctuū rationē p̄p̄ia aut causā humanā inuestigatio inuenire nō pōt. Et hoc ē de secretis chusī. Propriā vero rōnem voco finē/ fructū/ meritū: Quo enī sine aut fructu aut merito talia fiāt/ soli deo patet/ et cui ille voluerit reuelare. f. **Et quāto pl⁹ laborauerit** hō studendi/ g. **Ad querēdū** / rōnē h̄mōi: b. **Tāto min⁹ inueniet**: nō solū/ q̄ cū accedit hō ad cor altū meditādū exaltat de⁹: sed q̄ p̄scrutator maiestatis opprimit a gloria: Pro uerb⁹. xxv. d. Et etiā q̄ iustū est vt in eo puniat hō in q̄ delinquit: Delinquit aut̄ abusiōe intellect⁹. i. curiositate: q̄ vult ea inuestigare et cōprehēdere ratiōe/ q̄ de⁹ vult hoīes latere: nec alicui innotescere/ nisi sua speciali reuelatiōe. Uñ **Act. j. a.** Nō ē ym̄ nosse t̄p̄a v̄l momēta q̄ p̄i posuit i sua p̄tate. Preterea: inuestigare dei p̄silia q̄ ipse vult eē abscondita/ qd̄ aliō ē q̄ diuine volūtati aduersari et secreta dei temere explorare: Per amicitia aut̄ z oīōnē querēda ē cognitio diuinoy p̄silioy/ nō p̄ explorationē. Uñ **Job. xv. b.** Vos aut̄ dixi amicos: q̄ oīa quēcūq̄ audiui a p̄e meo nota feci vobis. Amos. iij. b. Nō faciet dñs de⁹ verbū nisi reuelauerit ad seruos suos/ p̄betas secretum suū. i. **Etiā si dixerit sapiēs**: de quo videt: k. **Se nosse** / rationē operū dei: l. **Nō poterit repire**: ne dū scire. q. d. salomon: dixi q̄ nullam pōt homo operū dei rōnē inuenire: etiā si sapiēs dixerit se nosse: nō poterit reperire. q. d. nō est credendū ei si dixerit se nosse. Glo. vult q̄ sapiens hic dicat qui videt sapiēs/ nō qui est: quia ille q̄ est sapiēs h̄ nō diceret. i. se nosse. Aliq̄ sic intelligit. i. **Si sapiēs dixerit se nosse** / rōnē operū dei: l. **Nō poterit repire** / merito iactantiē exēcat. i. etiā nec casu i noticiā eoy rū incidere. Sic enī differt inuenire et repire: q̄ inuenire ē in noticiā eoy que gr̄im⁹ venire: repire in noticiā aliquoy que nō querim⁹ casu icidere. Uñ **Tu nō iuēta repta es**. m. **Oīa hēc** / opa dei/ tam occulta/ tā mirāda: n. **Tractauit cor de meo** / perq̄rens eoy rōnes. o. **Ut curiose intelligerem**. i. diligēt intus legerē: et eoy occultas causas cognoscerē. q. d. salomon: ea q̄ dixi. i. q̄ hō mal⁹ ad malū suū dñat: et q̄ p̄siliens i ingenio vel studio suo/ rōnē opey dei inuenire nō pōt/ ex magna p̄sideratiōe et pertractatiōe dixi: et iō credendum est mibi.

A

P̄. 33.

P̄. 63.

P̄. 11.

a que versat in terra. Est hō/ b. mo q̄ dieb⁹ et noctib⁹ som/ c. nū nō capit oculis: Et itelle/ xi q̄ oīm opey dei nullā pos/ sit hō inuenire rōnē eoy q̄ fuit/ f. sub sole. Et quāto pl⁹ labo/ rauerit ad q̄rendū: tāto mi/ nus inueniet. Etiam si dixe/ rit sapiēs se nosse/ nō poterit/ m. repire. Omīa hēc tractauit i/ o. corde meo: vt curiose intelli/ gerem. **Capi. IX.**

Uñ iusti atq̄ sapiē

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

tes: et opera eorum in ma/ nu dei: Et tñ nescit homo/ vtrum amore an odio dig/ nus sit: s̄ oīa i futurū seruan/ tur icerta: eo q̄ vniuersa eq̄/ eueniāt iusto et impio/ bono/ et malo/ mūdo et imūdo imo/ lanti victimas et sacrificia cō/ temnēt. Sicut bonus: sic et/ p̄ctor: vt p̄riur⁹: itā et ille q̄/ verum deierat. Hoc est pel/ sumū inf oīa q̄ sub sole fuit: quia eadem cūctis eueniūt:

Sunt iusti zc. Reprobata vanitate auaricie et supbie siue sacrantie: iuratur ad humilitatē et ad timorē. Humilitas enī viā facit sapiētiē quā supbia obstruit. Uñ **Jaco. iij. b.** De⁹ supbis resistit: humilib⁹ aut̄ dat gr̄am. In ceteras aut̄ causas humiliandi sei/

na est incertitudo fi/ nis: q̄ quātūcūq̄ sit hō bon⁹ aut sapiens: nescit tñ qualē habe/ bit exitū: et ita nescit an saluādus sit an dā/ nādus. Et hoc est: p

Sunt iusti / deo et sibi et p̄rimo/ reddētes qd̄ suū est. q. **Atq̄ sa/ piētes** / sicutē sopo/ di res fm̄ sapore/ p/ p̄siliū/ et sciētia estimā/ di fm̄ valore suū ha/ bētes. Et ē rect⁹ ordo: q̄ p̄ iusticiā venit ad sapiam. Uñ **Ecc. j.**

d. Fili⁹ cupiscēs sapi/ entia serua iusticiam.

Et opa eoy i manu dei / sunt. i. a deo disponunt. hō enī p̄ponit: sed de⁹ disponit put vult/ et videt suę reipublicę expedire. Itē loquit h̄ salomon more vulgari: quo dicit de re dubia et incerta: In manu dei est. i. in incerto. Similit̄ hic: **Opera eoy i manu dei** / sūt. i. in incerto: q̄ nesciunt vtrū deo sint accepta an non. Uel r. **Opa eoy in manu dei** / sūt. i. i dispositiōe/ p̄seruatiōe/ iudiciōe/ voluntate dei. Uel r. **Opa eoy i manu dei** / sūt/ sic oblatiōes acceptę: fm̄ qd̄ dī. **Sap. iij. a.** Iustoy aie i manu dei sūt: et nō rāget illos tor/ mentū malicię. **Et tñ nescit hō vtrū amore/ dei/ an odio/ dei/ dign⁹** sit. Nescit inquā scia certitudis/ nisi forte aliq̄s sciat p̄ reuelatiōē: vel ad sciaz spei. Uel sic: s. **Et tñ nescit hō/ purus: c. Vtrū amore/ dei/ an odio/ dei. i.** reprobatiōe: v. **Dign⁹** sit/ finalit̄. **Sed oīa i futu/ rū seruant incerta**: sicut testamēta vel secreta p̄silia: que clausa vel sigillata seruant: in futuro hō oīa apta erunt: q̄ li/ bri apient⁹: vt dī. **Daniel. vij. c.** Et **Apoc. xx. d.** Hęc aucto/ ritas solet iduci ad osidēdū q̄ nemo scit se h̄re charitatē. Ad qd̄ facit qd̄ legit **Job. ix. b.** Si venerit ad me nō videbo eū: si abierit nō intelligā. Et illud **Job. iij. a.** Spūs vbi vult spi/ rat: et nesci vñ veniat aut q̄ vadat. Itē **Proverb. xx. b.** Quis pōt dicere mūdū est cor meū: q. d. null⁹. **Cōtra. Ro. vij. c.** Spūs sanctus testimoniū reddit spūi nro q̄ sum⁹ filij dei. Itē in eodē. **g. Cert⁹** sū q̄ neq̄s moris neq̄s vita zc. **Sol. Null⁹** scit scia certitudis se h̄re charitatē/ nisi forte p̄ reuelatiōē: scia hō spei vñ opiniōis aut p̄lecturę pōt scire. Hęc aut̄ incertitudinē i p̄te facit indifferēs bonoy et maloy/ p̄p̄itas et aduersitas: Uñ seq̄t. **Et o q̄ vniuersa eq̄ eueniāt iusto et impio/ bono et malo/ mūdo et imūdo imolati victimas et sacrifi/ cia p̄tēnēt.** Vniuersa intelligit salomon bona et mala/ p/ spera et aduersa: sic dīc̄ **Interl. q. d.** iō nescit hō an amore vel odio dign⁹ sit: q̄ bñficia tpalia q̄ vident eē signa amoris: et fla/ gella et tribulatiōes q̄ vident er signa odij/ eq̄lī et indifferent eueniūt bonis et mal⁹. Et reuera ista idistinctio bñficioy et fla/ gelloy multos obtenebrat et p̄fudit/ et p̄ fidem d̄ puidētia dei sentire facit: 3. **Sicut bon⁹** / supple exposit⁹ ē isti mutabili/ tati et alteratiōi: sic et p̄ctor. **Et p̄riur⁹** / ita et ille q̄ vix deierat. i. q̄ vix iurat. De/ enī aliq̄n p̄uatiū ē: vt ibi: **Sepe p̄cor mortē: mortē q̄s de p̄cor idē.** Aliq̄n intēsiuū: vt ibi: **Fiāt aures tuę itēdētē i vocē de p̄catiōis meę.** Et hūc sile habet. i. **Regl. xx. c.** Addidit ionathas deierare dauid. i. firmit̄ iurādo p̄mittere. **Hiero⁹.** ponit hāc l̄fāz: **Sic iurās: sic q̄ timet iuramētū.** Et fm̄ b̄ d̄ exponit n̄ra l̄fā sic: **q. Et p̄riur⁹** / ita et ille q̄ vix deierat. i. q̄ i hō deierare. i. male iurare/ met. Uel sic: a. **Et p̄riur⁹** / i. falsus test. b. **Ita et ille q̄ verū deierat. i. ver⁹ test.** c. **Hoc ē pessimū inf oīa q̄ sub sole: vel sub celo/ fiunt:** d. **Quia. i. eadē cūctis eueniūt.** i. q

eueniūt. i. q̄ indistincte bona ⁊ mala bonis ⁊ malis eueniūt:
q̄ si tñ bona solis bonis eueniērēt: ⁊ tñ mala solis malis: rñc
palā esset oib⁹ bonitatē esse p̄ferēdā malicię: sed q̄ indistincte
eadē cūct⁹ eueniūt in p̄senti: multi inducunt in errorem circa
dei p̄uidentiā: et ad cumulū erroris accedit eis q̄ maxie flo/
rent hic q̄ maxie mali
sūt: ⁊ maxime affligū/
tur q̄ maxie boni sūt.
Unde Hierē. xij. a.
Quare via impiorū
p̄sp̄at⁹: bñ est oib⁹ q̄
p̄uacat⁹ ⁊ iniq̄ agūt.
Ideo dīc̄ b̄ esse pessī/
mū in t̄ oīa: q̄ p̄ b̄ oc/
casiōalit̄ fundamētū
fidei q̄ ad dei p̄uidē/
tiam

^a Unde ⁊ cōrda filioꝝ hoīm
^b implēt malicia et p̄ceptū in
^c viā suā: et post hec ad infe/
^d ros dēducēt. Nemo ē q̄ sp̄
^e viuāt: et q̄ hui⁹ rei hābeat fi/
^f duciā. Melior ē canis viū⁹
^g lēone mōrtuo: Quētes enī
^h sciūt se esse mōrtuos: mōr/
ⁱ tui

fic: **I**ndelior ē canis. i. simplex q̄libet m. **A**u. v/ta gr̄e. n. **C**one. i. potēte q̄libet: o. **A**du. i. morte culpe. De b. p. i. li. q. c. Delior ē puer paup̄ r sapiēs rege sene et stulto. Proterb. xij. b. Delior ē paup̄ r sufficiens sibi q̄ gl̄iosus r idigēs. Eccl̄. x. v. Delior ē q̄ opat̄ r abūdat i oib̄

s tui vō nihil nōuerūt ampli⁹:
 t nec habēt vltra mercedē: q̃
 obliuioni tradita ē memoria
 cor. Amōr q̃z ēt odiū ēt iui-
 diē simūl piērūt: nec habent
 partē in h̃ seculo: z i ope qđ
 sub sole gerit. Glāde g̃ ēt co-
 mede i leticiā pānemi tuumi:

Del sic: **U**ade ergo / a peccatis recedendo / et bonis **Aliter**
operibus insistendo. **U** Et comede in leticia panem
tuū: q̄ de celo descēdit: Joh. vj. c. spiritualit̄ sacramentalit̄.
o 5 * Et bibe cū gaudio

Ps. lxi. **H**os et carduos patior. In quorum persona dicitur **Ps.** Percussus sum ut fenit et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum. **a** **Et bibe cum gaudio** cordis: **b** **Uinum tuum**. i. intelligit gentiliam verbi dei. De quo sponsus Cant. v. a. Bibi vinum meum cum lacte meo.

Alter **a** **Et bibe cum gau-**

dio spiritus: **b** **Uinum tuum**. i. sanguinem Iesu Christi. De hoc dicit **Pro-**

uerb. ix. b. Venite comedite panem meum: et bibite vinum quod miscui vobis.

Quia deo placet opera tua: quia in leticia cordis facis.

Sciendum autem quod panis Christi est: et idem vinum iterum hoc reficit/nutrit/

confortat et crecit: hoc est cuiuslibet virtutis exercitium. Tribulatio enim panis est patiens:

quae est unum membrum hominis interioris. Ignominia cibus est humilitas:

quae est aliud membrum. Et dicitur **Eccl. ix. a.** De quo tibi applicatum fuerit comedere: et in dolore sustine: et in humilitate tua patientiam habe.

Omni tempore. i. aduersitatis et prosperitatis: **Sint vestimenta tua**. i. pueratio exterior. i. gestus habi-

tus ingressus/egressus/locutio: et cetera opera tua: **f** **La-**

dicanda candore virtutis et innocentie et sine furore praue intentionis.

Hec vestimenta debent esse duplicia. i. forata. Decor enim interioris puerationis. i. recte intentionis/debet esse coniunctus decori exterioris puerationis. Et talis vestis est christiana. **Prover. vii. c.** Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus. **Uel**

Omni tempore vite tue: **Sint vestimenta tua**. i. corporis membra: **f** **Candida** castitate et puritate sine macula.

Apoc. xvi. c. Viri qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet et videat turpitudinem eius. **Ubi dicitur** qui vigilat et custodit vestimenta sua: quia per vigilas maxime custodit mundicia corporis: et taceat lascivia carnis. **Eccl. xxxi. a.** Vigilla bone/

statu tabefaciet carnes. **Job. xxxvii. c.** Nonne vestimenta tua sunt calida cum pstrata fuerit terra austro? **g** **Et oleum** misericordie:

De capite tuo. i. de mente tua: non deficiat. **Hec duo**. i. oleum misericordie et cadaver mundicie sunt propter duo mala quae sunt origo omnium malorum. i. malicia mentis et immundicia carnis.

Unde Sap. i. a. In malivolam animam. **Uel** **g** **Oleum** de capite tuo non deficiat. i. hilaritas de mente. Hilaritatem enim dator diligere debet: ut dicitur **Cor. ix. b.** Ubi dicitur **Bart.**

vi. c. Tu ieiunas vngue caput tuum et faciem tuam lava. **Eccl. xxxv. b.** In omni dato hilaris fac vultum tuum: et exultatione scitifica decimas tuas. Generaliter autem oleum gratiae potest accipi: quod de capite. i. de corde non debet deficere: sicut nec de lampade quae iugiter ardet et lucere in templo dei debet. Ergo non deficiat oleum de capite: ne sit replum dei sine lampade ardente. **Item** non deficiat oleum de capite: sicut nec medicina de vulnere: Oleum enim gratiae in capite est medicamentum in vulnerato corde. Juxta scriptam **Job. xxi. d.** Videte ne quis desit gratiae dei. **Perfructuere vitam** gratiae vel naturae: **Ubi dicitur** quod diligis. i. cum sapia quam tibi quasi coniugem sociasti. **Sap. vii. a.** Haec amant a iuventute mea: et quasi sponsam mihi assumere. **i** **Uictis diebus** vite instabilitatem tuam. i. vite tuae instabilitatem: **Ubi dicitur** tibi. i. ut in eis laborando servitus deo ad tuam utilitatem. **n** **Sub sole** omni tempore vanitatis tuae: vel natiuitatis: quia tota plena est vanitate triplici. i. mutabilitatis/mortalitatis/iniquitatis: Quae iterum in

tres diuidit: in vanitatem. i. curiositatem/cupiditatem/voluptatem: et omni hac vanitate plena est natiuitas: quia quicquid est in mundo aut est concupiscentia carnis etc. **Job. ii. c.** **g** **Hec enim pars tua**: **p** **In vita et labore tuo** quod laboras sub sole. **q. d.** vera sapientia hereditas siue portio tua est. **Ubi dicitur** **Ps. vii.**

p **ps i vita et labore tuo** quod laboras sub sole. **Quodcumque** potest facere manus tua in instanti operare: quia nec opus nec ratio/nec scientia/nec sapientia erunt apud inferos quo tu properas. **Uerti me** ad aliud: videlicet sub sole: **et nec velocium esse cursum**:

sed: **q** **Quodcumque bonum** potest facere manus tua instanti operare. i. celeriter/continue/seruenter/perseueranter.

Ubi dicitur **Job. ix. a.** De oportet operari opera eius qui misit me donec dies eius veniat: non enim nemo potest operari. **Ubi dicitur** **Job. xii. e.** Ambulate dum lucem habetis: ne tenebrae vos comprehendant. **Sap. vi. c.** Dum tempus habemus operemur bonum ad oculos. **Continuare** quia interpolatio oculi mentis robur emendat.

Eccl. xxvii. a. Si non in timore domini te tenueris instanti cito subuertetur domus tua. **Seruent**: quia mollicies in opibus dissipatio illorum est. **Prover. xvii. b.** Qui mollis et dissolutus est in opere suo frater eius opera dissipat.

Perseuerant: quia sola perseuerantia coronatur. **Cor. ix. d.** Metamur quia si quis in stadio currat: oculus quidem currat: sed vir accipit praemium. **Perseuerans**. **Mat. x. c. et xxii. b.** Qui perseuerauerit usque in finem saluus erit. **i** **Timor**. **ii. a.** Qui certat in agone non coronatur nisi legitime certauerit. **Quare** autem sic oportet instanter operi/ostendit: **r** **Quia nec opus**

i. tempus operandi: **g** **Nec ratio** allegandi: **t** **Nec scientia** laborandi: **v** **Nec sapientia** preplandi: **r** **Erunt apud inferos** quod tu properas: male operando: et cum tempore defluendo: et cursum praesentis mortalitatis currando. In his enim tribus consistit hec operatio: i. praecipitio malorum operum: i. fluxu temporis cum quo pari velocitate rapimur: in cursu praesentis mortalitatis: i. iugiter vigilantes et dormientes currimus ad mortem. Et hec operatio fingit **Job. xxi. b.** Ducit in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Sed nonne erit labor in inferno: **Ubi dicitur** **Eccl. ix. d.** Ergo et opus? **Item** in imagine transiit homo: sed ratio

imago dei est: ergo ratio erit in inferno. **Sol.** Opus non erit ibi. **i. tempus operandi** nullum: sed recipiendi mercedem operis. **Ubi dicitur** **Cor. v. b.** Oculi nos manifestari oportet ante tribunal christi: ut recipiat unusquisque pro opere corporis prout gessit: siue bonum siue malum. **Item** non erit ibi ratio defensionis: vel excusationis: vel allegationis: aut appellacionis: sed iudicabitur secundum opera quae manifesta erunt tunc. **Apoc. xx. d.** Dedit mare mortuos suos qui in eo erant: et mortui et inferni dederunt mortuos suos qui in ipsis erant: et iudicatus est de singulis secundum opera eorum. **Item** nec ratio supplicationis erit ibi. **i. non poterit**. **Job. xli. a.** Non parca ei sibi poterit? et ad deprecandum compositus. **Prover. vi. d.** Zelus viri non parcat in die vindictae: nec acquiescet cuiusquam praecibus. **Item** scientia et sapientia non erunt ibi: ut eis vacare et in eis delitari permittatur alicui: sed potius erunt ibi ad tormentum: quia seruus scientiae voluntate domini sui et non facies vapulabit multum: **Luc. xii. f.** Et **Jaco. iii. d.** Scientia facere bonum et non facienti/peccanti est illi. Est sensus: quod opus et ratio: scientia et sapientia habet usus: ibi fructus. **Ubi dicitur** **Prover. vii. d.** Dete et de fructu manuum suarum. **Uerti me ad aliud** preplandi: **Ubi dicitur** **i. memento praecipit**. **a** **Sub sole**. i. in mundo: **b** **Nec velocium**. i. scilicet quod non aggrauat carnis infirmitas: **c** **Esse cursum**: quia quod ipsi currunt per viam mandatorum dei: ad praemium supernae vocacionis: non est a se sed a deo. **Ubi dicitur** **Ro. ix. d.** Non est volens neque currens sed dei misericordia. **i. Cor. xii. b.** Quid habes quod non accepisti? **Uel sic**: **3** **Uidi nec velocium**. i. nimis operatum: **c** **Esse cursum**. i. finem cursum. i. fructum siue praemium gratiae vocacionis. **Uult** enim currat sicut nouit: quod in medio itinere fatigari

C **Et inquit**

Ps. ix.

i medio itinere fatigati deficiunt: aut sic eq effrenes et idomiti:
q in principio nimis discurrunt ita ut statim deficiant. Propt qd
dic aplos. j. Cor. ix. d. Sic currite ut comprehendatis. Vel sic:
Vidi velocit non esse cursu: sed alioz: qz non sibi sed alijs laborat:
ut hypocrite: vel qz ab illo cadunt p supbia: et qd spu cogerit
carne sumat: sicut le-
gatur Gal. iij. a. a
Nec fortit bellu:
id e victoria belli: vel
prate belladi: sed dei e
vtriusq et pias et victo-
ria. Roma. xij. a. Mo
est victoria nisi a deo.
j. Machab. iij. b. Mo
in multitudine exerci-
tus victoria belli: sed de
celo fortitudo e. Exo.

xij. d. Vos tacebitis et dñs pugnabit p vob. Qd attendens
ps. air: Bñdict dñs de me q docet man meas ad pñs:
et digitos meos ad bellu. b **Nec sapietiu panē:** verbi
dei qd mstrat: non eni illud habet a se sed a deo. Un Sap. xvj.
c. Angeloz esca nutriti pñm tuu: et patu d celo panē pñi-
tisti illis sine labore. Vel id dñ panē non e sapietiu: qz inde si
comedut: si alijs totu apponut: dñcū eni et nō faciut: Bar.
xij. a. Ad lram eni panifices bonu panē faciunt: nō sibi sed
alijs: ipsi eni bonu panem vendut alijs: et ipsi pane fureto
velcunt: Ita panifices viliozū panis induut: et sutores vilio-
ribz solutariū calciat: Sic pñs doctores panē suauissimū
hbi dei alijs vendut: et ipsi fureto rboz pñti sūt. **Nec**
doctorū diuitias bonoz operū: De qbz Prouerb. xij.
b. Redēptio aīe viri pñe diuitie. Vel diuitias etnas: De q/
bus ps. Gloria et diuitie i domo ei. Vel diuitias sapietie:
De qbz Esa. xxiij. a. Diuitie salut sapiā et sciētia. Oēs hu-
iustmodi diuitie nō doctor sunt sed dei. Un Prouerb. vij. b.
Decū sūt diuitie et glia et opes supbe. d **Nec artificū**
grā: faciēdi arte siue opa artū: sed dei. Unde. j. Cor. xv. b.
Gla dei sū id qd sū. Oia igit bona q bz hō mon a se sed a deo
bz. Itē nō a se imobilē habet: sed amittere pōt multz modis: et
ita tota vita ei mutabilis est et variabilis et sub casu: et iō sup-
bire nō dñ. Sic dñ. j. Cor. iij. b. Quid habes qd nō accep-
isti: Si aut accepisti qd glia qd nō accepisti: Et h e qd sedt:
c **Sed tps casū q i oibz** supple vidi. i. licet iudicē et mu-
tabilitatē. Job. xij. a. Qd nat d muliere breui viuēs tpe: q
qñ flos egredit et pñt et fugit velut ymbra: et nūq in eodē
statu pmanet. f **Nescit hō finē suū.** i. horam finis siue
morti lug: vel qñ fine mori debeat: et iō debet esse mag solli-
citus et attē circa se. Un Barth. xxiij. d. Vigilate qz ne-
scit q hora dñs vester vtrū sit. Itē Barth. xxv. a. Vigl-
late qz nescit die neq hora. **Sed sicut pisces capi-
unt cito vel subito:** hō homo abscondit. i. **Et sicut**
aves cōprehēdunt laqo latēti: k **Sic capiuntur**
hoies ex improviso: l **Tpe malo. i. tpe iudicij vlt mort**
vel cuiuslibet aduersitatis. m **Cū eis extēplo. i. repente:**
n **Supuenerit tps malū:** q nō potest fugere nisi mō sibi
pvideat. Unde Luc. xxi. g. Attendite vob ne forte grauent
corda vā i crapula et ebrietate et curi hui vītē et supueniat i
vos repētinā dies illa: tanq laque eni supueniet in oēs q se-
dēt sup faciē oīs tpe. Duplicit aut caput hoies tpe malo. i.
tpe temptatiōis: aut qz tēptatio imparū et imunitū inueniet.
Propt qd dñ Eccl. ij. a. Fili accedēs ad seruitutē dei et. Aut
qz voluptas allicit. Et h duplex modus inuē p h qd dñ: Sic
pisces hamo et sic aues laqo. **Ad h qz sub sole vidi sa-
piētā. i. h op sapiē qd dicitur sū.** p **Et pbaui mari-
mā. i. h nosse pbaui eē maximū.** Barthm dico vilitate et
pūditate. Utilitate: qz ista cognitio radit e immortalitatē: sic
legit Sap. vij. d. Immortalis e i cognitioē sapiā: et i amici-
tia illi delectatio bona. Itē in eodē. xij. a. Uani sūt oēs ho-
mines i qb nō subest scia dei. Profūditate: qz nō nisi p reue-
lationē habet. Vocat g salomon sapiāz maximā: negociū vlt
cognitionē opū siue negocij: de q dñ: **Ciuitas parua**
est: vel fuit. r **Et pauci in ea viri. i. homines viriles.**

Venit ē ea rex magnus ad lram: t **Et vallauit eā**
munitiōibz. v **Extruxit munitiōes p gyrum et pfecta ē ob-**
sidio illi ciuitas: y **Inuentusq i ea vir paup et sapiēs:**

Abyssice q **Ciuitas parua** est ecclesia humilis: De qua
rit. **Hac qz sub sole vidi sa-**
piētā et pbaui maximā: Ci-
uitas parua et pauci in ea viri.
Venit ptra eā rex magnus et
vallauit eaz: extruxit muni-
tiones per gyrum et pfecta
est obsidio: Inuentusq
in ea vir pauper et sapiens

Abyssice
ps. Gloriosa dicta
sunt de te ciuitas dei.
Et alibi: Hierusalē q
edificat ut ciuitas. Itē
aut parua vel humil dñ-
cā ecclesia: qz tñ pñ
et humiles habitāt in
ea numero et merito.
Un Barth. xvij. a.
Amē dico vob nisi cō-
uerfi fuerit et efficia-
mini sic paruuli nō in-

trabitis in regni celoz. Vel parua dñ respectu babylonis. i.
ciuitatē diaboli. De q Daniel. iij. f. Mōne hec ē babylon ciui-
tas magna quā edificauit i fortitudine mea: r **Et pauci i**
ea viri. i. hoies fortes et viriles ad cōpationē maloz: vlt vo-
cator a deo. **Vultū eni sūt vocati pauci** et electi: Barth.
xx. b. et. xxi. b. **Venit ē ea rex magnus** i. pñeps hui
mūdi diabolus. Job. xij. d. Qui ē rex sup oēs filios supbie.
Et ideo rex magnus: qz sup magnos. i. supbos regnat. Vel qz
magnus ē regnū suū. i. totū mūd. Job. xij. d. Venit pñeps
mūdi hui et i me nō habet qcq. Vel magnus fortitudie. Luc.
xi. c. Cū fort armat custodit atriu suū: i pace sūt oia q pos-
sident. Vel magnus dñ: qz facit se magnū. Barth. iij. b. **Nec**
oia tibi dabo si pcedēs adorauer me. r **Et vallauit eā:**
id ē malis vndiqz circūdedit ad impugnādū. Un ps. Circū-
dederūt me viruli multi: tauri pñgues obsederūt me. v **Ex-**
truxit munitiōes p gyrum. i. iactatiōes fortes tēptatiōes i
frequētes tribulatiōes. **Munitiōes etiā diaboli qz extruxit ē**
ecclesiā: sūt hereticoz pñtia: tyrānoz malicia: pñia astutia:
mūdi sapia: q inimica ē deo: vlt dñ Jaco. iij. a. et prudentia
carnis q est mors spūs: Roma. vij. b. oīs pñcurio. r **Et**
pfecta ē obsidio: qz nihil de his q requit obsidio omittit
diabolus: habet eni aptos ipugnatores hereticos et tyrānos:
bz et suffosores occultos. i. hypocritas: habet et machinas et
balistarios adulatores et detractores. Itē pfecta ē obsidio: qz
qñqz extēit hō de hac ciuitate: incurrit in hostes armatos.
Un Eccl. ix. d. Cōmunionē mortū scito: qñ in medio laque-
ozū ingredieris: et sup dolentiū arma ambulabis. Vel iō pfecta
dñ obsidio: qz ante aduētū christi nullū euadebat diabolu: sed
oēs trahēbat ad inferos vel ad lumbū. y **Inuentusq i ea**
vir paup et sapiēs. i. christus dñs: q sol vere et pfecte ē vir:
nihil molliciei fēmineq hñs. De q Miere. xxxj. d. Nouū faci-
et dñs sup trā: fēmia circūdabit vīz. Itē paup fuit: qz nec di-
nitias habuit nec amauit. ps. Ego sū paup et dolēs. Itē sa-
piēs ē: qz i eo st oēs thesauri sapiē et sciē dei absconditi Col. ij. a.

* **Liberauit vrbē. i. ecclesiā**

Jeronymus alit exponit fm hebreos. q **Ciuitas par-**
ua est homo: qui dicitur microcosmus: id est minor mun-
dus. r **Pauci viri** sunt vires et membra: s **Rex ma-**
gnus diabolus. r **Obsidio:** omnia incōmoda egritu-
dinū et tribulationū. y **Vir paup et sapiēs** spūs humil:
q dñ pñt et liberat p sapiām pñitudinis a carcere diaboli.
* **Qd aut sequit: Et nullus**
Moraliter q **Ciuitas parua:** id est quilibet electus.
r **Pauci in ea viri:** id ē virtutes: que dicuntur viri pro-
pter robur: et quia generant in voluntate filios bonoz ope-
rū. Et pauci dicuntur in respectu multitudinis vitiōzū. Cō-
tra hāc ciuitatem: s **Venit rex magnus:** id est diabo-
lus. r **Et vallauit eam:** id est vndiqz obsedit: ita ut q/
cunqz exteat quis incidat in hostes. Supra sunt demones: q
suggerunt iniquitatem. Infra caro: que suggerit voluptatē.
A lateribus mundus: qui a dextris prosperitate a sinistris
impugnat aduersitate. v **Extruxit munitiōes p gy-**
rum: id est varios modos temptationū. y **Inuentusq**
in ea vir pauper et sapiens: id est virtus humilitatis.

o 4 * **Liberauit vrbem**

Liberavit urbem per sapiam suam: et nullus aut pauci:
Deinceps. i. postea. **R**ecordat^r e hois illius
 paupis: ut saltem laudaret eum de tanto facto: aut subveniret
 pauprati ei. Ad istam ita pringit sepe vel pringere potest: Sic le-
 gif. ij. Reg. xx. g. de sapiente muliere: cui⁹ p^o filio et auxilio libe-
 rata e civitas abela ob-
 sessa a ioab: absceso ca-
 pite sibe fugitui: q^o ad
 illa urbem fugerat et ho-
 sib⁹ tradito. Similit^r
 p^o filio et auxilio iudith
 liberata e bethulia ci-
 vitas iudeor⁹ qua obsederat holofernes.

Wyslice * **L**iberavit urbem. i. ecclesia a diabolo: a morte a peccato.
 Wath. xvi. c. Tu es pet^r etc. **P**er sapiam suam. i.
 stulticia crucis. i. morte sua: q^o hic sapia noiaf: ut dicit Glo.
 Qd^o eni stultu e dei sapientia e hoib⁹. j. Cor. i. d. Glo. dicit:
Per sapiam suam no p^o potetia. Et couentis fuit b: q^o diaboli
 no per potentia virtutis sue hoiem deuicit: sed per astutiam
 malicie sue decipit: Et io christ⁹ dñs non per potentia diui-
 nitatis diaboli voluit supare: sed p^o astutia sapie sue qua sub-
 esca humanitat⁹ abscondit aculeu diuinitatis: ut dicit Greg⁹.
 Un Job. xl. d. An extrahere poteris leuiathan hamo: et fune
 ligabis lingua ei⁹: Sed p^o tra. Luc. xi. c. Cu fort^r armat^r cu-
 stodit attritu suu in pace sunt ea q^o possidet: si aut fortior illo su-
 peruenit etc. Itē Esa. xlii. g. Nunqd tollet a forti p^oda:
 Sol. Per potetia liberavit ecclesia sua simul et p sapiam. Un
 Job. xxv. d. In fortitudine illi⁹ repete pgregata sut maria:
 et prudetia ei⁹ p^oculsit supbia: spūs ei⁹ ornauit cēlos et obsterri-
 cate manu ei⁹. i. auxiliante potetia: educit e coluber tortuosus:
 id est diaboli. Sapie aut ascribit liberatio: no potetie: q^o q^o
 qd fecit dñs in liberatioe humani generis fecit ex rōne et iusti-
 cia. **E**t nullus deinceps recordat^r e hois illius
 paupis: condigna gratia actioe aut deuotioe. Amos. vi. b.
 Hibetes in phialis vini et optimo vingueto delibuti: et nihil
 pariebant sup p^oritioe ioseph. Un c. **N**ullus. i. pauci re-
 spectu multitudinis illoz q^o obliti st. Un Esa. xvi. c. Oblita es
 dei saluatoris et fort^r adiutoris no es recordata. **E**t di-
 cebat ego: vidēs p sapiam christi ecclesia liberata: **S**u-
 liore e sapiam christi: b^o fortitudine diaboli.

Alit sim hieo. * Qd aut seq^r: **E**t null⁹ deinceps recordat^r est
 hois illi⁹: dicit^r q^o gra penitudinis et bñficiu in p^olisq^o cu
 ipsa obsidione pariter euanesceat.

Wozaliter * **L**iberavit urbem. i. hoies. **P**er sapiam suam: Que
 in duob⁹ p^ostitit. i. in ostensione defectu et miserie suarum
 oculis dei: et attributioe victorie deo. Propt^r primu misera-
 bilē se exhibet in oculis misericordis: et ideo liberatioe bene-
 ficiu ei bonitas dei negare no pōt. Propt^r secudu totu pon-
 dus p^oli deo imponit: cui⁹ eni est victorie gloria eiusdē et bel-
 li executio. Et io dicit moyses Exo. xlii. d. Vos tacebitis et
 dñs pugnabit p vobis. Qd sequit^r: **E**t nullus deinceps
 recordat^r est hois illi⁹ paupis: dicit hypbolice:
 q^o pauci sut q^o non facile virtutem humilitatis obliuiscantur.
Et dicebam ego: solus: alijs inebriatis p^osentit leticia.
Su- liore esse sapiam fortitudine: q^o sapia semper
 inuicta remanet: fortitudo p^o iterdu vincit: qd patet i bellis
 secularib⁹ et etiā spūalib⁹: et q^o fortitudo sine sapia p^ocept est:
 ut dicit Greg⁹. Prouer. xix. a. Ubi nō e sciētia aig⁹ nō est bo-
 nu: et q^o festin⁹ est pedib⁹ offēdit. Itē in eodē. xxiij. a. Cu vis-
 positione itur ad bellu: et erit sal⁹ vbi multa cōsilia. Tullius.
 Virib⁹ decertare beluiniū est: rōne p^o humanū. **Q**uō q^o
 sapia paupis cōtempta est: ab ingrati. Interl. dicit^r q^o
 legēdū e admiratiue. Sed meli⁹ sine admiratioe: et est q^ostio
 optima habēs solutiones multiplices: Nulli eni dubium est
 qn sapientia sit thesaurus auro et argento preciosior: ut dici-
 tur Prouer. iij. b. Et sap. viij. a. P^oposui illam regnis et
 sedibus: et diuitias nihil esse dixi in comparatione illius. Non
 est ergo mirum si contemnit a brutis animalib⁹: qui non per-
 ciipiunt ea que dei sunt: ut legitur. j. Cor. ij. d. Propter qd

dicit dñs Wath. viij. a. Nolite sanctu dare canib⁹: neq^o mī-
 tatis margaritas ante porcos. Item sapientia aroma est. Un
 Eccl. xxiij. b. Sic cinnamomū et balsamū aromaticas odo-
 rem dedi. Ideo non est mirum si homines assueti sterquil-
 nīs et fūmis eā contemnūt. Item paupertas odibilis est toti

S meliorem esse sapientia for-
t tudine. Quomodo ergo
 sapientia paupis contēpta
 ē est et vba ei⁹ nō sūt audita:

nes tacerunt: et verbum illius vsq^o ad nubes pducit: et pau-
 per locutus est: et dicunt: quis est hic: Et hoc est qd sequit^r:
Et verba eius. i. pauperis: **N**on sunt audita
 .i. exaudita. Est autem multiplex causa quare mūdus nō au-
 dit verba paupis sapientis. Prima est elongatio: Nā magnū
 chaos inter mundū et ipsū firmatū est. Propt^r b dicit p^oca-
 tori Esa. xl. b. Clama. Et dixi: Quid clamabo: Omnis caro
 fenu. Secūda est obturatio auris. Un Ps. Furoz illis fm
 similitudinē serpentis: sicut aspidis surdē et obturatis aures
 suas. Tertia est dormitatio. Eccl. xxiij. a. Cu dormiēte loq-
 tur qui narrat stulto sapientia. Quarta est paruitas sensus.
 Joh. viij. f. Quare loquelā meam non cognoscitis: quia nō
 potestis audire sermonē meū. Quinta est eleuatio aurium:
 Sūdus eni i⁹ta habet aures eleuatas ut non velit audire ni-
 si magna et mirabilia supra se: de morte eni et de inferno: de
 paupate sua: de vilitate: de cecitate: de oimoda miseria sua
 oīno nihil audire vult: Ideo sepe dicit dñs p Ps. Inclina-
 te aure vram in verba oris mei. Sexta est defect^r auris. Un
 de Eccl. xxiij. d. Aures tuas et nasum tuū pcedā. i. pcedi
 permittam. Septima est declinatio siue auersio auris. Unde
 Prouer. xxiij. b. Qui auertit aurem suam ne audiat legē:
 oratio eius erit execrabilis. Octaua est auersio siue peruer-
 sio verbi: qd fit tribus modis. Primo cu verbi a suo sensu
 peruertit. Secundo cum verbum ne dicatur impedit. Amos
 viij. c. Non pphetabis hic: quia sanctificatio regis est. Ter-
 tio cum cor obstruit per falsas excusationes: ne verbum in-
 trare valeat. Et d^o his omnib⁹ potest intelligi illud Esa. xxx.
 c. Auerte a me viam: declinate a me semitam. Auertit eni
 qui prohibent: declinant qui peruertunt. Nona est p^oocupa-
 tio qua p^ooccupat rebus vel alijs verbis: que verbi dei
 intrare non sinunt. Prouer. xxiij. a. Non recepit stultus
 verba prudentis nisi ea que versantur in corde eius dixeris.
 Et Wath. xij. c. Spine suffocant verbum. Decima est
 importunitas temporis. Eccl. xx. c. Ex ore fatui reprobabi-
 tur parabola: non enim dicit illam in tempore suo. Unde
 ma est assiduitas audiendi exteri⁹: Quātū eni ex illa ipsi do-
 ctiores sacri eloqui et auditores obforduerint interius: nō in-
 diget exēplis: Res nimis manifesta est. Nā sicut pulsatores
 campanarū et molendinarū ipsa assiduitate sonitus et tumultus
 aque obsurdescūt: et eol tumultus hmoi soporat q^o alios
 hoies excitat et dormire nō sinat: sic spūalē doctores et assiduos
 auditores hbi dei ipsa assiduitas surdos facit. Et cū
 hbi dei alios hoies a somno peccati et corporis excitat: istos
 p^orosq^o dico i lecto voluptatis et vanitatis soporare videt.
 Sed non est hoc ex parte verbi: sed ex parte eoz qui non sic
 se habent ad verbum ut debent: Patet eni qd docent vel ol-
 scūt faciunt. Duodecima est tumultus: Et h est triplex. Pri-
 mo p^oproprio peccatorū clamor. De quo Gen. iiij. b. Uox
 sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Secundo strepi-
 tus cogitationū. Unde domi⁹ anteq^o suscitaret puellā ele-
 cit de domo turbam tumultuantem. Wath. ix. c. Et de hoc
 dicitur Osee. ij. c. Adducā eam in solitudinē et ibi loquar ad
 cor eius. Tercio inquietudo curarum et superfluarum actio-
 num. Eccl. xxxviij. c. Sapientiam scribe tempore vacuita-
 tis: et qui minoratur actu percipiet sapientiam. Tertiaded-
 ma est ratiocedō loquentium. Unde Ps. In persona ecclesie:
 Rauce factę sunt fauces meę. Pro oibus istis causis sequit^r:
 Verba sapientum qui

A Verba sapiētū q̄ fauorē et plausū nō querūt sed salutē
audientū et honorē dei: **B** Audiunt in silētiō. i. in q̄te
a q̄libet p̄dictorū tumultu. Silētiō dico tā loquentū q̄ au-
dientū. **De q̄ dicitur** Esa. xxx. d. In silētiō et spe erit fortitudo ve-
stra. **C** Plus q̄ clamor. i. clamorosa oīo: **D** Principi-
pis int̄ stultos: id
est p̄ncipatū ambigē-
tis. Ex affectu enim
nomiat vnusq̄ ap̄d
deū diues vel paup̄:
nō ex carētia vel afflu-
entia rerū. **Uñ** Amb. Affect⁹ tuus op̄i tuo nomen imponit.
Stulti s̄o h̄ dicunt: qui nō querūt p̄ficere s̄ laudē sibi p̄di-
cādo vel docēdo vel etiā audiendo acq̄rere. Vel noīe p̄nci-
pis intelligit ch̄ist⁹ dñs: **De q̄** Esa. ix. b. Fact⁹ est p̄ncipatus
sup̄ humerū ei⁹: et vocabit nōmē ei⁹ admirabilis/psiliari⁹/de-
us fortis/pater futuri seculi/p̄nceps pacis. Et eodē. xxxij. b.
Princeps ea q̄ digna sūt p̄ncipe cogitabit: et ipse sup̄ duces
stabit. Doctrina et p̄dicatio huius p̄ncipis tota fuit clamor.
Uñ Joh. vii. f. In nouissimo die magno festiuitatis stabat
iesus et clamabat. Et licet tant⁹ esset clamor ei⁹ vt etiā lacar⁹
mortu⁹ audiret et exurgeret de sepulchro: vt legit Joh. xj. f.
tū inter stultos iudeos audiri non potuit. Est ergo sensus:
A Verba sapiētū. i. scribarū et phariseorū: q̄ se sapiētes ia-
crabāt: **B** Audiunt in silētiō. i. sine tumultu. **C** In-
ter stultos iudeos: **C** Plus q̄ clamor principis. i.
seruus p̄dicatio ch̄isti. **D** Melior ē sapia q̄ arma bel-
lica: etiā in bello corpali: Sicut ostēdū est Prover. xxiij. a.
ibi: Vir sapiēs fortis ē: et vir doct⁹ robust⁹ et validus: q̄ cum
dispositiōe itur ad bellū rē. **Uñ** dicit h̄ Interf. Sapias p̄e-
fert fortitudinē: q̄ sapia vincit maliciā: qd̄ non fortitudo. **Uñ**
Sap. viij. a. Sapia opat oīa. In bello etiā sp̄iali verū est:
Stulti enī habēt bellica arma. i. p̄tutes: q̄p̄ aliē sūt arma p̄-
tectiōis: vt humilitas/patiētia/māfuetudo: aliē impugnatō-
nis: vt disciplina/q̄ ieiunij/vigilij ceteriq̄ h̄mōi discipli-
nis carnē impugnat: pietas/quē elemosynis velut lapidib⁹
diabolū obruit: amor paup̄at/quē p̄ceptu velut gladio acu-
tissimo mūdū interficit. **Uñ** habēt hęc arma: q̄ tū in bellis
sp̄ialib⁹ succūbūt propter insipientiā aliq̄i: quē multiplex ē.
Prima ē: q̄i arma nimis onerosa sūt et supra vires: ita q̄ nō
sufficiūt ad portandū: vt sūt nimie psalmodie: nimie vigilie:
nimie discipline: nimie abstinentie et h̄mōi: q̄ certādi strenuita-
tem magis impediūt. Propt̄ qd̄ et dauid recusauit arma sau-
lis. i. Regl. xvij. e. Secūda insipientia ē: cū ante pugnā nō se ar-
māt: sed tūc p̄mū arma protectiōis arripiūt: cū iam fuerint
vulnerati: et sūt eis arma oneri q̄ p̄p̄ fuissent defensiōi. **Uñ**
bi grā. Cū iam fuerint p̄strati gladio detractiōis: tunc p̄mo
volūt arripe clypeū humilitatē vel patiētie: tunc p̄mo cōsilia
querūt: quib⁹ hęc iacula repellere possent. Ante faciendū ē.
Uñ dictū est Eccl. ij. a. Fili accedes ad seruitutē dei rē. Ter-
tia insipientia ē: q̄ ab illa pte q̄ maior et piculiosior eis p̄ficul⁹
iminet p̄egere se negligūt: et alibi vbi nullus p̄ficul⁹ est: nul-
lū periculū: oī sollicitudine se muniūt: tanq̄ eis nullū aliud pe-
riculū immineret. **Uñ** bi grā: Cū infestat sp̄s luxurie/ currūt
ad elemosynas et oīones q̄b⁹ se muniūt: ieiunia s̄o et vigilias
et pegrinatiōes et h̄mōi: quib⁹ solis luxurie sp̄s expugnat/
cum eis insūgunt: nullo modo recipere volunt: et ita contra
luxuriam se muniūt armis quibus contra alia vitia pugnat.
Similiter auar⁹: cū largitiōe elemosynarū posset expugna-
re sp̄itū auaricie quē cum impugnat: oīno largiri nō curat:
sed bene ieiunaret et oraret. Similit̄ superbus frequenti vsu
humilitatis posset expugnare aduersarium suum: et ipse la-
uare pedes fratrib⁹: viliorē habere habitū: vltimū sedere/
vilis comedere/opprobria sustinere/oīno non curat: et tū q̄
rit consiliū qualis possit aduersariū suū supare: Et in hoc cō-
silio dando sepe decipiunt cōfessores aliqui: q̄ arma et medi-
camenta morborū sp̄itualū vel cōmiserūt vel permutant: et
ideo pereunt in manibus eorum. Quarta insipientia est: quia
differimus hostem percutere dum paruulus est et infirmus
et debilis: quia tunc defacili potest occidi. Paruulus est ho-

stis in primo motu: debilis quando adhuc est in sola cogita-
tione: infirmus etiā est quando nondum exhibuim⁹ mem-
bra nostra arma iniquitatis peccato: vt legitur Roma. vi. c.
id est q̄i peccatum nondum venit ad opus. Occidendus est
ergo hostis dum paruulus et debilis et inermis est: ne postea

capis inter stultos. Melior
est sapientia q̄ arma bellica:

fortior nobis efficiat.
Unde sponsa/ Cant. Sap. 6. a
ij. d. Capite nob̄ vul-
pes paruulas quē
demoliantur vineas.
Et Ps. Beatus qui
Ps. 136.

tenebit et allidet paruulos suos ad petram. Quinta stulticia
est: q̄ statim vbi congressus iminet et iacula p̄sentim⁹ p̄tor/
sus arma nostra reijcimus quibus poteram⁹ nos tueri. **Uñ**
bi grā. Cū iaculū detractiōis aut p̄tueliē aliquis i nos
iaculauerit: statim patientiā et humilitatē quē velut clypeus
opponēda fuerāt abijcim⁹. Unde philosophia dixit boecio:
Talia tibi cōtuleram⁹ arma quē nisi prius reiecisses inuicta
te firmitate tuereris. Sexta stulticia ē: q̄ n̄os adiutores non
agnoscentes/ aduersus eos toto studio et totis viribus pug-
namus. **Uñ** bi grā. Cōtradictiōes et p̄secutiōes et p̄tueliē
et cetera h̄mōi p nobis sunt q̄i succursus a deo missus ad
impugnandū hostes n̄os: Etenī hostis noster ē. prius sen-
sus: ad quem debellādū mittit nobis dñs p̄radictores. Itē
hostis noster est. p̄ria volūtas: ad quam expugnādā mittit
dñs p̄tuelias/ignominias/p̄secutiōes. **Uñ** eccl. i. p nobis sūt
in p̄lio q̄dū cum deo sumus: q̄ illa sunt a deo. Eccl. xj. b.
Bona et mala/vita et mors/pauitas et honestas a dño deo
sunt. Cum igit̄ aduersus h̄mōi repugnam⁹: p̄tra adiutores
n̄os pugnam⁹: et q̄bus gr̄as agere deberem⁹/ imo p̄cio mag-
no p̄ducere: sicut legit̄ quidam fecisse in vitaspatriū: eos p̄e-
quimur et repellim⁹ tanq̄ hostes. Legitur. ij. Regl. viij. c. q̄
thou rex emath misit ad dauid iorā filiū suū vt gr̄as age-
ret ei eo q̄ expugnasset adadecer hostē suū. Similit̄ legit̄. iij.
Regl. xvi. b. q̄ achaz rex iuda misit ad theglathphalasar
regē assyriorū aurū et argentū qd̄ iueniri potuit in domo dñi
et in thesauris regis vt expugnaret pro eo regē syrie et regē
isrl. Sic et sapiētes faciūt adhuc: p̄secutores suos q̄i p̄ugna-
tores suos b̄ndicūt et p̄ducūt. Et h̄ docuit dñs Barth. v. g.
Diligite inimicos v̄ros: b̄ndicite his q̄ oderūt vos: orate p̄
p̄sequētib⁹ et calūniantib⁹ vos. Ro. xij. c. B̄ndicite p̄sequē-
tib⁹ vos: b̄ndicite et nolite maledicere. Septima stulticia est
comit⁹ pugnare cū hoste: cui ex n̄ra p̄p̄nditate robur accre-
scit: et ex elōgatiōe deficiūt vires: Sic accidit in fornicatiōe et
in similib⁹ vitij⁹ voluptatū: q̄ fugiēdo vincūt. **Uñ** i. Corl.
vi. d. Fugite fornicationē. Octaua stulticia est: q̄ nō p̄traria
p̄rijs curare volum⁹: s̄ similib⁹. **Uñ** q̄ nolum⁹ pugnare p̄ ignē
sed igne: h̄ ē nō māfuetudine/ sed ira p̄ iracundiā aliorū pugna-
mus: cum tū scriptum sit: q̄ contraria p̄trarijs curant. Unde
apls Roma. xij. d. Moli vinci a malo: sed vince in bono ma-
lum. q. d. p̄traria p̄trarijs curāf. Mōna stulticia ē clypeo iam
perforato se protegere: qd̄ multi faciūt: qui malorū exemplis
peccata sua vel excusare vel defendere conant̄. Decima stul-
ticia est: de aliena morte fiduciam viuēdi sumere: et inde min⁹
arma et gladios formidare: et non cernimus maiores cecidisse.
Uñ ac stulticia laborant multi: qui malorum exemplis arma-
tur ad vitia. Dicunt enī: hoc fecit vel facit talis magister vel
talis p̄elatus: quid ergo mirum si ego idem facio? Unde/
cima stulticia est in repugnando contra hostem laborare: cū
possimus eum gloriōsius et securius sine ictu superare. **Uñ**
bi grā. Tūmodo patienter sustineam⁹ quicqd̄ mali nobis
fit aut dī: et nō vindicem⁹ nos. **De q̄** Exo. xxiij. d. Vos tace/
bitis et dñs pugnat p̄ vobis. Et hoc est qd̄ dñs dixit apo-
stolis/ Luc. xxi. d. In patiētia vestra possidebitis aīas ve-
stras. Duodecima stulticia est teipsū hostili gladio sp̄d̄tanee
transuerberare: Neq̄ enim hoc potest hostis: nisi tuipe gla-
dium eius in viscera tua morosa cogitatione aut delectatio-
ne aut consensu aut opere impeggeris. Volens gladium vo-
co cogitatū: quem per suggestionem cordi tuo applicat dia-
bolus/ nō habens potestātē vltius impingendi: nisi tuipe
in gladium irrueris:

Preciosior est sapia parua gloria ad tps stulticia. Duobus modis exponit h: vt vident inuere qda glosula. Primo vt sapia et gloria sint notariu casus et stulticia ablatiu. Et dicit stulticia ad tps gloria arroganti de ostentatione sapie pcedes. Et dicit stulticia ad tps qz modico tpe durat. Unde Job. xx. a.

Melior

Preciosior est sapia parua gloria ad tps stulticia. Cuius sapietis in dextera ei: et cor stulti in sinistra illi. Sed et in via stultus ambulans: cum ipse

Preciosior est sapia parua gloria ad tps stulticia. Cuius sapietis in dextera ei: et cor stulti in sinistra illi. Sed et in via stultus ambulans: cum ipse

dum expeditior: sinistra vero infirmior: id dicit: **C**or sapientis in dextera ei. i. in eis q sunt strenuitas et virtutis. In illis habet sapiens intellectum p sollicitudine: et affectum p delectatione. **E**t cor stulti in sinistra illi. i. in eis q sunt infirmitas et ignauia. Vn sapietes ambidextri sunt: sicut legitur

de aiorb: Iudic. iij. b. Sicuti vero ambidextri sunt: qz oia opa eorum firma sunt. Item Dat. vi. c. dicit: Vbi est thesaurus tuus: ibi est et cor tuum. Ite qz sapiens thesaurum suum habet in dextera: stultus vero in sinistra:

Insipies sit oes stultos estimat. Si spiritus potestatem habetis ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris: qz curatio cessare faciet peccata

stra: dicit ecclesiastes: **C**or sapientis. i. cogitatio et desiderium. **I**n dextera ei. i. in spualibus et eternis: q ad dexteram pertinet. **E**t cor stulti in sinistra illi. i. in tpalibus et caducis. **S**ed et in via infirmus ambulans dicitur in vitio: qz nescit desistere: **K**u ipse insipies sit. i. pctor: palatum cordis habet insipidum. **D**espectus sapietes: stultos estimat. Sic noctua aues diei iudicat cecitas: qz non videt de nocte: et porci alia animalia iudicat palatum hie insipidum et nares feridas: eo q illis desipiat et fereat stercorea q sibi sapienter et redolent: sic stulti in sua stulticia obstinati sapietes stultos estimant: et se sapietes affirmant: Et hoc est qz stulticia sapias credit esse: et eouerso. Sicut baculus rectus videtur fractus in aqua positus: ppter reflexionem ymbrum: et domus et arbores et homines et cetera altitudines que videntur super aquam: videntur esse reuerse ppter ymbrum reuersionem in qua et p qua videntur: et in speculis p causis dextera videntur sinistra et eouerso: sic et a stultis oia videntur pueria. Ex vitio enim stulticie sue sub q et p qua videtur et iudicant oia: videntur eis res alteriusmodi esse q sunt: sicut ex vitio ymbrum siue imaginis sub q et p qua videtur res: qz i se pueria est et reuerfa: id res ipse videntur pueria et reuerse. Et hoc est qd dicit Prover. xij. c. Vn stulti recta in oculis eius. Et qre hoc: nisi quia distorto visu intuet eaz: Vn Prover. xxi. a. Lucerna impiorum peccatum. Et ideo hac lucerna bonum videtur peccatum: et pccatum bonum. **S**i spiritus potestatem habetis: intrasit tunc lege. i. spiritus in mundum: pnceps mundi: rector tenebrarum potestatem habet in filios diffidentie. i. qui diffidunt vel de qbus diffidunt. **A**scenderit super te. i. ascendere voluerit: pra via suggerendo: **L**ocum tuum. i. stationem fidei: spei: charitatis: ceterarumq virtutum: **N**e dimiseris: acquiescendo ei: vel pntiendo eius suggestioni. Apoc. iij. c. Tene qd habes vt nemo accipiat coronam tuam. Vel sic: **S**i spiritus potestatem habetis. i. malignus spiritus: **A**scenderit super te. i. i temptatione pualuerit super te effectus: **L**ocum tuum: quem debes habere in collegio sanctorum: quem tibi prioribus operibus preparasti: **N**e dimiseris: desperando de reditu. q. d. resiste prime suggestioni: cui si forte pnteris et etiam ope copuleris: ne desperes: **Q**uia curatio pgnitentialis medicina: **C**essare faciet peccata maxima. i. actus malos ne fiant. Et ideo resistendum est suggestioni et pntenti: ne pcedat vsq ad actum. Eccl. xj. d. Valicia ymbrum obliuione facit luxuriam maxie. Vel: **C**uratio cessare faciet peccata maxima. q. d. pgnitentialis curat oia peccata. i. cordis: oris: oculis: et sanat animas. Item Eccl. xxxj. a. Infirmitas grauis sobria reddit animas. Et licet diabolus aliqui pualuerit: non est despandus: qz p pniaz pnt recuperari amissa. Et hoc est qd legitur Eccl. i. b. Qui timerit deum credite illi et non euacua bit merces vestra: q timerit deum sperate in illis: et i oblectatione veniet vobis misericordia: q timerit deum diligite illis: et illis abibit cor da via. Tres virtutes theologicas ponit: sine qbus non est pnia. Vn sic: **S**i spiritus. i. si indignatio. Simile Gen. vi. a. Non permanebit spiritus meus in homine: qz caro est. **P**otestatem habet. i. alicuius magnatis: **A**scenderit super te: opprimet et conculcans te iniuste. **L**ocum tuum: quem tibi dominus preparauit in gloria: sicut ipse dicit Job. xij. a. Et ad vobis parare locum. **N**e dimiseris: cedendo tribulationibus per pusillanimitatem: vel murmurando per impatientiam: aut vindicando te per superbiam. Hoc autem molit diabolus vt. i. p tribulationes

Preciosior est sapia parua gloria. i. gloriatio breuis quam scilicet habent in sapia. Que dicitur parua gloria: qz limites ppter pscietie non excedit. Vn. ij. Cor. i. c. Gloria nostra hec est: testimonium conscientie nostre. Nihil q aliud vult dicere salomon fm hac expositione: nisi q melior est gloria ppter pscietie: qz vana gloria laudis humane. Vel sic: **P**reciosior est sapia parua gloria. i. sapia et gloria paruulorum. i. humilium: psciosior est apud deum: **S**tulticia ad tempus. i. gaudium mundi breui et modico: qd est stulticia: qz stultus reddit possessorem suum. Unde. ij. a. Risu reputauit errorem: et gaudium dixit: qd frustra decipit: vbi glo. Decipit qui carnis gaudia sequitur: et perpetuum putant qd fugit velut ymbra. Prover. xv. c. Stulticia est gaudium stulto. i. gaudium stulti stulticia. Sed qd mirabile dicit in psalmo: q sapia psciosior dicitur qz stulticia: qz dubitat de hoc: Sed hoc id dicit: qz stulticia pferit sapie a maiori pte hominum: Stultorum enim infinitus est numerus. Item. ij. d. Tre sapie bonitas ignota est: stulticia vero velut somnium illud stultis. Tre sapia molestias et labores videtur habere: stulticia vero iocunditatem et quietem: et id pferit stulticia sapie. Et tñ totum eouersario est: qz sapientia tota suauis est: qd etia indicat nomen eius: qd dicit a sapore. Vn Eccl. vi. c. Sapia doctrine fm nomen eius et non in multitudine manifesta. Illud etia modicum laboris qd hz fructum facit ceterum. Vn Prover. iij. b. Primi et purissimi fructus eius. Si pmi: q ante illos nulli. Item Eccl. vi. c. Accede ad sapiam et sustine bonos fructus illi: in opere enim ipsi parui laboribus cito edes de generationibus illi. Non est credendum cecis de luce sapientie: nec de suauitate ei: cosulende sunt fauces porcorum: nec de ei veritate phantasia somniantium. Id est enim tribus vitis laborat stultus: et id sapiam despiciunt et pponunt ei stulticia. Vn Prover. j. c. Vsq p uulgi diligis infantiam: et stulti ea q sibi sunt noxia cupiunt: et imprudentes odibunt sciam: Tre sic: **P**reciosior est sapia: q desursu est: **P**arua gloria. i. modica vel nulla laus: **A**d tempus: qz iusti paruam hic habent gloriam: sicut i futuro habebunt magnam. Talis in qua sapia cum modica gloria: psciosior est: **S**tulticia. i. qz sapia mundi: q stulticia est apud deum: vt dicitur. Cor. iij. d. Secundo legitur vt sapia et gloria sint ablatiu casus: et stulticia notatiu. Hoc modo: **S**tulticia ad tempus. i. sapia scilicet: q stulticia videtur ad tps: Iuxta illud Job. xij. a. Deridet iusti simplicitas: lampas ptempia apud cogitationes diuinitus: parata ad tps statutum. **P**reciosior est sapientia parua gloria. i. momeranea sapientia et gloria humilium mundi. Unde. j. Cor. j. c. Perdam sapientiam sapientium: et prudentiam prudentium reprobo. Et sumit de Esa. xxi. e. Et Abdia. j. c. **C**or sapientis in dextera ei. i. sapiens nite cogitat de eternis: et qualiter veniat ad dexteram iudicis. Statuet enim oues a dextris: hedos vero a sinistris: Vn. xvj. c. **E**t cor stulti in sinistra illi. i. stultus semp cogitat de mudanis. Quia aut p dexteram intelligant eterna: et p sinistram tpalia: legitur Prover. iij. b. Longitudo dierum in dextera ei: et in sinistra illi diuitie et gloria. Item Vn. xvj. a. Nesciat sinistra tua qd faciat dextera tua. i. ea q facis: fac p eternis: et nesciat sinistra. i. non opare p tpalibus. Vn Prover. iij. d. Auerte pedem tuum a malo: vias enim que a dextris sunt nouit dominus: peruersus vero sunt q a sinistris sunt. Item Cant. ij. b. Quia ei sub capite meo: et dextera ipsi amplexabit me. q. d. Quia ei tpalia dat mihi sponsus ad sustentationem: eterna vero dabit ad delectationem. Tre qz dextera fortior pars est et ad age

P. 117.

B

diabolus/ vt scilicet per tribulationes et persecuciones nos de/
ijciat a loco nostro: unde ipse cecidit p supbia suaz. Un dicit
Esa. xlv. b. Spūs robustor qñ turbo impellēs parietē. Et
P. 117. P. 117. Impulsus sum vt caderē et dñs suscepit me. Igñ quan
tumcūq; impellat diabol⁹ p se vt p vicarios suos: locū tuū ne
dimiseris cedens ei: qz

nō pōt te deijcere ni/
si tu velis. Propt qd
dicit apls Eph. iij. f.
Molite locū dare dia
bolo. Locū suū bñ te/
nuit naboth: qz vineaz
suaz nullo mō voluit

cedere achab. iij. Regl. xxi. a. Similit et Job. xxi. c. dicit:
In nidulo meo moriar: et sicut palma multiplicabo dies. Et
Esa. xxi. c. Sup speculā dñi ego sū stās iugit p diē: et sup cu/
stodiā meā ego sū stās tot noctib⁹. Abacuk. ij. a. Sup custo
diā meā stabo: et figam gradū sup munitionē. Qd aut sequi/
tur: a Quia curatio faciet cessare pctā maxia: iō
dicit: vt de minorib⁹ tollat diffidētiā: Maxima aut pctā sūt
pctā exultationū/ defensionū/ gloriatiōnū. Cessare aut dicit
nō solū ab actu/ sed etiā a reatu. Sciendū aut est qz psecutio q
inferit aliqñ requirit cessionē. Dat. x. c. Si psecuti vos fuerint
in vna ciuitate/ fugite i aliā. Aliqñ defensionē. Ezech. xij. a.
Mō ascendistis ex aduerso: neq; opposuistis murū pro domo is/
rael. Aliqñ contradictionē. Mat. i. d. Ego quippe dedi te
hodie i ciuitatē munitā et i colūnā ferreā et in murū enēū sup
oem terrā. Aliqñ mollē rñsionē. Proverb. xv. a. Doliis re/
sponsio frāgit irā. Sup oia requirit patiētiā et sapiam: qz p pa
tientia vicunt verbera: per sapiāz verba. De pmo dicit Luc.
xxi. d. In patiētiā vīa possidebitis aīas vīas. De scdo dicit
Sap. vij. d. Sapia vincit maliciā. Sequit: b Est et ali/
ud/ malū zc. Duo mala pira sapiam facit mūdus. Unū est
ingratiūdo: qua bñficior acceptor a sapia/ ingratus et ime/
mor existit. Hoc reprobaui salomon: ibi: Hāc qz sub sole vi
di sapientiam et probaui maximā: et iuitas parua zc. Secū/
dū est error q mūdus dignitatē quē soli sapiē debet/ stulticie
impēdit. Et h reprobat h salomon. Un dicit: b Est et ali/
ud/ malū/ erroris: qd culpa nō caret et pena: qd mlt nocet.

P. 9. d.

Qd vidi sub sole. i. i mūdo variabili/ d Quasi per
errorē: tñ iusto dei iudicio. e Egrediēs a facie prin
cipis. i. diaboli hoc pcurātiō: vel cuiuslibet terreni pncipis
qui malos exaltat et bonos humiliat. Et qd est illud: Ecce:
f Positū stultū/ falsa positiōe: donec dicat/ cedat tpus:
g In dignitate sublimi/ seclari vel ecclesiastica. h Et
diuites/ qñ viles et abiectos. Et ad maiorē detestationē repetit
idē: vt magis pfundant qz pmouēt indignos et vilipēdūt di/
gnos. k Elidi seruos/ vitiorū vel bonorū: pro qd⁹ diabo
lo se seruos constituit: l In eqs. i. in dignitate/ propter
quā sibi multiplicat eqs: cū in lex h phibeat/ Deut. xvij. d.
Cū fuerit pstitut⁹ rex/ nō multiplicabit sibi equos: nec redu
cet pplm i egyptū eqtat⁹ numero subleuat⁹. m Et princi
pes. i. bonos q bñ vitijs pncipant: n Ambulātes qñ
fuos/ cū tñ sint liberi. o Sup terrā. i. pedites sine eqs.
Hāc puerfionē admirat Mat. ij. c. Nunqd seru⁹ est israel
aut ynnacul⁹? Quare g fact⁹ est in pda: Alit. b Est et aliud
malū/ fm opinionē hoīm. c Qd vidi sub sole. i. i mūdo.
d Quasi per errorē: tñ ex puidētia deliberata. e Egre
diēs a facie pncipis. i. dei: a q oīs prās: vt dicit Roma. xij.
a. Et qd ē istud malū dicit: f Positū stultū in dignita
te sublimi. i. in loco regiminis. h Et diuites/ affluētia
oīm bonorū spūaliū. i Sedere deorsum. i. subiectos.
k Elidi seruos/ pditionē ad lraz: vel seruos pcti: qz q facit
pctm/ seru⁹ est pcti: Job. vij. d. l In equis/ ad litterā:
vel pncipi supbia. m Et principes/ spūali nobilitate:
n Ambulātes qñ seruos sup terrā. i. pedites et vin
culatos. Et hēc sūt decētia: de q dicit⁹ ē Prover. xix. b. Mō
decet stultū delirig: nec seruū dñari pncipib⁹. Juxta lram au
tē dicit h salomon qñ incōueniēs pmaximū: et videt exēde/

De pncipis no/
stri temporis

re intellectū suū salomon ad pñatos nñi tps: q in tāto fastu et
turbine curruū et equorū ambulāt sup terrā. De qd⁹ P. 117. l. i
i currib⁹ et hi i eqs zc. De h dicit bñs Bern. Erubescāt plati
nñi tps i currib⁹ et in eqs: cū rex egloy nūq; eqtasse: h semel
vt ita dicam/ a finisse legat. Adhuc aut tolerabile esset si sine

nitāte sublimi et diuites se/
dere deorsum. Elidi seruos
i eqs et pncipēs ambulātes
quasi seruos super terram.

phaler/ et ornāmētū au
reis eqtarēt. Un hñt
beatus Bern. Dicite
pōntifices/ in frēns qd
faci auz: Nec mirādū
qre de ita pmittat bo
nos humiliari et ipios
exaltari: Hoc enī quā

doq; permittit ex ira pñlm. Un Job. xxiiij. d. Qui regna/
re facit hoīem hypocritā propt pctā ppli. Osee. xij. c. Da
bo tibi regē i furore meo. Qñq; ex defectu bonorū. Sic legi/
de qdā cū castrū suū esset obsessū vndiq; nec haberet hoīes
vīuos q castrū suū defēderēt/ mortuos q p se stare nō poterāt
pugnaculis alligauit: vt sic captiōnē castrī obsidētib⁹ redde
ret desperatā. Eadē necessitate cōpulsus dñs i muris ecclesie
et eiusdē pugnaculis. i. dignitatib⁹ mortuos i pctis cū vīuo/
rū insignijs alligat. Preterea/ nō est mirādū si spuma sup fa
ciē aq trāseat. Hmōi enī pñlati spuma sūt: Spuma enī ni
hil aliud est qz aq vento inflata. Aqua hō sūt hoīes: vt legi/
ij. Regl. xiiij. c. Et Apoc. xvij. d. Et de h dicitur Osee. x. b.
Trāfire fecit samaria regē suū qñ spumā sup faciē aq. Pre
terea: nemo mirat si latrōes patibulis aut pēdilatris eleuā/
tur: vt sint in opprobrio toti pplō: Sic fac dñs hmōi pñlati q
et ipsi pñtent/ pctis suis impuritates pmotionē suā: quā et dā/
nationē suā vocāt. Alij hō vocāt exaltationē/ suū suspēdiū.
Quibus alludit dñs Job. xij. e. Ego inqñ si exaltatus fuero
a terra/ oia trahā ad meipsū. De h dicit Luc. xvi. d. Qd altū
est apud hoīes: abomiabile ē apud deū. Preterea: nō est mi
rabile si tectū dom⁹ d vili materia fiat. Legit enī Exo. xxvi.
qz saga cilicina supposita fuerūt tentorio pñoso: ex qtuor co
lorib⁹ pñosis facto: Necq; enī vt honorarēt saga aut ppt va
lorē suū ita eleuata sūt: sed vt ptegerēt tentoriū et sustinerent
imbrē et ipetū ventorū: Sic hmōi pñlati nō se reputēt honora
tos/ qz in alto positi sūt: imo poti⁹ expositos ventis et plu
uijs et curis tpaliū/ vt alijs sit qes et par lū eis. Si igñ nō mi
raris saga cilicina supposita tentorio pñoso: neq; mireris hu
iusmodi hoīes hircinos. i. moribus asperos et fama fetidos
iusti/ et scitis pñatos. Preterea: nemo dicit saga ppt honore su
um supposita tentorio et tentoriū suppositū ppt pñmentū su
am: sed poti⁹ ecōuerso: Igñ nec putes hmōi hoīes pñlatiōis
officio honoratos et subiectos ex honoratos: sed poti⁹ econ
uerso. Formidines horroz de fragmētis vasorū viliū aut de
ossib⁹ aialū mortuorū/ aut de pñiculis vetustate attritis h
unt: quid ergo et tu miraris si in horro dñi formidines erigun
tur de vili materia: hoc ē si mali pñficiunt. Qd tñ dñs nō fac:
sed fieri pmittit. Un Osee. vij. a. Ipñ regnauerūt et non ex
me: pncipes extiterūt et nō cognoui. Preterea/ statua in cu
stodiis similitudine ponit in horz vt aues deterreat et latrōes
ita hmōi pñlati custodiū. i. verorū pñlatorū expmunt similitudi
nē: dū baculos gestāt in manib⁹: sed neq; se neq; alios defen
dunt. Un Baruth. vij. b. Scepterū habet vt homo/ sicut iu
dex regionis q in se peccantē nō interficit: habet etiam in ma
nu gladiū et securim: se aut a bello et a latronib⁹ non liberat:
Un notū sit vobis q non sūt diij. i. veri pñlati/ sed similitudi
nes pñlatorū. Un Zach. xij. d. O pastor et idoli. Ut aut vno
verbo pñcladam: non fit auro vel argēto iniuria q ferro fabri
cando subijciat: nec tritico q iumētōz pedib⁹ triturat⁹: nec est
hēc suppositio/ honoratio ferri aut pedū iumētōz/ sed fer
uī manifesta. Et generalit viliōza sūt ligna/ lapides/ ferrū et
cetera hmōi qd⁹ hoīes vtunt ad sui pñtectionē q ipsi: sic de
pñlati nostris sentio. Et ppt istas causas et alias multas nob
inexplicabiles dicit: qñ p errorē a facie pncipis egre
diēs/ malū. i. stultū positū i dignitate sublimi: et tñ ex
psultissima puidētia dei cuncta regentis ē/ q mali pñficiunt
bonis: sic enī seruūt eis velint nolint. Un Proverb. xj. d.
Qui stult⁹ ē seruet

Qui stultus est seruet sapiēti. Item. xvij. a. Seruus sapiēs dñabit stultis filijs. Gen. xxv. c. Maior seruiet minori. Ue-
rū est: sicut ferrum seruit auro: et flagellū grano: et lima ferro.
a **Qui fodit foueā incidet in eam.** Fouea capiendis
feris fodi solet: et ideo pfunditatem deceptionis et fraudulētie
significat vno mō. An sensus est: a **Qui**

fodit foueā. i. q̄ pparat alijs deceptionē:

b **Incidet in eā p̄m:** qz talis deceptio

auctore suū sp̄ pmo iterficat. An p̄s. La.

cū aperit et effodit eū: et incidit i foueā quā

fecit. Et b̄ est qd̄ dicitur: Prouer. v. d. In-

q̄tates sup̄ caput impij. Itē. xvi. d. Vir

insipiens fodit malū: et i labijs ei⁹ ignis ar-

deat. Itē. xvi. d. Qui fodit foueā incidet

in eā: et qui voluit lapidē reuertē ad eū. Eccl. xvi. d. Qui i

alium mittit lapidē sup̄ caput eius cadet: et q̄ fodit foueā inci-

det in eā: et q̄ statuit lapidē p̄ximo suo offendet in eo: et qui la-

queū aliū ponit p̄bit in illo. Et iterū: Faciēti nequissimū cō-

silij sup̄ ipsum deuoluē: et nō agnoscat vnde adueniet illi.

c **Et q̄ dissipat sepē mordebit eū coluber.** Sepes

tripliciter accipit i scriptura. Aliqñ sepes dicit ipsa lex. Esa.

v. b. Ostendā vobis qd̄ faciā vineę meę: auferā sepem eius et

erit in direptionē. Et hoc exponit: Matth. xxi. d. Auferā a

vobis regnū dei: et dabo illud genti faciēti fructū illi. Secū-

do dicit sepes difficultas et impedimētū retrahēs a peccato:

sicut est paupertas/ infirmitas/ dolor/ pudor/ timor/ et hmoi:

quib⁹ dñs vitā nrāz vndiqz munit: vt nō liceat a rectitudine

dedinare/ qñ icurram⁹ vlcera multipliciū p̄ctionum. Unde

Prouer. xv. c. Iter pigroz qñ sepes spinaz. Per sepem em

spinaz gradiūt: q̄ alterutrā partē declinat. Tercio mō dī se-

pes p̄sidij qd̄cūqz/ siue hominū/ siue angeloz/ siue orationū/

siue elemosynaz/ et cōsimiliū meritorū: vt est penitētia/ ecclie

instituta/ obseruantie regulares: et hmoi. Et de hac sepe dicit

Eccl. xxxvi. d. Ubi nō est sepes: diripiet possessio. Coluber

autē dī qñ colēs vmbra: et significat diabolū: de q̄ dī Job. xl.

c. Sub vmbra dormit in secreto calami in locis humilibus.

Et de hoc colubro dī: Gen. xli. c. Fiat dan coluber in via:

cerastes in semita: mordēs vngulas equi. Job. xxvi. d. Ob-

stetricare manu ei⁹ educt⁹ est coluber tortuos⁹. Dissipatores

p̄mę sepis. i. legis: sūt heretici et expositores pueri/ et docto-

res male viuētes: Et hos absqz dubio mordebit coluber. i.

diabol⁹/ i p̄feti morzu peccati: i futuro morzu eterni supplicij.

Dissipatores secūde sepis. i. impedimētoz retrahētū a pec-

cato/ sunt illi/ quicūqz difficultates et impedimēta male agēdi

a se auferūt vel ab alijs: et facultates et oportunitates peccādi

exquirūt: vt sūt illi qui paupertatē et infirmitatē fugiunt: qui

timorē et pudorē et laborē a se abijciūt: et q̄ cōtraria istis que-

rūt. Et hos similiter mordebit coluber morzu eodē et in p̄senti

et in futuro. Dissipatores tertie sepis/ sunt oēs q̄ auferūt ora-

tionū siue elemosynaz p̄sidij: aut sanctorū hoim vel angelo-

rū p̄sidij. i. patrociniū: vt: onachi q̄ regulā suā violāt: et ca-

nonici q̄ ecclieqz instituta dissipāt: et auari q̄ elemosynas nō fa-

ciūt: et supbi q̄ orationē spernūt: et luxuriosi q̄ penitentiā cō-

temnūt. Et hos sic et alios mordebit coluber. c **Qui dissi-**

pat sepē et. mystice intelligit de christo: q̄ sepē legis dissi-

pauit/ q̄ ad cerimonialia: et momordit eū coluber. i. diabolus

morzu mortis. An ipsemet dicit: Osee. xli. d. Ero mors tua

o mors: morsus tu⁹ ero inferne. Ubi coluber ē p̄plus iudaicus

venenat⁹ malignitate: tortuosus calliditate/ colēs vmbra fi-

gurales legis: de q̄ Matth. iij. b. et Luc. iij. b. Benimia vi-

perarū/ q̄s ostēdit vobis fugere a v̄tura ira: hic coluber se-

pe momordit morzu detractionis. **Moraliter: c **Qui****

dissipat sepē. Sepes ē cōgeries vitioz/ vbi ē colubroz ha-

bitaculū. Vitia em̄ sp̄ng sunt: q̄ aīaz lacerāt et cruciāt: de q̄

bus Prouer. xxiij. d. Per agrū homis pigri trāsiui: et p vi-

neā viri stulti: et ecce totū repleuerāt vitice: operuerāt sup̄fi-

ciētiū sp̄ng. Dicit q̄ salomon vniuersaliter p statu p̄senti:

c **Qui dissipat sepē vitioz i se p penitentiā: vel i alijs per**

rephēsiōē. d **Mordebit eū coluber. i. diabol⁹ dentib⁹**

detractorū et p̄secutorū. An et de christo dñō q̄ venerat dissi-

pare hac sepē/ dicit iudei: Ecce hō vorax et potator vini: pu-
blicanorū et pctōz amic⁹: Matth. xi. c. Et de Johē baptista
qui nō māducabat et bibebat vt ipsi: Ecce demoniū habet.
Ibidē. Al. alit. Sepē dissipat: q̄ vba et opa sepat. i. q̄ nō fa-
cit qd̄ docet. An p̄s. Tps faciēdi dñe dissipauerūt legē tuā. Ps. 118.

Et hūc mordebit coluber. i. diabol⁹ i infer-
no morzu amarissimo: qz bñ dicere et male
viuere/ nihil aliud est q̄ se sua lingua dam-
nare: vt dicit i libro Prosperi. c **Qui**
trāffert lapides affliget in eis. Ad
litterā pater: Lapidēs em̄ duricia et asperi-
tate et pōderositate manus ledūt portantiū
eos de loco ad locū. Mystice/ exponit
Blo. sic: e **Qui trāffert lapides/ vi-**

uos. i. scōs: q̄ Zacharie. ix. d. dicit volui sup̄ terrā: f **Affli-**
get i eis. i. p eis trāffatis: vt sūt heretici: q̄ ab edificio ecclie
trāffert pueritudo fideles ad p̄uēticula sua. Ubi de christo in-
telligit: q̄ trāffert iudeos et gētiles lapideos de edificio ciuita-
tis diabolū. i. babylonis sp̄ualis: in edificio hierlm. i. ecclie: q̄
edificat vt ciuitas lapidib⁹ viuis et quadris. i. fidelib⁹ q̄dra-
tura virtutū quadratis/ et affligit i eis. i. p eis vt inf̄ eos/ af-
flictiōe laboris et etiā passiōis. Trāsportauit em̄ eos p̄p̄ijs
humeris sup̄ crucē. An Deut. xxxij. b. Expādit alas suas et
assumpsit eos atqz portauit i humeris suis. Esa. xlvj. a. Au-
dite me dom⁹ iacob: et om̄e residuū dom⁹ isrl: qui portamini
a meo vtero: q̄ gestamini a mea vulua. i. clemētia: vsqz ad se-
nectā ego ipse/ et vsqz ad canos ego portabo: Ego feci et ego
ferā: ego portabo et saluabo. Et hoc sine labore et afflictione
nō fuit. An Esa. xliij. d. Seruire me fecisti in peccatis tuis:
p̄buiisti m̄ laborē in iniquitatib⁹ tuis. Malach. ij. d. Laborare
fecistis dñm i sermōib⁹ v̄is: Et dixistis: In q̄ sectm⁹ eū labo-
rare: In eo q̄ dicitis: Ois q̄ facit malū in cōspectu dñi bon⁹
est: et tales ei placēt: aut certe vbi ē de iudicij: Itē Malach.
ij. b. Si affligit hō deū: qz vos cōfigitis me. Et dixistis: In
q̄ cōfigim⁹ te: In decimis et in p̄mitijs. Et hęc sentētia con-
gruit illis omnib⁹/ sequacib⁹ christi: q̄ lapides. i. lapideos pec-
catores trāffere intendūt de babylone in hierusalē. Omnes
enim labore affligunt et cōpassione: et nōnulli etiā passione.

Moraliter autē cautela hic indicat salomon in trāffatiōib⁹
faciēdis/ siue de vna ecclia ad aliā/ siue de vno statu ad aliū.
Periculose em̄ stat⁹ in q̄ q̄s bñ se habet/ deseruit. Periculo-
sus stat⁹ incept⁹ assumit: nisi totū faciat hō ppter deū: totū
se cōmittēs. An et dñs i trāffitu suo dixit: In man⁹ tuas dñe
cōmēdo sp̄m meū. g **Et q̄ scindit ligna. i. q̄ homies in-**

fructuosos. i. hereticos et alios malos a corpore ecclie abscondit
gladio excōicationis vel correctiōis: de q̄ dī Hier. xxiij. b.

Maledict⁹ q̄ phibet gladiū suū a sanguine. h **Vulnera-**

bit ab eis/ gladio p̄secutiōis et maledictiōis. Vel/ vulne-

rabit ab eis/ gladio doloris et cōpassiōis: Non em̄ censurā

ecclie/ q̄ exercet laudabilit: q̄ sup̄ eos q̄s corrigit/ aut p ex-

cōicationē ab ecclia eijcit: gladio cōpassiōis et doloris nō trā-

figit. Sancti em̄ districtio/ de misericōdia et virtute necesse est vt

ardeat et clarescat: dīc Breg⁹. An et Luc. xix. g. dñs p̄r fle-

uit sup̄ hierlm: et postmodū ingress⁹ i replū eiecit emētes et v-

dētes i illo: p̄mo eidē ciuitati cōpassiōē exhibēs: et postmodū

iusticie districtiōē exercēs: qd̄ ipsemet/ Job. ij. c. vbi flagello

facto de funiculis/ fili districtiōē emētes et vendētes de tēplo

eiecit. Flagellū em̄ de funiculis efficit: cū pctōz correctio/ et

flagellū iusticie habet q̄ feriat/ et benignitatē cōpassiōis q̄ ve-

Dystice

Moraliter

Luc. 23. f.

illo / seipsum interficit: sicut eleazarus elephante occidit: et ab illo occiso parit occubuit. i. Dathan. vi. f. In talibus accidit ut sathanas sathanam eiciat: et in beelzebub prince demonio / rui demonia eiciant: sicut legitur Matth. xij. b. et Luc. xj. c. Cui enim ira vel odio vel excessu rectoris subditorum peccata curant: quod est aliud quam in beelzebub prince demoniorum demonia eiciant: Vel quod scissura ad divisionem pertinet: potest sic intelligi: Qui scindit ligna. i. qui inter fratres dividit / discor / dias seminando: vel

C

eos a christo velut a vite palmites sepat / verbo vel exemplo malo: Vulnerabit ab eis: id est maledicet ab eis: et ab ipso odio. Proverb. vi. c. Sex sunt quae odit dominus: et septimum detestatur anima eius. i. qui seminat inter fratres discordias.

Si retusum fuerit ferrum: et hoc non ut prius / sed hebetatum fuerit / multo labore eracuetur: et post inductionem sequetur sapientia. Si

Si retusum fuerit ferrum: et hoc non ut prius / sed hebetatum fuerit / multo labore eracuetur. Ferrum vocat hic salomon humanum ingenium: vel humanam mentem. Sicut enim ociositas ferrum obrundit / denigrat / rubiginat / et consumit: et e converso / visus eracuit / dealbat / elimat / et a corrosione rubiginis servat: Sic humanam mentem ociositas obrundit / et denigrat / et rubiginat / et consumit. Exercitatio vero studij salutaris eracuit: perspicacitate dealbat: candore puritatis et innocentie elimat: a rubigine vitiorum detergit: et ab omni corrosione peccati conservat illam. Intendit igitur illa quattuor mala ociositatis: et quattuor bona salutaris exercitationis aperire: ut oculi fugiat et exercitium salutare querat. Vult enim maliciam docuit ociositas: ut dicitur Eccl. xxij. d. Est igitur sensus finem hanc expositionem: **a Si retusum fuerit ferrum. i. humanum ingenium / siue humana mens: b Et hoc non ut prius / sed hebetatum fuerit / ab acumie quod ex fabrica rube recepit / per supbia vel negligentiam studij: ut frequenter accidit: quod cum aliquis modicum scientie vel ingenij habuerit / discere de / sistit: et desidia quasi rubigine hebetat. Unde Ro. i. c. Dicentes se esse sapientes / stulti facti sunt. Talis / c Multo labore eracuetur / studendo / discendo / penetrando: quod in malivolam animam non intrabit sapientia: nec habitabit in corpore subdito peccati: Sap. i. a. De hoc dicit Proverb. xxvij. c. Ferrum ferro acuit: et hoc acuit faciem amici sui. Sed modo pauci sunt fabri in ecclesia dei: qui scientiam vel possint acuire gladios filiorum israel: qui philistei. i. demones praecaverunt et procuraverunt ne sit faber in israel: ut legitur. i. Reg. xij. d. Si descendit filius israel ad philistinum ad acuendos gladios suos. i. ad scientias gentiliu: qui acuit ingenium / sed non auferunt rubiginem peccati: ut splendor nativus vel decor gratuitus recuperet: quod facit studium divine legis. Unde sequitur: **e Et post industria. i. doctrina et exercitium divine legis: f Sequetur sapientia. i. cognitio dei quasi splendor et acumie quod amiserat per oculum et peccatum. g Si mordeat serpens / ad litteram in silentio. i. occulte. h Nihil eo minus habet / mali: quam occulte detrahatur. i. non minus nocet sed plus. q. d. sicut serpens mordens occulte venenum infundendo nocet: sic qui detrahatur occulte. Ut nomine serpentis diabolus accipitur: qui in silentio mordet: cum ei suggestio occulte quod peccata sua celat: nec vult confiteri: vel quando occulta suggestio decipit. Serpenti etiam coparat detractor: quod venenatus et insidiosus et perditiosus: et quod terra est cibus eius: ut dicitur Gen. iij. c. id est spurcitia aliorum. Assimilatur etiam serpenti detractor in incessu tortuoso: Non enim directe detrahunt huiusmodi homines / sed flexuose: dicit enim se non credere mala quae narrant de fratribus: vel non animo detrahendi dicere: sed ex compassione et animo corrigendi. Signatur autem dicitur in silentio mordet: et non dixit in occulto: quod sicut serpens tumultu et verbis hominum deterret: sic detractor: ubi credit se audiri / ubi de silentio suae detractionis non confidit: omnino mordere non aude. Ideo autem vocat detractorem serpentem salomon: ut horrore sit eius convictus: et verba eius quasi serpentinus sibilus horreant. De his serpentibus dicit Deut. xxxij. d. Dentes bestiarum imittam in eos: cum furore trahentium****

super terram atque serpentium. Ibi sunt serpentes pessimi: quibus non est incantatio: de quibus dicitur Is. lere. vij. f. Ecce ego mittam vobis serpentes pessimos: quibus non est incantatio: et mordebunt vos. Ibi sunt serpentes igniti: quorum moribus multi de filiis israel perierunt: Numeri. xxi. b. Sed sanas plagas huiusmodi ad respectum serpentis melioratur in palo: per quem dominus in cruce significatur: quod vere aspicere: quot et quanta propter nos opprobria et contumelias sustinuit: non curaret linguas de

Si mordeat serpens in silentio: nihil eo minus habet qui occulte detrahatur. Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis precipitabit eum.

trahentium: dicens cum apostolo. i. Cor. iij. a. Vbi per minimum est ut a vobis indicet: aut ab humano die: sed neque me ipsum iudico: quod autem iudicat me / dominus est. **Verba oris sapientis.** i. christi: quod est sapientie dux: et sapientium emendator: ut legitur Sap. vij. b. imo virtus et sapientia patris. i. Cor. i. d. Sunt / **Gratia. i. gratiosa.** Unde Ps. Diffusa est gratia in labijs tuis. Vel sunt / **Gratia. i. causa gratiae.** Unde Proverb. xij. c. Doctrina bona dabit gratiam. Quod autem sermo sapientis gratia det auditibus: legitur Eph. iij. g. Os sermo malus non procedat ex ore vestro: sed si quis bonus est ad edificationem fidei: ut det gratiam audientibus. Vel sunt / **Gratia. i. donum dei gratuitum.** Unde et verba ipsius domini: verba gratiae vocantur: Luc. iij. d. Omnes testimonium illi dabunt: et mirabuntur in vobis gratiae quae procedebat de ore ipsius. Similiter exponit de quolibet catholico sapiente: ut dicit Hieronimus. Unde Proverb. x. b. Vena vite os iusti. Et postea. In labijs sapientis inveniunt sapientia. **Aporalis: Verba oris sapientis.** Os sapientis interius et spirituale est os cordis: quod sapozat veraciter omnia iuxta saporem proprium: cui sacra eloquia sapientum super mel et fauim: scilicet quod dicit Ps. Os dulcia faucibus meis eloquia tua super mel osi meo. Quibus oris verba sunt / **Gratia. i. gratiosa: et gratia collativa.** Quibus enim oris doctrina vel predicatio: nihil aliud est quam quaedam masticatio et contritio aromatum quae in auditores inspirat et spargit miram gratiae suavitatem. Sicut enim de fracto cinnamomo visibile spiramentum in modum nebulae emittit: sic de fracto sacro eloquio per expositionem congruam / inuisibilis gratiae suavitatis in auditorum corda diffundit. Cui autem non sapientum sacra eloquia: non est mirum si nec de ore eius emittit huiusmodi suavitatis spiramentum. Vel quod ex abundantia cordis os loquitur: ut legitur Matth. xij. c. Et Luc. vi. g. cor sapientis primo coterit et confringit sacra eloquia meditatio deuote: et inde per os eius quasi de fracto alabastro redudat in auditores eius affectus et virtutes et magnificentia: qui sunt propriae verba sapientis: finem quod dicit Ps. Vox domini in virtute: vox domini in magnificentia. q. d. vox domini consistit in virtute et magnificentia: non in strepitu et clamore foris in seculo. Vult ergo dicere salomon in hac parabola quod verba sapientum sunt affectus et virtutes et magnificentia. Affectus in corde: virtus in ore: magnificentia in opere: non verborum strepitus. Et de hoc dicitur. i. Cor. iij. d. Veniam ad vos cito si dominus voluerit: et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt: sed virtutem: Non enim in sermone est regnum dei. i. sacra scriptura: sed in virtute. Quod autem regnum dei dicatur sacra scriptura legitur Matth. xxj. v. Dico vobis quod auferet a vobis regnum dei: et dabitur genti facienti fructum illi. Affectus ergo sanctos infundere et gratiam in auditores: hoc locutio sapientium sed locutio debet prestare: hoc locutio stultorum. Et hoc est quod sequitur: **Et labia insipientis precipitabit eum: et labia insipientis precipitabit eum: et signatur dicitur precipitabit: quod labia insipientis. i. eloquia**

Dystice: Et labia insipientis. Insipientes appellantur hi diabolus: cuius palam ita corruptus est de febre iniquitatis: quod nihil boni sapit ei nisi amare. Et de hoc verum est quod labia eius quod dicitur: Absceda in celum et ero similis altissimo: Esa. xlij. d. Et quod dicitur per me in mari: Nequaquam moriemini: Gen. iij. a. Et quod dicitur domino: Recipitabit eum: quod per se punietur in inferno. Et de hoc dicitur Proverb. xviij. b. Os stulti peritio eius: et labia ipsius ruina eius est. **Aporalis: Et labia insipientis.** Moie insipientis accipit hereticus vel philosophus: vel quilibet puerque docens: quibus vera bona non sapient

* vera bona non sapient

Insipiens: id est eloquentia/elevat eum in altu superbie ad pze/ cipitū. Et ideo nō dicit salomon: labia insipientis eleuabunt eum/ sed p̄cipitabunt: quia non statut ibi: sed ideo eleuat vt p̄cipitet. **Uñ** P̄s. Delectisti eos dñi alleuarē. Luc. xvj. d. Qd altu est apud homines: abominatio ē apud deū. Vel ideo dicit salomon: La/

bia insipientis p̄ci/ pitabūt eum: id est p̄cipitem dabūt ad lo/ quēdum: quia ei nō sa/ piunt verba sacri elo/ quij: et ideo cito p̄cipit ex ore. Sed cui sapiūt

nō absq̄ masticatiōe et saporatiōe dimittit illa. Et sic saccus vt p̄tis medici vbi aromata cōtrita seruant/ emissis aroma/ tibus/ reliquias odoris et suauitatis semp retinent: ita cor et os sapiētis/ quē vasa aromatu sacri eloquij/ semp odorem et suauitatē horum aromatu retinent/ quātūcūq; docendo vel p̄dicando emittant: imo tunc magis redolēt: quia tūc magis aromata conterunt. Ideo dicit aplūs. ij. d. Corin. ij. d. Deo gratias: q̄ semp triumphat nos i ch̄risto iesu: et odorē noticię suę manifestat per nos in omni loco: quia ch̄risti bonus odor sumus deo in his qui salui sūt.

*** vera bona nō sapiūt/ aut male sapiūt: sed falsa bona et ve/ ra mala sapiūt eis. De his omnibus nō est dubiū/ quin labia eorum p̄cipitent eos: modo in foueā peccati: et in futuro in ba/ rātrū inferni. Et de hoc dicit Prover. xxvj. d. Os lubricum operat ruinas. Itē Prover. xviij. d. Voz et vita in manib⁹**

linguę. P̄s. Labor labiorū ipsorū opiet eos. **a** **Initiū**

verborū eius. i. insipiens: **b** **Stulticia: et nouissimū**

oris illi⁹ error pessim⁹. Initiū hic potest dici primū mo/ uens ad loquēdū stulta: hoc ē inanis gloria: quē nō solū stul/ ticia/ sed et demētia ē. Vel stulticia dicit stulta cogitatio: ex

qua stulta locutio exit. Unde Prover. xxiij. a. Qui cogitat mala facere/ stultus vocabit: cogitatio stulti peccatū est. Vel

Initiū dicit aialitas quēdā nobis inata: ex qua q̄si ex fonte riuuli p̄cedit ois verborū stulticia. De quo dicit. j. Corin. ij. d. Animalis hō nō p̄cipit ea quē spir⁹ dei sunt: Stulticia

em ē. i. inest illi: et nō potest intelligere/ qz spūaliter examiat. Vel primū initiū stulticię est error simplex/ quo alit q̄ veri/ tas habeat de aliqua re sentit. Crescente p̄o errore/ venit ad

insaniā: qua error sapiētia estimat: et hoc ē nouissimū. Recte ergo dicit: **a** **Initiū verborū ei⁹. i. insipiens: b** **Stul/**

ticia. i. simplex error. c **Nouissimū/ aut/ oris illi⁹ er/**

ror pessim⁹. i. insania/ q̄ error. p̄p̄ius defēdit p̄inacit et sapi/

entia estimat. Propriū em est insanoz et somniatū et ebrioz

et paruuloz i suis desipētijz adeo fixos esse/ vt nullis p̄suasi/

onib⁹ vel dissuasiōibus ad aliter sentiendū q̄ se habeat eorū

vesania induci possint: ad instar b̄urozū aialū: Nullus enim

posset p̄suadere porco q̄ volutari luto non esset optimū: nec

asino q̄ carduus nō esset optim⁹: nec vīso quin mel sit opti/

mū: et sic de alijs. Et de hoc dicit/ Prover. xxvj. d. Si cōru/

deris stultū in pilla q̄si tisanas desuper feriente pilo/ non aue/

ret ab eo stulticia ei⁹. Esa. v. e. Uē q̄ dicitis bonū malū: et ma/

lū bonū. Prima stulticia ē errore simplici/ ponētes tenebras

desipētie in lucē sapiētie/ et lucē in tenebras: nouissima stul/

cia. i. insania. Est autē ad min⁹ quadruplex error pessim⁹. Pri/

cati defensio vt excusatio. P̄ op̄t b̄ dicit P̄s. Mon declines P̄s. 140. cor meū in verba malicię ad excusandas excusatiōes in pec/ catis. Inuenire pp̄ias auctoritates de p̄dictis facieb⁹ pecca/ ti. i. q̄ peccatū vuln⁹ et hostis zc. facile esset: sed longū: et ideo lectori relinquo. Secundus error pessim⁹ siue secūda insania

ante se fuerit: et qd p̄st futu/ rū est/ q̄s ei poterit indicare: Labor stultozū affliget eos: qui nesciunt i vrbē pergere.

est peccatoz iactantia siue gloriatio: q̄ reue/ ra insania maxima est. Hoc em est glari de casu et p̄culcatiōe sua: sicut legit Ezech. xvj. a. Vidi te cōculcari in sanguie tuo: et de spu/

ris et colaphis ac ludibzhs demonū gloriari et gratulari: et de eruitiōe oculorū: et mutilatiōe aurū: et p̄cisiōe narū spūa/ liū letari. Breuiter qd aliud ē gloriari de peccato: q̄ gloriari de mersiōe in cloacam totius imundicię: et de sepultura ac

nece pp̄ia gratulari. Prop̄t b̄ dicit P̄s. Quid gloriaris in malicia? Et habet hęc interrogatio responsiōes quas dixi: et multo plures. Tertius error est blasphemia in deū: qua ma/

la nostra i ipsum referim⁹ siue reuozuem⁹. Sicut adā/ Bēti. ij. c. Mulier inq̄t quā dedisti mihi sociā dedit mihi de ligno et comedi. Hęc est em pueritas hoim: vt dicit Aug⁹: vt deo velint attribui si qd egerit mali: sibi s̄o si qd egerit boni. Ad

hoc gen⁹ erroris p̄inet accusatio stellarū: et quicqd de fato de lyrat: dicentes: saturnus me fecit furē: mars raptorē: venus adulterū: et sic de alijs. Similiter dicūt: fatū mihi fecit hoc vl/

lud: vl sic fatatū erat. Omnib⁹ his p̄bis creator stellarū et signoz de nostris vitijs p̄ cōsequēs accusat. Sed dicit Au/ gustin⁹. Absit hoc a ch̄ristianis vt aliquid dicant vel credant esse fatū. Quartū genus erroris pessimi ē heresis/ siue men/

daciū in doctrina veritatis cōtra fidem/ aut cōtra mores/ aut dogmata siue instituta ecclesie. De quolibet quattuor istozū errorū pōt dici: **Nouissimū/ autē/ oris illi⁹ error pessi/**

mus. Item exponit de antich̄risto: qui anonomasice dicit insipiens/ in P̄s. Dixit insipies i corde suo/ nō ē de⁹. a **Ini/**

tiū verborū ei⁹/ erit/ stulticia. i. falsitas et vanitas. c **Et**

nouissimū oris illius error pessimus/ idolatrię: qua se

adorari faciet: ostēdens se tanq̄ sit de⁹: sicut legit. ij. Thessal/

ij. a. d **Stultus verba multiplicat. De stulto docto/**

re vel p̄dicatore palā est: qz opa paucificat: vt ita dicā: et ver/

ba multiplicat. Dicit em et nō facit: vt dicit dñs/ Barth. xx/

ij. a. Nec sit hoc sine peccato. Uñ Prover. x. c. In multilo/

quio nō deerit peccatū. Et. xij. c. Ubi verba sunt plurima:

sibi frequēter egestas. Et. xix. b. Qui tm̄ verba sectat nihil ha/

bebit. Hieronym⁹. Facet oratio vbi tm̄ verba laudant. Se/

neca. Facere docet philosophia/ nō dicere. Scdm Glo. stul/

tus dicit: q̄ cōtra deū loquit: vt blasphem⁹ vl hereticus: cui⁹

peccatū grauissimū est et difficile dimittit. Uñ. j. Regl. ij. c. dixit heli: Si peccauerit vir in virum/ placari ei pōt deus: si

aut in deū peccauerit hō/ q̄s orabit p̄ eo: Et de illo exponit

Glo. sic: d **Stultus. i. blasphem⁹ vel hereticus: es/**

ba multiplicat/ contra sapientes. f **Ignorat homo**

quid ante se fuerit: et quid post futurum est/ q̄s ei

poterit indicare: Potest b̄ intelligi dictū p̄conatoze: sed

Interliū. volunt hoc esse dictum asseriue et diffinitive: q̄ sic

exponūt: f **Ignorat hō/ carnalis. i. aialis: qui nō p̄cipit**

ea q̄ sunt spūs dei. j. Corl. ij. d. g **Quid ante se fuerit. i.**

non recordatur p̄teritoz: h **Et quid post futurū est**

quis/ hoim/ ei poterit indicare: q. d. null⁹. Unde infert

alia Interl. cōtinuans. Ergo/ i **Labor stultoz. i. here/**

ticozū/ phoz stulta inq̄sitiō scripturarū: k **Affliget eos:**

in corpe et aia/ et hic et in futuro. l **Qui nesciūt i vrbē:**

id est in ciuitatē dei: De q̄ dicit P̄s. Gloriosa dicta sūt de re

ciuitas dei: m **Pergere: quia nec per se nec p̄ alios scire**

volunt viam patrię. De quib⁹ dicit in P̄s. Errauerūt in so/

litudine: viā ciuitatis habitaculū non inuenerūt. Vbi nesciūt

pergere in ciuitatē domini virtutū: quia viam ignorant. Uñ

P̄s. Viam pacis nō cognouerūt. Itē quia nesciunt mouere

pedes. i. affectus a terra leuare: et in anteriora. i. spūalia exten

dere: sed in obliquū

P̄s. 51.

P̄s. 13. et 52.

P̄s. 86.

P̄s. 106.

P̄s. 13.

dere/ sed i obliquum aut posteriora. Item quia nesciūt: id est
scire nolunt insignia vię regię/ quę ducit ad ciuitatem: hoc est
cruces penitentię et disciplinę et acervos lapidum: id est dura
opera satisfactionū. Velius potest intelligi de p̄destinatione
et reprobatiōe: quę s̄m quid p̄cedūt hominē: et s̄m quid se/
quūt: Et utrūq; igno

nemo scit an sit p̄gred/
stinatus an p̄scitus/
vel quid cōsequet̄ ad
hec. Irē nescit homo
de bonis operib⁹ que
facit an sint accepta
coram deo: et an pec/
cora que cōmiserit

nescit vtrum placandus sit ei vnq̃s deus: an in eternũ fratus.
Et hęc ignorantia timorẽ maximũ ⁊ sollicitudinẽ salutarem
inducit. Unde Eccl̃i. v. b. De propitiato peccato noli esse si-
ne metu: neq; adijcias peccatũ sup̃ peccatum: ⁊ ne dicas: mi-
seratio dei magna est: multitudinis peccatorũ meorũ misere-
bitur: misericordia enim ⁊ ira ab illo cito p̃ximãt: ⁊ in pecca-
tores respicit ira illius. Et Jobel. ij. c. Quis scit si cõuertat̃
⁊ ignoscat de⁹: ⁊ relinquat post se benedictionẽ. **A**d tibi
terra cuius rex puer est: ⁊ cuius p̃ncipes mane co-
medunt. Ad litteram / sicut dicit Aristoteles: nemo iuuenes
eligit duces: Sapiẽtissimos em̃ ⁊ fortissimos: fortitudine di-
co spirituali / oportet esse reges ⁊ p̃ncipes: tam seculares q̃
ecclesiasticos: M̃a per sapientiã verba dirigunt et p̃ fortitu-
dinem opera muniunt. Unde Eccl̃i. viij. a. Noli querere fieri
fuder nisi virtute valeas irrumpere iniquitates. Nihil autẽ
corruptioni ⁊ mutabilitati paratius erate puerili: quẽ p̃ piro
vel pomo oĩa cõcedere vñ negare / offẽdi vñ placari paratissi-
ma est. Hanc autem p̃nam quasi plagam grauissimã com-
minat domin⁹ populo iudeorum: ⁊ forte cecidit comminatio

Es. 5. 3. a. sup populu christianu. Dabo inquit pueros principes eor:
 Dyſtice ⁊ effeminati dominabunt eis. Dyſtice: a **D**e tibi ter
 ra cui rex puer est. Terra cui rex puer est ecclesia est: cu
 ius platus puer est infirmitate/insipientia/vita. Ideo autem
 ve tali ecclesie: quia quasi vidua est sibi puero plato qui nescit
 nec potest generare. Est ⁊ in defensiva sub infirmo custode: qui
 nescit nec potest custodire. Est ⁊ pſtitura sub lenone: qui plus
 diligit voluptate propriā q̃ ecclesie vtilitatem. i. q̃ prolem.

Oraliter **O**raliter: a **E**le tibi terra cui rex puer ē. Terra ē mens humana: rex puer: ratio puerilis: princeps/ quinq; sen- sus: qui mane comedunt/ quādo p̄sentibus delectant̄. Dicit ergo: a **E**le tibi terra: id est regio vel ecclesia vel anima: b **C**uius rex puer est: id est puerilis. c **E**t cui? prin- cipes mane comedūt. Ad litterā: quia vacare deberent causis subditorū examinandis/ et negocijs expediendis/ aut certe lectioni vel orationi: splendor autē et affluentia epula- rum intellectum humanū obruit penitus ⁊ obrurat: sicut di- cit Ieronym⁹: Et ideo cū mane gula sibi v̄dicat/ sequit̄ ne- gociorū confusio/ subditorum dispendiū/ iudiciorum subuer- sio/ iusticie periclitatio. d **B**eata terra: id est regio vel

fio iusticie periclitatio. **B**eata terra: id est regio vel
 ecclesia vel anima. **C**uius rex nobilis/nobilitate vir/
 turum: de qua dicitur: Nobilitas animi sola est que moribus
 ornat. **E**t cuius principes: id est prelati vel quinq;
 sensus. **E**lescunt in tempore suo: id est i regno dei.
 Nunc enim est tempus ieiunandi: quia vigilia est summe solé/
 nitatis: tunc autē erit tempus comedendi: quia tunc erit so/
 lénitas: et erit solēne conuiuū: de quo dicit *Esa. xxv. c.* Faci/
 et dominus exercitū omnibus populis in monte hoc con/
 uiuium pinguium: conuiuū vindemię: conuiuū pinguium.
 medullatorū vindemię defecare. Et quia post hoc conuiuū
 non sequit aliud: vocat illud dominus cęnam: *Zuch. xiiij. v.*
Ad reficiendum et non ad luxuriam: id est magis
 comedunt necessitate q̃ voluptate. Comedere enim debent
 vt viuant deo: non viuere vt comedant: dicit *Interliū.*

In pigris humiliabif contignatio: id est tigno-
rum constructio. Tigna sunt ligna edificij: que in gallico ca-
piones dicunt: quia se invicem murus colligatione capiunt.
Et est sensus literalis planus: quia piger ubi fracturam vel
disiuncturam in ptignatione domus deprehenderit: non statim

riam. In pigritijs humilia-
bit contignatio: et in infirmi-
tate manuū perstillabit do-
mus. In rūlū faciunt pānem
et vinū vt epulēnt bibentes.
Et pecunie obediūt omnia.

ficio domus obtinet: claustralis vite eminentiã aut cleri altitudinẽ significat. Sed vtraq; cõsignatio pigritia platonum vel etiã propria iam pene corruit: quia nullus religioni vel

relevationi intendit. Moraliter: **In** pigritijs hu-
miliabit cōtignatio. Contignatio est virtutū combin-
atio: vt misericordia ⁊ veritas: spes ⁊ timor: continētia ⁊ absti-
nētia: humilitas ⁊ magnificētia: celus ⁊ charitas: id est amor
boni ⁊ odium mali: ex quib⁹ cōsurgit spirituale edificium: in
quo habitat hō interior ⁊ cum eo deus. Unde sponsa Cant.
j. d. **Ligna** domorum nostrarum cedrina: laquearia cupressi-
fina. Sed hec cōtignatio p propiā desidiam paulatim incli-
nat vt corruat. Propter quod dicit Eccli. xxvij. a. Nisi te in-
stanter tenueris in timore domini cito subvertet domus tua.
Et Deuter. xxiij. b. Qui mallet prostrare domum suam.

Et Proverb. xviij. b. Qui mollis et dissolutus est in opere suo: frater est sua opera dissipantis. Unde sequit: **E**t in infirmitate manuum: id est operum. **I** Perstillabit domus: id est status mentis vel ecclesie. Tunc autem dicit mens perstillari: quādo lapides grandinis v' pluuię stillę est dura maledicorū verba vsq; ad interiora pueniunt: et cor ipsum degrandinant z compluūt: vt quicquid vitalis caloris ibi erat penitus extinguant. Et de hoc dicit Math. viij. d. Omnis qui audit verba hęc z nō facit ea: similis est viro fluo to qui edificauit domū suam super arenā: et descendit pluuia z venerūt flumina z flauerunt venti z irruerunt in domū

illa ⁊ venerunt in ruina ⁊ nauerunt venti ⁊ irruerunt in domum illam ⁊ cecidit: ⁊ fuit ruina eius magna. **m** **In** risu faciunt panem ⁊ vinum ⁊ epulens bibentes. **I**terlin. mod. ca. f. q. 2. prunat littera sic: **i** **In** pigris ⁊ pprijs ⁊ ppylatoz ⁊ humiliabitur consignatio: id est virtutum edificium. **k** **E**t in infirmitate manuum: id est operum: **i** **P**er stillabit domus ⁊ pprijs scientie ⁊ ecclesie: Quia: **m** **In** risu faciunt plati vel quicunq; delitijs dedit: **n** **P**anem ⁊ vinum: id comedantes ⁊ potationes: **o** **E**t epulens: id est in epulis delectens: **I**n quorum psona dicit **E**cl. xxi. d. Comedam ⁊ bibam: cras est moriemur. **p** **E**t nec

ne obediūt oīa. i. ppter pecuniā sūt oīa. Magna abba/
titia ē pecunia: ⁊ magnū cōuentū habet: cui omnia obediūt.
m. **In** risu faciunt panem et vinum ⁊c. **A**byssice/
p̄clari vel doctores in risu proprio faciunt panem et vinum
vt epulentur: qm̄ verbū dei qđ est panis/ vbi difficile est: vi/
nū vbi facile: vel pants/ qz cōfortat ⁊ firmat: vinum/ qz letifi/
cat: docent vel p̄dicant vt hominib⁹ placeant: vel vt delictis
affluat/ vel diuitijs abudēt. De quib⁹ dicit Amos. vi. a. Uē
vobis q̄ opulētī estis in sion: ⁊ cōfiditis in mōte samarię: opti/
tes capita p̄p̄oz/ ingredientes p̄opatice domū isrl̄: qui separati

estis in die malū ⁊ appropinq̃tis folio iniquitatis: q̃ dormitis i
lectis eburneis ⁊ lasciuitis in stratis ṽris: q̃ comeditis agnū
de grege: ⁊ vitulos de medio armētī. **Mich. iij. d.** Principes
eius. i. hierlin/ in munerib⁹ iudicabāt: ⁊ sacerdotes eius i mer
cede docebāt: ⁊ p̃phete eius in pecunia diuinabāt. Itē in ritu
alieno faciunt panē: dum auditores ad risum puocare facies
eloq̃ijs studeūt: nō ad lachrymas: cū tñ ad hoc p̃ncipalit de
berēt attēdere. **An Esa. xxij. d.** Vocauit dñs de⁹ exercitū i
die illa ad fletū ⁊ ad plaurū ⁊ ad caluiciū ⁊ ad cingulū facci:
et ecce gaudiū

et ecce gaudis et leticia. **In** cogitatione tua regi ne
detrahbas: et in secreto cubiculi tui ne maledixeris di-
uini. Generaliter phibet salomon cogitationem detractoriam
et suspicionem sinistrā de quolibet proximo: quia nimis difficile est
aut forte impossibile quod talis cogitatio aut talis suspitio chari-
tatis non extinguat: aut
saltem ledat: aut ad mi-
nus proximo preiudici-
um non reddat: Et ideo
periculosissimum est audi-
re: vel etiam cogitare
quicquam sinistrū de proxi-
mo. Et ne forte occul-
tam cogitationem vel su-
spitionem deā crederet

In cogitatione tua regi ne
detrahbas: et in secreto cu-
biculi tui ne maledixeris di-
uini: quia et aures celi porta-
bunt vocem tuam: et qui ha-
bet penas annuntiabit sen-

a In cogitatione tua regi ne
b detrahas: et in secreto ⁊ cu-
c bliculi tui ne maledixeris di-
d uiti: quia et aues celi porta-
f bunt vocem tuam: ⁊ qui ha-
b bet penas annuntiabit sen-

impunita: dicit salomon / p̄festo eē accusatores ⁊ reuelatores
 .i. angelos malos: q̄ cogitationes quas nobis suggerūt forte
 noscūt an recipiam⁹ an non: Alias h̄o cogitatioēs q̄ a mūdo
 vel a carne in nobis fiunt magis conijcere ex signis q̄ nosse
 credēdi sūt. Idcirco aut̄ de eorū testimonio ⁊ accusatiōe no-
 bis minas: vt i eoꝝ p̄sentia metuam⁹ aliqd cogitare: qui toto
 studio explorāt si qd in nobis viderint accusandū: sicut legit̄
 Apoc̄. xij. c. Proiect⁹ ē accusator: fratꝝ nostꝝꝝ q̄ accusabat
 eos die ac nocte. Eterū ipsa cogitatio erit accusatrix suffici-
 ens: sic legit̄ Ro. ij. c. Dicit ḡ: a In cogitatiōe tua regi-
 ne detrahas. i. plato vel christo q̄ oia regit: v̄l cuilibet qui
 tria regna sibi cōmissa. i. regnū op̄is / regnū or̄is / regnū cor-
 dis / regere fidelit̄ debet. **E**t i secreto cubiculi tui. i.
 p̄dictiōe siue mētis: **M**aledixeris diuiti. i. iusto eoꝝ
 lectib⁹ diuiti⁹ d̄tato: **Q**uia ⁊ ques celi. i. demones:
 q̄ dicunt volucres celi: **Matth. xij. a. et Luc. viij. a.** Volu-
 cres ppter velocitatē: v̄n ⁊ alati pingunt. Celi: qz habitāt in
 hoc aere caliginoso. **P**ortabūt ad deum: **C**locē
 tuā. i. cogitationē: q̄ vim vocis obrinet apud deū. **E**t q̄
 habet pēnas. i. velocitatē: **A**nnūciabit deo / sen-
 tentiā tuā. i. iudiciū vel suspitionē v̄l cogitationē q̄ primū
 iudicas. Sed cū deus sciat p̄ se oia multo melius q̄ homines
 v̄l angeli: quō dicunt angeli boni v̄l mali aliqd nūciare deo:
 Sic mod⁹ est loquēdi. Et est sensus: Angeli portabūt vocē
 tuā / vel annūciabūt sententiā tuā. i. celerit̄ veniet ad iudicē ⁊
 punitorē tuū / tuę cogitatiōis accusatio. Tamē boni angeli cū
 p̄ces vel cogitatioēs n̄ras deo placere vidēt / dicunt eas deo
 nūciare vel deponare: qz diuine dispositioni cōsentiri ⁊ eas
 impleri desiderāt. Vñ Tob. xij. c. Qñ orabas cū lachrymis
 ⁊ sepeliebas mortuos: ⁊ derelinqbas p̄diū tuū: ego obruli
 orationē tuā dño. Sz mali angeli dicūt cogitatiōes n̄ras dño
 annūciare: qz nos p illis torqueri ⁊ puniri exoptāt. Si cogi-
 tationē detractoriā vel suspitionē finistrā ita p̄hibet salomon
 ⁊ puniendā minas: qd erit de s̄b̄is ⁊ opib⁹: Ad h̄ qd hic d̄r cō-
 cordat qd legit̄ Prover. xxvij. a. Sic auis ad alta trāsuolans
 ⁊ passer q̄libet vadēs: sic maledictū frustra platū in quēpiam
 supueniet.

Expositio Capit. XI.

Ite panē tuū &c. Dux sunt partes iusticię. s. de/
clinare a malo & facere bonū. Ad p̄mā partē monuit
salomō i fine p̄cedētis capituli: ibi: **I**n cogitatiōe
tua regi ne detrahās: & dichortas ad secundā: qz non sūti
ei declinare a malo nisi et fiat bonū: **U**n̄ dic: **A**itte panē
tuū sup̄ trāsēūtes aq̄s: qz post multa tpa iuuenies
illū. Et exposiit hoc multipliciter. Primo de pane materia/
li: q̄ ad modū semis mittit in terrā fertilē & irriguā cū paupe/
ri erogas. Dicit ḡ: **I** **A**itte. q. d. nō solū porrige vicinis &
primis: s; etiā mitte reimonis: k **P**anem tuū / nō alienū.
Prouer. iij. b. **H**onora dñm de tua suba: et de p̄mitijs oim
frugū tuarū da paupib⁹. Moie aut panis om̄e bñficiū intelli/
git. **S**up̄ trāsēūtes aq̄s. i. sup̄ p̄pos trāsēūtes cursu
mortalitatis. Et ē sumptū de. ij. Regl. xiiij. c. vbi dicit mlier
theuitas ad dauid: Oēs morimur & q̄si aq̄ dilabūnūr i trā
q̄ nō reuertunt. Et Apoc. xvij. d. **A**quas q̄s vidisti vbi me/
renit sedet: p̄p̄i sunt & gentes & lingue. **E**l sup̄ trāsēūtes
aq̄s: de loco ad locū: de villa ad villā. i. sup̄ pegrinos. q. d. da
elem osynā tuā pegrinis trāsēūtib⁹ / a quib⁹ nullā expectas re/

munerationē: et tūc dñs reddet cū fenore eñne retributiōis.
Et. iij. Job. b. Charissime fidelis agis qđqd oparis i frēs z B
in pegrinos. Tibi Glo. maxie a qđ^o nullā expectas remunera-
tionē. Et best qđ docet ipse dñs; Luc. xij. c. Eū facis pzā-
diū aut egnā noli vocare amicos tuos; neq; frēs tuos; neq; coq;
tos; neq; vicinos; ne-
q; diuites: ne et ipsi
tentiam. **Ca. XI.**

四

Eliter

Hoc diuersi
mode exponit
fm Glo.

Primo

Secundo

Tertio

octaua: h̄ ē da deo totā vitā tuā / q̄ octo etatib⁹ ptelaf. Tertū est em̄ q̄ hūanū gen⁹ ab initio cōceptiōis vsq; ad vltimū glo-
rificatiōis octo partib⁹ cōstat: q̄ etates cōter nomiant. Ser-
em sunt etates viuētū. i. infantia / puericia / adolescētia / iuue-
tus / senectus / seniliū: septima est etas morientū / temp⁹. i. quo
aīe exutē corporib⁹ / iudiciū vniuersale ex-
pectant: octaua etas siue octaua pars vitę
est stat⁹ gl̄ie: q̄ sanctis p̄mittit. Est igitur
sensus: Da / deo / septē partes / vitę tuę:
necnon ⁊ octo: id ē fac vt p̄sentē vitā
tuā habeat de⁹ p̄ gratiā / ⁊ futurā p̄ gloriā.

Quarto

Quarto sic: Da ptes septē. i. da deo se-
ptē ptes hūanę naturę: necnō ⁊ octo. i.
⁊ octauā / q̄ est gratiē. Septē ptes naturę
sūt tres vires aīe. i. rōnabilis / cōcupiscibilis / irascibilis: ⁊ quat-
tuor ptes corpis. i. os ⁊ caro ⁊ neruus ⁊ cartilago: siue quat-
tuor hūores: vt q̄tuor elemēta / ex quib⁹ cōponit corp⁹: vt
tangit Blo. Et his septē ptib⁹ naturę vult addi salomon octa-
uā / q̄ est gr̄ie: sine q̄ alię septē inutilit̄ obtinent. q. d. salomon:
exhibe naturā in seruitio dei: necnō ⁊ gratiā quā habes vten-
do ea: Matura siquidē nō sufficit impēdere deo gratiū obse-
quiū / nisi velut sapor ⁊ cōdimentū gratia desup apponaf. Sed
q̄ret aliq̄s: quō pōt homo dare deo octauā. i. gratiā / cū econ-
uerso deus illā det homi: Ad hoc pōt respōderi p̄ hoc qd̄ dī-
cit Aug⁹. in libro soliloquior. Domine / da qd̄ iubes: et iube

ca. 18.

q̄d vis. Et dauid. i. Paral. vii. d. Tūa sūt dñe oīa: ⁊ q̄ de ma-
nu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi. Dat igit dñs gratiā: vt des ei
vsum gr̄ie. i. vt tu vtaris ea ad honorē eius. Qd̄ se fecisse glo-
riaf ap̄lus. i. Cor. xv. b. Gratia dei sum id qd̄ sum: ⁊ gr̄a dei
in me vacua nō fuit. Quinto pōt exponi sic: fere sub eodē sēsu:

Quinto

Da ptes septē. i. da septē ptes vitę tuę septiformi gr̄ie illu-
stradas quātū in te est. Necnō ⁊ octo. i. octauę gl̄ie remu-
neradas: hoc est dicere: da vitā tuā gratiē i p̄senti: ⁊ glorię in
futuro. i. fac quātū in te est q̄ vitā tuā illustret gratia in p̄sen-
ti: ⁊ tandē p̄ficiat gloriā in futuro. Significat q̄ p̄fectio glorię
p̄ octonariū: q̄ octonarius p̄m⁹ cubus est. i. p̄mus numer⁹
habēs tres dimēssiones: bis duo bis: et ex p̄mo numero ge-
neratur. i. binario. Dicit autem salomon: Da ptes septem
necnō ⁊ octo: q̄ plures ecōtrario vitā suā diuidit culpe ⁊
p̄ngē: dantes vitā p̄sentē totā culpe: ⁊ futurā totā p̄ngē. Sex-
to exponit sic: Da ptes / tuę p̄fectioni / subaudi: septē nec-
nō ⁊ octo: vt sint in vniuerso q̄ndecim: q̄ nra p̄fectio spiri-
tualis in q̄ndecim virtutib⁹ cōsistit: quę p̄ q̄ndecim psalmos
graduū designant: videlicet: septē donis: de quib⁹ dī: Efa.
xi. a. Requesce sup eū spūs dñi ⁊ c. Deinde q̄tuor cardinali-
bus: de quib⁹ dī philo: Sap. viij. b. Sobrietatē ⁊ prudentiā
docet ⁊ iusticiā ⁊ virtutē: quib⁹ nihil est in vitā vtili⁹ hominib⁹.
Deinde trib⁹ theologicis. i. fide / spe / charitate. Et ita habem⁹
q̄tuordecim virtutes. Quiradecima est hūilitas: q̄ est caput
⁊ custos oīm: vt dicit Amb. sup Ps. Et Greg⁹ sup. i. Regl.
xv. Qui sine hūilitate virtutes cōgregat / q̄si puluere in ven-
tū portat. Est igit sensus: Da ptes. i. q̄re et p̄uide tuę p̄fe-
ctioni / ptes septē ⁊ octo. i. q̄ndecim virtutes p̄dicatas: sine
quib⁹ nō ē sal⁹. Septimo sic: Da ptes septē: vitę actiue. i.
septē opa misericordię: quorū sex numerant / Matth. xxv. c.
⁊ septimū. i. sepelire mortuos: Tob. ij. b. Necnō ⁊ octo. i.
insup da octo ptes p̄tēplatiue: q̄ q̄tuor p̄tinet ad intellectū. i.
cogitatio / meditatio / p̄tēplatio / reuelatio: siue hęc q̄tuor: vo-
catio / visio / dilectio / anhelatio / q̄ dī suspēdiū: Job. vij. c. Et
q̄tuor ad affectū. i. mētalis oīo / laudatio / p̄ritio / delectatio si-
ue gustatio: q̄ paucissimis cōcedit: De q̄ dī Ps. Gustate ⁊
videte ⁊ c. Est igit sēp: Da ptes septē necnō ⁊ octo. i. ha-
be oēs ptes actiue: ⁊ oīs ptes p̄tēplatiue. i. da totā vitā tuā
p̄tēplatiōi ⁊ actioni: q̄si inueret q̄ nō sufficit alterā h̄re solā.
Siue da deo oēs ptes actiue ⁊ p̄tēplatiue: vt nihil nisi ppter
deū facias / siue vacas actiue / siue p̄tēplatiue. Octauo expo-
nit fm̄ aliā Blo. ita vt septē ⁊ octo sint genitiui cas⁹: sub hoc
sensu: Da ptes septē. i. septenarij. i. ternarij ⁊ quaternarij.
Ternarius r̄fert ad deū / p̄t tres psonas q̄s credere ⁊ p̄fite-
ri tenemur. Quaternari⁹ refert ad p̄ximū / p̄t q̄tuor elemē-

Sexto

ta ex quib⁹ cōsistit: vt dīc Blo. Est igit sensus: Da ptes se-
ptē. i. ternarij ⁊ quaternarij. Ternarij deo recte credēdo
ipsū ē tres psonas ⁊ vni deū: quaternarij p̄ximo ipsū do-
cēdo ⁊ inuādō i suis defectib⁹. Necnō ⁊ octo / da partes. i.
octonarij. i. quaternarij ⁊ quaternarij: q̄z alt ad doctrinā refert
ppter q̄tuor euāgelia: alt ad opationē ppter
q̄tuor cardinales: quib⁹ i hac vitā nihil ē
vtili⁹ hoib⁹: vt legit Sap. viij. b. q. d. Da
ptes septē. i. crede i deū ⁊ doce p̄ximū.
Necnon ⁊ octo. i. discrete fm̄ doctrinā
euāgelicā operare. Aliā Blo. sic exponit:
Da ptes septē necnō ⁊ octo. i. largi-
re elemosynas: nō tm̄ vni / sed mltis diuide
illas. Tñ Ps. Dispfit dedit paupib⁹. Et
Luc. vi. c. Omī petēti te tribue. Hecbz⁹ sic exponit: vt dicit
quedā Blo. Da ptes septē ⁊ c. i. obserua sabbatū qd̄ septimū
die fit: et circūcisionē q̄ octauo die fieri p̄cipit: Gen. xviij. b.
a. Quia ignoras qd̄ futurū sit mali sup fr̄a. q. d. Da
ptes septē necnō ⁊ octo. i. diuide elemosynas tuas mul-
tis: vel obserua sabbatū ⁊ circūcisionē: vel vaca actiue ⁊ p̄tē-
platiue: vel crede deo ⁊ doce p̄ximū: quia ignoras quid
futurū sit mali sup fr̄a: A q̄ malo soli illi iunues sūt: q̄ de-
derit ptes septē necnō ⁊ octo: fm̄ omnē expositionē. Sed q̄.
b. Si replete fuerint nubes / aq̄s. i. imbrē sup terrā
effundent. T̄ra plana est. Mystice. Nubes sunt p̄dica-
tores: q̄ debēt esse eleuati a terra p̄ p̄tēptum t̄renorū ⁊ suspē-
si in altū p̄ desiderii t̄noz. Tñ Job. vij. c. Suspēdiū elegit
aīa mea: ⁊ mortē ossa mea. Debet etiā pluerē doctrinis: to-
nare minis / coruscare miraculis: De q̄b⁹ dī Job. xxxvij. b.
Fruentū desiderat nubes: ⁊ nubes spargit lumē suū / q̄ lu-
strat cūcta p̄ circūsitū q̄cūq; eas volūtas gubernātis duxerit.
Iste nubes si replete fuerint spū sapiētē ⁊ intellect⁹ / spū cō-
silij ⁊ fortitudinis: spū sciētē ⁊ pietatis: ⁊ spū timoris dñi:
c. Imbrē salutiferę p̄dicatiōis: d. Sup fr̄a effūdēt. i.
sup arida corda p̄tōz irrigada ⁊ fecundada. De hoc dīc Job
xxix. d. Sup illos stillabat eloq̄ meū: expectabāt me sic plu-
uiā: ⁊ os suū aperiebāt sic ad imbrē serotinū. Itē Deut. xxx.
ij. a. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū
meū. Itē Eccl. xxxix. a. Si dñs magn⁹ voluerit / spū intelli-
gētē replebit illū: ⁊ ipse tāq; imbrēs emittet eloquia sapiētē
sue: ⁊ in oīone p̄stebit dñō. Dicit q̄ h̄ salomon doctores ⁊
p̄dicatores p̄mo os suū aperire ad oīonē ⁊ attrahere spū: vt
repleti p̄us aq̄ sapiētē salutaris / illā postmodū refundāt i ali-
os: Et sic flātē spū dei / fluāt aq̄ viuę salētēs. i. salire faciet i
vitā ertnā. Nubes vt dicit cōter / aquā de mari haurit: et
arcus q̄ vocat iris de flumib⁹: quā postmodū refundit i plu-
uiā: Sic doctores ⁊ p̄dicatores p̄ deuotionē ⁊ celū ⁊ piā intē-
tionē aq̄s gr̄ie ⁊ sapiētē sibi debēt attrahere: vt imbui p̄us
pluat postea. Sed mirabilia volūt quidā facere: quia de vāc-
vacuo volūt inebriare cōuiuas suos: et ad vas vacuū iutare
plurimos nō erubescūt. Hi sunt nubes sine aq̄. i. doctores et
p̄dicatores sine gr̄a: q̄ a v̄tīs. i. laudib⁹ hūanif circūferūt: vt
dicit Judas i Canonica sua. Et ideo auditor corda / arida et
infructuosa sp̄ remanēt ex defectu pluię. e. Si ceciderit
lignū ad austrū ⁊ c. Mystice. Lignū p̄ferens fructū iū-
gen⁹ / suū / intelligit oīs hō / ibi plantat⁹ / vbi radicē cordis. i. in-
tellectū ⁊ affectū fixū habuit: siue sec⁹ decursus aq̄: vt dicit
Matth. xviij. b. siue i deserto vitioz: siue in ceno luxurię: siue
i arido auaricię: siue i alto supbię: vbi mlti plātati sūt: qd̄ dī
Matth. iij. c. Iā securis ad radicē arboris posita est: Oīs q̄
arbor q̄ nō fecerit fructū excidet. Et vbi ceciderit / ibi erit. i. vbi
inuētus fuerit in morte / ibi iudicabit: si i p̄tō mortali / si nre /
dēp̄tōe dānabit: si i gr̄a / absq; dubio saluabit. Et h̄ ē qd̄ dīc
salomon: e. Si ceciderit / in fine: f. Lignū. i. homo fa-
ciens fructū bonū vel malū. s. Ad austrū. i. in calore et
splēdore charitatis: **Declariter:** Dicit h̄ salomō ad rectitudinē ⁊ nō declinare
ad dexterā v̄l ad sinistrā: h̄ est nō extollī / p̄spirare nec frāgi v̄l
deici aduersitate. Virūq; em̄ malū ē ⁊ v̄trobz ē cas⁹ culpe
quē sequit casus gebēg. Dicit q̄: e. Si ceciderit lignū
ad austrū. i. hō

Septimo

ta ex quib⁹ cōsistit: vt dīc Blo. Est igit sensus: Da ptes se-
ptē. i. ternarij ⁊ quaternarij. Ternarij deo recte credēdo
ipsū ē tres psonas ⁊ vni deū: quaternarij p̄ximo ipsū do-
cēdo ⁊ inuādō i suis defectib⁹. Necnō ⁊ octo / da partes. i.
octonarij. i. quaternarij ⁊ quaternarij: q̄z alt ad doctrinā refert
ppter q̄tuor euāgelia: alt ad opationē ppter
q̄tuor cardinales: quib⁹ i hac vitā nihil ē
vtili⁹ hoib⁹: vt legit Sap. viij. b. q. d. Da
ptes septē. i. crede i deū ⁊ doce p̄ximū.
Necnon ⁊ octo. i. discrete fm̄ doctrinā
euāgelicā operare. Aliā Blo. sic exponit:
Da ptes septē necnō ⁊ octo. i. largi-
re elemosynas: nō tm̄ vni / sed mltis diuide
illas. Tñ Ps. Dispfit dedit paupib⁹. Et
Luc. vi. c. Omī petēti te tribue. Hecbz⁹ sic exponit: vt dicit
quedā Blo. Da ptes septē ⁊ c. i. obserua sabbatū qd̄ septimū
die fit: et circūcisionē q̄ octauo die fieri p̄cipit: Gen. xviij. b.
a. Quia ignoras qd̄ futurū sit mali sup fr̄a. q. d. Da
ptes septē necnō ⁊ octo. i. diuide elemosynas tuas mul-
tis: vel obserua sabbatū ⁊ circūcisionē: vel vaca actiue ⁊ p̄tē-
platiue: vel crede deo ⁊ doce p̄ximū: quia ignoras quid
futurū sit mali sup fr̄a: A q̄ malo soli illi iunues sūt: q̄ de-
derit ptes septē necnō ⁊ octo: fm̄ omnē expositionē. Sed q̄.
b. Si replete fuerint nubes / aq̄s. i. imbrē sup terrā
effundent. T̄ra plana est. Mystice. Nubes sunt p̄dica-
tores: q̄ debēt esse eleuati a terra p̄ p̄tēptum t̄renorū ⁊ suspē-
si in altū p̄ desiderii t̄noz. Tñ Job. vij. c. Suspēdiū elegit
aīa mea: ⁊ mortē ossa mea. Debet etiā pluerē doctrinis: to-
nare minis / coruscare miraculis: De q̄b⁹ dī Job. xxxvij. b.
Fruentū desiderat nubes: ⁊ nubes spargit lumē suū / q̄ lu-
strat cūcta p̄ circūsitū q̄cūq; eas volūtas gubernātis duxerit.
Iste nubes si replete fuerint spū sapiētē ⁊ intellect⁹ / spū cō-
silij ⁊ fortitudinis: spū sciētē ⁊ pietatis: ⁊ spū timoris dñi:
c. Imbrē salutiferę p̄dicatiōis: d. Sup fr̄a effūdēt. i.
sup arida corda p̄tōz irrigada ⁊ fecundada. De hoc dīc Job
xxix. d. Sup illos stillabat eloq̄ meū: expectabāt me sic plu-
uiā: ⁊ os suū aperiebāt sic ad imbrē serotinū. Itē Deut. xxx.
ij. a. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū
meū. Itē Eccl. xxxix. a. Si dñs magn⁹ voluerit / spū intelli-
gētē replebit illū: ⁊ ipse tāq; imbrēs emittet eloquia sapiētē
sue: ⁊ in oīone p̄stebit dñō. Dicit q̄ h̄ salomon doctores ⁊
p̄dicatores p̄mo os suū aperire ad oīonē ⁊ attrahere spū: vt
repleti p̄us aq̄ sapiētē salutaris / illā postmodū refundāt i ali-
os: Et sic flātē spū dei / fluāt aq̄ viuę salētēs. i. salire faciet i
vitā ertnā. Nubes vt dicit cōter / aquā de mari haurit: et
arcus q̄ vocat iris de flumib⁹: quā postmodū refundit i plu-
uiā: Sic doctores ⁊ p̄dicatores p̄ deuotionē ⁊ celū ⁊ piā intē-
tionē aq̄s gr̄ie ⁊ sapiētē sibi debēt attrahere: vt imbui p̄us
pluat postea. Sed mirabilia volūt quidā facere: quia de vāc-
vacuo volūt inebriare cōuiuas suos: et ad vas vacuū iutare
plurimos nō erubescūt. Hi sunt nubes sine aq̄. i. doctores et
p̄dicatores sine gr̄a: q̄ a v̄tīs. i. laudib⁹ hūanif circūferūt: vt
dicit Judas i Canonica sua. Et ideo auditor corda / arida et
infructuosa sp̄ remanēt ex defectu pluię. e. Si ceciderit
lignū ad austrū ⁊ c. Mystice. Lignū p̄ferens fructū iū-
gen⁹ / suū / intelligit oīs hō / ibi plantat⁹ / vbi radicē cordis. i. in-
tellectū ⁊ affectū fixū habuit: siue sec⁹ decursus aq̄: vt dicit
Matth. xviij. b. siue i deserto vitioz: siue in ceno luxurię: siue
i arido auaricię: siue i alto supbię: vbi mlti plātati sūt: qd̄ dī
Matth. iij. c. Iā securis ad radicē arboris posita est: Oīs q̄
arbor q̄ nō fecerit fructū excidet. Et vbi ceciderit / ibi erit. i. vbi
inuētus fuerit in morte / ibi iudicabit: si i p̄tō mortali / si nre /
dēp̄tōe dānabit: si i gr̄a / absq; dubio saluabit. Et h̄ ē qd̄ dīc
salomon: e. Si ceciderit / in fine: f. Lignū. i. homo fa-
ciens fructū bonū vel malū. s. Ad austrū. i. in calore et
splēdore charitatis: **Declariter:** Dicit h̄ salomō ad rectitudinē ⁊ nō declinare
ad dexterā v̄l ad sinistrā: h̄ est nō extollī / p̄spirare nec frāgi v̄l
deici aduersitate. Virūq; em̄ malū ē ⁊ v̄trobz ē cas⁹ culpe
quē sequit casus gebēg. Dicit q̄: e. Si ceciderit lignū
ad austrū. i. hō

Octauo

ta ex quib⁹ cōsistit: vt dīc Blo. Est igit sensus: Da ptes se-
ptē. i. ternarij ⁊ quaternarij. Ternarij deo recte credēdo
ipsū ē tres psonas ⁊ vni deū: quaternarij p̄ximo ipsū do-
cēdo ⁊ inuādō i suis defectib⁹. Necnō ⁊ octo / da partes. i.
octonarij. i. quaternarij ⁊ quaternarij: q̄z alt ad doctrinā refert
ppter q̄tuor euāgelia: alt ad opationē ppter
q̄tuor cardinales: quib⁹ i hac vitā nihil ē
vtili⁹ hoib⁹: vt legit Sap. viij. b. q. d. Da
ptes septē. i. crede i deū ⁊ doce p̄ximū.
Necnon ⁊ octo. i. discrete fm̄ doctrinā
euāgelicā operare. Aliā Blo. sic exponit:
Da ptes septē necnō ⁊ octo. i. largi-
re elemosynas: nō tm̄ vni / sed mltis diuide
illas. Tñ Ps. Dispfit dedit paupib⁹. Et
Luc. vi. c. Omī petēti te tribue. Hecbz⁹ sic exponit: vt dicit
quedā Blo. Da ptes septē ⁊ c. i. obserua sabbatū qd̄ septimū
die fit: et circūcisionē q̄ octauo die fieri p̄cipit: Gen. xviij. b.
a. Quia ignoras qd̄ futurū sit mali sup fr̄a. q. d. Da
ptes septē necnō ⁊ octo. i. diuide elemosynas tuas mul-
tis: vel obserua sabbatū ⁊ circūcisionē: vel vaca actiue ⁊ p̄tē-
platiue: vel crede deo ⁊ doce p̄ximū: quia ignoras quid
futurū sit mali sup fr̄a: A q̄ malo soli illi iunues sūt: q̄ de-
derit ptes septē necnō ⁊ octo: fm̄ omnē expositionē. Sed q̄.
b. Si replete fuerint nubes / aq̄s. i. imbrē sup terrā
effundent. T̄ra plana est. Mystice. Nubes sunt p̄dica-
tores: q̄ debēt esse eleuati a terra p̄ p̄tēptum t̄renorū ⁊ suspē-
si in altū p̄ desiderii t̄noz. Tñ Job. vij. c. Suspēdiū elegit
aīa mea: ⁊ mortē ossa mea. Debet etiā pluerē doctrinis: to-
nare minis / coruscare miraculis: De q̄b⁹ dī Job. xxxvij. b.
Fruentū desiderat nubes: ⁊ nubes spargit lumē suū / q̄ lu-
strat cūcta p̄ circūsitū q̄cūq; eas volūtas gubernātis duxerit.
Iste nubes si replete fuerint spū sapiētē ⁊ intellect⁹ / spū cō-
silij ⁊ fortitudinis: spū sciētē ⁊ pietatis: ⁊ spū timoris dñi:
c. Imbrē salutiferę p̄dicatiōis: d. Sup fr̄a effūdēt. i.
sup arida corda p̄tōz irrigada ⁊ fecundada. De hoc dīc Job
xxix. d. Sup illos stillabat eloq̄ meū: expectabāt me sic plu-
uiā: ⁊ os suū aperiebāt sic ad imbrē serotinū. Itē Deut. xxx.
ij. a. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū
meū. Itē Eccl. xxxix. a. Si dñs magn⁹ voluerit / spū intelli-
gētē replebit illū: ⁊ ipse tāq; imbrēs emittet eloquia sapiētē
sue: ⁊ in oīone p̄stebit dñō. Dicit q̄ h̄ salomon doctores ⁊
p̄dicatores p̄mo os suū aperire ad oīonē ⁊ attrahere spū: vt
repleti p̄us aq̄ sapiētē salutaris / illā postmodū refundāt i ali-
os: Et sic flātē spū dei / fluāt aq̄ viuę salētēs. i. salire faciet i
vitā ertnā. Nubes vt dicit cōter / aquā de mari haurit: et
arcus q̄ vocat iris de flumib⁹: quā postmodū refundit i plu-
uiā: Sic doctores ⁊ p̄dicatores p̄ deuotionē ⁊ celū ⁊ piā intē-
tionē aq̄s gr̄ie ⁊ sapiētē sibi debēt attrahere: vt imbui p̄us
pluat postea. Sed mirabilia volūt quidā facere: quia de vāc-
vacuo volūt inebriare cōuiuas suos: et ad vas vacuū iutare
plurimos nō erubescūt. Hi sunt nubes sine aq̄. i. doctores et
p̄dicatores sine gr̄a: q̄ a v̄tīs. i. laudib⁹ hūanif circūferūt: vt
dicit Judas i Canonica sua. Et ideo auditor corda / arida et
infructuosa sp̄ remanēt ex defectu pluię. e. Si ceciderit
lignū ad austrū ⁊ c. Mystice. Lignū p̄ferens fructū iū-
gen⁹ / suū / intelligit oīs hō / ibi plantat⁹ / vbi radicē cordis. i. in-
tellectū ⁊ affectū fixū habuit: siue sec⁹ decursus aq̄: vt dicit
Matth. xviij. b. siue i deserto vitioz: siue in ceno luxurię: siue
i arido auaricię: siue i alto supbię: vbi mlti plātati sūt: qd̄ dī
Matth. iij. c. Iā securis ad radicē arboris posita est: Oīs q̄
arbor q̄ nō fecerit fructū excidet. Et vbi ceciderit / ibi erit. i. vbi
inuētus fuerit in morte / ibi iudicabit: si i p̄tō mortali / si nre /
dēp̄tōe dānabit: si i gr̄a / absq; dubio saluabit. Et h̄ ē qd̄ dīc
salomon: e. Si ceciderit / in fine: f. Lignū. i. homo fa-
ciens fructū bonū vel malū. s. Ad austrū. i. in calore et
splēdore charitatis: **Declariter:** Dicit h̄ salomō ad rectitudinē ⁊ nō declinare
ad dexterā v̄l ad sinistrā: h̄ est nō extollī / p̄spirare nec frāgi v̄l
deici aduersitate. Virūq; em̄ malū ē ⁊ v̄trobz ē cas⁹ culpe
quē sequit casus gebēg. Dicit q̄: e. Si ceciderit lignū
ad austrū. i. hō

Septimo

ta ex quib⁹ cōsistit: vt dīc Blo. Est igit sensus: Da ptes se-
ptē. i. ternarij ⁊ quaternarij. Ternarij deo recte credēdo
ipsū ē tres psonas ⁊ vni deū: quaternarij p̄ximo ipsū do-
cēdo ⁊ inuādō i suis defectib⁹. Necnō ⁊ octo / da partes. i.
octonarij. i. quaternarij ⁊ quaternarij: q̄z alt ad doctrinā refert
ppter q̄tuor euāgelia: alt ad opationē ppter
q̄tuor cardinales: quib⁹ i hac vitā nihil ē
vtili⁹ hoib⁹: vt legit Sap. viij. b. q. d. Da
ptes septē. i. crede i deū ⁊ doce p̄ximū.
Necnon ⁊ octo. i. discrete fm̄ doctrinā
euāgelicā operare. Aliā Blo. sic exponit:
Da ptes septē necnō ⁊ octo. i. largi-
re elemosynas: nō tm̄ vni / sed mltis diuide
illas. Tñ Ps. Dispfit dedit paupib⁹. Et
Luc. vi. c. Omī petēti te tribue. Hecbz⁹ sic exponit: vt dicit
quedā Blo. Da ptes septē ⁊ c. i. obserua sabbatū qd̄ septimū
die fit: et circūcisionē q̄ octauo die fieri p̄cipit: Gen. xviij. b.
a. Quia ignoras qd̄ futurū sit mali sup fr̄a. q. d. Da
ptes septē necnō ⁊ octo. i. diuide elemosynas tuas mul-
tis: vel obserua sabbatū ⁊ circūcisionē: vel vaca actiue ⁊ p̄tē-
platiue: vel crede deo ⁊ doce p̄ximū: quia ignoras quid
futurū sit mali sup fr̄a: A q̄ malo soli illi iunues sūt: q̄ de-
derit ptes septē necnō ⁊ octo: fm̄ omnē expositionē. Sed q̄.
b. Si replete fuerint nubes / aq̄s. i. imbrē sup terrā
effundent. T̄ra plana est. Mystice. Nubes sunt p̄dica-
tores: q̄ debēt esse eleuati a terra p̄ p̄tēptum t̄renorū ⁊ suspē-
si in altū p̄ desiderii t̄noz. Tñ Job. vij. c. Suspēdiū elegit
aīa mea: ⁊ mortē ossa mea. Debet etiā pluerē doctrinis: to-
nare minis / coruscare miraculis: De q̄b⁹ dī Job. xxxvij. b.
Fruentū desiderat nubes: ⁊ nubes spargit lumē suū / q̄ lu-
strat cūcta p̄ circūsitū q̄cūq; eas volūtas gubernātis duxerit.
Iste nubes si replete fuerint spū sapiētē ⁊ intellect⁹ / spū cō-
silij ⁊ fortitudinis: spū sciētē ⁊ pietatis: ⁊ spū timoris dñi:
c. Imbrē salutiferę p̄dicatiōis: d. Sup fr̄a effūdēt. i.
sup arida corda p̄tōz irrigada ⁊ fecundada. De hoc dīc Job
xxix. d. Sup illos stillabat eloq̄ meū: expectabāt me sic plu-
uiā: ⁊ os suū aperiebāt sic ad imbrē serotinū. Itē Deut. xxx.
ij. a. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū
meū. Itē Eccl. xxxix. a. Si dñs magn⁹ voluerit / spū intelli-
gētē replebit illū: ⁊ ipse tāq; imbrēs emittet eloquia sapiētē
sue: ⁊ in oīone p̄stebit dñō. Dicit q̄ h̄ salomon doctores ⁊
p̄dicatores p̄mo os suū aperire ad oīonē ⁊ attrahere spū: vt
repleti p̄us aq̄ sapiētē salutaris / illā postmodū refundāt i ali-
os: Et sic flātē spū dei / fluāt aq̄ viuę salētēs. i. salire faciet i
vitā ertnā. Nubes vt dicit cōter / aquā de mari haurit: et
arcus q̄ vocat iris de flumib⁹: quā postmodū refundit i plu-
uiā: Sic doctores ⁊ p̄dicatores p̄ deuotionē ⁊ celū ⁊ piā intē-
tionē aq̄s gr̄ie ⁊ sapiētē sibi debēt attrahere: vt imbui p̄us
pluat postea. Sed mirabilia volūt quidā facere: quia de vāc-
vacuo volūt inebriare cōuiuas suos: et ad vas vacuū iutare
plurimos nō erubescūt. Hi sunt nubes sine aq̄. i. doctores et
p̄dicatores sine gr̄a: q̄ a v̄tīs. i. laudib⁹ hūanif circūferūt: vt
dicit Judas i Canonica sua. Et ideo auditor corda / arida et
infructuosa sp̄ remanēt ex defectu pluię. e. Si ceciderit
lignū ad austrū ⁊ c. Mystice. Lignū p̄ferens fructū iū-
gen⁹ / suū / intelligit oīs hō / ibi plantat⁹ / vbi radicē cordis. i. in-
tellectū ⁊ affectū fixū habuit: siue sec⁹ decursus aq̄: vt dicit
Matth. xviij. b. siue i deserto vitioz: siue in ceno luxurię: siue
i arido auaricię: siue i alto supbię: vbi mlti plātati sūt: qd̄ dī
Matth. iij. c. Iā securis ad radicē arboris posita est: Oīs q̄
arbor q̄ nō fecerit fructū excidet. Et vbi ceciderit / ibi erit. i. vbi
inuētus fuerit in morte / ibi iudicabit: si i p̄tō mortali / si nre /
dēp̄tōe dānabit: si i gr̄a / absq; dubio saluabit. Et h̄ ē qd̄ dīc
salomon: e. Si ceciderit / in fine: f. Lignū. i. homo fa-
ciens fructū bonū vel malū. s. Ad austrū. i. in calore et
splēdore charitatis: **Declariter:** Dicit h̄ salomō ad rectitudinē ⁊ nō declinare
ad dexterā v̄l ad sinistrā: h̄ est nō extollī / p̄spirare nec frāgi v̄l
deici aduersitate. Virūq; em̄ malū ē ⁊ v̄trobz ē cas⁹ culpe
quē sequit casus gebēg. Dicit q̄: e. Si ceciderit lignū
ad austrū. i. hō

Octauo

ta ex quib⁹ cōsistit: vt dīc Blo. Est igit sensus: Da ptes se-
ptē. i. ternarij ⁊ quaternarij. Ternarij deo recte credēdo
ipsū ē tres psonas ⁊ vni deū: quaternarij p̄ximo ipsū do-
cēdo ⁊ inuādō i suis defectib⁹. Necnō ⁊ octo / da partes. i.
octonarij. i. quaternarij ⁊ quaternarij: q̄z alt ad doctrinā refert
ppter q̄tuor euāgelia: alt ad opationē ppter
q̄tuor cardinales: quib⁹ i hac vitā nihil ē
vtili⁹ hoib⁹: vt legit Sap. viij. b. q. d. Da
ptes septē. i. crede i deū ⁊ doce p̄ximū.
Necnon ⁊ octo. i. discrete fm̄ doctrinā
euāgelicā operare. Aliā Blo. sic exponit:
Da ptes septē necnō ⁊ octo. i. largi-
re elemosynas: nō tm̄ vni / sed mltis diuide
illas. Tñ Ps. Dispfit dedit paupib⁹. Et
Luc. vi. c. Omī petēti te tribue. Hecbz⁹ sic exponit: vt dicit
quedā Blo. Da ptes septē ⁊ c. i. obserua sabbatū qd̄ septimū
die fit: et circūcisionē q̄ octauo die fieri p̄cipit: Gen. xviij. b.
a. Quia ignoras qd̄ futurū sit mali sup fr̄a. q. d. Da
ptes septē necnō ⁊ octo. i. diuide elemosynas tuas mul-
tis: vel obserua sabbatū ⁊ circūcisionē: vel vaca actiue ⁊ p̄tē-
platiue: vel crede deo ⁊ doce p̄ximū: quia ignoras quid
futurū sit mali sup fr̄a: A q̄ malo soli illi iunues sūt: q̄ de-
derit ptes septē necnō ⁊ octo: fm̄ omnē expositionē. Sed q̄.
b. Si replete fuerint nubes / aq̄s. i. imbrē sup terrā
effundent. T̄ra plana est. Mystice. Nubes sunt p̄dica-
tores: q̄ debēt esse eleuati a terra p̄ p̄tēptum t̄renorū ⁊ suspē-
si in altū p̄ desiderii t̄noz. Tñ Job. vij. c. Suspēdiū elegit
aīa mea: ⁊ mortē ossa mea. Debet etiā pluerē doctrinis: to-
nare minis / coruscare miraculis: De q̄b⁹ dī Job. xxxvij. b.
Fruentū desiderat nubes: ⁊ nubes spargit lumē suū / q̄ lu-
strat cūcta p̄ circūsitū q̄cūq; eas volūtas gubernātis duxerit.
Iste nubes si replete fuerint spū sapiētē ⁊ intellect⁹ / spū cō-
silij ⁊ fortitudinis: spū sciētē ⁊ pietatis: ⁊ spū timoris dñi:
c. Imbrē salutiferę p̄dicatiōis: d. Sup fr̄a effūdēt. i.
sup arida corda p̄tōz irrigada ⁊ fecundada. De hoc dīc Job
xxix. d. Sup illos stillabat eloq̄ meū: expectabāt me sic plu-
uiā: ⁊ os suū aperiebāt sic ad imbrē serotinū. Itē Deut. xxx.
ij. a. Lōcrescat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū
meū. Itē Eccl. xxxix. a. Si dñs magn⁹ voluerit / spū intelli-
gētē replebit illū: ⁊ ipse tāq; imbrēs emittet eloquia sapiētē
sue: ⁊ in oīone p̄stebit dñō. Dicit q̄ h̄ salomon doctores ⁊
p̄dicatores p̄mo os suū aperire ad oīonē ⁊ attrahere spū: vt
repleti p̄us aq̄ sapiētē salutaris / illā postmodū refundāt i ali-
os: Et sic flātē spū dei / fluāt aq̄ viuę salētēs. i. salire faciet i
vitā ertnā. Nubes vt dicit cōter / aquā de mari haurit: et
arcus q̄ vocat iris de flumib⁹: quā postmodū refundit i plu-
uiā: Sic doctores ⁊ p̄dicatores p̄ deuotionē ⁊ celū ⁊ piā intē-
tionē aq̄s gr̄ie ⁊ sapiētē sibi debēt attrahere: vt imbui p̄us
pluat postea. Sed mirabilia volūt quidā facere: quia de vāc-
vacuo volūt inebriare cōuiuas suos: et ad vas vacuū iutare
plurimos nō erubescūt. Hi sunt nubes sine aq̄. i. doctores et
p̄dicatores sine gr̄a: q̄ a v̄tīs. i. laudib⁹ hūanif circūferūt: vt

¶ splendore charitatis. **a** Aut ad aquilonē. i. i frigore infide/ elitar siue iniquitat: **b** In quocūq loco ceciderit. i. i q/ cūq statu decesserit: **c** Ibi erit: qz quē locū h sibi ppara/ uerit: i futuro hēbit sine fine. Verito aut h minas salomon: vbi ceciderit lignū ibi erit: qz pauci sūt q timeat casū istū: qz n attendūt vbi casuri sūt. **¶** Proverb. liij. c. Tūa impior tenebro/ sa: nesciūt vbi corruāt. Et qz supplicia q ibi passuri sūt nō attendūt: de casu pcti resurgere nō curāt. **¶** Uñ dicit Job xij. b. Quasi euulsi ar/ borū abstulit spē meā.

¶ ad austrū. i. hō suauitate pspicitatis: vel vane laudis. **a** Aut ad aquilonē. i. impulsu tribulationis: aut psecuti/ onis: aut statu detractiois: **c** Ibi erit: nisi diuine miseri/ cordie virt' crexerit eū: qz hō ē spūs vadēs z nō rediēs. **¶** Ta dens p se i peccatū: sed nō rediēs p se a pctō. Et de h sequit. **¶** Qui obseruat ventū. i. qui metuit psecutionē vel de/ tractionē: **c** Nō semiat semia verbi dei: vel boni exēpli. **¶** Et q considerat nubes. i. q recipit siue qrit blādentū adulationes: **c** Nunq metet vitā eternā: qz nō expectat tēp messis: sed statim colligit mercedē vni fauoris: Sic dicit dñs: **¶** Matth. vij. a. Amē dico vobis: receperūt mercedē suā. Est aut vent' triplex. i. vent' psecutiōis: z vent' tēptatiōis: z vent' detractiōis. **¶** Qui obseruat ventū psecutiōis. i. q seruat se ob ventū psecutiōis. i. q fugit psecutionē: nūq semiat neqz docēdo veritatē: neqz bñficia alijs pñtādo: neqz i seipso bñ faciēdo. Annexa est em psecutio hmoi seminatiōi: sic dicit. **¶** Timoth. iij. c. Dēs q pie volūt viuere in christo psecutionē patiūt: vñ ab alijs illatā: vñ a semetipsis assumptā: tota em vi ta christiani martyriū ē: vt dicit **¶** Hiero. **¶** Trē qui obseruat ventū tēptatiōis. i. q timore tēptationis a bono se retrahit: nunq metet: qz nihil seminauit: nisi forte ventū vanitatis: z iō metet turbine tēptatiōis: eterne: sic legit **¶** Osee. vij. b. Silt' q obseruat ventū detractiōis. i. q metu detractiōis bona fa cere vel docere nūmū ptimescit: nunq metet: nisi forte cor ruptionē: quā seminauit torpēdo z carnalit' viuēdo. **¶** Uñ **¶** Bal. vij. b. Qui seminauerit hō: hēc z metet: Em q semiat i carne sua: de carne metet z corruptionē. Quāto em magis pcurat caro: tāto corruptior efficit. **¶** Et q considerat nubes. i. doctores z pdicatores quales sunt: z qualē viuūt: z nō pon' qualia dicūt: **c** Nunq metet vitā eternā. Attēdēda em sunt dicta eorū: z faciēda: nō facta imitanda vel admirāda: sic dicit dñs: **¶** Matth. xxiij. a. Sup cathedrā moysi sederūt scri/ bē z pharisei: oia q dixerint vobis seruate z facite: fm aut opa eorū nolite facere: dicunt em z nō faciūt. i. faciūt nō. i. nī/ bil. i. peccatū. **¶** Ibi q sic considerat nubes: siles sūt illis q veniūt ad forū vt emāt triticū: z inuēto optimo tritico: triticum nō attendūt qle sit: s' sacci vetustatem mirant: et ideo triticū nō emūt: qz saccus vet' est. Trē sūt siles illis qbus lfe regie mī/ tunē: z ipsi nō inspectis lris qles sint: z qz eas mītat: sed mī/ rant nūcū defigurationē: et ideo nolūt eas rectpe. **¶** Vel illis q audito suauī sonitu cāpanarū/ n attendūt qz vocant ad ecclīā: s' mirant turpitudinē pulsantis cāpanas: z iō nolūt ire ad ecclē siā. **¶** Vel illis q nolūt ire viā rectā: eo q leprosus ostēderit eis viā. **¶** Sequit. **¶** Quō ignoras q sit via spūs/ tui ve/ nientis i te: **¶** Et q rōne cōpingant ossa/ tua vel aliena: **k** In ventre pgnantis. i. maris. **¶** Sic nescis opa dei/ occulta: **m** Qui fabricator ē oim. i. sapiēs factor. q. d. si q tua sunt: z i te sūt: et tuā etiā ipsi' cōpositionē igno/ ras: quāto magis occulta dei. **¶** Prop' qd dicit **¶** Eccl. iij. c. In plurib' opib' dei ne fueris curiosus: non est em tibi necessa/ riū ea q abscondita sūt videre oculis tuis. Opa occulta vocat opa iustificatiōis siue regeneratiōis. Sicut em in naturali ge/ neratiōe natura opante cōpingunt ossa corpis: sic in gratuita regeneratiōe cōpingunt ossa spūs. i. virtutes deo opante et bonie nesciēte. **¶** Uñ dñs dicit: **¶** Nisi qz renat' fuerit denuo

non pōt videre regnū dei. **¶** Joh. iij. a. Dixit ad eū nicodemus: Quō pōt hō renasci cū sit senex: nūqd pōt i ventrē mris sug/ iterato introire z renasci: **¶** Rñdit iesus: Amē amē dico tibi: nisi qz renat' fuerit ex aq z spūsco n pōt introire i regnū dei. **¶** Qd natū ē ex carne/ caro ē: z qd natū ē ex spūs/ spūs ē. **¶** Nō mirer' quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo: **¶** Spī ritus vbi vult spirat z vocē ei' audis z nesci' vnde veniat aut q va/ dat: Sic ē ois q nat' ē ex spūs. **¶** Hoc ē qd mu/ lier illa dixit filiis suis ij. **¶** Zach. viij. d. **¶** Me/ scio qliter i vtero meo

k ossa in ventre pgnantis: sic nescis opera dei qui fabrica/ tor est omnium. **¶** Nane semia semē tuū: z vespere nē cesset manus tua: qz nescis quid magis oriatur/ hoc aut illud:

quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo: **¶** Spī ritus vbi vult spirat z vocē ei' audis z nesci' vnde veniat aut q va/ dat: Sic ē ois q nat' ē ex spūs. **¶** Hoc ē qd mu/ lier illa dixit filiis suis ij. **¶** Zach. viij. d. **¶** Me/ scio qliter i vtero meo

apparuit: neqz em ego spm z aiaz donauī vob z vitā z singu/ lorū mēbra: nō ego ipsa cōpēgi: s' mūdi creator q formauit hoīs natiuitatē: quib' iuenit oim originē. **¶** Dat ista aia ē: filij virtutes vñ virtutū opa. **¶** Nane semia semē tuū. i. bo na opa: z bona pba. **¶** Semia em nra sūt qcūq bona facimus vñ dicim': vt dicit **¶** Aug'. **¶** Et vespere nō cesset man' tua/ a hōis opib'. q. d. oī tps bñfac/ a mane vsq ad vespā: z a ves/ pa vsq ad mane. **¶** Uñ **¶** Nane puericē/ **¶** Semia semē tuū/ nō allenū. i. bona opa p teipm fac. **¶** Et vespere/ cūru/ **¶** Ne cesset man' tua/ bñ opari. q. d. cito icipe bñ/ facere z pseuera vsq in finē: qz nō coronabit nisi q legitime certauerit. **¶** Timoth. ij. a. i. fm legē q docet declinare a ma/ lo z facere bonū: et in vtroq pseuerare: qd ē legitime certare. **¶** Uñ **¶** Matth. x. c. et. xxiij. b. Qui pseuerauerit vsq i finē hīc saluus erit: z nō alius: qz vnus solus accipit bzauiū. i. **¶** Cor. ix. d. i. pseueras. **¶** Hēc sūt duo sacrificia/ q i lege pcepta sūt. i. matutinū z vespertinū: quoz vtrūq faciendū ē: **¶** Quia nescis quid magis oriatur. i. quid magis placeat deo re/ muneratori: **¶** Hoc aut illud. i. matutinū vel vespertinū.

¶ Et si vtrūq simul **¶** Vel sic pñua: **¶** Nane semia semē tuū: z vespere nō cesset man' tua/ seminare semē tuū: **¶** Quia nescis qd oriatur/ tibi cū fructu multiplici mane semiatū vel in vespere.

¶ Et si vtrūq simul **¶** Pōt z b intelligi de semine verbi dei: quod mane grē z etiā mane tps seminandū est: qz illa hora aptior est seminationi: **¶** Matth. xxiij. a. **¶** Exiit q semiat seminare semē suū. In h em q dicit salomon: **¶** Nane semia semē tuū: z vespere nō cesset man' tua/ cōmēdat sedulitas et assiduitas doctrine ac pdicatiōis cū adiutorio boni opis. **¶** Et h est qd dicit aplūs ij. **¶** Timoth. liij. a. **¶** Testificor corā deo z christo iesu q iudica/ tur' est viuos et mortuos: p dīca p bñ: iusta oportune impo/ tunc/ argue/ obsecra/ increpa in omni patiētia z doctrina. **¶** Et postea sūdit: **¶** Tu hō vigila/ i oib' labora/ opus fac euāgelicē. **¶** Trē potest intelligi de seminatiōe: qua seminādu est ille qui p dīcat. **¶** Et ē sensus: **¶** Nane. i. anteq p dīcatiōis officiū assumas: **¶** Semia/ i agro cordis tui/ **¶** Semē tuū. i. doctrinā: q sit tua p intelligētiā z amorē z opationē. **¶** Et h ē p illos q pus accipiūt curā aiaz/ cui annexū ē officiū p dīcatio/ nis necessario: qz seminauerint agz suū semē sanctę doctrine. **¶** Hoc etiā est p multos: q corda sua nō agros vbi debet semē verbi dei fructificare z crescere exhibent p bñ: sed horrea vbi grana verba dei sterilia pseuerant z poti' putrescūt qz fructifi cēt. **¶** Et ne aliqz se excusare vellet ab hac seminatiōe: aut ppter teneritudinē iuuentutis: aut ppter inualitudinē senectutis: sic multi faciūt: **¶** Quidā em dicit: **¶** Senex sum z nō possū ire/ opo tet me qescere. **¶** Alij dicit: **¶** Iuuenis sum et cōtemnere p dīca/ tio mea: **¶** Ideo sequit: **¶** Quia nesci' qd magi oriatur: hoc aut illud. i. an semē qd mane iuētur/ semias: an illud qd vespere senectutis. **¶** Et sepe accidit q illud verbū qd magis credit p dīcatore/ oziturū et fructificaturū: z audiētes moturū ad deuotionē/ min' mouet eos/ z min' fructificat. **¶** Et ecōuerso verbū qd credit min' moturū z fructiferū/ magis mouet z pl' fructificat. **¶** Et hoc est: qz virtus fructificadi nō est in verbo a p dīcatore: sed a deo q dat virtutē verbo qñ vult: z quādo nō

Letare g iuuenis. i. letant vtere bonis tuis: **b** In
adolescencia tua: q̄ etas apta est leticie. **c** Et in bono
sit cor tuu. i. in gaudio. **e** In diebus iuuetutis tue:
q̄ cu senect̄ venerit: vel captiuitas babylonis: vel romanoꝝ:
no poteris gaudere. **f** Et ambula in vijs cordis tui:
no carnis: vt placeas
deo. **b** Et intuitu
oculor̄ tuor̄. i. sa-
piet̄. **e** Et scito
et sp̄ meditare. **k** **Q**
p omib̄ his: q̄ fe-
ceris: **u** Adducet
te deus i iudiciu:
vbi manifesta erit ab-
scondita cordium. i.
Corinth. iij. a. **g** **A**
ufer irā. i. om̄s
pauos motus animi
a corde tuo: **p** **E**ramoue maliciā. i. vitia iuuetutis: a
carne tua. **u** **E**ro sic distinguit inter irā et maliciā: In ira
cordis cōprehendit oēs animi p̄turbationes: in malicia car-
nis oēs corp̄is voluptates. q. d. salomon: sic fructus bonis tuis
vt nec p̄turbatione animi tui: nec corp̄is voluptate delinq̄s.
q **A**dollescētia em̄ et voluptas: carnis: comes adolescē-
tię dicit glo. **r** **V**ana sunt. i. trāsitoria: et euacuātia men-
tem om̄i bono. Secūdo exponit ironice. q. d. cū oīa p̄terita
vanitatis arguēda sint in iudicio: **a** **E**rgo letare iue-
nis i adolescētia tua. i. no leteris: q̄ talis leticia vana est
et vanitatis arguē. **c** **E**t in bono sit cor tuu. i. in gau-
dio et in tuto: **e** **I**n dieb̄ iuuetutis tue. i. no sit: sed i lu-
ctu et timore. **f** **E**t ambula in vijs cordis tui. i. in de-
siderijs et cōcupiscētijs tuis. q. d. no ambula. **b** **E**t intuitu
oculor̄ tuor̄. i. cogitationū tuar̄ ducatu. q. d. no **u** **E**t
scito: tū cū hoc feceris. i. letat̄ fueris in adolescētia tua: et in
bono fuerit cor tuu: et ambulaueris in vijs cordis tui: **k** **Q**
p omib̄ his: q̄ fecisti: vt dixi: **u** **A**dducet te de⁹: cuius
irē nemo resistere pōt: Job. ix. b. m. **I**n iudiciu: extreme
examinatiōis vel p̄dēnatiōis. **g** **A**ufer irā a corde
tuo: vbi radit est: no solū ab ore et ope auferēda est ira: sed a
corde radicit̄ extirpāda: sicut ignis a sinu: sicut grādo vel rē-
pestas a vinea: sicut pultis ab oculo: sic serpens a domo: Ira
em̄ vñ est de ignitis serpētib̄ q̄ filios isrl occiderūt: Numeri
xxi. b. sicut tinea a veste: sicut canis ab ecclia. **p** **E**t amo-
ue maliciā. i. voluptatem malam: a carne tua. q. d. au-
fer a te pestes cordis. i. vitia sp̄alia: et pestes corp̄is. i. vitia
carnalia. **q** **A**dollescētia em̄ et voluptas. i. illa in quib̄
adolescētes voluptuant: **r** **V**ana sunt. i. trāsitoria. **E**ro
tio exponit mystice i bono et cōsultorie: qñ quidē q̄ semiaue-
rit hō: hęc et metet. **a** **L**etare g iuuenis i dño: no i mūdo.
u **E**t sic cōtinua. Ex quo tot mala sūt et aduersa: **E**rgo leta-
re iuuenis i dño. **E**t ne aliq̄s putaret q̄ no semp letandū
esset i dño: subiūgit: **b** **I**n adolescētia tua: q̄ in vanita-
tibus soler letari. **u** **C**ū dicit: i adolescētia tua letare: intelli-
git semp letare. **u** **P**hil. iij. a. **G**audete in dño sp̄. **c** **E**t i
bono. i. in deo: **d** **S**it cor tuu. i. cogitatio et desideriu.
e **I**n dieb̄ iuuetutis tue: in q̄ etate aliq̄ vanitati et vo-
luptati intendit. **f** **E**t ambula de virtute in virtute p̄fi-
ciēdo: **g** **I**n vijs cordis tui. i. in sanctis meditationib̄: et
sanctis desiderijs: quib̄ vadit cor ad deū. **b** **E**t intuitu
oculor̄ tuor̄. i. i luce sapiētię et discretiōis. **i** **E**t scito q̄
p oib̄ his: bonis q̄ dixi: **u** **A**dducet te de⁹ i iudiciu:
vt alios iudices: si p̄fect⁹ fueris: vel vt iudicaris vt salueris: si
mediocriter bon⁹ decesseris. **n** **A**ufer irā a corde tuo: et
amoue maliciā a carne tua. i. vitia sp̄alia: que oriunt̄
a corde: et vitia carnalia: q̄ oriunt̄ a carne: per p̄tarias p̄tutes
cura. **q** **A**dollescētia em̄ et voluptas. i. leuitas mētis: et
voluptas carnis: **r** **V**ana sūt. i. vacuātia et cito trāsēntia:
quia adolescētia cito morit̄: et voluptas parū durat: sed cru-
ciatus eternus est.

Expositio Cap. XII.

Memento crea toris tui. In fine capituli p̄cedētis
monuit salom on abijcere irā a corde: et maliciā a car-
ne. i. p̄ctā sp̄alia: et p̄ctā carnalia amouere a se: **M**ūc
ostēdit q̄ medio hoc possit fieri. i. per memoriā dei. Sicut em̄
memoria iusti iudicis furem cōpescit a furto: sic memoria dei

ciā a carne tua. **A**dollescē-
tia em̄ et voluptas vana sūt.

Capitulu. XII.
Memento creatoris tui
in dieb̄ iuuetutis tue:
anteq̄ veniat tēp̄ afflictionis
tue: et appropinquet anni de
quib̄ dicas: no mihi placet.

to: etiā creatoris tui: totalit̄: id est iusticię et vt timeas: mise-
ricordię et vt speres: beneficētię vt grat⁹ fias: sapiētię qua te
iugiter et p̄sentialit̄ intueat vt erubescas feditates tuas: magni-
ficētię vt reuereris et venereris eū: bonitatis vt diligas: sua-
uitatis vt esurias illū et sitias: veritatis vt credas. **E**t hō hō
memoriā dei iugit̄ habeat: multa memorialia sui reliq̄t ei. **P**ri-
mū ē signaculū suę similitudinis: q̄ ad imaginē et similitudinē suā
eū formauit. Secūdu ē signaculū sacramētory: q̄ eū reforma-
uit. Tertiū memoriale est vniuersitas creature. Quartū veri-
tas scripturę. Quintū bñficior̄ multitudo. Sextū flagellor̄
paterna correctio. **E**t q̄libet istor̄ memorialiū dicit **P**s. **L**u **P**s. 101.
aut̄ dñe in eternū pmanes: et memoriale tuū in generatiōe et
generatiōe. **D**emorari aut̄ debem⁹ dei: sic virgo ornamē-
ti sui: et sp̄sa fascię pectoralis suę: sicut legit̄ **u** **E**re. ij. f. **M**ū
qd obliuiscit inq̄t virgo ornamēti sui: aut sp̄sa fascię pecto-
ralis suę: popul⁹ hō me⁹ oblitus est mei. **I**n q̄ euideret ostē-
dit qualē memoriā nos sui velit hęc dñs. **N**ihil em̄ tenacius
adheret memorię hōinis: et nihil difficili⁹ obliuiscit q̄ orna-
mentū suum: et sponsa fasciā pectoralē toto amore amplectit̄:
q̄ vult apparere viro vñ marito suo: et fasciā pectoralē tumo-
rē māmillaꝝ reprimat: et fluxū earū stringit: in quib̄ duobus
corruptio idicat̄. **O** aut̄ dixit salomō: **M**emento creato-
ris tui: et no dixit: memento dei tui: ad hūilitatē iuitauit. q. d.
memento creatoris tui. i. teip̄sū attēde: q̄ i te et ex te nihil es: s̄
ex illo: et p̄ illū es qd es. **O** aut̄ seq̄t̄: **I**n dieb̄ iuuen-
tutis tue: ideo addit̄: q̄ tūc gratior ē deo memoria ei⁹: q̄
nobis difficilior: sicut aqua delata de cisterna bethleē: eo ipso
fuit gratior dauid: quo maiori difficultate allata fuit p̄ mediū
exercitiū aduersarior̄. ij. **R**eg. xxiij. c. **S**ic et memoria vñ de-
uotio vel oratio que p̄ mediū carnaliū affectionū vel voluti-
lium cogitationū offertur deo viriliter: gratior est ei. **U**el sic:
Memento creatoris tui in dieb̄ iuuetutis tue. i. dñi
vius et vales emēda vitā tuā penitēdo: mādara dei seruādo:
Bonū em̄ ē viro cū portauerit iugū dñi ab adolescētia sua:
Thresh. iij. c. **E**t **P**s. **I**n quo corrigit adolescētiō viā suam **P**s. 118.
in custodiēdo sermones tuos. **E**t: **u** **A**nteq̄ veniat tem-
pus afflictionis tue. i. mortis: que mētē totam occupat et
angustiat instantū vt vis doloris totā illam rapiat sibi: et dei
memoriē esse no sinat. **E**t ideo tēpore quo licet et liberū est: ea
que dei sunt et salutis: p̄p̄e: tota instantia agenda sunt. **U**nde
Eccl. xviij. c. **A**nte languorē adhibe medicinā: et ante iudiciū
interroga teip̄sum: et in cōspectu altissimi inuenies p̄p̄itatio-
nē. **U**el tempus afflictionis vocat tempus senectutis: q̄ mul-
ta senē circūuentunt incōmoda: **U**el diem iudiciū: vbi reprobi
mirabiliter affligent̄. **U**nde **S**oph. j. c. **J**uxta est dies domi-
ni magnus: iuxta et velox nimis: **O**ro diei dñi amara: tribula-
tio ibi fortis: dies illa: dies ire: dies tribulationis et angustię.
Item tempus afflictionis dicit̄ tempus captiuitatis babylō-
nicę vel romanę: s̄m qd exponit de iudicis tñ. **x** **E**t ap-
propinquet anni de quib̄ dicas: no mihi placet. i.
displicet. **D**ies senectutis no placet. p̄pter multa incōmoda:
qui etiā p̄ sua tēdiositate lōgi vident̄ esse: et ideo anni vocant̄.
Et iterū: **M**emento

Et iterum: Memento creatoris tui: a **Anteq̃ tenebrefcat sol z lumen z stelle z luna.** i. ante senectutē: qñ oculis caligantib⁹ oīa etiā luminosa vident̃ eē tenebrosa: Sic legiſ de heli. i. Regl. iij. a. Factū est die quadā heli iacebat i lectulo suo: z oculi eius caligauerāt: et nō poterat videre lucernā dei anteq̃ extingueretur.

Al. t obre-
nebreſcant

B

Sic exponit de mor-
te: qz tūc oīa lumina
obtenebrefcūt: tā exte-
riora q̃ interiora. i. sen-
sus corporis. Itē de
captiuitate iudeorum
exponit sic: Oīst me-
mento creatoris tui: a **Anteq̃ tenebrefcat sol et lu-**

mē. i. solis lumē: c **Et stelle z luna.** i. anteq̃ captiui ieru-
dalis i carcerē: vbi nō videb neq̃ solis neq̃ lune neq̃ stellarū
lumē. Al. noie solis z lunis z stellarū z lune ielligūt iudices
iſrl z pphē: z ceteri viri sancti: q̃ illumiabāt cōsilijs z doctri-
nis suis totā iudēam. Et est sensus a **Anteq̃ tenebref-**
cat sol z lumen z stelle et luna. i. anteq̃ auferāt iudices
z pphē z alij viri sancti: z in captiuitatē ducant. Itē expo-
nit de die iudicij: aū cui⁹ aduentū tenebrefcēt sol z luna z stel-
le. An Jobel. ij. g. Sol cōuerſet i tenebras z luna i ſāguinē
anteq̃ veniat dies dñi magn⁹ z horribilis. Et Barth. xxiij
c. Sol obscurabit z luna nō dabit lumē suū: z stelle cadēt de
cēlo. Itē exponit de tpe aduerſitat̃ sic: Memento creatoris
tui: a **Anteq̃ tenebrefcat sol.** i. pſperitatis: b **Et lu-**
mē. i. arriſio pſaris. d **Et luna.** i. bona fama: de quo di-
cit Job. xxxi. c. Si vidi solē cum fulgeret: z lunā incedentē
clare. c **Et stelle.** i. filij z filij: q̃ domū patriſfamilias ornāt
ſicut stelle micantes cēlū. In hōy omniū tenebrefcētia intelli-

Thyſice

gitur oīmoda aduerſitas. Itē exponit myſtice de toto ipſo
chriſtiano: ſic: Memento creatori tui o tu chriſtiane quicūq̃:
a **Anteq̃ tenebrefcat sol.** i. cētus p̃dicatoz: q̃ tpe anti-
chriſti nō purpura regalīs non veſtis regia: ſed quaſi ſaccus
cilicinus apparebit. Unde Apoc. vj. d. Factus eſt ſol niger
tanq̃ ſacc⁹ cilicinus: z luna tota ſacta eſt vt ſanguis: et stelle
de cēlo ceciderūt ſup trā. b **Et anteq̃ tenebrefcat lumē.** i.
fides: q̃ tūc rariffima erit. d **Et luna.** i. cētus actiuozū ſub
ſpinis alioz peccatoz z neceſſitatū laborantiū. c **Et stel-**
le. i. p̃lati qui locū eminētiore tenēt in cēlo eccleſie. Itē oīa
illo tpe tenebrefcēt a ſua luminoſitate ſciētē z vitē: quā nō ha-
bebūt vel nō habere videbūt: z malī reputabūt reſpectu
antichriſtianoz: qui tanta gloria z ſanctitatis ſilicitudine fulge-
būt in oculis hoīm: vt ipſi ſoli iuſti videant: z oēs alij intui.
Propter qd pedes filij hoīs nō auro ſed aurichalco ſiles eſſe
dicunt: Apoc. i. d. Hanc expoſitionē inuenies ſup illd Ps.

Ps. 9. Exurge domine nō cōforſet homo: et. j. Anteq̃ iſta ad-
uerſitas z pturbatio vniuerſalis adueniat: hortatur ſalomon
vniūq̃q̃ memorē eſſe creatoris ſui: qz tūc nō licebit. Unde
dñs: Barth. xxiij. b. Orate vt nō fiat fuga vīa i hyeme vī
ſabbato: erit em̃ tūc tribulatio magna q̃lis nūq̃ fuit ab initio
vſq̃ mō: neq̃ fiet. Moralit̃: dī culibet noſtrū: Memento

Moraliter

creatoris tui: a **Anteq̃ tenebrefcat sol.** i. intelligētē vī ſa-
piētē p̃tēplatiū: q̃ ſplendore nimio cēlum mētis illumiat: et
diuini amoris calore inflāmat. b **Et lumē rōnis** vī doctri-
nē q̃ foris alios illumiat. d **Et luna.** i. imaginatiōis vī ſciē-
tię actiue: ſiue p̃udētē: quę labores z mor⁹ actiuoz dīrigit z
mēſurat: c **Et stelle.** i. ſeſuū vī ceteraz virtutū: q̃ cēlū mētis
velut stelle fixę decorāt. Oīa iſta tenebrefcūt triplici ſ. occa-
ſu: eclipſi: in p̃poſitione nub. Occaſu pcti. Eph. iij. f. Sol nō
occidat ſup iracūdiā vīaz. Eclipſi. i. in p̃poſitiōe tre. i. terreni
amoris. Eclipſat etiā ſol in p̃poſitiōe lune: qz ſplēdor z ardor
cōtēplatiōis qñq̃ ſtrahit occupatione vitę actiue. In p̃po-
ſitiōe nubū. i. cogitationū tēptationū tribulationū: q̃ nō ſo-
lū ſplēdore p̃tēplatiōis obſcūat: ſed lumē cētaz virtutū obnu-
bilant. Sz ipſo calore p̃tutū nubes hmōi diſſoluūt: z poſtea
ardētius incaleſcūt z ſplēdidi⁹ irradiāt. Et iſt ſenſus: Ate-
re donis grāz tuaz dū tibi vacat z liberum eſt: nec differas
donec occurrat difficultas: vī obſiſtas impoſſibilitas: Ne qz

nō vis dū potes: infligat tibi nō poſſe cū velles. Et iterū
memento creatoris tui anteq̃ reuertantur nubes poſt
pluuiā. i. retro vertant a diſcurſus z irrigatiōis officio: hoc
eſt anteq̃ ceſſet eaz officiū: qd vtiq̃ erit poſt diem iudicij: qz
poſtea nō erit terrę neceſſaria irrigatio nubū: qz inouabit et

mus: z mūtabit viri fortiſſi-
mi: et ocioſe erūt molētes in
minuto numero: z tenebref-
cent vidētes per foramina:

imarceſcibili atq̃ ppe-
tua vernātia decora-
biſ. Sicut em̃ legitur
ſen. ij. a. q̃ nondum
pluerat ſup trā: ſic erit
poſt diē iudicij: qz ceſ-
ſabit pluuiā z aer ppe-
tua ſerenitate placa-

biſ. Et cōcordat huic expoſitioni b qd p̃ceſſit de obtenebra-
tiōe ſolis z lune z stellarū: ſicut legiſ Jobel. ij. c. Sol z luna
obtenebrati ſūt: z stelle retraxerūt ſplendore ſuū. Et eſt ſenſus
ſim hoc: Memento creatoris tui: anteq̃ veniat dies iudicij.
Al. nubes ſunt pphē: q̃ vſq̃ ad captiuitatē arida corda iude-
ozū pluuiā ſue p̃dicatiōis irrigauerūt: ſed poſtea ceſſauerūt.
Et eſt ſenſus: vt fiat ſermo ad iudeos tm̃: Memento creatoris
tui: anteq̃ nubes. i. pphē: reuertant poſt pluuiā p̃di-
catiōis. i. ceſſent a p̃dicatiōe futuroz omniū cōplētis. q. d.
Memento creatoris tui ante captiuitatē: vī aū diē iudicij: qz
tūc oēs pphē z p̃dicatores ceſſabūt. Al. ſpecialit̃ nubes ſūt
belias z enoch: q̃ de loco ad quē rapuit eos dñs i fine reuer-
tent: ſicut legiſ Eccl. xlvij. b. et. xlix. d. et Malach. iij. b. et
Apoc. xj. a. Et eſt ſenſus: O tu q̃libet hō: memento creatoris
tui: anteq̃ reuertant nubes. i. belias z enoch huc i lo-
co vbi ſunt mō. i. ante tēpora antichriſti. Vel reuertant ad
deum: qui mitter illos huc poſt pluuiā ſue p̃dicatiōis.

Moraliter: c **Et reuertant nubes.** Nubes ſūt timor
pudor: dolor: cēlus: amor: q̃ terrā mētis cōplūunt: z ariditatē
eius irrigāt pluuiā lachrymaz. Et eſt ſenſus: Memento o hō
creatoris tui: anteq̃ nubes hmōi reuertantur: id eſt qd diu
apertū eſt cēlū mētis tue nubib⁹: z paraſ tibi a dño pluuiā la-
chrymaz z deuotiōis. Aliqñ em̃ dñs hmōi nubes reuocat: z
mādat eis ne pluant ſup terrā: ſicut legiſ Eſa. v. b. Et de iſta
pluuiā quā ſol⁹ dñs pluit in aīaz qñ vult: z qñ nō vult ceſſat:
dicitur Job. xxxvij. c. Quis ē pluuię p̃r: vī qd genuit ſtillas
roſis. i. modicę deuotiōis: z de cui⁹ vtero egreſſa ē glacies: et
gelu de cēlo qd genuit: Memento iſt creatoris tui anteq̃ re-
uertant hmōi nubes. Sic qd ſtulti faciūt: q̃ grāz lachrymaz
et deuotiōis habētes nolumt ea vti: propt qd poſtmodū li-
mīa animi anxietate z ſuſpirijs mltis q̃rant eā: vī inueniūt.

f **Qñ cōmoueunt custodes dom⁹.** Juxta literā
domus dicit corp⁹: custodes corpis ſūt ſenſus: qui picula ſua
ei p̃ſeident et p̃nunciant. Vel custodes corpis ſunt coſte
et alia oſſa: quę corpus muniūt z mollia p̃tegūt. Itē custo-
des corpis ſūt virtutes appetitiua z nutritiua: quāz altera ru-
nas repat. ſ. nutritiua: z altera vī repent exq̃rit. ſ. appetitiua.
Itē custodes corpis ſunt nerui z ſpūs: qd⁹ recedētib⁹ neceſſe
eſt domū corpis ruere. Itē oēs custodes remouent. i. totalit̃
mouent in morte. Et iſt ſenſus: Memento creatoris tui aū
mortē: f **Qñ cōmoueunt custodes dom⁹.** p̃dicati:

g **Et mutabunt vel mūtabit viri fortiſſimi.** i. crura
totū corp⁹ ſuſtinentia in morte deficiētia: vel i captiuitate tre-
mētia. h **Et ocioſe erūt molētes.** i. dētes molares qd⁹ ci-
b⁹ molit: ab officio ſuo ceſſabūt in morte: vī ſenio: vī i capti-
uitate iopia victualū: i **In minuto numero dētū:** q̃
ſenio minuit: z i morte z i captiuitate. k **Tenebrefcēt.** i.
caligabūt: l **Vidētes p foramia.** i. oculi q̃ radios viſibiles
p pupillā emittūt: ſim qdā: q̃ dicūt q̃ videm⁹ et mirēdo. Al.
vidētes p foramia ſūt ipſe aīę: q̃ p organa ſenſuū qñ p fo-
ramia qdā ſenſibilia q̃ foris ſūt inuent: qñ colūbe ad fenēſtras
ſuas: vt dicit Eſa. lx. b. Itē tenebrefcēt a lumie ſui inuitus
tpe mortis: vel tpe ſenectutis. Vel p ſalomon inſinuat p̃p̃e-
tice magnitudinē calamitatis q̃ ventura erat iudeis tempore
captiuitatis babilonicę vel romang: vel rādē toti eccleſie tpe
antichriſti: quādo fidelib⁹ nec libere videre nec late tueri li-
cebit: ſed latenter qñ p foramina ſpeluncarū in quib⁹ latebūt.
Et claudēt oſſa

Et claudet ostia i platea. Ostia. s. domoz et tabernaz
vbi res venales exponunt. In illo em tpe no reru venditioi
aut defensionis: sed luctui magis vacare licebit et libebit. Vel
ostia vocat oculos et aures: q mortuis claudent. Et dicit in
platea: qz intra domos esse vel mori non licebit. Vel ostia
intelligit ad littera: ecclesiaz et teploz: q vltima psecutioe ant
christi oino claudent/
cultu diuino penitus
interdicto. Sequit b
In humilitate vocl
moleres. i. i silenio co
medet p tristitia et ti
more. Al moleres:
i mola ad littera: si au
detes p timore mutire/ aut noleres p tristitia. Al moleres/
criticu sacri eloqui. In humilitate vocl. i. i silenio et i absco/
dito erit: qz palam pdicare no audebit/ neq magna/ neq alta
voce docere. **Et p surget ad vocē volucris.** Repete/
qz: et expone littera sic: Et qz/ cosurgent ad vocē volu/
cris. s. ipsi senes ad cantu galli: qz tales no possunt dormire
refrigescēte sanguie et siccato hūore/ qd alit sopor. Dolerēs
sist dormire no pōt. Silt iudei tpe captiuitat/ babilonice vel
romane si potuerit p timore dormire. Al sic: **Cosurgēt**
chaldei ad pdēdu iudeos: **Ad vocē volucris.** i. nabu/
chodonosor: quē salomō. ppe velocitate suā vocat volucrē: sic
Esa. vij. c. regē egypti vocat muscā: Sibilabit iqt dñs muscē
q ē in extremo fluminis egypti. Quēdā Blo. vocē volucris/ in/
telligit vocē hieremie: ad quā surrexerit iudei spe visitatiois et
future liberationis erecti. Legit em iudice. xxi. c. q ipse hie
mias misit epistolā de iudea i babilonē ad iudeos captiuos
q post. lxx. annos visitarent. Exponit et de die iudicii: qz ad
vocē archangeli cosurgēt mortui de sepulchris: Sic legit. j.
Thessal. iiij. d. Ipse dñs in voce archangeli et i tuba dei des/
cendet de celo: et mortui q in christo sunt resurgent pmi. Et. j.
Cor. xv. g. Canet em tuba et mortui resurgent incorrupti. Sa/
lomon igit h dicit/ vocē volucris/ qd aplūs tubā dei vel vocē
archangeli. Et ē sensus: **Cosurgēt mortui: ad vocē vo/
lucris.** i. ad vocē archangeli. **Et obsurdescent oēs fi
lie carnis.** Iux Blo. Filie carnis sūt aures q carnis de/
lectat. Hē obsurdescent i senectute/ vlt i morte/ vlt i calami/
tate captiuitat/ vlt i tpe babilonice. **Al obsurdescent. i.**
ad modū surdaz se habebūt: qz non erit q audeat loq. Al qz refrige/
cet charitas i eis: et abundabit iqtas i eis: sic dicit dñs. xxiij.
b. ita vt nō libeat audire pñb. Al filias carnis vocat salomō
cātarices ianū cātionū: qz delectationē velut filie matrē se/
quūt. Hē obsurdescent. i. cessabūt a pñeto auditu cātionū:
vel ad modū surdaz se habebūt ad illas: qz penit non cura/
būt audire illas tpe captiuitatis vel calamitatis. **Excel
sa qz timebūt et formidabūt i via.** Iux littera. excelsa
i. caput et ceta mēbra supiora tremebūt lapsis poplicib. i. de/
bilitatis iucturis et ossiū ligaturis tpe senectutis vel mortis.
Al/ Excelsa. i. pncipes et plati/ tā synagoge qz ecclesie: time/
būt: bi tpe captiuitat/ babilonice et romane: illi tpe calami/
tatis antichristi. Vel mystice/ de die iudicii: **Excel
sa. i. virtutes celoz et alij facti:** b **Timebūt timore reue
rentie:** vel ad modū timentū se habebūt: vel ipsi hostes time/
būt dei potentia: sic dicit Blo. **Et formidabūt i via/**
ne cadant. In omnib his expositionib/ excelsa/ est nomi/
natiui casus. Quēdā Blo. vult q sit accusatiui casus Et est
sensus: **Excelsa qz timebūt/ aggredi vlt ingredi. i. ex
cellas munitiones/ timētes in eis cōprehēdi: qualis igit erit
timor i planis:** **Et formidabūt i via/ vlt i vias. i. pla/
na timētes ne cadant.** Vel/ in via/ fugietes/ timebūt ne capi/
ant. q. d. timebūt in planis: et i munitionib/ nō audebūt rema/
nere: et nūq securitas. Quēdā Blo. dicit q ipsi hostes for/
midabūt in morte sennacherib. i. exercit eius. Et tangit illa
Blo. historiā: quō sennacherib cū obsederet hierlm regnā/
te ecechia/ angel/ dei nocte vna centū octoginta qnq milia
interfecit: et mane cū exisset hierosolymite vt spoliaret mor/
tuos: inuenerūt oēs redactos in pulueres. Sennacherib etiā

postea interfectus ē a duob filijs suis in nīnie in tēplo nes/
rach dei sui: vt legit Esa. xxxvij. g. et. iij. Regl. xix. g. Sequit:
k **Florebit amygdalus: impinguabit locusta: et
dissipabitur caparis.** Sicut dicit Blo. metaphorice lo/
quit. Amygdal/ intelligit hō: cui/ flores ē canescere: cuius
floris fruct/ ē mors. Jtē locusta dñ hō: Mā locustę ps inferi/
oz tpe senectut/ impin/
guat: et insup suavis et
tranquilla ambulatio
vertit i saltū: Sic et se/
nib/ crura solēt tume/
scere et debilitari: vt si
plane possit ābulare.
Jtē dñ ipse hō capar/

b quoqz timebunt: et formi/
dabunt in via: florebit amy/
gdalus: impinguabitur lo/
custa: dissipabitur caparis.
Quoniam ibit homo in dō/
o

oz tpe senectut/ impin/
guat: et insup suavis et
tranquilla ambulatio
vertit i saltū: Sic et se/
nib/ crura solēt tume/
scere et debilitari: vt si
plane possit ābulare.
Jtē dñ ipse hō capar/

a caplo capis: eo q tpe senectut/ hō necesse habeat capere ba/
culū manib/ et eo sustēdari ne cadat. Ex eo em videt dñi ca/
paris: qz frondib/ suis capiat circa se posita: vt ab eis susten/
tes ne cadat: sicut corrigiola et hedera. Blo. dicit q caparis ē
herba renib/ vtilis illis supposita. Est igit/ k **Florebit
amygdal/** i. canescet hō i senectute/ vel etiā in iuēute: sic
amygdal/ citi/ ceteris arborib/ floreat. **Impingua/
bit locusta. i. homo i senectute tumescet.** m **Dissipabit
caparis. i. senio debilitat/ homo deficiet.** n **Quoniam ibit
homo/ sic dissoluit/** o **In domū eternitatis sue. i.**
frā/ nō ampli/ reditur. Mōnulli amygdalū mēbz genitiū i/
telligūt: iux vulgare romanū: qd tñ vulgare magis credunt/ ex/
toritū a mēcula qz amygdalo. Et ē sens/ fm b: k **Florebit
amygdal/** i. canescet mēcula: **Impinguabit locu/
sta. i. tumescet idē mēbz qd locusta dñ ppter salt/ venereos.**
m **Dissipabit caparis.** Alia trāslatio dicit: dissipabit
amor: Et intelligit amor venere/ eo q tpe senectut/ vlt mor/
tis frigid/ existit circa pñcordia sanguis. Et dñ b ad pfusionē
eor/ q voluptatē venereā nolētes deserere/ ab ea velint nolint
deserunt. **Mythice:** k **Florebit amygdal/** rē. Amy/
gdal/ q int arbores pma flores ondit/ significat synagogā q
int oēs natiōes fidei et virtutū flores pma exhibuit. Locusta
sigt ecclesiaz de gētib/ q velut saltu veniens ad dñm i auditu
aur/ obeduit: q impingua ē pinguedine charismatū. i. spūa/
liū donoz i baptismo. Impingua ē etiā postea pinguedine
tpalis abundantię: ppter quā facit/ volat/ pteplatiōis eius deci/
du. Caparis herba calida ē et salubris renib/ vt dicit Blo.
et significat extremos fideles: q spūali calore feruētissimi erūt
et castissimi: s p antichristū dissipabunt corporaliē. Est igit sen/
sus: k **Florebit amygdal/** i. synagoga bonis spūalib/ et
etiā tpalib/. **Impinguabit locusta. i. ecclesia de gētib/
pinguedine gñaz.** m **Dissipabit capar/** i. extremi fideles
occident ab antichristo. Alit fm aliā Blo. k **Florebit amy/
gdal/** i. hō quā vidit hieremias. ca. j. c. viroz et vigozē
suū ofidet erga iudeos. Illa virga fuit ipse nabuchodonosor.
**Impinguabit locusta. i. nabuchodonosor cū exercitu
suo spolijs iudeoz.** m **Dissipabit capar/** i. amicitia dei
cū ist/ dissoluet. **Quoniam ibit hō iudē. i. auxilio dei desti/
tur.** o **In domū eternitatis sue. i. in captiuitatē gñā.**
adoralit: k **Florebit amygdal/** i. vis rōnalis: q pma
vernāria suaz cogitationū et virtutū ondit. **Impingua/
bit locusta. i. vis cōcupiscibilis: q velocitate desideriozū et
spūalis amoris lasciuia saltū facit et volatū qñ i celū: s pon/
dere pñij corpis qñ posterioris pñis sui/ vel pñia hūilitate
sterū decidit in terrā. Corp/ em qd corrumpit rē. Sap. ix. c.
m **Dissipabit capar/** i. irascibilis: q tora spinosa ē. Mā
in ea sūt ira/ inuidia/ supbia/ rixa: q incessant dissipāt eā. Sed
et hec siue hōz pñeries qñ sepes spinaz celo sancto dissipāt.
Un dissipatio dñ qñ sepes disruptio. Et hec dissipatio i bono
accipit. Est igit floritio in rōnabili ppter fidē/ que purificādo
aiāz floridā facit: i cōcupiscibili impinguaio ppter charitatē q
est pinguedo et sagina virtutū. **Mythice. xxxj. c.** Inebriabo pin/
guedine aiāz sacerdotū. In irascibili dissipatio viciozū ppter
celū q oia vitia dissipat. n **Quoniam ibit hō iudē et noie: o In
domū eternitatis sue.** De q ps. Gratias sum i hō q dicta
sūt m: i domū dñi ibim/. Et ad hāc domū pparat illa tria. i.
floritio fidei: impinguaio charitatis: et dissipatio celi. Sequit.
Et circūibunt in platea**

Dyrtice

Doraliter

Ps. 121

a Et circūbūt in platea plangētes. Iuxta p̄dictas
expositiōes: iudei obsidione babilonica vallati: circūbunt
in platea ciuitatis: plangētes in furore hostiū: vel in fu-
nere suoꝝ. **Al** mali post diē iudicij: circūbunt in platea
.i. i latitudine toꝝ mētoꝝ: plangētes. i. dolētes: qꝫ de algore
niuiū/ transibūt ad ca-
lorem niviū: vt dicit
Job. xxiij. c. Sequit̃
b Anteq̃ rumpat̃
funis argenteus:
supple mētoꝝ creato-
ris tui. Iux̃ litteralē
expositiōē vnā: fu-
nis argenteus est carti-

Al. funiculus
Al. catena

lago cōtinēs spinalē medullā: eo qꝫ argenteū colorem habeat
post decoctionē Vita aurea est latus neru⁹: qꝫ post decoctio-
nē habet similitudinē aurei coloris. Hydria ē vasculū fellis.
Fōs epar/ vñ ad oīa mēbra nutrimentū vitale deriuat. Rota
superior pars vesicę. Cisterna/ inferior pars visicę: quę cōtinēt
aquas vinales. Et hęc duo vascula in morte excrepant: et
tunc corpus reuertitur in terram: et spiritus reuertit̃ ad deū/
recepturus scōm merita sua. Vult igitur dicere Salomon
ni his verbis: Demēto o homo quicūqꝫ/ creatoris tui ante
mortē. Et hoc ē: **b** Anteq̃ rumpat̃ funis argente⁹. i.
cartilago/ vel virę cōtinuatio. Dicit alia Interliū. vel iuuer⁹
in q̃ florere videt̃ hō. **c** Et recurrat. i. retro currat. i. re-
trahat̃: **d** Vita aurea. i. latus neruus. Vel/ recurrat. i.
redeat vnde venit: vita aurea. i. aīa p̄ciosa pars hominis/ q̃ ē
vita corporis. **e** Et conterat̃ hydria. i. vasculū fellis:
f Sup fontē. i. sup epar: qd ē fons nutrimentū vitalis. Vel/
cōterat̃ hydria. i. corp⁹: sup fontē. i. iuuentutē q̃ fōti cō-
parat̃: qꝫ sicut a fonte riuulus effluit: sic a iuuentute senectus.
g Et p̄fringat̃ rota sup cisternā. i. dissoluat̃ vitā qꝫ p̄
vesicę/ inferior. i. supior: qd fiet in morte. **Al** p̄fringat̃ rota
.i. corp⁹: sup cisternā. i. sup vitā/ siue sup animā: q̃ aq̃s cō-
tinēt gratiā. **h** Et reuertat̃ puluis. i. corpus de pul-
uere factū: **i** In terrā suā vnde erat. Gen. iij. d. Pul-
uis es et in puluere reuerteris. **k** Et spirit⁹. i. aīa: **l** Re-
deat ad eū q̃ dedit illū. i. gratis/ de nullo creauit. Non
em̃ ex traduce ē: sic quidā heretici dogmatizāt. Redeat inq̃
in morte: digna meritis receptur⁹: s̄m qd legi. ij. Cor. v. b.
Oēs nos manifestari oportet ante tribunal christi: vt referat
vniūqꝫ p̄p̄ia corpis: put gessit/ siue bonū/ siue malū. Aliē
s̄m quāsdā Glo. exponit de iudeis/ hoc mō: O tu iudee: me-
mento creatoris tui: **b** Anteq̃ rumpat̃ funis argen-
te⁹. i. gloria isrl̃: vel amicitia dei cū isrl̃: **c** Et recurrat. i.
deficiat: **d** Vita aurea. i. vita eoz in tra iudeę: quę dicit̃
aurea respectu captiuitatis. **e** Et cōterat̃ hydria sup
fontē. i. arca testamēti: et p̄cepta legis: et sanctasanc̄toꝝ aue-
rant a vobis: sicut cōgigit in captiuitate babilonica. **g** Et
cōfringat̃ rota sup cisternā: idē est qd de hydria: vt dīc
Glo. **Al** p̄ rotā qua aqua extrahit̃ de cisterna/ significat̃ grā
spūsancti: qua de lege q̃si de cisterna aqua spūalis intelligē-
tię extrahit̃. Et ē sen⁹: **g** Et cōfringat̃ rota sup cister-
nā. i. amittat̃ grā hauriēdi spūalē intelligentiā de cisterna le-
gis. **h** Et reuertat̃ puluis. i. iudeus puluere plenus:
i In terrā suā vnde erat. i. in chaldeā/ vnde egressus fu-
erat in lūbis abraę. **k** Et spirit⁹. i. grā p̄phetię: qua quōdā
iudaeus p̄plūs fruebat̃: **l** Redeat ad eū qui dedit il-
lū. i. auferat̃ a vobis ab illo q̃ dedit. **Al** orali ter et mystice
simul exponit de toto genere hūano/ hoc mō: Demēto cre-
atoris tui: **b** Anteq̃ rumpat̃ funis argenteus. i. doctri-
na fidei: q̃ de argēto sacre scripturę velut ansulis testimonio/
rū et mandatorū cōnectit̃. **c** Et recurrat vita aurea: vel/
catena aurea/ alia lra. i. charitas q̃ in fine tēpoꝝ recurrat a
latitudine et longitudine sui cursus. Refrigescet em̃ charitas
multoꝝ et abūdabit iniquitas: sicut dicit dñs/ Mat. xxij. b.
Anteq̃ igit̃ ista duo fiāt. i. p̄eat doctrina fidei/ et charitas refri-
gescat/ hortat̃ salomō nos mētoꝝari creatoris n̄st̃: nō sciētiāl̃
tū addiscēdo et cogitādo: s̄ sapiētiāl̃ tū mēdo et amādo. q. d.

Aliter
et mystice

cullibet nostꝫ: dū traheris argēto fūne doctrinę fidel̃: et ca-
tena charitatis dei et p̄ximū/ curre ad deū. Deus em̃ bñficijs
q̃si quādā catena charitatis trahit te. **Al** Osee. xj. b. In fu-
niculis adā trahā eos/ i. vinculis charitatis. **Al** p̄xim⁹/ exem-
plis q̃si quādā catena charitatē/ s̄st̃ trahit te. **Al** Cant. i. c.

s fontem: et confringatur rota
b super cisternam: et reuerta-
i tur puluis in terram suam
k vnde erat: et spiritus rede-
t ad eum qui dedit illum.

vti nos habemus:
Durenulas aureas
faciem⁹ tibi: alia editio
habz: Catenulas aure
as faciem⁹ tibi. Simi-
liter doctrina fidei est
funis/ q̃ intellect⁹ bo-
minis vincit: ne seq̃ns

biēdo oberret. Eccl. vj. d. Decor vitę est i sapiētia et vincula
illī/ alligatura salutis. **Al** Eccl. xxi. d. Ornamentū aureū p̄u-
denti doctrina: et quasi brachiale i brachio dextro. Sequit̃:
e Et cōterat̃ hydria sup fontē. Hydria ē cor hūanū:
fons doctrina sapiētię. Hydria ad fontē afferunt: q̃ ad scholā
sanctę lectiōis accedūt. Implet hydria: cū studēdo v̄ audē-
do addiscit sapiētia. Tūc bibit aq̃ impletę hydrię: cū p̄ audē-
tū sapiētię extinguit s̄st̃ p̄cupiscētię. Cōterit aut̃ hydria sup
fontē: ei q̃ anteq̃ hydriā suā in scholis impleuerit/ v̄ de ip̄le-
ta biberit/ morte corporis p̄uenit: sic multis accidit parisijs.
Ideo vtrūqꝫ accelerādū esset et haust⁹ et potatio. Et b̄ est qd
dicit salomō: Demēto creatoris tui: anteq̃ conterat̃ hy-
dria sup fontē. q. d. curre ad fontē sapiētię: et festina implere
hydriam: et bibe de impleta/ ne forte sup fontē cōterat̃ hydria
tua adhuc vacua. Et b̄ est qd dīc/ Prouerb. v. c. Bibe aquā
de cisterna tua. Vel alit̃. Hydria est cor hūanū: fons mūdus
a quo scaturit et emanāt multi riuuli vanitatis/ volup̄tatis/
falsę felicitatis. Hydria sup fontē est: quotiēs cor hūanū de
mūdo cogitat/ vel ea q̃ sūt mūdi desiderat. In fontē mergit̃:
quotiēs i eis delectat̃. Sed hydria sup fontē p̄terit: q̃si hō in
morte in mūdānis desiderijs inuenit̃: q̃si de fonte mūdi bibe-
re cupiēs/ morte p̄uenit. Tres sūt mūdi fōtes. i. p̄cupiscētia
carnalis: p̄cupiscētia oculorū: supbia vitę siue ambitio seculi.
j. Joh. ij. c. Et bi fōtes puri bituminis appellāt/ Gen. xxiij.
b. p̄t̃ p̄fūditatē et īsepabilē allectionē: q̃ bibēt̃ ex eis alliciat̃.
De hac lectiōe cōcordātiās inuenies: Gen. xxiij. e. de rebe-
ca et hydria sua. Et Joh. iij. a. de samaritana et hydria sua.
Sequit̃: **g** Et cōfringat̃ rota sup cisternā. Rota est
cor hūanū: qd rotari nō cessat circa tpalia: sic milui v̄ vultu-
res circa cadauera. Cisterna q̃ habet aq̃s nō rediuiuas neqꝫ
scaturietes s̄ repositas: significat̃ horrea et cellaria ceteraqꝫ
diuitiarū tpaliū repositoria. Quidā igit̃ habent fontē hūmū
aquaꝫ. i. inefficientē scaturiginē diuitiarū: vt clerici. Vñ sca-
turigo fontis eoz vsualit̃ reddit⁹ appellat̃: a redeundo q̃si flu-
uius indeficiēs. Alij habēt cisternā. i. bona reposita nō rena-
scētia et redeuntia annuatim: vt laici. Illis hydria cōterit sup
fontē: q̃ i amore et sollicitudine redditū moriunt̃. Istis rota
sup cisternā p̄fringit̃: q̃ sup bonis repositis custodiēdis et mul-
tiplicādis solliciti/ morte p̄ueniūt: Sic diues ille de q̃ dīc Luc
xij. c. Domus cuiusdā diuitis ager vberes fruct⁹ attulit: et co-
gitabat intra se/ dicēs: Quid faciā q̃ nō habeo q̃ cōgregē fru-
ctus meos: Et dixit: Doc faciā: Destruam horrea mea et
matoria faciā et illuc congregabo omnia quę nata sunt mihi
et bona mea: et dicā aīę meę: Bona multa habes reposita i
annos plurimos: req̄sce/ epulare/ comedere et bibe. Ecce rota
sup cisternā est ad hauriendā aquā. Sed audī cōfractiōē ro-
tę. Dixit aut̃ illi de⁹: Stulte hac nocte aīam tuā reperet̃ et ter-
q. d. iā cōfringet̃ rota tua. Quę aut̃ pasti: cui⁹ erūt: id est qd
fiat de aq̃ cisternę tuę: Et q̃ mlti hāc cisternā fontē diuine sa-
piētię p̄ponūt: ideo cōfringit̃ dñs/ **Al** dīc. ij. c. Duo mala fecit
p̄plūs me⁹: dereliq̄rūt me fontē aq̃ vitę: et foderūt sibi cister-
nas dissipatas q̃ p̄tinere nō valēt aq̃s. Vtrūqꝫ igit̃ dicit salo-
mon. i. clericis et laicis/ ne suā p̄tritiōē expectēt: s̄ ante remi-
niscant̃ creatoris sui: vt dictū est/ sapiētiāl̃ et nō sciētiāl̃ tū.
Qd seq̃t̃: **h** Et reuertat̃ puluis i trā suā vnde erat
et spūs redeat ad eū q̃ dedit illū: nō mutat̃ a p̄ma expo-
sitiōe. Sequit̃:

